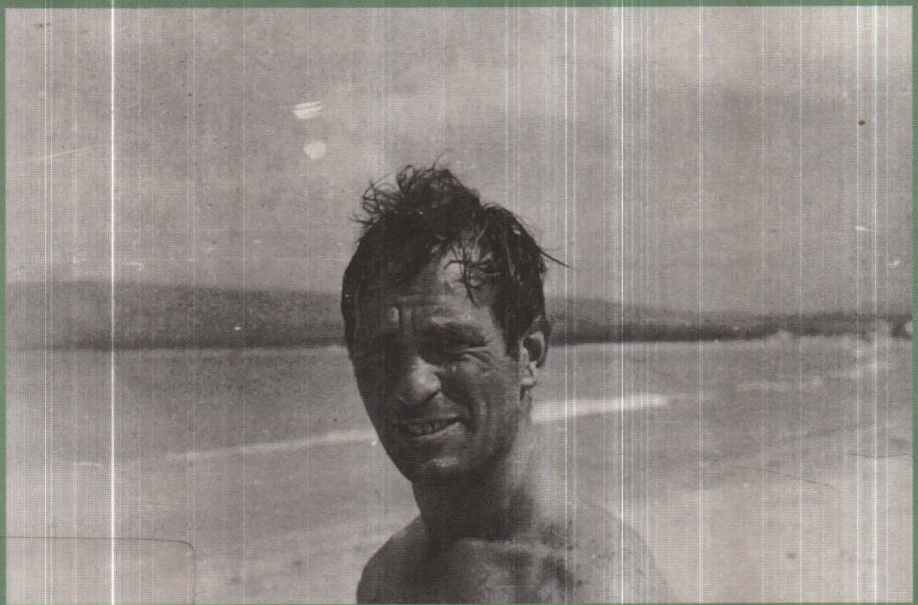
JACK KEROUAC

ZEN KAÇIKLARI

(THE DHARMA BUMS • DHARMA SERSERİLERİ)

Allen Ginsberg'in gönderdiği Jack Kerouac fotoğrafı (Fotoğrafı Ginsberg kendisi 1957'de Tanca'da çekmiş)

Nevzat Erkmen Çeviri

SÖZ YAYIN

YUNAJANS

Yürek Taşıyan Yol

ZEN KAÇIKLARI

Bu kitabın özgün adı *The Dharma Bums*—yani "Dharma Serserileri" Dharma, gerçek demeye geliyor. Onu arama uğrunda ve uğraşında iki genç adamın başına neler geliyor neler, kâh bata kâh çıka. Serüvenlerinin ereği Zen yolunu izlemek; yüksek Sierra dağlarına tırmanıyorlar yalnızlığın dersini aramaya—San Francisco bohem yaşantısının tanrıkural tanımaz izbelerinde filimleri koparınca unutuverdikleri bir ders oluyor belki bu. Beat kuşağı yazarlarının en önde gidenlerinden biri diye biliniyor Kerouac; Avrupa ve Amerika beatniklerinin oluşturduğu çok önemli katmanların sözcüsüdür o. Genç ve soru soran, geleneklerin ve otoritelerin buyurduğu kalıpları ve düşünce alışkılarını devirmik isteyen, ve onların yerine kendilerine özgü yepyeni ve taptaze yaşam biçimleri ve düşünceler yaratmaya çalışan insanlardır onun sözcülüğünü ettiği kimseler. Kerouac'ın yapıtlarında buldukları coşku, içtenlik, espri ve sevgiyle, hüzünle yüklü yaşam tutkusu bu yeni insanların, yazarı, kendi yaklaşımlarının bir simgesi olarak almalarına yol açar.

Yazın Dizisi: 4

Özgün Adı:
DHARMA BUMS (DHARMA SERSERİLERİ)

Copyright © 1986 Stella Kerouac & Jan Kerouac
Türkiye Temsilcisi ONK AJANS
Türkiye'de Yayın Hakkı © 1996 Nevzat Erkmen (SÖZ YAYIN)
Bu Çevirinin Yayın Hakkı © 1996 Nevzat Erkmen

Editör: Taner Gezer

SÖZ
YAYIN

OYUNAJANS
©
Yürek Taşıyan Yol

P.K. 7 Levent
80622 İstanbul

Telefakslar:
(0212) 293 10 40
(0212) 244 02 26

ISBN 975-7190-06-03

Birinci Basım
Ocak 1997

Baskı ve Cilt:
Mart Matbaacılık Sanatları Tic. ve San. Ltd. Şti.
İstanbul (0 212) 212 03 39/40 - 211 09 71

JACK KEROUAC

ZEN KAÇIKLARI

(THE DHARMA BUMS • DHARMA SERSERİLERİ)

Allen Ginsberg'in gönderdiği Jack Kerouac fotoğrafı (Fotoğrafı Ginsberg kendisi 1957'de Tanca'da çekmiş)

Nevzat Erkmen Çeviri

SÖZ YAYIN
OYUNAJANS
Yürek Taşıyan Yol

önsöz

Kerouac beatnik kuşağının[1] en önemli iki temsilcisinden biri... Bu kuşağın edebiyatı söz konusu olunca şiirde ilk akla gelen ad Allen Ginsberg'se[2] düzyazıda da hemen Kerouac akla geliyor. Özellikle burada çevirisi sunulan kitap 1956 yılında Kerouac'ın San Francisco'nun beatnik dünyasındaki gerçek yaşam öyküsünün romanlaştırılmış biçiminden başka bir şey değil. Onun için bu kitaba beatniklerin dünyasını olduğu gibi, tam bir gerçeklikle yansıtan bir belge gözüyle de bakılabilir. Romanın kahramanlarından Ray Smith'in doğrudan doğruya kendisi olduğunu gözden saklamak için Kerouac hiçbir çaba harcamamış. Kendisi de tıpkı Ray gibi de-

(1) Beatnik sözcüğü aşağılatıcı bir anlamda bu akıma karşı olanlarca kullanılmıştır. Onlar kendilerini "Beat Kuşağı" adıyla tanıtıyorlardı. Bu yazıda beatnik sözcüğünün kullanılmasının nedeni yurdumuzda bu adla tanınmış olmalarındandır.

(2) Ginsberg'in şiirleri için bak: *Amerika*, çev. Ferit Edgü ve Orhan Duru, Ada Yayınları, Haz. 1976

miryollarında frenci, demiryolu bekçisi filan gibi görevlerde çalışmış, 1956 yılında ormanlarda yangın gözcülüğü yapmış, otostopla ya da kaçak yolcu olarak yük trenleriyle Amerika'yı bir baştan bir başa birçok kez dolaşmış... Romanda sözü edilen çevreyi iyi bilenler romanın öteki kahramanlarının kimliklerini kestirmekte de büyük bir güçlükle karşılaşmıyorlar. Örneğin Japhy Ryder'ın gerçekte şair Gary Synder'den başka bir kimse olmadığı bilinen bir şey. Hatta "Chicago Review" dergisinin 1958 yaz sayısında "Ormanda Meditasyon" adıyla bu kitaptan bazı bölümler yayınlandığı zaman Japhy yerine Gary adı kullanılmıştı. Gerçek isimler son dakikada uydurma isimlerle değiştirildi.[3]

Gary Synder Kyoto'da bir yıl süreyle Zen eğitimi görmüş ve sonra bir süre daha Zen eğitimini sürdürmek için Japonya'ya geri dönmüş. San Francisco Şiir Rönesans'ının en önde gelen yetenekli şairlerinden birisi... Zen kaçınığı ve şairi Han Shan'ın şiirlerinden "Soğuk Dağın Şiirleri" adıyla çevirdiği bir bölüm şiir bir edebiyat dergisinde yayınlanmıştır.[4]

Beatnik Kuşağının düşünce yapısında iki temelli etkiden söz edilebilir: Varoluşçuluk ve Zen... Biri batılı bir felsefe öteki doğulu bir yaşam bilim olan bu iki akımın ortak yanı göreneklerin, geleneklerin, önyargıların dar ağını, dar çemberini aşıp her konuda yepyeni, öncesi olmayan yaratıcı çözümler arayışı içinde olmalarıydı.

Bu anlayışın ürünlerine sanatlarda zararsız çılgınlıklar gözüyle bakılabiliyordu. Örneğin Caz'da "bebop"un kurucularından alto saksofoncu Charlie Parker anında içinden geldiği gibi ortaya çıkıveren özgün bestelerini şöyle ya da böyle, kabul ettirmekte çok fazla güçlük çekmedi. Ama bu görüşler toplumsal alana kaydırılınca o kadar fazla hoşgörüyle

(3) "Alan Watts. This Is IT, say. 100 Rider and Co. Ltd. London 1958

(4) "Cold Mountain Poems" Evergreen Review, Cilt 2, No. 6, 1958

karşılanmayacaktı. Çünkü beatnik kuşağı Amerikan yaşam

biçemini, ve bu yaşam biçeminin tüm değerlerini acımasızca tartışma konusu yapmıştı. Ancak burada bu tartışmaların sonuçta yepyeni değerlerin ortaya çıkmasına yol açtığını kabul etmek zorundayız. Bu kuşak yaşama ve dünyaya bir başka duyarlıkla, daha bir içtenlik, yaşama sevinci ve doğa sevgisiyle yaklaşıyordu. Amerika'yı bir baştan bir başa gezen bu gençlerde yepyeni türde bir yurtseverlik duygusu uyanıyordu. Ulusalcılıkla hiçbir ilgisi olmayan bütünüyle insancı bir yurtseverlik duygusu... Amerika'da çoktan unutulmuş, bodrumdaki rafa kaldırılmış bir mirasa, Lincoln'lerin, Jefferson'ların, Thoreau'ların, Emerson'ların mirasına sahip çıkıyorlardı, folk müziğine sahip çıkıyorlardı.

Kuşkusuz beatniklerin Zen'i kendine özgü karışık bir olaydır. Beatnikler çok kez Zen'in özüne girmeden Zen'e öykünmüşler ya da Zen'i toplum kurallarına karşı çıkışları için bir gerekçe, bir araç, bir kalkan olarak kullanmak istemişlerdir. Onun için Beatniklerin Zen'inin Zen'in sahtesi, yalancısı olduğunu söyleyecek çok kimse çıkabilir. Ama Ray'le, Japhy'nin özgürlük, içtenlik, duygu ve coşku dolu yaşamlarında gerçek Zen olmadığını söylemek de gerçekten güç olacak. Onların deli dolu yaşam serüvenlerini gıptayla izleyecek pek çok okur çıkacak sanırım.

Kerouac'ın tam anlamıyla Zen'i özümlemiş ve kendini Zen'le özdeşleşmiş bir kimse olduğu söylenemez. Ama onun daha çok Hıristiyan bir tadı olan gizemciliğinde Zen'in de çok katkısı olduğu belli oluyor. Özellikle sanatsal kişiliğinde bu etki daha da açık... Hiçbir çaba harcamadan, duraksamadan diline kalemine geldiği gibi çalakalem yazma alışkısında Zen'in açık bir etkisi var. Kerouac kendi edebi kişiliğini biçimleyen etkiler olarak Jack London, Saroyan, Hemingway ve Thomas Wolfe'u sıralıyor ama Kerouac'ı bütün bu yazarlardan gene de öylesine değişik yapan şeyin Zen olduğunu sanıyorum.

Kerouac tartışmasız büyük bir dil ustasıydı. Kural tanımaz özgürlük arayışını dilbilgisi konusunda da sürdürmüş-

tür. Kerouac'ın kaleminde tümceler diline geldiği hızla birbirine dolanıp duruyor ya da tamamlanmadan kalıveriyor. Ama sonuçta dil bambaşka bir anlatım gücü ve kolaylığı kazanıyor, söylemek istediği her şeyi söyleyebiliyor, anlatılması çok güç ya da anlatılamaz şeyleri de anlatıyor bu yolla.

Kitabın çevirmeni Nevzat Erkmen, Kerouac'ın dilini, güzelliğinden, kıvraklığından, içtenliğinden, doğallığından hiçbir şey yitirmeden, tüm özelliklerine sadık kalarak çevirmeye başardığı için gerçekten kutlanmayı hak etmiştir. Bu çeviri edebiyat sevenler için gerçek bir şölen olacak.

İnsanlık tarihinde uzun uyku dönemlerini izleyen kısa uyanıklık dönemleri olmuştur. Kuşkusuz uyananlar bir avuç insandır. Ama onların uyanıklıkları öykünme ya da uyarma, dürtme yoluyla toplumu çok yönden etkiler. Sonra yeniden uykuya dalınır. Yüzyılımızda yirmili yıllar gibi elli beşlerde başlayıp yetmişlere kadar süren, beatniklerin başlattığı sonradan hippilerin sürdürdüğü dönem de insanlık serüvenin ilginç birkaç sayfası olarak tarihe geçmiştir.

İlhan Güngören
Florya, Temmuz 1982

çevirenin sözü

1955'te ABD'ye gitmiş, New York üniversitesinin pedagoji bölümündeki çalışmalarıma başlamıştım. Okul Fifth Avenue'yü güneyden noktalayan Greenwich Village Parkının çevresindeki binalardaydı. Bir yandan Amerikan iş yaşamını yaşıyor (kimi şirketlerde çalışmaktaydım, çünkü aldığım burs parasına ek gelir gereksinmem vardı); bir yandan okula gidiyor ve bir bilimsel araştırıcı yaşamı sürüyor (Master ve Ph.D. için); bir yandan da Paris'teki Latin Quarter'ın Amerika'daki karşılığı olan, şairler-ressamlar-müzisyenler- "beatnikler" yatağı Greenwich Village'te (sakal bırakmış; gitar çalışmaya, şiirler öyküler yazmaya, Moby Dick'i falan çevirmeye yeniden başlamıştım) bir "part-time hippy" yaşamını sürdürüyordum. "Varoluşçuyum!" demek büyük zevk veriyordu bana o zamanlar.

O yıllarda Manhattan'daki bütün ünlü cazcıları izliyor, Kerouac'ı, Gingsberg'i okuyor, yeni yeni Zen'le tanışıyordum.

Oysa, Zen'le derinlemesine ilgilenmem 15 yıl sonra Türkiye'de olmuştur: Hindistan'dan, Çin'den, Japonya'dan. ABD'den Türkiye'ye sarkan Zen'le...

Ve ben, 25 yıl sonra Kerouac'ı çeviriyorum. Kerouac anlatsın Zen'i size. Kimileriniz için bir başlangıç olacak bu. Sonra, Zen'le ilgili öbür kitapları okursunuz. Ve Zen nedir? Kendiniz bulgularsınız. Zen Ustaları, "sözcüklerin ötesinde" diye niteliyorlar Zen'i. Sözcüklerle üretilen kitaplardan Zen'i öğrenebilir miyiz? Olsa olsa bir aşın tarifini yapar gibidir bu kitaplar. Aşı, yiyen bilir! Henüz tatmadıysanız,—mideniz yeterince sağlamsa—dilerim siz de tadasınız. Okumanın yanında bir de yaşayarak!..

Şimdiden "Afiyet olsun!" derim.

Nevzat Erkmen
Temmuz 1982, Zincirlikuyu

çevirenin sözü (devam)

Bu kitabın ilk baskısından pek söz edilmedi. Bir *in çevre* yazarı değilim. Olsun. Öyle olmanın bedelini ödeyemem ben. Ne var, çok sayıda, çoğu genç, duyarlı insandan mektup aldım. İyi bir çevirmen, iyi bir zenci olduğumu duyumsadım. Mektup yazan o okurlarımın birçoğuyla dostluklar kurduk. Bu bana yetiyor. Bu çevirimin ardından, *Yolda*'yı çevirmeye başladım. Ama aslında ben kendim yolda bir insanım. Yaşam savaşımı içinde itediğim her şeyi istediğim zaman gerçekleştiremiyorum. Bu arada *Yolda*'yı çevirdiler. Benden o çeviri hakkında yazı istediler. Ben de yazdım:

(Kitaplık, 9. sayı Haziran-Temmuz 1994, Yapı Kredi Yayınları)

YOLLARDA BİR ZEN KAÇIĞI

Yolda / Jack Keoruac / Çev.: Güzin Özkan - Ferruh Armutçuoğlu / Kıyı Yayınları, 1994 / 288 sayfa

Nevzat Erkmen İsveç'e mektup yazar Demir Özlü'den Allen Ginsberg'in ABD adresini ister Erkmen'in amacı ona sevgili dostu Jack Kerouac'ın *The Dharma Bums*'ını *Zen Kaçıkları* adıyla çevirdiği Türkçe kitaptan bir tane armağan etmektir. Ginsberg 17 Haziran 1985'te Erkmen'e yazar ve bu arada Türkiye'de Kerouac'ın "deep art"ını ("derin sanatı"nı) ve düzyazıdaki dehasını bilen ve seven insanlar bulunduğunu öğrenmekten duyduğu sevinci dile getirir ve Gregory Corso ile Burroughs'un Türkiye'de tanınıp tanınmadığını sorar elbet bütün bunlar Erkmen'in *On the Road*'u çevirme tutkusunu daha da körükler ama *Ulysses*'e dört yıl ayırmak gerekiyordur ha unuttum Ginsberg mektubunu Bloom's Day (Bloom Günü) yani *Ulysses*'in kahramanı Mr. Bloom'un tüm romanın geçtiği tam bir gün olan 16 Haziran'dan bir gün sonra yazmış sonra bir bakıyorsunuz Güzin Özkan ile Ferruh Armutçuoğlu'nun *Yolda* çevirisi çıkıvermiş aynı şeyi *Moby Dick*'in ve *1001 Gece Masalları*'nın çevirilerini görünce de hissetmiştim ama çevrilecek daha o kadar çok Kerouac kitabı vb. var ki yalnız hiç unutmam *Zen Kaçıkları*'nı okuyan Bursalı genç bir okurum bana bir mektup yollamış, beni Kerouac'ı Japhy'yi ve Ray'i çok ama sevdiğini kendi özgün, sevecen, güzel diliyle anlatmıştı da ben o mektubu saklayıp; artık *On the Road* mu olur *Zen Kaçıkları*'nın ikinci baskısı mı olur önsözümde o Bursalı genç okurumun mektubunu başköşeye (bitişik mi ayrı mı yazılır şimdi bıktım bitişikmiş—*Ana Yazım Kılavuzu*, sevgili Ömer Asım Aksoy) oturtmayı kurarken Mecidiyeköy'de benzin alırken rüzgâr mektubu direksiyonun önündeki yerden uçurdu mu nedir işte kısmet demek ki o mektuptan bu bağlamda söz edilecekmiş pekâlâ neden bütün bu insanlar birbirlerini çekerler de o genç çocuk, Ginsberg, Kerouac, Özlü ve buradaki bizler birisi de Ginsberg'den yaptığı bir çeviriyle eklediği kendi koşuğunda benim adımı da anmış Kitap: *Kuşbeyin*, çeviren C. Hakan Arslan evet, neden oysa yanıtı pek açık kanımca bunu an-

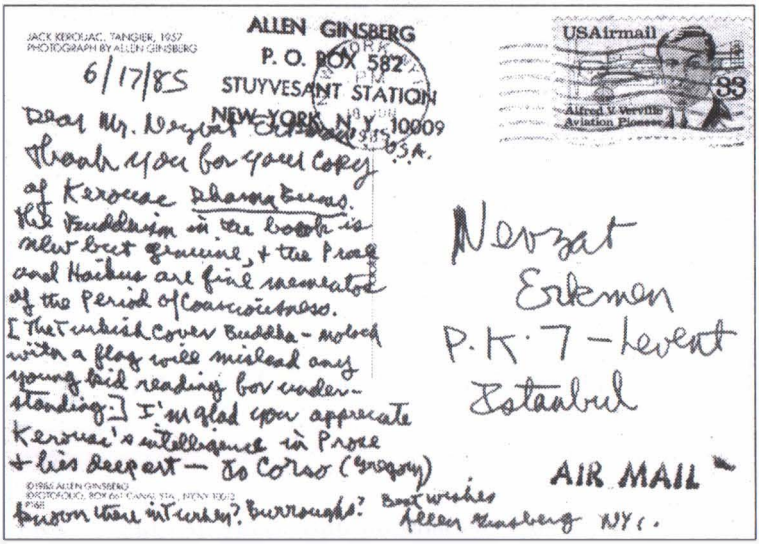
lamak için Kerouac'ı okumak gerekiyor İngilizceniz çok iyiyse asıllarını değilse bizim *Zen Kaçıkları* ile Kıyı'nın *Yolda*'sını okuyun ben özellikle 1955-1962 yılları arasında New York City'de bir part-time beatnik sakallı gitarlı falan yaşamı sürerken bir gün yolda bir arkadaştan bir 1952 Buick Super 8-silindirli araba almıştım da Amerika'nın New York City'ye hiç de benzemeyen dağlarını, bozkırlarını, kentlerini gezme fırsatını bulmuştum kanımca hepimiz belli yolların yolcularıyız ve belli bağlamlarda birer Zen kaçığıyız bendeniz Zen kaçığının gözlerinden sıcak gözyaşları dökülür her okuyuşumda Kerouac'ın *Yolda*'sını son satırlarında Dean Moriarty'ye ilişkin o can, ışın

Nevzat Erkmen

O sıralar *Ulysses*'i çevirmekte olduğumdan, 18. Penelope bölümündeki biçeme uyup öyle yazmıştım. Aslında, o yazı, o yaz Fethiye'de fink atmakta olan sevgili dostum Işın Can'a selamdı.

Zen Kaçıkları çevirim 1982'de yayımlandıktan bir süre sonra bir nüshasını İsveç'te yaşan Demir Özlü'ye göndermiş ve Jack Kerouac'ın en yakın arkadaşlarından Amerikalı ünlü "beat" şair Allen Ginsberg'in adresini istemiştim. Niyetim Ginsberg'e de çevirimi göndermek, Türkiye'de de Kerouac-severlerin bulunduğunu ona söylemekti. Demir Özlü, sağ olsun, Allen Ginsberg'in adresini gönderdi. (Ginsberg, Kerouac'ın ve öbür beat şair-yazarların okutulduğu bir akademiyi yönetiyormuş.) Kitabı Ginsberg'e postaladım. Ve ondan şu iletiyi aldım: "Kerouac bu kitabında Budacılığı yeni ama yapmacıksız bir biçimde işliyor; şair Kerouac'ın bu güzel düzyazıları ve 'Haikuları', burdaki bilinçlilik döneminin andaçlarıdır. Türkiye baskınızda kitabın kapağında yer alan elinde Amerikan bayrağı tutan Buda heykeli, bilinçlilik konusuna ilgi duyan gençleri yanıltmaz mı!.. Kerouac'ın sağgörüsünü, düzyazı biçemini ve o derin sanatını sevmeniz bana kıvanç verdi. Gregory Corso Türkiye'de biliniyor mu? Ya

Burroughs?..” Bir de Kerouac fotoğrafını göndermiş Allen Ginsberg:

Ginsberg'in gönderdiği ve yukarıda çevirisini verdiğim kart. (Kartın ön yüzündeki Kerouac fotoğrafı ön kapakta.)

JA-A-ACK! ÜZÜLME YAHU!

Jack! Senin için yazıyorum bu önsözü! Çünkü o üzünç dolu gözlerin beni izliyor iki aydır!

İki aydır çatı katındaki çalışma masamda konukluyorum iki fotoğrafını: İlkinde 1953 kışı, New York, Doğu 7. Cadde, çıkmışın yangın boşluğuna, ağzında cigara, üff boğulmuş derin düşüncelere süzmektesin ortalığı, kimbilir neler dolanmakta kafanda. "İşte, deli dolu Jack bu," diyorum, "döktürecek birazdan coşku içinde!" Oysa ikinci resim bi türlü bırakmıyo peşimi; son yılların Jack, kucağında bi kedi, ikiniz de öyle üzünç dolu bakmaktasınız ki alıcıya yıkılıveriyorum birden. Alkole boğulmuş gözlerin, annenin esirgeyici egemenliğinde geçen son yıllar, mutsuzluk, bıkmışlık tüm o gürültü patırtıdan, can sıkıcı türedi beatnikler, hani anca haftasonları kırıtıp dağıtan soyundan, tası tarağı toplamış bile çoktan, bi diyeceğin kalmamış toy torlak hippilere, oturmuş ölümünü beklemektesin, Neal de doludizgin peşinde senin, Ken Kesey'in kömününde!

Bundan yaklaşık on yıl önce, alkole boğulan komün deneyimimizde yazdığım haikulardan biri—haiku denemez ona, salt umutsuzluk yüklü çünkü— Jack'e sesleniyordu:

Jack, what dreams
you're sending me?—
my notebooks filled with death.

Üzünç dolu gözlerin o zamandan içime işlemişti Jack! Sanki bir anda görüvermiştim son yıllarında o kaygılı halini! Bu haikuyu yazmazdan az önce duşun altında, gırtlağımı viskiye boğarken duyumsadığım acı eski bi anı şimdi! Ama, Jack, o anıya hep üzünçlü gözlerin eşlik etti! Artık erinç dolu yüreğim, kart papaz, çorba! Ya seni ruhun Jack? Susku bilmez Katolik yüreğin muhafazakar bi Budacı kılmıştı seni (Jack'in Budası Cumhuriyetçi Parti'dendi, n'olmuş yani?)! Eminim kıyak bi muhabbetin tam içindesindir şimdi!

J-a-ack! Üzülme yahu!

Jack! Nice salya sümük yazı yazdım, ama hiç böyle berbat duyumsadığım olmamıştı! Yalnız bi kez! Allen'den seçip çevirdiğim şiirlerin başına bi şeyler yazarken!

Jack! Nevzat Erkmen beni bu halde görmeliydi! Jack! Mayıs gelir gelmez bizim bahçede dökülüyo erik çiçekleri! Jack! Yarın gidip bi kaç bira alayım ben iyisi mi! Jack! Allen'a yılbaşından sonra gönderirim dediğim faks altı aydır durup duruyo masamda! J-a-ack! Sen de bi şeyler yazıp bi türlü gönderemiyon, di mi!

İşte böyle kaçıkça saçmalayarak, umarsız, üstüne üstlük umutsuz bi ruh haliyle bu önsözü yazmaya çalışırken, her bi şeye homurdanıp üzünçlü bi yüz anlatımıyla ortalıkta dolanırken "Haydi!" dedi Aysun, "eskiden yaptığımız gibi yüksek sesle okumaya başlayalım Zen Kaçıkları'nı; sen başla, yorulunca ben alırım, sonra yine sen..."

Aman, o ne keyif bizde; şaka değil haa, iyiden iyiye kı-

vanıp kendimizden geçtik Jack'in dilimizde yeniden can bulmuş tümceleriyle savrulup sürüklenirken! Herkese öneriyoz bunu, "gerçekten bi gezegende yaşadığımızı gösteriyo bu..." Kafa bulut dalgası yani!

Artık damağımız iyice kuruyup hırıltılı sesler çıkarmaya başladığı sıra bi koşu çıktım yukardaki çalışma odasına, geçtim bilgisayarın başına (eh yazı makinesi devri geçti tabii!), şen mi şen, başladım malumatfuruşluk taslamaya! Eee, Jack'le filan muhabbetimiz iyidir ne de olsa, iyi tanırım bizim çocukları, alın bakalım:

Zen Kaçıkları Beat Kuşağı'nın Batı Sahili'ndeki serüvenini anlatır; daha doğrusu, Gary Snyder'ın (romandaki adıyla Japhy Ryder) Batı Sahili'ne hicret etmiş beatnikleri nasıl sarsalayıp etkilediğinin öyküsüdür temelde. Roman 1955-56 arasında geçer, her açıdan kutlu bir dönemdir bu Beat Kuşağı için.

Allen Ginsberg (romandaki adıyla Alvah Goldbook) kapağı çoktan atmıştır San Francisco'ya. Allen'ın New York'ta başladığı söylensel şiiri Howl (Uluma) bi nihayete kavuşmak üzeredir; aynı kitapta yayınlanacak olan pek çok şiir de bu dönemde, Frisco'da kaleme alınacaktır. Jack (Ray Smith) ise Mexico City'de sürtmektedir, beyimiz oturmuş *Mexico City Blues* adlı şiir kitabını yazmakta. William S. Burroughs ise çok uzaklardadır, taa Tanca'da, oturmuş bi sefil odada, döktürmekte "*Naked Lunch*'ın (*Çıplak Öğle Yemeği*) çatısını kuracak olan denemeleri.

Romanın başlangıcında bi dönüm noktası yer alır, Beat Kuşağı'nın gidişini değiştirecek olan San Francisco Şiir Rönesansı. Her şey bi şiir okuma gecesiyle başlar, tasarı genç ozan Michael McClure'a (Ike O'Shay) aittir. McClure yeni tanıştığı Allen'a açar bu tasarısını, işi bayağı bi ciddiye alır bizimki, başlar bi şeyler yapmaya. Öncelikle gidip kendisi gibi şorşakların büyük saygı duyduğu yaşlı ozan, tuhaf Budacı Kenneth Rexroth'a (Rheinhold Cacoethes) danışır ne

halt edelim, var mı bildiğin iyi bi genç ozan diye. Rexroth da Gary Snyder'ı önerir Allen'a. Snyder'la Ginsberg'in tanışması böyle olmuştur.

Sıkı dost olurlar hemencecik, tam bi muhabbet. Gary tutar Philip Whalen'ın sözünü eder, gençlik arkadaşı koca ozan (Jack'in tanımlamasıyla, "iyi yürekli şişko hıyar, 90 kiloluk şair dolması Warren Coughlin") da katılsın bu okuma izlencesine diye. Allen da Jack'ten dem vurmakta, bizimkini yollara tozan büyük bi ozan saymakta.

Whalen ertesi gün dağlardan dönecektir, Synder'ın da 1953'te bulunduğu Ekşihamur Dağı'ndaki (Soğuk keskin diriltici Washington eyaletinin Yüksek Cascade'larındadır ora) yangın gözcülüğü işinden. Jack da Mexico City'den Frisco'ya gelmek üzeredir. Daha Allen'la Gary bunun muhabbetini yaparken bizimki çoktan soluğu almıştır Allen'ın kulübecaazında. Bikaç güne kalmaz Whalen da damlar kente! İşte Dharma Serserileri'nin bi araya geliş öyküsü.

Snyder Kenneth Rexroth'un şiir okuma gecesinde bi "tören yöneticisi" olarak yer almasını önerir. Rexroth bayılır bu işe, süslene püslene hazırlanmalar, bi heyecan, bi coşku, Kenneth usta "Tamam ulan, hep beklediğim bi şeyler olmakta işte!" diye söylenmekte kendi kendine. Beş ozan tamamdır hesapta: Ginsberg, Snyder, Whalen, McClure, Kerouac. Aralarına bi de Philip Lamantia'yı 'Francis DaPavia) alırlar sayı altıya tamamlansın, gecenin adına uygun olsun: Six Poets at the Six Gallery", garajdan bozma Galeri 6'da altı ozan! Ama bizim Jack şiir okuma önerisini reddeder, "Ben utanırım yahu onca milletin önünde çıkıp öyle kırıta mırıta şiir okumaya falan!" diyerek. Neyse ki tören üstadı Rexroth vardır ortada, "altı ozan" başlığının fiyakası bozulmaz.

Jack geceye katılmaktan geri durmaz ama, hem de para toplayıp hayrına herkese şarap dağıtmalar falan, geceyi bayağı şenlendirir bizimki, oturur sahnenin kıyısına, elinde şarap şişesi, milleti dolduruşa getirip durmakta, Allen Uluma'yı okurken bakmış bizimki millet uyuz uyuz oturmakta,

başlar her uzun soluklu dizenin ardından "Goooo!" diye bağırmaya, ortalık ana baba günü, lafı uzatmayalım, işte böyle her bi boku bulacaksınız bu kıyak romanda.

Aynı gece "A Berry Feast"i okur Synder, ölen genç ozan John Hoffman'ın anısına yazdığı şiiri patlatır Lamantia, şiirine hep eşlik etmiş olan kozmik duyarlığa ilişkin bi şeyler sayıklar McClure, Whalen da W. C. Williams üstadın izinde döktürdüklerini haykırmakta. Bu da San Francisco Şiir Rönesansı'nın öyküsü işte. O geceden sonra Beat Kuşağı, özellikle de Allen'ın şiiri büyük bi tırmanışa geçer bütün Amerika boyunca. Geceye Lawrance Ferlinghetti de katılmıştır, "Gönder kitabını, basıcam hemen bizim City Lights Books'tan" diye abanır Allen'a. Beatniklerin söylensel serserisi, *Uluma*'nın "gizli kahramanı", *Yolda*'nın "Dean Moriarty"si Neal Cassady (Cody Pomeray) de oradadır elbet, yanında sevgilisi Natalie Jackson (Rosie Buchanan).

Natalie'nin acıklı sonu da yer alır romanda. Herşey aynen Jack'ın anlattığı gibi olmuştur. Natalie'nin başına gelenler Batı Sahili'ni, özellikle de beatnikleri derinden etkilemiştir aslında ve temel gerekçelerden biri olmuştur her birinin bi yerlere savrulmasında: Gary önceden karar verdiği gibi Japonya'ya gidecektir, önce Allen, ardından da Jack ise Tanca'ya...

Romanla ilgili bir iki ipucu daha verip ağzınızın tadını kaçırmadan kesiyom tatavayı: Jack'le Gary'nin birlikte Matterhorn Dağı'na gittiği herif, romandaki adı Henry Morley, eleştirmen John Montgomery'dir, harbiden de romanda anlatıldığı kadar kaçık herifin tekidir. Gary'nin veda partisine Allen'la birlikte gelen "George" Beat Kuşağı'na önce Allen'ın sevgilisi olarak, sonradan da yazdığı kıyak şiirlerle giren üşütük Peter Orlovsky'den başkası değildir. Allen Peter'ı ressam arkadaşı Robert LaVigne'nin yaptığı çıplak resimlerde görür ilk ve görür görmez abayı yakar çocuğa. Neal Cassady de LaVigne'nin bi başka çıplak modeline, kara yazgılı Natalie Jackson'a vurulmuştur aynı biçimde. LaVigne'in Be-

at Kuşağı üzerindeki etkisi de burdan geliyor işte, ertesi yıl düzenlenen bi başka şiir okuma gecesinde Allen'ın Uluma'yı okuyacağı salonu Allen'la Peter'ı sevişirken gösteren resimlerle donatacaktır bu kıyak kaçık ressam. Ha, bi de romanın sonlarına doğru boy gösteren Sean Monahan olasılıkla Synder'ın bi başka gençlik arkadaşı olan, yalın ozan Lew Welch'tir, ama bundan pek emin değilim. Gary'yi görürseniz sorup doğrusunu öğrenirsiniz!

Son bi şey: Roman boyunca yapılan muhabbetlerde göreceksiniz, geleceğe yönelik olarak anlattığı topluluk düşlemleriyle aslında hippiliği öndeyiler Gary Synder; ama hepinizin bildiğince, pek umduğu gibi gitmemiştir işler altmışlı yıllarda. Bu konuya ilişkin ayrıntılı numaraları yakında Söz Yayın'dan çıkacak bi kitapta bulacaksınız, şimdilik söylemiyom adını, bekleyin de görün bakalım!

Tüh, az daha unutuyodum, romanda bi de Tibet'e özgü gizemli yabyum öğretisinin Jack'i iyice şabana çeviren uygulamalı şavkıması vardır ki Gary'nin sizlere büyük bi kıyağıdır artık bu, sakın yamacından falan dolanayım demeyin!

Evveet millet, şimdi sıra geldi bu önsözün gizli kahramanına (hani nasıl Neal Cassady Uluma'nın "gizli kahramanı"ysa bu da öyle işte), kime mi? Elbet Nevzat Erkmen dostumuza!

Yıl 83-84 falan, bendeniz toy bi ozan ve genç bi entelektüel adayı olarak önüme gelen kitabı yalayıp yutmaktayım büyük bi iştahla, coşkuyla! Birden karşıma iki tip birden dikiliveriyor: Allen Ginsberg'le Jack Kerouac (bu mutlu tesadüf için iki çok özel tipe kıyak geçmem gerekiyor: Alp Çakaloz ve Ahmet Çiğdem, siz iki sıkı dostumu ayrı ayrı ve bir arada selamlıyorum buradan). Elime tutuşturulan "*Zen Kaçıkları*"nı bi solukta, ayıla bayıla okuyorum ve hemen kitapçıya koşup kendime bi tane alıyorum (o kitaba yıllardan beridir her okuduğumda notlar düşer dururum, hatta kimi Çince düşünyazılar falan kendi hesabımca; aslında şu anda elim-

de bulunan bana Soner Can'ın aldığı ikinci bi kitaptır, notlarımı düştüğüm özel kopyayı herife vermiştim okusun diye, üstüne çay dökmüş, artık öyle utana sıkıla yeni aldığı cildi uzatmalar falan, pek utandığı da yoktu hani, üşütük parlak bi heriftir Soner, işte ben de çaylı eciş bücüş kopyayı alıp notlarımı bu yeni versiyona geçirmiştim, sonra da yeni notlar ekleyip durdum Jack'in bana esinlediği; diyeceğim, almış bulunduğunuz bu kitaba iyi sahip olun, onu gözetin, kişisel bi şeye dönüştürün, notlarla bezeyin, ruhunuzla donatın, anlarsınız nasıl pasparlak bi şeymiş Jack'in yüreği!).

Neyse, kitabı okur okumaz diyorum ki "ulan, bu benim ruhum, kıvrılmış uyuyo kitabın bi köşeciğinde, Jack denen zıpçıktı da dürtükleyip duruyo onu, haydi oğlum, yapacak işlerimiz var diye haykıra söylene, o ne tümceler azizim, aklımı başımdan almış topaç gibi çevirmekte, arkadaş bizim dilimizde bi üstad olup çıkmış ha bire kesmekte..."

"Kimmiş," diyorum, "bu fingir mingir, canlı mı canlı dili yedip yöneten?" Nevzat Erkmen elbette! Tanışmıyoz etmiyoz ama o günden sonra bi muhabbet bende beyimize! Hayır dualarla falan söz etmekteyim millete kendisinden! Niye mi? O günden sonra hep yön gösterici oldu bana Nevzat Erkmen'in *Zen Kaçıkları* adıyla yaptığı nefis çeviri! Beat Kuşağı'nın ruhu başka bi dilde ancak böyle can bulabilirdi. O ne numaralar falan öyle, şimdi anlatmaya başlasam bu önsözün sonu gelmez. İnanmayan açsın bi de özgün dilinde okusun romanı, ondan sonra etsin itiraz!

Jack'in parıldak yüreğinde ne varsa, işte o her bi boku da bulacaksınız bu sıradışı çeviri çatlaklığında. Beat Kuşağı İngilizce'de, sıyrılıp o günlerin sünepe havasından, yepyeni bi dil kurmuştu güm güm atan yüreklerinin kabına sığmaz çığlığına karşılık bulan! İşte Nevzat Erkmen de Türkçe'de aynı nabız atışı yakalamıştır yaptığı çeviriyle!

Yıllar sonra Allen Ginsberg'in şiirlerinden yaptığım çevirilerde tek bi kılavuz vardı benim için: "*Zen Kaçıkları*" Ginsberg çevirilerine ulaşmak, ha bire aradığım biçemi, söy-

leşiyi bulmak nice yılımı aldı, bu süre boyunca başucumda yalnızca Erkmen'in çevirisi vardı. İlhan Berk Ginsberg çevirilerime bi övgü bağışlama inceliğini göstermişti, özgün örneklerle taşıdığı yakın akrabalığın altını çizerek. Ben bu yakın akrabalığın onurunu seve seve Nevzat Erkmen'in başından aşağıya boca ediyorum, çünkü o şiir çevirilerini olanaklı kılan onun özenli çabasından başka bi şey değildi.

İmdi, bu laf kalabalıklığının dile getirdiği tek bi yalın önerme var: Bundan sonra kim girişecekse Türkçe'de Beat Kuşağı'nın dilini, tıpkı benim gibi, başucumdan eksik etmemelidir bu nefis çeviriyi!

Bundan iki yıl kadar önce tanıştık Nevzat Erkmen'le, hemen de ısınıverdik biribirimize, meğer ikimiz de hayıflanır dururmuşuz "Yahu nerdedir bu herif, in midir cin midir, ne diye bi araya gelmiyoz!" diye.

Şimdi bu önsözün hikmet dolu özeti şu oluyo: Harbiden beat ruhlu biri (ben onu tanıyom) harbiden beat ruhlu birinden (o da beni tanıyo) önsöz yazmasını istemişti bi beat yapıtına. İyte beni kıvandıran da bu.

Gördüğünüz gibi, ben böyle şeylerle yetiniyom işte bu kutlu yeryüzünde, çünkü Jack'in coşkusunun baştan sona aynı çılgın tartımla yankılanıp durduğu bu çeviriyi okumuştum bi vakitte!

Gelelim sadede:

Jack'in coşkusundan pay almıyorsanız, yoksa bi alışverişiniz beatniklerle, yok bi işiniz bizimkilerin yaşam diye bellediği serüvenle! Bu dediklerime uyuyosa haliniz, dert etmeyin! Gün gelir, yıldızlar tepenizde, çırıpçıplak şap şap denizde koşar, kumlu fasulyeleri işkembeye indirisiniz kemali afiyetle siz de!

Bi bakarsınız, ölümlü varlığınız Tanrının kayrasıyla yıkanmış, kozmosa uygun bir tartımda fingir mingir dans etmekte!

Ben bunları Jack'ten öğrendim ve hiç mi hiç şikayetçi değilim!

Jack'in bir dönem için, ama Gary'nin tüm ömrü boyunca izini sürdüğü yaşam yolu zorlu mu zorlu! Hiç de göründüğü gibi kolay, sırf haz devşiren türden değildir yapıp ettikleri, ama bu çabanın içinde gizlidir ulaştıkları yaşama sevinci. Bu yalın, her türlü cafcaflı numaradan arınık, yürekli yol içinizdeki o eskil yanı, ilkinki yanı açığa çıkarıverir belki! Derin Giz'e el yordamıyla uzanıvermişti beatnikler, üstelik herhangi bi gizem falan yoktu bu işte!

Gizem arayanlar hüsrana uğrar, sonra Tibet dağlarındaki ermişler bile kurtaramaz onları! Ama içlerinde barınan Giz'in şavkımasını bekleyenlerin keyfi gibisi yoktur, iyi mi! Tao lotus çiçeği, açıverdi ki gölün üstünde sürükler Jack'i Gary'yi!

Jack, bak şu işe yahu, ağlayıp sızlanırken, inleyip söylenerek bi şeyler karalarken yine bi yaşam coşkusuyla çeldin aklımı, bilesin, sevindi bu fakir!

Jack, gene başardın kâfir.

C. Hakan Arslan

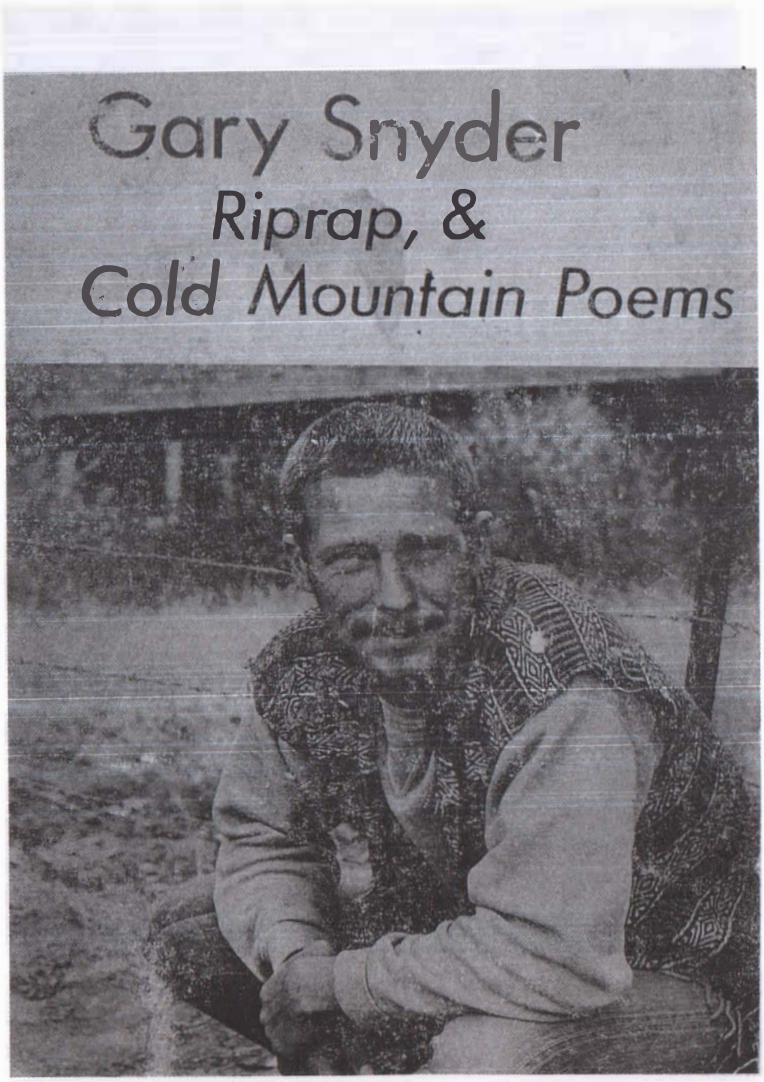
Yazar olma ateşiyle yanan eski futbolcu Jack Kerouac, 1944 yılında, tamamlamadan ayrıldığı Columbia Üniversitesi'nin kampüsünde Lucien Carr'la birlikte. Kerouac, Ginsberg ve yabansıca yomsuz William Burroughs, Carr sayesinde tanışmış ve birlikte beat kuşağı felsefesini oluşturan sanat ve edebiyata "Yeni Bakış"ı getirmişlerdir.

Kerouac, Ginsberg ve Burroughs, Ginsberg'in New York'taki evinde tekrar bir araya geldiler. Kerouac ve Burroughs ilk kitaplarını yayımlamışlardı. Burroughs'la yapacağı "büyük tinsel evlilik"in peşini bırakmayan Ginsberg ise hâlâ kendi özgün dilini oluşturmaya çabalıyordu.

Han-Shan (Soğuk Dağ) adını yaşadığı dağdan alan, pejmürde, kaçık, bir şairdir. 627-650, kimilerine göre de 700-780 yılları arasında yaşayan Han-Shan, günümüze ulaşan üç yüz kadar şiirinde Taocu, Budacı ve Zen düşüncelerini işlemiştir. Şiirleri, Gary Snyder tarafından İngilizceye çevrildi.

San Fransisco Şiir Rönesansı'nın en önde gelen yetenekli şairlerinden biri olan Gary Snyder, yani Zen Kaçıkları'nın Japhy Ryder'ı.

Gary Snyder 1953 yazında Sourdough (Ekşihamur) Dağı'ndaki gözcü kulübesinde. Üç yıl sonra, 1956'da da Kerouac, Desolation Dağı'nda bir yıl süreyle gözcülük yapar.

1

1955 Eylül'ünün sonlarına doğru bir gün tam öğle vakti Los Angeles'tan kalkan bir marşandize atlamış, üstü açık bir yük vagonuna dalmıştım. Yere uzandım. Torbamı yastık edip başımı yasladım. Ayak ayak üstüne atarak, tren kuzeye, Santa Barbara'ya gidedursun, bulutları seyre daldım. Posta treni olduğundan, o gece Santa Barbara'daki plajda uyurum diyordum. Ertesi sabah da San Luis Obispo postasına atlayacak ya da doğruca San Francisco'ya giden 19.00 ekspresini bekleyecektim. Charlie Parker'ın keçileri kaçırıp da sonra dinlenerek normal sağlığına kavuştuğu yer olan Camarillo'ya girerken, cılız yaşlı bir ipsiz tırmanıverdi bizim vagona. O ara katar, gelen trene yol vermek için yan hatta çekilmişti de... Herif beni görünce şaşırdı. Gidip vagonun öbür ucuna yerleşti. O da kendi torbacığını başının altına koymuş, önü bana dönük, yatmıştı. Çok geçmeden doğuya giden tren ana hattan fırlayıp gitti ve ileri işaretini veren düdüğü çaldılar. Trenimiz kalktı. Artık hava soğuyor, denizden esen rüz-

gâr öbür yanımızdaki vadileri sisle kaplıyordu. Bizim yaşlı ipsizle birlikte buz kesen çeliğin üzerinde ince giysilerimiz içinde birbirimize sokularak boşuna ısınmaya çalıştık; sonra kalkıp kendi köşelerimize giderek ileri geri vagonu aşındırmaya, zıplamaya, kollarımızı savurmaya başladık. Az sonra ufak bir istasyonda gene yan hatta girmekteydik. Fırsat bu fırsattır diyerek, bir koşu büfeden kocaman bir şişe şarap alayım dedim. Santa Barbara'ya kadar soğuktan tepinip durmaktan iyidir "Ben gidip bi şişe şarap alcam, bakar mısın şu torbaya?"

"Eyvalla,"

Vagondan atladım. 01 Numaralı Karayolu'ndaki büfeye koştum. Şaraptan başka ekmek, çikolatada aldım. Ve trenime yetiştim. Kalkmasına on beş dakika daha varmış. Hava ılınmış, güneş açmıştı ama akşam yaklaşıyordu ve ayaz yapacaktı. Bizim cılız ipsiz köşesinde bağdaş kurmuş, önünde ufak bir teneke sardalye... Acıdım. Yanına gidip, "Biraz şarap içde ısın, ha? Peynir ekmekde var, sardalyenle yersin." dedim.

"Eyvalla," Ta içerisinde bir yerden çıkan ürkek ya da saklanmaya çalışan bir sesi vardı. Peyniri üç gün önce Mexico City'de almıştım. El Paso sınırına dek Zacateca, Durango ve Chihuahua üzerinden yaptığım berbat uzun otobüs yolculuğundan önce... Bizimki peynirle ekmeği, şarabı "kemali afiyet" ve "kadirşinaslık"la gövdeye indirdi. Keyiflenmiştim. Hemen aklıma Elmas Sutra'daki şu satırlar geldi: "Bir iyilikte bulunurken, iyilik etme düşüncesinden uzak tutun zihninizi; çünkü, iyilik etmek bir sözcükten başka nedir ki!" O günlerde pek sofuydum; dinsel buyrukları kılı kılına uygulamaya çabalıyordum. Ama artık o sahte bağlılığım konusunda az buçuk iki yüzlü olup çıktım—yorulduk artık, dalga... E, artık yaşlandık; yapmacıklar uçtu... O sıralar yardımseverliğin de iyi yürekliliğin de alçakgönüllülüğün de coşkunluğun da yapmacıksız durgunluğun da bilgeliğin de esrimenin de gerçekliğine sahiden inanıyordum; kendimi çağdaş giysilere bü-

rünmüş, Gerçek Anlam ya da Dharma çarkını çeviren bir ahir zaman Budası (Uyandırıcısı), ahir zamanın Cennetlik Kahramanı payesini kazanmak için dünyayı (genellikle New York'tan Mexico City'den San Francisco'dan kurulu bir dev üçgen üzerinde) gezip tozan bir eski zaman bhikkusu sanıyordum. Daha tanışmamıştım Japhy Ryder'le—bir hafta sonra olacaktı bu karşılaşma; o aralar benden âlâ Dharma Serserisi zor bulunmasına ve kendimi gezgin bir derviş gibi görmeme karşın, "Dharma Serserileri" diye bir şey duymuş işitmiş değildim. Vagondaki cılız serseri şarapla ısınıp da konuşmaya başlayınca, hele hele, Ermiş Teresa'nın, ölümünden sonra yeryüzüne dönerek cennetten devşirdiği gülleri sonsuza dek tüm canlıların üzerine saçacağını bildiren duasını içeren ufak bir kağıt parçasını da fora edince, tüm inançlarım pekişivermişti.

"Nerden buldun bunu?" diye sordum.

"Oo! Bikaç yıl önce Los Angeles'ta bi okuma odasındaki dergiden yırtmıştımda... Hep taşır dururum."

"Vagonlarda çömele çömele okursun duanı, ha ?"

"Her gün bi okurum," Başkaca bir laf çıkmadı ağzından; Ermiş Teresa konusunu falan eşelemedi. Dininde de alçakgönüllü mübarek. Kişisel yaşamından biraz söz etse ya—ne gezer! Bırak ana caddeleri, en fakir mahallelerde bile kimsenin iplemediği silik, süklüm püklüm serseriler olur ya, bu da onlardan biri. Bir aynasız itelese bunu, hemen toz olur. Koskoca istasyonların çevresinde hat bekçilerine çaktırmadan otların arasında tam siper, gölgeden gölgeye zıplar herif, tam tren çekmiş gidiyor, hop içeri. Ertesi gece Zipper Ekspresi'ne atlayacağımı söyledim fakire. "Oo!" dedi, "yani Gece Hayaleti'ne."

"Zipper'a öyle mi deniyor?"

"O hatta çalıştın galiba sen,"

"Çalıştım ya. Güney Pasifik hattında frenciydik."

"Biz serseri takımı Gece Hayaleti deriz ona. Los Angeles'ta pinersin, sabaha San Francisco'ya varırsın kimse gör-

mez seni. Öyle hızlı gider."

"Saatte seksen mil—yallah, ver elini Frisco,"

"Tamam da, Gavioty'nin kuzeyinde sahilden giderkene, bi de geceleri Surf'ü geçerkene esaslı soğuk yapar,"

"Tamam, Surf. Sonra da Margarity'nin güneyine inerken dağlarda..."

"Margarity, oldu! Öyle çok pindim o Gece Hayaleti'ne, sayısını unuttum."

"Kaç yıldır gitmedin memleketine?"

"Epey oldu be! Kaç yıl unuttum. Ohio bizim memleket."

Tren kalkıverdi. Rüzgârda bir soğuma bir rutubet!..Ve donmayalım diye, dişlerimiz daha fazla çatırdamasın diye bir buçuk saat bütün gücümüzle, irademizle didindik. Sonra bir köşeye kıvrılıp, soğuğu kesmek için sıcaklık üzerinde, bilfiil Tanrı'nın sıcaklığını çekmek için meditasyon yapmayı denedim. Olmadı. Fırlayıp, kol bacak sallayarak, şarkı söyleyerek devindim. Bizim ufak serseri benden daha sabırlıymış—yattığı yerde, yapayanlız, dalmış acı acı düşünüyordu. Dişlerim takırdıyordu, dudaklarım mosmor olmuştu. Karanlık bastığında, şükür, Santa Barbara'nın dağları görünmüştü. Demek az sonra duracak, rayların üzerinde yıldızların altında ısınacaktık.

Geçitte yere atladık, bizim Ermiş Teresa ipsiziyle vedalaştık. Ben doğruca battaniyelerime sarınıp uyumak için kumsala—ta ötelere... Aynasızların beni görüp de götüremeyecekleri sarp bir kayalığın dibine... Ooh! Topladığım dallarla büyük bir ateş yaktım, yonttuğum çubuklara geçirdiğim sosisleri bir güzel közlüyorum. Ateş çukurundaki kızgın külün üzerinde bir teneke kuru fasulye ile bir teneke de peynirli makarnayı kaynatıyorum. Yeni aldığım şarabımı yudumluyorum. Yaşamımın en keyifli gecelerinden biri oldu bu—coştum. Kıyıya gidip sığlıkta yürüdüm, bir iki kez de dalıverdim suya. Ve dikilip nur saçan yıldızlara baktım—Avalokitesvara'nın karanlıklardan pırlantalardan örülü on-tansıklı evrenine... "Haydi oğlum, Ray," diye bağırıyordum sevinçle,

"bikaç mil kaldı yanlız. Gene başardın kâfir." Kekâ. Mayomu giymişim, yalınayak, saçlar dağınık, ateşin kızartısında şarkı söyleyerek, kafayı çekerek, tükürüyorum, zıplıyorum, koşuyorum—yaşamak bu be! Yumuşacık kumlarında plajın tek başıma özgür, iç çekiyor deniz, bakire rahmi gibi ıpılık yansıyor yıldızlar suyun karnına karnına. Öğüt: Konserve tenekeleriniz kızgınlaşmış da tutamıyorsanız, hemen pırtık trenci eldivenlerinize müracaat edin, kâfi. Teneke ılınadursun, biraz şarap içip düşüncelere daldım. Kumda bağdaş kurup yaşamımı düşündüm. Haydi canım, ne fark eder ki? "Neler var kısmetimde acep?" Şarap iyice acıktırıyor beni, sosislere yumuluyorum çubuğu ağzıma dayayıp şapır şupur, izci kaşığımla iki tenekeye atılıyorum, sıcak etli fasulyeleri, soslu makarnaları, eh birazcık da kumları çalakaşık indiriyorum. "Kaç tane kum tanesi var bu plajda acep?" diye düşündüm. "Gökteki yıldızlar kadar kum tanesi olmalı!" (şapır şupur) "Pekâlâ, kaç kişi geçmiştir bu dünyadan, yani başlangıçsız zamandanda daha önceden bu yana kaç kişi yaşamıştır? Ne bileyim yahu, herhalde bu plajdaki kumların sayısını onbinlerce bucaksız fingirmingir-kozmosun yıldız sayısıyla çarpmak filan mı desem ki İBM'le Burroughs şirketleri ortaklaşa çıkaramazlar belki, ne bileyim ben kaç kişi..." (bir fırt daha) "Tam olarak bilemem ama, nonoş Ermiş Teresa'yla o iyi ruhlu ihtiyarın şu dakka başıma boca ettiği gül zambak sağanağı altında bir kaç trilyon sekstrilyon kare hıyarloti çiğneyip durmuş bu dünyayı."

Ve yemek bitince, çarşaf gibi kırmızılı mendilimle ağzımı sildim, tuzlu deniz suyuyla bulaşıkları yıkadım, bir iki kum öbeğini tekmeledim, dolaştım, kuruladım, kaldırdım, emektar kaşığı torbama yerleştirdim, sarınıp battaniyeme yattım deliksiz bir uyku çekmeye—sırf uyku. Gece uyanıvermişim, "Abooo! Nerdeyim ben, kızlar koşuşuyor mazimde sonsuz bir basketbol oyunu mu? Evim mi yanıyor ne!" Sıra sıra dalgalar ta battaniyeme ulaşmakta kabaran denizden. Denizminaresi gibi semsert olurum da gene uyurum,

uyurken de üç dilim ekmek tıkıştırıyorum ağzıma... Ah şu insan ruhu, plajdaki garip adam, Tanrı gülümseyerek bakmakta sana... Düşümdeki eski günler, New England, bizim küçük bızdıklar binlerce mil peşimde Amerika'yı bir baştan bir başa geçerken, sırtında çanta anam, kaçıveren trenlere yetişemeyen babam; uyandığımda gün ağarıyor—gri, görüyorum kokluyorum (sanki inanayım diye sahneyi değiştirip ufku karşıma koyuvermişler), gene uykuya... Dönüyorum ve "Ne fark eder ki!" diyorum. Uykumda kucaklanıveresi boşlukta çınlayan sesimi işitiyorum.

2

Bizim çelimsiz Ermiş Teresa ipsizi, tanıdığım ilk gerçek Dharma Serseri'ydi, ikincisi ise tam manasıyla bir numara Dharma Serserisi olan Japhy Ryder'dır. Zaten bu lafı da o çıkarmıştı. Japhy Ryder Oregon'un doğusunda dağ başında büyümüş bir fırlama. Ormanlar içinde babası, anası ve kız kardeşiyle yaşarmış. Daha çocukken ormancılık, bıçkıcılık, çiftçilik yapmış, hayvanlara Kızılderililere öyle meraklıymış ki allem edip kallem edip sonunda koleje girdiğinde antropoloji bölümünün hazırlık kurslarında okutulanları su gibi bilirmiş, ve sonraları da Kızılderili mitolojisini yutarak bu konuları özgün metinlerden bile izleyebilir duruma gelmiş. Ardından da Çince ve Japonca öğrenmiş; bir doğubilimcisi olmuş çıkmış; ve bütün Dharma Serserileri'nin pirleri olan Çinli Japonyalı Zen Kaçıkları'nı keşfetmiş. İdealist eğilimli bir kuzeybatılı fırlama olduğu için de modası geçmiş Beynelmilel Dünya İşçileri anarşizmine ilgi duyarak gitar çalmayı öğrenmiş, Kızılderili türküleriyle, halk türküleriyle birlik-

te bir de işçi şarkıları söylemeye başlamış. Onu ilk kez bir hafta sonu (Santa Barbara'da otostopçuluğu deneyim derken beni yoldan alan—inanmazsanız inanmayın—bembeyaz bikinili, çıplak ayaklarından birinin bileğinde altın bilezik genç güzel sarışın bir yavrunun sürdüğü gelen yılın modeli kırmızı-tarçın renkli Lincoln Mercury'yle San Francisco'ya vardıktan sonra... Kız benden amfetamin istemişti. Dosdoğruca kentte sürebilsin diye... Torbamda var deyince bir çığlık attı "Zır!") bir caddede giderken görmüştüm. Dağcılara özgü o uzun adımlarla, arkasında tıka basa kitap, diş fırçası, ıvır zıvır dolu küçük bir sırt çantasıyla (bu, onun "şehre giderkenki" ufak çantası bir de kocaman olanı var ki içinde uyku torbası, pançosu, yemek kapları komple), seğirtişine bakıyordum. Çenesinde bir tutam sakal, doğuluları andıran hafifçe çekik gözleri vardı; ama kesinlikle boheme benzer yanı yoktu. (Hele hele sanat çevrelerinin askıntı bohemlerine hiç benzemiyordu.) Sırım gibiydi güneşte yanmış, dipdiri, açık, önüne gelene selamını tatlı dilini esirgemeyen, sokak serserilerini bile merhabasız geçmeyen, bir soru sorulunca şırak diye yüreğinin artık dibinden mi tepesinden mi bilimem hemen taptaze yanıtlar fışkırtan bir adam...

The Place'ten içeriye girerken ona, "Ray Smith'le de ne zaman tanıştın ki?" diye sordular. Plaj yöresinde uyanıkların tuttuğu en kral meyhane olur The Place.

Japhy, "Öbür Bodhisattva'larıma rastladığım gibi, hep yolda," diye bağırdı ve biraları getirtti.

Ne geceydi o! Her bakımdan çok esaslı bir gece! Japhy ve bir sürü şair (evet şiir de yazıyordu Japhy, Çinceden Japoncadan şiirler çeviriyordu İngilizceye) Kentteki Galeri-6'da düzenlenen şiir okuma programına katılacaklardı. Oraya gitmeden önce hepsi meyhanede buluşmuşlar, kafa çekiyorlardı. Ama orda dolaşanlara, oturanlara baktım; içlerinde şaire benzemeyen bir bizim Japhy vardı esaslı şair olmasına rağmen. Öteki şairler ya Alvah Goldbook gibi dağınık saçlı, son moda gözlüklü entelektüel kaşarlardı; ya da Ike O'Shay

gibi (iki dirhem bir çekirdek giyinmiş) kansız suratlı, fiyakalı şairlerdi ya da (toy bir rahibi andıran) Francis DaPavia gibi, Rönesans İtalyanlarına özenen çıtkırıldım hayalperestler; ya da Rheinhold Cacoethes gibi papyon kravatlı, uzun saçlı anarşist fareler ya da Warren Coughlin gibi şişko, dört gözlü uyuz hıyarlar... Ve umutla bekleyen bir sürü şair daha,—yırtık dirsekli kadife ceketlisinden tutun da partal pabuçlusunu kadar cepleri tıka basa kitap dolu, dolaşıp duruyorlardı. Bizim Japhy ise bitpazarlarından almış olduğu dayanıklı işçi giysileriyle, nereye gitse zaten, dağlara tırmanırken, gezilerde, geceleyin sokakta otururken, kamplarda, Okyanus kıyısında bir aşağı bir yukarı otostop yaptığı zamanlar, hep sırtında bu kıyafet. Küçük sırt çantasında bir de yeşil dağcı kepi bulunur; bir dağın eteğine vardı mı, giyiverir kepini ve basar dağcı çığlığını—ve geçer tırmanışa—artık kaç bin fit çıkacaksa... Ayağında da dağcı çizmeleri, pahalı çizmeler, medarı iftiharı, İtalyan marka; meyhanenin tabanına serpili talaşı eze eze seğirtiyor—usta bir bıçkıcı gibi. Pek irikıyım sayılmaz Japhy, bir yetmiş beş falan, ama güçlüdür, çıta gibidir, çevik ve adeleli. Keçi sakallı kemikli yüzü sanki hüzünlü bir maske; ama gözler, yaşlı Çinli bilginlerinki gibi fıkır fıkır—güzel yüzündeki sert ifadeyi biraz teraziliyor. Dişleri biraz sarı, dağda geçen çocukluğunda biraz bakımsız kalmış, hoş lafa gülmeye hazır bir ağız. Bazen duralar, eğer başını, diker gözlerini yere, sanki çubuk yontan bir Kızılderilidir. Bazen de neşeli mi neşeli... Epey ilgilenmişti benimle, ve kulak kesmişti o ufak tefek Ermiş Teresa İpsizini anlatırken—hırsızlama trendeki serüvenlerimi, otostopçuluğumu, ormanda yaptığım gezileri falan... Bir ara bağırıvermişti "Sen yaman bir Bodhisattva'sın!" diye—"büyük,bilge kişi" ya da "ulu, bilge melek" anlamında—ve içtenliğimle bu dünyayı süslemekteymişim. İkimizin de en sevdiği Budacı ermiş, birmiş: Avalokitesvara, Japoncası on bir başlı Kwannon. Tibet, Çin, Mahayana, Hinayana, Japon hatta Burma Budacılığını, hem de tüm ayrıntılarıyla, biliyordu. Ama hemen açıklamıştım ona Budacılığın mitolojisiyle, bütün o başka ulusla-

ra özgü biçimleriyle adlarıyla falan ırgalanmadığımı. Sakyamuni'nin dört soylu gerçeğinin ilki olan *Tüm yaşam ıstıraptır*—sırf bununla ilgilendiğimi... Eh, biraz da üçüncüsüyle, *Istırapları dindirmek olasıdır*, o zamanlar buna pek inanasım gelmiyorduysa da... (O zamanlar daha, bu dünya da zihnin kendisinden başka bir şey bulunmadığını ve bu nedenle ıstırapları dindirmek dahil herşeyin mümkün olduğunu gösteren Lankavatara öğretisini sindirememiştim.) Demincek sözünü ettiğim o iyi yürekli şişko hıyar, 90 kiloluk şair dolması Warren Coughlin, (Japhy kulağıma fısıldamıştı) pek göründüğü gibi kof birisi değilmiş.

"Kimmiş?"

"Oregon'dan tanırım. Çok sevdiğim eski bi dost. Önce şaban falan sanırsın, aptal görünür, ama pırlanta gibidir. Göreceksin. Ama dikkat et dağıtmasın seni! Bi bakmışsın durup dururken bi laf eder, feriştahını şaşırtır valla."

"Nasıl yani?"

"Anlaşılmaz bir adamdır, büyük bi Bodhisattva... Eski zamanların büyük Mahayana bilgini Asagna'nın ruhu ona geçmiştir belki de."

"Ya bana kimin ruhu geçmiştir dersin?"

"Ne bileyim, belki de Keçi'sin sen,"

"Keçi mi?"

"Belki de Çamursurat'sın,"

"Çamursurat da kimmiş?"

"Keçi suratındaki çamurdur Çamursurat. Biri çıksa, adamın birine sorsa 'Köpekte Buda yaratılışı var mıdır?' diye. O da 'Hav hav!' dese, ne derdin?"

"Zen Budacılığının zırvaları derdim, başka ne?" Japhy bozulur gibi oldu. "Bak Japhy!"dedim, "Zen Budacısı değilim ben. Benim aklım fikrim Budacılıkta. Son devir Mahayanacılığının o muhafazakâr hülyalı Hinayana ödleklerinden biri diyebilirsin bana." vesaire, vesaire işte bütün gece Zen Budacılığının sevecenlikle falan pek uğraşmadığını, daha zi-

yade insanın aklını allak bullak ederek her bir şeyin kaynağındaki aldatıcı görünüşü sezmemize yol açtığını falan tartıştım durdum. "*İnsafsızlık* bu" diye yakındım. "Nedir o öyle saçma sapan soruları yanıtlayamıyorlar diye, o Zen ustalarının bacak kadar çocukları çamura fırlatmaları, yahu!"

"Çamurun, sözcüklerden daha iyi olduğunu bellesinler diye," Ama Japhy'nin yanıtlarındaki o bütün çarpıcılıkları, beni sürekli diken üstünde tutan o taşı gediğine koyuvermeleri, çekici tuzakları ve o mermer kafama hayat planlarımı değiştiren bir şeyleri nasıl soktuğunu tam olarak anlatmama imkân yok (ama deneyeceğim).

Derken Galeri-6'daki şiir gecesine giden şairler güruhunu izledim. Üstelik, San Francisco Şiir Rönesansı'nın doğuşu da kutlanmıyor muymuş o gece—Tüm öbür gırgırlara ilaveten! Herkes ordaydı. Allahım ne delilik bu gece! Kolları sıvayıp, kasılarak oturan, geçitlerde dikilip duran milletten beş papel on papel ha babam koşuşuyorum, para topluyorum, az sonra da üç sülale boyu California şarabıyla içeri dalıyorum; saat on bire doğru millet zom, öyle dut olmuş Alvah Goldbook kollarını açа açа zırıldak "Feryat" şiirini okurken bütün millet tepinmekte "Hoop! Güüm!" (sanki maçtayız) kentimiz şiir âleminin babası Rheinhold Cacoethes de gözyaşlarını silmekte, sevincinden. Japhy de okudu (galiba) kuzeybatı Amerika yaylalarındaki Kızılderililerin Tanrısı gibi bir şeyler, Kwakiutl falan fıstık. "Sittir! Dedi de çakal, ve gitti..." diye okurken Japhy, o seçkin millet coşmuştu—öylesine saf, sittir müstehcen söz ama öylesine usturuplu söylüyordu ki! Bir de dokunaklı lirik dizeler okudu, frambuaz yiyen ayıları anlatan, hayvanları çok sevdiğini açıklayan; elinde, tüten günlük meşalesi, Çin'den Tibet'e, Lanchow'dan Kaşgar'a hatta Moğolistan'a yürüyen büyük Çinli rahip Hsuan Tsung'dan tutun da Moğol yollarındaki öküzleri içeren doğu yazınına değin bilgisini sergileyen bir sürü görkemli ve gizemli dizeler. Hoop! Ardından meyhane gırgırını andıran nükteli çakal öyküleri—şiir tabii. Sonra da

Amerikalıların yaşama bilmezliklerini tiye alan, hızarların insafsızca biçtiği günahsız ağaçlardan kurulu villalarında kendilerini nasıl hapsettiklerini sergileyen (dolayısıyla kendisinin kuzeyde bıçkıcılık yapmış olduğunu da gösteren) saldırgan dizeler. Kalın, tınlayan ve bir bakıma tınmayan sesiyle, eski Amerikalı yiğitlerin, hatiplerin sesiyle okuyordu. İçten, güçlü, umut saçan bir sesi vardı beğendiğim; oysa öbür şairler ya sayrılı bir umutsuzlukla inliyorlar, ya da aşırı soyutlamalarla gerçeklerden kopmuşlar, kimileriyse buram buram politika kokuyorlar, ya da Coughlin gibi anlaşılması olanaksız (koca herif tutmuş "belirlenmemiş süreçler" den falan dem vuruyor oysa Coughlin esinlerin kişisel olduğu söylerken Japhy'nin güçlü Budacı ve idealist duygularından esinlenmiş gibi geldi bana, büyük dostu iyi yürekli Coughlin'le kolej günlerinde paylaştığı duygulardan, tıpkı benim doğudayken Alvah ile ve başkalarıyla daha ufak çaptaki ve öylesine sempatik ve gözyaşartıcı olmasa da daha dolayısız olan esinlerimi paylaştığım gibi).

Karartırılmış salonda yüzlerce kişi kulak kesilmiş alengirli şiirlerin bir hecesini kaçırmamaya çalışıyor, fakirse bir aşağı bir yukarı sırtım sahneye dönük damacanayı uzatıyorum onlara bir fırt daha çeksinler diye, ya da hoop dönüp sahnenin sağ kıyısına oturuyor ve azar azar üff be, tammamm falan diye diye kafa sallıyorum hatta kısa kısa yorumlar falan kesiyorum ama millet şen mi şen de kimsenin bir şey dediği falan yok. Ne gece be! Hanım evladı Francis DaPavia da okuyor şiirini, incecik sarı pelürlerden belki de pembeydi uzun beyaz parmaklarıyla kibar kibar çevirerek yaprakları, Chihuahua'da peyoteleri yutup yutup da zıbaran (yoksa çocuk felcinden mi ölmüştü) arkadaşının şiirlerini okudu—genç yaşta ölen şair arkadaşının anısına yazdığı hazin bir ağıt Yedinci Bölüm'ün Cervantes'ini bile hüngür hüngür ağlatır hani, hem de o nazenin Londralı aksanıyla ne okunuş yarabbi bir gülme tutsun beni içten içe her neyse sonraları tanıştık Francis'le ve sevdim keratayı.

Bir de kısa kızıl saçlı iri kemik Rosie Buchanan adlı bir kız duruyordu dinleyiciler arasında. Esaslı bir karı! Yollu, plajlarda milajlarda epey, anlarsınız. Ressamlara modellik yaparmış ve kendisi de yazarmış aman ne fingirdeme—kaynıyor kız dostunun yanında, dostu da bizim eski ahbap Cody. İyi mi!.. "Hey Rosie!" diye bağırdım—karı çekti bir fırt kavanozdan gözleri üzerimde o biçim. Cody arkadan sarmış kızı, iki koluyla, belinden. İki şair arasında eski püskü ceketiyle Rheinhold Cacoethes papyon falan tekmil çıkıp sahneye aklınca nükteler, kinayeler falan o gırgır sesiyle fena da değil hani; ve bir sonraki şairi tanıtıyor. Ama dediğim gibi valla on bir buçukta herkes şiirini okumuş, millet bir sağına bir soluna bakınmakta, ee şimdi ne olcak diye—daha neler var Amerikan şiirinde bakalım diye; papyonlu ise gözlerini silmekte mendiliyle, çorba. Sonra hepimiz tıkıldık arabalara takıldık adamın peşine, nereye, Çinkent'e (Chinatown), Çin menüsündeki o harika yemekleri tıkınmaya, çalaçubuk, gece yarısı San Francisco'da pek bol olan hayat dolu Çin restorantlarından birinde gel keyfim gel coşmuş avaz avazız bir masadan bir masaya. Japhy'nin en tuttuğu Çin lokantası değil miymiş burası; Nam Yuan. Mönüde nelerin güzel olduğunu, çift çubukla nasıl yendiğini falan gösterdi Japhy bana; doğulu Zen Kaçıkları'na değgin fıkralar anlattı ve zevkten öyle dört köşe olmuşum (masada bir şişe şarabımız da vardı) kalkıp mutfağın kapısında duran yaşlı bir aşçının yanına gittim ve sordum, "Bodhidharma batıdan ne diye gelmiş?" diye (Bodhidharma, Budacılığı Hindistan'dan Çin'e getiren Hintli).

"Bana ne!"demez mi ihtiyar, gözlerini kısa kısa! Dönüp Japhy'e anlattığımda, "Mükemmel, vallahi mükemmel. Şimdi anlamışsındır Zen'le neyi kastettiğimi."

Daha öğreneceğim çok şey vardı. Özellikle, kızlara nasıl muamele edileceğini—Japhy'nin o eşsiz Zen Kaçığı yöntemiyle, hem de ertesi hafta görmek nasip olmuştu.

3

Berkeley'deyken Alvah Goldbook'la birlikte, onun ufacık güllerle çevrili kulübesinde kalıyordum. Milvia Sokağı'nda büyücek bir evin arka bahçesindeydi evcağzımız. Külübenin önündeki iyice çürümüş veranda, öne doğru yatmış, sarmaşıkların içine girmiş. Üzerinde de cici bir salıncaklı sandalye, her sabah oturur Elmas Sutra'mı okurdum orda. Önümüz yeni erginleşen domates fideleriyle dolu, bir de naneler, naneler... Her taraf nane kokmakta. Bir de koskoca güzelim bir ağaç vardı, geceleri hep otururdum altında California'nın dünyada eşi bulunmaz serin görkemli yıldızlı ekim geceleri ve meditasyon yapardım. Mutfağımız falan tekmil, havagazı fırınımız var, gerçi buzdolabı yok ama. Bir de tuvalet, küvetli müvetli, sıcak su gani, bir oturma odası her yere minder, yastık, hasır, yatak serili, burada uyuruz, ve kitaplar kitaplar Catullus'tan Pound'tan Blyth'e kadar yüzlerce kitap, Bach, Beethoven plakları bir de neşemiz Ella Fitzgerald (şahane trompetçisi Clark Terry), gırla. Tabii üç devirli ve Weboor

marka pikabımız da var bir açıyoruz tavan göçecek sanki gürültüden; tavan dediğim de işte kontrplaktan, duvarlarımız hakeza. Bir gece Zen Kaçığıvari içip coşmuş bir yumruk duvara, dirseğime denk içinde duvarın, bunu gören Coughlin bir tos duvara kafası on santim girmişti.

Bizden bir mil kadar ötede, Milvia sokağından gidersin, California Üniversitesi'ne doğru yokuşu çıkarsın sakin bir sokak gelir (Hillegass), orda büyük bir ev daha, ve evin arkasındaki kulübede de bizim Japhy oturur. Ama onunki bizim izbeden çok daha küçük. Üç buçuğa üç buçuk metre bir oda, tamtakır, Japhy'nin yalın manastır yaşamına olan inancını sergileyen tipik gereçler falan hariç, mesela sandalye yok, herifin bir salıncaklı sandalyesi bile yok, sırf hasırla kaplı yer. Köşede adamın ünlü sırt çantası dayalı yanında da gıcır gıcır temizlenmiş tencereler, tavalar hepsi içiçe geçip bir parça oluyor sonra da mavi bir torbaya sığdırıp büzüveriyorsun ağzını torbanın. Tahta Japon nalınları da var, giydiği falan yok ama; o şıkırdım hasırların üzerinde yumuşacık dolaşması için aba terlikleri var. Bir milyon portakal sandığı, içleri şahane kitaplarla dolu, kimileri doğu dillerinde, bütün ünlü sutralar, sutra yorumları, D.T. Suzuki'nin bütün kitapları ve Japon haikularının dört ciltlik bir baskısı. Genel olarak şiirle ilgili geniş bir derleme de bulunuyor. Bir hırsız girse oraya, kitaplardan başka değerli bir şey bulamayacak herif. Japhy'nin giysileri bit pazarlarından, ordu artıkları satan dükkanlardan falan alınma. Yamalı yün çoraplar, rengârenk fanilalar, blucinler, işçi gömlekleri, mokasenler, bir iki paket kuru azık, California'nın yüksek dağlarına, Oregon ve Washington'daki çağlayanlara bazen haftalar süren uzun gezilerine çıktığında soğuk dağ gecelerinde birbiri üstüne giydiği birkaç balıkçı yaka yün kazak. Portakal sandıklarından kurduğu masası da var; güneşli bir gün öğleden epey sonra ona gitmiştim, masanın üzerinde çay fokur fokur kaynamakta, seninki almış eline çay fincanını ooh eğilmiş, Çince'den şair Han Shan'ı okumakta ciddi ciddi. Adresini Coughlin'den al-

muştum da, büyük evin önünde (ev sahibi karının oturduğu ev) ta ön çimde Japhy'nin bisikletini sonra da konutcaazının dibinde yükselen ve ürpere ürpere uğuldayan bir çam ağacının çevresinde kendi "Japon çay bahçesi"ni ya da "çay evi bahçesi"ni yapmak için dağlardan falan devşirip getirdiği bir takım kayalar acayip ağaççıklar gördüm.

O yakıcı kızgın saatlerde ufacık kapısını açıp da kafamı içeri sokar sokmaz, onu minik odasının bir köşesinde hasır yaygının üzerindeki şal kılıflı minderinin üstünde bağdaş kurmuş, gözünde ona yaşlı âlim ve bilge havası veren gözlükler, kucağında kitap, yanıbaşında fokurdayan küçücük çaydanlığı ve sıcak çay dolu porselen fincanıyla gördüğü zaman, bundan daha huzurlu ve sakin bir manzara olamaz diye geçirmiştim. Japhy başını kaldırıp dingin bakışlarla baktı, kim gelmiş görünce de, "Ray girsene!" diyerek gözlerini gene satırlarına eğdi.

"Ne yapıyorsun?"

"Han Shan'ın bin yıl önce yazdığı "Soğuk Dağ" şiirini çeviriyorum. İnsanlardan yüzlerce mil uzak sarp kayalara kazımış kimi dizelerini."

"Üff be!"

"Bu eve girerken ayakkabılarını çıkarman gerek ama, baksana şu hasırlara, mahvolur ayakkabıyla basılınca," Ben de üstü mavi kumaş altı lastik pabuçlarımı çıkardım ve kapının yanına itinayla yerleştirdim. Japhy bir minder fırlattı. Minderi tahta kaplı duvarın dibine koyup bağdaş kurarak oturdum üzerine. Çayımı da verdi. Sıcak mı sıcak çay... "Çay Kitabı'nı okudun mu hiç?" diye sordu Japhy.

"Hayır. Ne diyo?"

"İki bin yıllık çay pişirme bilgilerinin derlendiği, incelendiği bilimsel bi tez. Bi okusan nasıl anlatmış ilk yudumun etkisini, sonra ikinci yudumun, üçüncü yudumun; bi coşku, bi sevinç!"

"Bu herifler durup durukene kafayı buluyorlar, desene!"

"İç bi yudum da, bak; bu iyi cins yeşil çay," Gerçekten çok iyiydi çay, içime bir huzur, bir ılıklık yayılıverdi. "Han Shan'ın bu şiirini okuyayım mı sana, bazı parçalarını? İstersen kim bu Han Shan, anlatayım."

"Anlat ya,"

"Büyük kent yaşamından bu dünyadan usanıp dağlarda saklanan bi Çinli bilgin bu Han Shan,"

"Yani senin gibi ha?"

"O zamanlar kolaymış bunu yapmak. Herif T'ien T'ai'nin T'ang Hsing yörelerinde bi Budacı manastır civarında mağaralarda falan kalıyor. Tek insan dostu bütün gün manastırı süpürüp duran komik bir Zen Kaçığı Shih-te. Shih-te de şair, haa! Ama yazdığı falan yok. Ara sıra inermiş senin Han Shan Soğuk Dağ'dan, kıyafet Tarzan falan, doğru sıcacık mutfağa Bekler dururmuş bi şey versinler de yesin diye... Ama ne gezer? Hiçbi keşiş kalkıp da yemek falan vermezmiş ona—seninki onların tarikatına falan girmiyo ya! Bi de günde üç kez meditasyon çanını işitip koşmuyo ya! O nedenle herhalde, bak, şöyle diyo sık sık—dur, sana Çincesinden okuyum", ben de eğilip omzundan kargacık burgacık Çin yazılarını dikize: "Soğuk Dağ yolunu tırmanarak; Soğuk Dağ yolu uzar uzar da; taş taş, kaya kaya tıkanmış koyakta; geniş dere, sis bulanık çimene; yosunlar kaygan yağmur yoksa da; inim inim çamlar hava rüzgârsızsa da; yok mu sekip dünyanın dolanını gelip paylaşan benle ak bulutlarımı?"

"Üff!"

"Tabii bu benim İngilizceye çevirim, aslında her dizede beş yalın işaret var, dilimizdeki edatları falan ben katıyorum,"

"E, olduğu gibi çevirirsene, beş işaret, beş sözcük? Ne diyo bu işaret?"

"Tırmanma işareti, yukarıya işareti, soğuk işareti, dağ işareti, yol işareti,"

"Tamam öyleyse, çevirelim: "Soğuk Dağ yolundan yu-

kanya tırmanırdı,"

"İyi de, uzun işareti, koyak işareti tıkalı işareti, çığ işareti, kayalar işareti ne olacak?"

"Nerdeki?"

"Üçüncü satırda; o zaman Uzun koyak tıkalı çığ kayalar mı diyeceğiz yani?"

"Valla daha esaslı oldu!"

"Sahi be! Gerçi ben de düşünmüştüm bunu, ama üniversiteki Çince uzmanlarına onaylatacaksın bi de İngilizcesini onaylatacaksın."

"Bak şu işe ulan," diye ağzım açık bakıyordum ufacık yuvasına, "bu saatte bu sakin yerde sakin sakin oturup gözlükler falan, ulan vallahi... İyi be!"

"Ray, gel benle, çıkalım bi dağa. Yakında gitçem. Matterhorn'a tırmanalım mı?"

"Tamam, Nerde bu dağ?"

"Yüksek Sierralar'da. Henry Morley'i de alırız. Yükümüzü göle kadar arabasında taşırız. Yiyecekleri falan hepsini sırt çantamda ben taşırım, sen de Alvah'ın küçük sırt çantasını istersin temiz çoraplarla pabuçları falan taşırsın."

"Bunlar ne işareti?"

"Bu işaretler diyo ki Han Shan yıllarca dağda dolanıp durduktan sonra inmiş, gitmiş bakmış millet ne yapıyo diye, "Daha geçen güne dek Soğuk Dağ'da kalmıştım, dadadada, dün uğradım eşe dosta ocağa, göçmemiş mi Sarı Göl'e yarısından fazlası," yani diyo ki ölmüşler—Sarı Göl, "artık sabahları karşımda yalnız gölgem, nasıl çalışırım gözüm yaşla doluyken!"

"Tam sen Japhy! Gözünde yaşlarla çalışması falan,"

"Benim gözlerim yaşlı değil ki!"

"Çok geçmeden yaşarır, merak etme,"

"E, bi gün yaşaracak elbet. Ray... şuna bak bi, "Dağda hava ne soğuk; yalnızca bu yıl değil, hep soğuk olmuştur," herif iyice yükseklerde on iki bin fit on üç bin fit hatta daha

da yüksek, bak ne diyo: "Karla örtülü dik uçurumlar, derin koyaklardaki ağaçlar pus çiseler, haziranın sonunda çimenler hâlâ sürer, ağustos başı gelir yaprak dökülmektedir, işte orda kafa bulut kendimden geçerim."

"Kafa bulut ha! Herifçioğlu esrar çekmeden duman."

"Ben öyle çevirdim. Aslında, işte orda kentteki şehvet düşkünleri gibi sarhoş falan diyor. Ama çağdaşlaştırarak çevirdim—sanat yaptım abi."

"Kıyak!" Han Shan'a kafayı nasıl taktığını sordum Japhy'e.

"Çünkü herif hem şair, hem dağcı, her şeyin özünü görmeye gönül vermiş bi Budacı, üstelik etyemez, ama o tarakta bezim yok benim, belki de çağdaş dünyada vejetaryenlik biraz da kılı kırk yarma, bütün canlılar işte artık ne bulurlarsa onu yiyorlar da... Sonra herif yalnızlıklar adamı, çekip gidiyor, tek başına yalın gerçek hayat yaşıyor."

"Tıpkı sen yani,"

"Senin gibi de be Ray. North Carolina ormanlarında meditasyon yapa yapa hani anlatıyordun nasıl yaşamışsın falan, unutmadım onları." Japhy çok üzgün görünüyordu, durgunlaşmıştı. Onu hiç böyle sessiz, karakaygılı, düşünceli görmemiştim. Sesinde şefkatli anaların sesindeki titremler, sanki ta ötelerden zavallı, hasretle bir haber bekleyen bi mahlukata (bana) sesleniyor, numara yaptığı falan da yok hani, vecit hali birazcık.

"Bugün meditasyon yaptın mı?"

"Elbette. Sabah kalkar kalkmaz, kahvaltı yapmadan önce, öğleden sonra hep meditasyon yaparım zaten, kimse gelmezse yani."

"Kimler gelir ki?"

"Millet işte. Bazen Coughlin, bazen Alvah. Dün Alvah geldi, Rol Sturlason'la—bi de kız vardı, ara sıra gelir yabyum oynarız."

"Yabyum mu? O da ne?"

"Vay Smith, yabyumu bilmiyo musun? Bi gün anlatırım." O kaygılı haliyle yabyum konusunu açıklamak istemiyordu. Birkaç gün sonra öğrendim ama. Bir süre daha Han Shan'dan ve yarlı uçurumlu şiirlerden söz ettikten sonra, tam gideceğim sırada arkadaşı Rol Sturlason çıkageldi, uzun boylu sarışın yakışıklı bi çocuk. Japhy'yle birlikte Japonya'ya yapacakları yolculuğu görüştüler. Bu Rol Sturlason Kyoto'daki Shokokuji manastırında bulunan ünlü Ryoanji taş bahçesine takmış kafasını, her yıl binlerce turistle keşişin zihinsel huzura kavuşmak amacıyla ta nerelerden kalkıp gelerek aval aval bakmalarına neden olan bu bahçe, koca koca taşların bi kumluğa sözüm ona gizemsel bi estetik düzen içinde konulmasından bi şey de değil haa! Böylesine manyak ama ciddi pezevenkler görmedim ömrümde. Rol Sturlason'la bi daha karşılaşmadık hiç. Bir başına çekmiş gitmiş Japonya'ya. Ama bu kayalara değgin anlattıklarını unutabilmem olanaksız. "Öyle harika biçimde kim yerleştiriyor o kayaları ki?" diye bir soru sormuştum. Bakın yanıtına:

"Kimse bilmiyor bunu. Ola ki kimi keşişler, ya da çok eskiden, o zamanki keşişler... Ne var ki, bu kayalar öylesine gizemli bir biçimde düzenlenmiş ki! Gerçi boşluğu da biz, biçim yoluyla kavramıyor muyuz!" Sonra da, tırmıkla düzgünce taranmış kumların üzerinde duran kayaların fotoğrafını göstermişti. Tıpkı deniz üzerindeki adacıklar gibi... Sanki göz göz bakmaktaydılar bahçeyi çeviren parmaklıklara ve manastır avlusunun mimarisine. Bir de taş düzeninin yarattığı gölge uzantılarıyla ortaya çıkan bir diyagramı gösterdi ve ordaki geometrik mantığı falan açıklayarak, "Yalnız kişisellikler" gibi taşlar "uzaya koşan tümseklerdir" gibi laflar etti, bunların hepsi koan meselesiymiş ama pek aklım basmadı bu işin o yanına, zaten aslında adamı sevmiştim, bir de bu arada aklım gürültüyle yanan gaz ocağında taptaze çay demleyen sevgili Japhy'mizde, Çinliler gibi sessizce eğilip çay sunuyor dersin. Şiir gecesiyle yakından uzaktan bir ilintisi yok hiçbir şeyin.

4

Ama ertesi gece, saat nerdeyse on iki, Coughlin, ben ve Alvah bir aradayız, karar veriyoruz koca bir galon Burgundy şarabı alarak Japhy'e baskın yapıp âleme.

"Acep ne yapıyo bu gece?" diye soruyorum.

Coughlin, "Ne bileyim," diyor, "ya çalışıyordur, ya da bir karıya atlıyordur, gidince anlarız," Shattuck Avenue'de damacanamızı aldık, doğru Japhy'ye, pespaye bisikleti gene çimde yatmakta. Coughlin, "Japhy, sırtında küçük çanta bütün gün Berkeley'de bi aşşa bi yukarı dolanır bu bisikletle,"diyor. "Oregon'dayken Reed Koleji'nde de öyleydi. Hangi sokağa gitsen, Japhy bisikletiyle karşında. Şarap partileri gırla giderdi, kızlar falan, öyle olurduk artık pencerelerden atlayarak kenti birbirine katardık sorma gitsin."

Alvah, alt dudağını ısırıp kafa sallayarak, "Ne antika herif be!" diyor; bu da Alvah'ın bizim gerçekten antika azgınsakin oğlana duyduğu hayranlığı belirten özenle yapılmış bir

analizi oluyordu. Küçük kapıdan başımızı uzattık gene. Japhy bağdaş kurup oturduğu yerden kitabını kapatıp gözlerini bize çeviriyor. Bu kez Amerikan şiiri üzerinde arkadaş, gözlük, mözlük tekmil, pek tuhaf âlimce bir sesle "Hıı!" diyor bir. Ayakkapları fora edip pat pat yürüyoruz bir buçuk metrelik küçük hasırın üstüne basa basa gidip yanına çöküyoruz. En son ben çıkarmıştım ayakkapları, elimdeki kavanozu bir ucundan kaldırıp gösterdim Japhy'ye, öyle bağdaş mağdaş oturduğu yerden bir kükremez mi "Yaaaaah!" bir fırladı yerinden koşup bana doğru hoop bir zıplayış, kılıç oyuncusu pozunda elindeki nerden bitti bilmem kılıcını bana doğru bir uzatış, kılıcın ucu damacananın camına "Tınn" nerdeyse kıracak şişeyi. Ömründe görmemişim atlayışın böylesini, sirklerdeki akrobatlar başka tabii, herif sanki dağ keçisi, ne sankisi sonra öğrendik ta kendisi. Bir de Japon Samurai savaşçılarını anımsattı bana—avaz avaz bağırması, zıplaması, kılıççı pozisyonu, gözleri fırlamış öyle kahredici bakışlarla komik suratı... Bizim öyle şarapla falan gelerek çalışma programını aksatmamıza bozuldu da onun için midir bu dümeni diye geçirdim. Ama baktım damacananın kapağını kendi elceğiziyle açmış lıkır lıkır çekiyor fırtını, çok geçmeden tümümüz bağdaş dört saat birbirimize taze haberler yağdırıyoruz hep birden bağıra çağıra.Gece tam festival. Konuşmalara bakın:

JAPHY: Ulan Coughlin, pezevenk, neler yapıyon lan?

COUGHLİN: Hiçbi şey.

ALVAH: Ne bu acayip kitaplar böyle be?. Hımm, Pound; nasıl iyi mi?

JAPHY: Moruk herif kalkmış Li Po diyeceğine adamın Japonca adını karıştırmış, bi sürü haltlar işte, ama iyidir—hatta en tuttuğum şairdir.

RAY: Pound mu? Bula bula o cakacı pezevengi mi buldun en iyisi diye?

JAPHY: Sahi mi?

ALVAH: Yalan değil haa! Ray'in Mexico'da yazdığı ye-

ni şiir kitabını görmediniz mi yoksa—"Titreyen etimizin döner de çarkı boşlukta; nezle, kirpi, fil, insan ve yıldız ata ata; ve kaçıkça saçmala..."

RAY: Öyle değil mi!

JAPHY: Et dedin de, o yeni şiirini okudun mu şeyin...

Vesaire vesaire... Sonunda iyice çığrından çıktı iş, konuşma yarışı, bağırma yarışı, şarkı yarışı, millet yuvarlanıyor yerde kırılıyor gülmekten ta ki ben, Alvah ve Coughlin kol kola ıssız kolej sokağında sendeleye sendeleye avazımız çıktığınca "Eli Eli" şarkılar söyleyip damacanayı yolun tam ortasında küüt yere her yer cam içinde kalana dek—Japhy de kücücük kapısından gülmekte. O gece adamın çalışmalarını piç etmiştik, üzülüyordum. Ama çıkıp gelmesin mi Japhy ertesi gece bizim kulübeye—hem de yanında güzel bir kız, daha içeri yeni girmişler hemen soyun diyor kıza, o da hemen soyunuyor.

5

Japhy'nin kadınlara ve sevişmeye değgin kuramlarını da böylece görmüş oluyorum. Ha, onun evine rock şarkıcısı delikanlı geldiği günün akşamı bir de Tibet kumaşından tahta düğmeli palto ve lastik çizmeler giymiş güzel sarışın bir kız gelmişti.

Laf arasında kız Matterhorn Dağı'na tırmanma planımızla ilgilenmiş ve "Ben de gelebilir miyim siznen?" diye sormuştu. Kendisi de biraz çakarmış dağcılıktan.

"Tabee," dedi Japhy şaka yaparkenki sesiyle, yetiştiği yöredeki kereste biçen dağlıların, özellikle kuzeydoğudan tanıdığı Burnie Byers adlı bir korucunun kalın, içten gelen sesini taklitle, "tabbee, katıl bize ki atlayak hepimiz sana ta on bin fit yüksekte," Ama öyle gülünç öyle, rahat bir söyleyişi var, hatta ciddi middi, kız şaşmıyor, hatta biraz da memnun. İşte bu Prenses'i akşam saat sekizde bize getirdiği zaman aynı hava esmekte; karanlık basmış, Alvah'la oturmuş çayımızı yudumluyoruz, şiir okuyoruz, yazı makinesinde şiir yazıyo-

ruz ki iki bisikletli gelip bahçeye dayanıyor: Japhy ve Prenses. Prenses gri gözlü, sarı saçlı ve çok güzel ve daha yirmisinde. Şunu da diyeyim, kız seks delisi, erkek delisi, o bakımdan yabyum oynamaya razı etmek güç olmuyor. Japhy, Prenses'in elini tutmuş kalın gür sesiyle "Yabyum nedir bilmezsin ha Smith?" diyor. "Prenses'le geldik burya sana öğretmeye, tamam mı?"

"Tamam tamam," dedim, "görelim neymiş." Prenses'i daha önceden tanırdım, abayı yakmıştım bir zamanlar ona, bir yıl kadar önce—City'de. Bakın şu işe ki kız Japhy'yle tanışıyor ve abayı yakıyor oğlana. Ne istersem yapar demişti Japhy. Birileri bizim kulübeye geldi mi bizim kırmızılı mendili duvardaki küçük aplik lambasının üstüne koyarım, tavandaki ışığı söndürürüm, öylece kızıl loş bir manzarada oturup şarap içmek, sohbet etmek hoş olur. Gene öyle yaptım, mutfağa gidip şarabı getirdim, bir de ne göreyim Japhy'le Alvah giysilerini çıkarıp çıkarıp dört bir yana atıyorlar, Prenses' e bakıyorum çırılçıplak, loş kırmızı ışıkta cildi bembeyaz karların üzerine batan kızıl güneşin vurması gibi. "Bak şu işe be!" demişim.

"Yabyum buna derler babalık," dedi Japhy, yerdeki mindere bağdaş kurup Prenses'e bir işaret, kız da yüzü ona dönük oturuverdi kucağına, kollarını da dolayıverdi oğlanın boynuna çıt çıkarmadan öyle kaldılar bir süre—mükemmel bir duruş. "İşte Tibet tapınaklarında böyle yaparlar. Kutsal bir törendir bu. Aynen böyle işte, sutra okuyan rahiplerin önünde... Bütün millet Om Mani Padme Hum diye yüksek sesle duada, yani Karanlık Boşluktaki Şimşek Amin anlamında bir dua okurlar. Ben şimşek oluyorum, Prenses de karanlık boşluk oluyor anlarsın ya."

"Ama o ne diyor bu işe?" diye umutsuzluk yüklü bir sesle bağırmışım. Geçen yıl bu kıza öyle idealistçe fikirler beslemiştim, günlerce öyle gencecik falan bir kızı ayartmam doğru olur mu diye vicdan azabı çekip durmuştum.

Prenses, "Ooh, dünya varmış," dedi. "Hadi sen de gel."

"Bağdaş kuramam ki ben," Japhy tam lotus denen duruşta; ayak bileklerinin ikisi de kalçaları üzerinde. Alvah yatağa çökmüş ayak bileklerini ha babam kalçalarına yerleştirmeye çalışıyor. Sonunda Japhy'nin bacakları tutuldu, ikisi de yatağa devrildiler. Bu kez Alvah, Japhy'yle birlikte arazi keşfinde. İnanasım gelmiyor.

"Hadi Smith, soyun gel yahu!" Prenses'e olan duygularım bir yana, bir de kösnüllüğün bütün ıstırapların ve ölümün kaynağı sayılan doğumun da baş nedeni olduğuna inanarak koca bir yıl kendimi karıdan kızdan uzak tutmuşum, artık şehveti tiksindirici hatta zalimce birşey gibi görmeye başlamışım.

Meksika Kızılderilisi eşsiz dilberlere şöyle gözüm bir kayıverecek olsa, "Güzel kızlar, mezarımızı hızla hazırlar," gibi sloganlar falan düzmüşüm. Dahası, böyle şehvetten kaça kaça yepyeni sakin bir hal gelmişti üzerime. Ama şimdi de nasıl tutabilir insan kendini! Ne var soyunmaktan sıkılıyorum; zaten bir kişi varken soyunmak neyse de ama üç kişinin önünde? Hele başka heriflerin önünde! Japhy'nin aldırdığı yok ama, herifçioğlu baktım yapışmış, Prenses'i mutlu kılmakta, ardından Alvah (koca gözlerini açmış loş ışıkta düşünür gibi, daha bir dakka önce şiir okuyan adam bu mu diyorum). Ben de, "Eh, ben de kolundan başlayım mı işe?" dedim.

"Hadi yahu, başla," Ben de başladım. Elbiselerim üzerimde falan öyle yere uzanıp kızın elini, sonra bileğini, sonra yukarılardan, gövdesine geçip öpe öpe; kız kıkırdıyor zevkten ölecek nerdeyse bütün millet öyle işlemekte üstünde. Tüm Budacılığımın tüm o dingin perhizi heba olmuş akıp gitmekte bir çukura. Japhy işini bitirmiş, çıpıl çıpıldak bağdaş kurup oturduğu minderde kendicağzına bir Bull Durham cıgarası sararken (yalın yaşamın bir parçası olarak), "Smith," diyor, "seksi aşağılayan herhangi bir Budacılık türüne ya da bilmem hangi felsefeye ya da toplumsal sisteme itimadım yok benim." Ciddi middi âlimcesine. Artık hepimiz çıplağız.

Mutfakta kahve kaynatıyorum çıplak Prenses de mutfakta yere oturmuş kolları dizlerine dolanık hafif yana yatıyor, öyle, işte öyle duruyor. İkimiz de kalkıp doğru küvete ılık suyla dolmuş, hep işitiyoruz öbür odadan Alvah ile Japhy'nin Zen Kaçıkları'nın Özgür Aşk kerizlerini tartışmalarını.

Japhy bağırıyor, "Hey Prenses her perşembe yapçaz bunu tamam mı? Programını ona göre yap."

Prenses de küvetten bağrıyor, "Oldu," Bakın yahu kızda bu işi yaptığına bir sevinç, bana anlatıyor: "Biliyo musun, tıpkı tüm varlıkların anasıymışım gibi, tüm yavrularını kollayan bir ana gibi oluyo,"

"Öyle genç ve güzelsin ki!"

"Ama koskoca anasıyım ben bu yeryüzünün. Bodhisattva'yım." Biraz kontakça buluyorum dediklerini, ama "Bodhisattva" der demez hemen çaktım vaziyeti demek ki hanımımız Japhy gibi büyük bir Budacı olmayı koymuş aklına da dişi olduğundan tek çıkar yol olarak böyle yapmaktır, yani zaten bu işin kökeni de Tibet Budacılığının geleneksel yabyum törenlerine dayanmakta olduğundan, mesele kalmıyor.

Alvah sevincinden uçmakta, "Her perşembe gecesi" planını mütiş benimsemiş, e bu arada ben de hani...

"Alvah Prenses, ben Bodhisattva'yım diyo,"

"E tabii,"

"Hepimizin anasıymış falan,"

Japhy, "Tibet'te ve eski Hindistan'ın kimi bölgelerinde bu Bodhisattva kadınları kutsal cariye diye toplarlar, tapınaklarda, kimi kez da ayin yapılan mağaralarda falan cümbür cemaat, hayrına—meditasyon yaparlar, perhiz falan tutarlar, ardından bizimki gibi cümbüş, yiyip içip, muhabbet edip gezilere çıkarlarmış. Yağmur mevsiminde viharalarda kuru havada kırda bayırda yaşayıp giderlermiş; sorun çıkmazmış seks konusunda, zaten bu doğu dinlerinin bu yanını hep sevmişimdir. İnanır mısın, Oregon'da çocukken Amerikalı gibi hissetmezdim kendimi, katiyen; tabii nedir bütün o

kentsoylu idealleri, sekse yapılan, bütün gerçek insani değerlere konan o bunaltıcı gazete grisi sansürler?.. Budacılığı keşfeder etmez hemen binlerce yıl geçmişlerde yaşamış olduğumu anlayıverdim ve şimdi de eski hatalarım günahlarım yüzünden böyle aşağılık bi varoluşun içine batmış sürünüyorum demek ki karmam böyle hiç kimsenin doğru dürüst eğlenemediği, hiçbi şeye, özgürlüğe bile inanmadığı Amerika'nın içinde doğmakmış. Hep bu yüzden işte özgürlük hareketlerini tutup durmam, onlara sempati beslemem—kuzeydoğudaki anarşik hareketlere, Everest katliamlarına falan..." Bu kez başladık harıl harıl bütün bu konuları tartışmaya.. Sonunda Prenses giyindi, Japhy'yle bisikletlerine atlayıp gittiler. Loş kırmızı ışığın altında Alvah'la birbirimizin suratına bakarak kalakaldık.

"Ne dersin Ray; Japhy çok yaman oğlan, di mi? Ulan hiç onun gibi akıllısına, hızlısına rastladık mı ha, söylesene! Biliyo musun en sevdiğim tarafı da çocuğun Batı Kıyısı'nın kahramanı olup çıkması. Düşünsene, ben buraya geleli iki yıl oldu, doğru dürüst birisine rastlayamadık henüz, yani öyle pırıl pırıl aydın bir kafaya!..Tam bu Batı Kıyısı'ndan umudumu kesiyordum ki, herifteki kültüre bak yahu, doğu bilimleri, Pound, peyote, o sezi kabiliyeti, dağcılık, bhikkuluk, aboo, vay Japhy Ryder vay, herif Ameriken kültürünün yeni dahisi be!"

"Valla deli!" diye katıldım Alvah'a, "En çok da sevdiğim onda, hani bi sessiz tavırlar takınıyo bi şey demeden, kederleniyo..."

"Uf lan, ne olucak bu oğlanın akıbeti böyle?"

"Herhalde Han Shan gibi çeker, bi başına bi dağa gider, sarp kayalara şiirler falan kazır, ya da mağarasının önüne toplanan millete okur onları,"

"Bakarsın Hollywood'a gidip film yıldızı da olur, ha? Geçen gün öyle demişti, 'Alvah,' demişti, 'sinemacılığa girip artist olmak aklımın kıyısından bile geçmiş değil, ama yapamayacağım şey yok şimdi, kimbilir—denerim bi gün belki.'

ve inandım da, haa! Yapar mı yapar. Ulan ne o sarılış Prenses'te öyle, çocuğu yutacak, dikkat ettin mi?"

"Hem de nasıl," Ve o gece Alvah uyurken gittim bahçeye ağacın altında oturdum baktım yıldızlara, kapadım gözlerimi meditasyon yaptım ve uğraştım durdum kendime geleyim biraz normalleşeyim diye.

Alvah'ı uyku tutmamış, o da çıkıp yanıma geldi.uzandı sırtüstü çimenlere, göğe bakıp, "Koca koca bulutlar buharlı karanlıklar içinden geçip gidiyor, gerçekten bi gezegende yaşadığımızı gösteriyo bu bana birden," dedi.

"Kapa ki gözlerini, bak o zaman daha neler göreceksin,"

Alvah hırçınlaşıverdi, "Bırak şunu yahu, ne demek oluyo bütün bunlar;" dedi. Her şeyi durdurup da zihnin de durdurulmasıyla ortaya çıkan, kapalı gözlerin berisinde sonsuzun kat kat açılan nabız nabız feryat feryat biçimler kaynaşasının sürü sepet üşüşmesi bir tür elektriksel güç imgelerinin görüldüğü, belki de düşsel bir duruma geçiş demek olan Samadhi coşkunluğuna değgin söylediklerimden hep rahatsız olurdu zaten. İnanmıyor musunuz, öyleyse bir milyon yıl sonra dönüp bir bakın, ondan sonra edin itiraz. Zaman da nedir yani? "Japhy gibi olmak daha esaslı değil mi öyle kızlarla falan, hani, boyuna okumak, hayatın tadını çıkarmak; böyle uyuzlar gibi ağaç altlarında pineklemekten daha iyi değil mi yani gerçekten bi şeyler yapmış olmak?"

"Diil," dedim, gerçek kanım da buydu; Japhy bile bu kanıma katılıyordu herhalde. "Nedir Japhy'nin yaptıkları, boşlukta avunmaktan başka!"

"Bence öyle diil,"

"İnan öyle. Haftaya dağa tırmanıcaz onunla, öğrenirim o zaman, dönünce sana anlatırım."

"Hey gidi," (İç çekişi) "bak azizim, ben Alvah Goldbook olmayı bırakamam, tamam mı? Budacılık haltınızı kendiniz karıştırın durun."

"Bi gün pişman olucaksın. Ne diye anlamıyorsun yahu o

kadar uğraşıyom anlatmaya: Altı duyun seni aldatıyo, altı duyun var sandırıyo sana, bi de kendi dışında somut bi ayrı dünya var sandırıyo. Gözlerin olmasaydı beni göremezdin. Kulakların olmasaydı uçağı falan işitemezdin. Burnun olmasaydı, naneli gece kokusu olmayacaktı. Dilin olmasaydı, A tadı B tadı fark etmezdi. Gövden olmasaydı, Prenses'i duyumsayamazdın. Ben diye bi şey yok, uçak yok, zihin yok, Prenses yok hiçbi şeycik yok. Ulan hayatın boyunca her dakka aldana aldana yaşayıp gidecek misin, hay Allah?"

"Evet, öyle gitçez işte. Şükür Allah'a ki yoktan bi şeyler çıkmış işte."

"Pekâlâ, sıkı dur bakalım, tam tersi dediğinin: Bi şeylerden yokluk çıkar, o bi şeyler de Dharmakaya'dır, yani Gerçek Anlam'ın gövdesi... Yokluk da budur işte, bu ve bütün bu saçma laflar, herzeler—ben yatıyom oğlum."

"Evet, hani bu anlatmak istediklerin de doğru bi taraf görmüyo diilim ama Prenses'in bana verdiği satoriyi bu laflarda bulamıyom."

"Zampara bedeninin satorisi o, ulan pezevenk,"

"Ben işimi bilirim,"

"Ne işi, ne bilmesi be?"

"Sıktın haa! Kes artık yahu. Bırak herkes bildiğince yaşasın."

"Asst... Ben de senin gibi düşünürdüm Alvah, bi vakitler tıpkı şimdi senin olduğun gibi haristim perişan falan. İşin gücün koşasın karılara canın çıkana dek kaskaslayasın, vuruşasın ta ki yaşlanıp geberene kadar, ulan sefil binlerce kez doğa doğa süründürtsün seni Samsara da gör bakalım, çek çileni, başka lafım yok sana."

"Ne yaptık yau? Millet orda bunalmış, biraz yaşayalım diyo. Budacılık seni duygusuzlaştırmış Ray; biraz eğlenelim diyoz, sen daha elbiseni bile çıkaramıyosun be. Korkak bi adam yapmış seni Budacalık."

"Ama en nihayet soyundum, di mi?"

"Ne kıymeti var, iki saat terledikten sonra! Neyse canım!"

Alvah gidip yattı, ben de oturdum, gözlerimi kapadım ve düşündüm: "Bu düşünce durdu," Ama bunu düşündüğüme göre durmuş sayılmaz bu düşüncem, ama birden dalga dalga bir sevinç yükseliyor içimde ve bütün bu kargaşanın yitip giden bir düşten başka bir şey olmadığını anlıyorum ve "Ben" ben olmadığıma göre üzülecek bir şey kalmıyor ki, başlıyorum Tanrı'ya ya da Tathagata'ya yakarmaya, bana yeterince zaman versin, izan versin güç versin de bütün insanlığa bu bildiklerimi (şu anda anlattığımdan çok daha iyi biçimde) anlatayım diye de insanlar benim bildiklerimi bilebilsinler de o kadar üzülmesinler diye. Emektar ağacım üstümde, dalınç içinde—sessiz, yaşıyor. Bahçedeki otların arasında bir fare horuldamakta—işitiyorum. Berkeley'in çatıları, acınası canlı et yığınlarını muhafaza eden matemli hayaletler gibi evrenin sonsuzluğuyla yüzleşmekten korka korka sinmiş gibiler. Yattığım zaman artık Prenses filan kalmıyor zihnimde; ne Prenses'i arzuluyorum ne de kimsenin beni anlamasını—öyle keyifli, güzel bir uyku çekiyorum.

6

Dağa çıkma zamanımız gelmiş bile. Öğleden epey sonra Japhy bisiktletiyle gelip beni aldı. Alvah'ın sırt çantasını alıp bisikletin selesine koyduk. Çorap, kazak falan da almıştım. Ama, tırmanmak için elverişli ayakkabılarım yoktu, sadece Japhy'nin verdiği lastik tenis pabuçları vardı—eski ama sağlam. Benimkiler iyice partallaşmış, yırtılmıştı. "Bunlar daha iyi Ray, bu lastikler daha hafif olur ayağında, kayadan kayaya kolayca zıplarsın. Zaten arada bi değiş tokuş ederiz pabuçları, bu iş tamam."

"Ne yicez? Bi şey aldın mı?"

"Aldım da, önce bak ne diycem R-a-a-y," (kimi kez beni, böyle ön adımla çağırdığı zamanlar, hep böyle tasalı bir sesle uzatarak "R-a-a-a-y" derdi—sanki esenliğimden endişe duyarmış gibi...), "sana bi de uyku tulumu getirdim, benimki brandadan değil, kalın falan değil ama, elbiseyle girdim mi içine bi de koca bir ateşin yanına kıvrıldın mı, gel keyfim gel."

"Elbiseyle falan ama, ateş de ne oluyo? Daha ekim yahu."

Japhy, "Evet ama ekimde yukarıda sıfırın altında donarsın R-a-a-y," diye kötü haberi verir gibi üzgün bir sesle yanıt verdi.

"Geceleri mi?"

"Tabii geceleri, gündüzün ılık olur iyidir. Bilir misin bizim John Muir'i, herif o bizim gittiğimiz dağlara sırtında bi eski asker kaputu öyle giderdi, bi kesekâdı peksimet yanında, suda ıslatıp ıslatıp yermiş, kente düşmeden önce bikaç ay öyle dağda dolaşıp durarak hem."

"Naturası sağlam desene!"

"Şimdi gelelim ne yiyeceğimize. Market Sokağındaki Crystal Place'e gidip en sevdiğim hububatı aldım: Bulgur. Bulgurların sert buğday kırığı, içine de koydun mu domuz pastırmasını şöyle lop lop parçalayıp, bak üçümüzü de nasıl doyuruyo, Morley'i bizi. Çayımız da var, soğuk yıldızların altında şöyle iyi demli sıcak bi fincan çay içmek ister insan. Bi de hakiki kakaodan krem şokala pişiricez—önce ateşte kaynatıcaz sonra karın üstünde buz gibi soğutucaz."

"Yaşadık desene!"

"Hep pirinç mi götürücem dedim, bu kez de kıyak bi şey alayım sana dedim R-a-a-y, bulgur kaynarken içine her bi türlü doğranmış sebzeleri falan boca edicez—kurutulmuş sebzeleri Ski Shop'tan aldım. Akşam sabah bunu yiyicez, enerji kazanmak için de bi dolu torba tuzlu fıstık bi torba da kuru üzüm, bi torba kayısı kurusu, bi torba erik kurusu, daha ne istiyon lan." Bütün bu anlattığı yiyeceklerin bulunduğu paketi gösterdi. O küçücük paketin içine ta yükseklerde yirmi dört saatten fazla harıl harıl tırmanıp duracak üç koca herife yetecek kadar gıda nasıl sığar, şaştım. Japhy sürdürdü: "Dağa çıkacaksan, yükünü az tutacaksın mümkün mertebe; bu paketler bir ağırlaşır..."

"Ama bu ufacık pakettekiler yetmez ki bize... hay Allah!"

"Yeter, yeter. Su şişirir onları."

"Şarap götürecez mi?"

"Orda şaraba ne hacet! O yüksekliklerde hele yorgunken alkolü çekmez canın." Bu dediğine inanmadıysam da bir şey demedim. Benim şeyleri de bisiklete bağlayıp üniversitenin bahçesini geçtik—bisiklet yedeğimizde kaldırım kıyısını takiben.

1001 Gece'den kalma, soğuk saydam bir alacakaranlık, California Üniversitesi'nin saat kulesiyle serviler okaliptüsler bütün o ağaçlar arka planda, bir yerlerden çan sesleri gelmekte, taptaze hava.

"İyi soğuk olucak dağda," diyor Japhy, ama o gece neşesi yerinde, perşembeye Prenses'le ha, diye soruyorum, gülüyor. "O geceden bu geceden bu yana iki kez daha yabyumumuzu oynamışız, gece gündüz demeyip her dakka bakıyorsun damlamış yuvamıza, olmaz molmaz falan dinlediği de yok ha! Biz de Bodhisattva'mızı memnun ediyoruz." Çenesi durmuyor Japhy'nin, her şeyi anlatıyor, Oregon'daki çocukluğunu... "Annem babam bi de kız kardeşimle bi dağ çiftliğindeki kulübemizdeki ilkel bi hayat bizimkisi, sabahları ayaz ama ocağın önünde soyunuruz giyiniriz, anlıyacağın senin gibi değiliz yani soyunmak konusunda, utangaç falan değilim demek istiyorum."

"Kolejdeyken neler yapardın?"

"Yazları Orman İdaresi'nde koruculuk yapardım—yangın gözcülüğü; bu yaz sen de yapsana, Smith! Kışları da, ha babam, kayak... Koltuk değnekleriyle dolaşır dururdum kolejin avlusunda—kurum sata sata. Çok dağa çıktım ordayken çok yüksek dağlara, Rainer'in doruğuna bile tırmanış yapmıştım—çıkıp imza atıyorsun oraya filan. Bi kış niheyet ben de çıkabildim oraya. Pek fazla imza atan olmamış oraya, haa! Sonra Cascades yöresindeki dağlara tırmandım, hem de mevsimli mevsimsiz, ağaç kesiminde çalışarak...

Smith, kuzeybatı dağlarında ağaçları deviriyoruz, görsen; âşık olursun valla tam sana göre—hani boyna anlattığın

demiryolculuk var ya, sen bi de ordaki dekovil hatlarını görsen, kışın sabah sabah soğuk mu soğuk kar mar, şişirmişsin göbeğini şuruplu gözlemelerle ooh siyah kahveyle, ülen, kaldırmışsın iki yanı keskin baltanı o sabahki ilk kütüğüne, benzersiz bi şeydir bu."

"Güzel kuzeybatı ah, düşündüğüm gibiymiş, desene! Kwakiutl Kızılderilileri, atlı kuzeybatı polisleri..."

"Kanada'da onlar canım, British Columbia'sında da var onlardan. Dağlarda gezerken gördüm." Bisiklet yedeğimizde, kolej yapılarını, kafetaryaları geçiyoruz, Robbie'ye uğruyoruz tanıdık birini görür müyüz diye. Alvah orda, part tayın işinde kirli tabakları toplamakta. Japhy'yle ben üniversitenin içinde hamallara benziyoruz perişan kılığımızla, zaten Japhy bir kere eksantrik diye bellemiş burda eeh böyledir bu üniversiteler kolej milleti ne zaman gerçek bir insan düşse aralarına hep o gözle bakarlar—bu dünyanın Japhy'leri doğanın ağlayan sesini duymak, yıldızların sevincini paylaşmak, bu kaypak suratlı kabız uygarlığın esrarengiz köklerini bulmak için dağda kırda taban teperken, en mükemmel örneklerini üniversitelerin çevresinde dizi dizi sıralanmış varlıklı, çim bahçeli, herkesin aynı zamanda aynı şeylere bakıp aynı şeyleri konuştuğu her biri birer televizyonlu evlerde gördüğümüz orta tabaka kimliksizliği üreten fabrikalardan başka nedir ki zaten bu okullar! "Hepsinin," diyordu Japhy, "hepsinin beyaz fayanslı tuvaletleri var, hepsi de dağdaki ayılar gibi nah böyle sıçarlar, ama lağımlar falan öyle ayarlanmış ki kimse artık pisliği misliği aklına bile getirmiyor, asıllarının, denizin bokuna, kokusuna, köpüğüne dayandığını çoktan unutmuşlar. Bütün gün ellerini kokulu sabunlarla yıkar dururlar, içlerinden gizli gizli yemeyi geçirdikleri..." Daha milyonla fikir Japhy'de; biter mi!

Japhy'nin kulübesine vardığımızda ortalık kararmıştı; yanık odun, yanık yaprak kokusu sinmişti havaya. Benim eşyaları da bir güzel sardık sarmaladık, Henry Morley'i bulmaya gittik. Onun arabasıyla çıkacaktık yola. Evi de bizim so-

kağın az ötesindeydi. Bu Henry Morley dört gözlü bir bilgi küpüydü. O da eksantriğin tekiydi. Hatta üniversitede Japhy'den daha eksantrik ve garip diye bakarlardı ona. Kütüphanede çalışırdı, pek arkadaşı falan yoktu, ama iyi dağcıydı. Berkeley'deki, bizimkiler gibi minicik arka bahçe külubesinde yığınla kitap, dağcılık resimleri, kayaklar vardı. Konuşmalarına şaşakalmıştım. Tıpkı eleştirmen Rheinhold Cacoethes gibi konuşuyordu. Meğerse bu ikisi uzun süredir arkadaşlık ederlermiş, birlikte dağa tırmanırlarmış. Artık o mu Rheinhold'u, yoksa Rheinhold mu Morley'i etkilemiş, bilmem. Ama Morley baskın çıkmış Rheinhold'u etkilemiştir garanti—onun da tıpkı Rheinhold gibi alaycı, iğneli, son kerte nükteli, düzgün mü düzgün, bin bir türlü imgelerle dolu bir konuşması var. Mesela, Japhy'le ben odasına girdiğimizde Morley'i bir sürü arkadaşıyla birlikte bulduk (bir sürü acayip herif—Bir Çinli, Almanya'dan gelen bir Alman ziyaretçi, ve daha bir sürü öğrenci); Morley, "Şişirme yatağımı alıyorum bakın," demişti, "siz isterseniz o soğuk sert yerlerde yatın, bana ne, hava desteğinde uyurum ben; hem de gidip Oakland'daki Ordu artıkları mağazalarından almışım onu canım çıkmış araya taraya, o arada tekerlekli patenle gezerken ya da sırtına fincanları taktırıp kan çektirdiğinde teknik açıdan bir araç sayılır mısın diye düşüne düşüne..." türünden benim için anlaşılmaz (öbürlerine göre) bir takım gizli-anlamlı Morley nükteleri falan zaten kimsenin de pek dinlediği yok ya, gene de anlatıyor kendisi dinliyor, adamı sevdim hani. Morley'in getirmek istediği tepeleme eşya yığınını gördüğümüzde dilimizi yutacağız nerdeyse: Yığınla konservenin, şişirme yatağın yanında ayrıca irili ufaklı kazmalar, gereksiz bir sürü ıvır zıvır teçhizat.

"Taşırsan taşı sen kazmanı, ama sanmam ki lazım olsun. Hele bu konserveler... Ha su taşımışsın sırtında ha bunları! Yukarıda istediğin kadar su var, bilmen lazım."

"Fena mı olurdu şu Çin 'chop suey'i yani, ağzınıza layık..."

Morley'in çenesi bir türlü kapanmıyor, her köşeden bir şeyler çıkarıp sırt çantasına tıka basa dolduruyor. Sonunda, misafirlerine eyvallah deyip Morley'in küçük İngiliz arabasına bindik ve saat on sularında Tracy'ye doğru yola düzüldük. Ordan Bridgeport'a gidecek, ordan da bir sekiz mil kadar daha gidip gölün orda arabayı bırakacak ve dağ yoluna girecektik.

Ben arkada oturuyordum, onlar da önde konuşup duruyorlardı. Tam deli bu Morley, tutuşturmaz mı (daha sonra) bir kuartlık yumurtayla şekerle sütle çırpılmış viskiyi elime, içeyim diye! Bir kızı görmek istermiş bizimki, doğruca kızın kapısına çekmişti arabayı, benim de orda olmamı istermiş hır çıkarsa arabuluculuk yapayım diye. Kız açmıştı kapıyı, kim olduğunu görür görmez de çarpıvermişti kapıyı suratına. Haydi gerisingeriye, kulübesine... "E, neler oluyo yahu?" "Uzun hikâye," demişti Morley, düşünceli falan. Ne yapmak istediğini anlayamamıştım. Bir gün de, Alvah'ın yaylı yatağı olmadığını görmüştü de, hayalet gibi dikilivermişti kapımıza, tam sabah sabah kalkmış Alvah'la birlikte kahvemizi kaynatıyoruz, koskoca bir yaylı yatak getirmemiş mi! Yatağı bırakmış çekip gitmişti. Almış, kömürlüğe saklamıştık yatağı. Daha neler getirmemişti, boy boy raflar, bibloluklar, odamıza sığmayan koca koca dolapları, her şey canım; yıllar sonra da beni Contra Costa'daki evine (Morley'in kiraya verdiği kendi evi) götürüp Lorel-Hardi'cilik maceraları falan çevirmiştik, herif bana saatte iki dolar veriyordu, bodrumunu su basmış ben de kovalar dolusu çamuru balçığı dışarıya taşı babam taşı, kovaları da kendisi dolduruyor ha, hem de avuç avuç, üst baş çamur içinde surat olmuş bir felaket sanki Paratiolaouakak Çağının Tartarilouaklı Çamurlak Kralı seninki cin gibi gizli bir sevinçle deli bakışlı gülümsemeler tam Üç Ahbap Çavuşlar filmi, ardından eve dönüş, bir takım küçük kasabalardan falan geçiyoruz, çarşılardan falan (elimizde kovalarla küreklerle) dondurma yiyiyoruz, kaldırımlarda millete falan tosluyoruz aynı Lorel Hardi dedim ya! Hangi açıdan

bakarsan bak anlaşılması güç herif yani; her neyse, Tracy'ye doğru dört şeritli otobanda ilerliyoruz, ha bire konuşuyor seninki, Japhy'nin bir lafına karşılık on iki laf da onda, sürüp gidiyor. Diyelim ki Japhy şöyle bir şey demiş: "Son zamanlarda öyle bi çalışma bende azizim, haftaya ornitolojiye başlıyorum," Morley alır oradan: "E, tabii. Riviera güneşinde yanmış kız falan yoksa yanında, çalışmaktan başka ne yapılır ki?"

Ne vakit bir şey söylese bir de dönüp anlamsız bir yüzle Japhy'ye bakar, ve yumurtlayıp durur hikmetlerini. Herhalde California zıpırlarına özgü gizli bir dilden konuşuyor olmalı diye geçiriyordum. Örneğin Japhy uyku tulumlarından söz etmekte, atılıveriyor Morley "Çok yakında soluk mavi bir Fransız malı uyku tulumunun sahibiyim beyler, hafif mi hafif, ne torba ya, değer doğrusu o fiyata, Vancouver'de satılıyor—tam Daisy Mae'lik. Kanada'ya göre değil hiç! Herkes sorup duruyur kızın dedesi Eskimolar'la bulunmuş bir kâşif mi diye. Ben şahsen Kuzey Kutbu'ndanım."

Arkadan uzanıp Japhy'ye soruyordum, "Ne diyo bu adam yahu?" Japhy de: "İlginç bi teyp bandı işte," diyordu.

Çocuklara ayağımda filebit olduğunu söylüyordum, ayak damarlarımda kan pıhtılaşması vardı ve ertesi günkü tırmanış beni endişelendiriyordu. Seke seke yürümek zorunda kalacağını, kente dönünce de durumumun daha da kötüye gidebileceğini falan söyledim. Morley durur mu, hemen, "Nedir bu filebit, işerken ritmin bozulması falan mı?" diye yapıştırdı. Bir kezinde de batılılardan (Batı Amerikalılar) falan açmıştım sözü, Morley, "Ben de o salak batılılardanım," demişti, "Baksana, önyargılar ne hale getirdi İngiltere'yi!"

"Sen delisin be, Morley,"

"Valla bilmem, belki de haklısın, ama deli olsaydım böyle sürünmezdim haa!" Sonra da durup dururken: "İki şairle dağa tırmanıyorum. Ne mutluluk! Bir kitap da ben yazayım bari, Ragusa'yla ilgili, sınıf sorununu çözmüş bir ortaçağ kıyı devletiyle ilgili, Machiavelli'ye bakanlık teklif et-

mişler bir kuşak boyunca da dili Doğu Akdeniz ülkelerinin diplomatik dili olmuş. Tabii, biraz da Türklerin zoruyla olmuş bunlar."

"Ne demezsin..." filan diyoruz.

O da tutuyor, kendi kendine soruyor yüksek sesle: "Noel'e sadece on sekiz milyon saniye kadar kala o ilk kırmızı bacadan nasıl çıkardı duman?"

"Tamam ahbap," diyor Japhy gülerek.

"Tamam ya," diyor Morley, sıklaşan dönemeçlerden kıra kıra direksiyonu, "baksana, doldurup doldurup geyikleri Greyhound otobüslerine Sierra dağlarının kalbine götürüyorlar mevsim bastırmadan önce toplayıp pezevenkleri ilkel bir motelden ta on bin beş yüz atmış yarda ötede samimi bir mutluluk konferansı yapmak için. Çözümlemeden de yeni bir şey bu, aldatıcı bir yanı var. Biletler gidiş-dönüş, bir kaybet de biletini gör nasıl eciş bücüş olursun, kıyafetlerimiz de pek şık, işittiğime göre Hakkaniyetli Aktörler Kongresi, Lejyon'dan taşanları emmekte; e, aksi de mümkün, Smith (arkaya dönüp bana bakarak) "Coşkusallığından kurtulman için sana da bir hediye vereceklerdir muhakkak... Birisi verir işte... Bir akçaağaç pekmezi olsa, gelirdin kendine, ha!"

"Tamam Henry, oldu,"

Bunu diyen de kendisi. Bu arada arabamız dağın eteklerinden tırmanmakta; ve ufak tefek kasvetli köylerden geçerken bir benzin istasyonunda duruyoruz; blucinli Elvis Presley'lerle dolu ortalık, pataklayacak adam arıyorlar, hemen altlarında çağıl çağıl dereler az yukarıda da yükselen dağlar. Temiz, tatlı bir gece... Artık dar bir dağ şosesinden dağa tırmanıyoruz. Yolun iki yanında yüksek dağlar görünmeye başlıyor, yer yer de sarp kayalıklar... Hava ayaz, ısırıyor; ama şahane. Bu gece av mevsiminin açılış günü oluyormuş, bir şeyler içmek için durakladığımız meyhanede kırmızı başlıklı, yün gömlekli bir sürü avcı gördük aval aval kafa tütsülüyorlar, bırakmışlar tüfeklerini mermilerini arabalarında, geyik falan görüp görmediğimizi soruyorlar bize. Meyhaneye

varmadan önce bir geyik görmüştük gerçekten. Morley konuşa konuşa arabayı sürerken, "Bak dostum Ryder, belki de bu kıyıdaki küçük temiz kulübümüzün Alfred Lord Tennyson'u olur çıkarsın, Yeni Bohemyalı derler belki de sana— Yuvarlak Masa Şövalyeleri eksi Büyük Amadis'e ya da Sezar anacığının memesine sarılmış emedursun Habeşistan'a on yedi bin devevle altı bin piyadeye mukabil satılan ufak bir Mağribi kralığının maşallahlı saltanatına falan benzetirlerde seni..." diye kesmekteydi ki birden geyiği gördük yolda, farlara farlara bakmakta, sersemlemiş, ve fırlayıverdi yolun kıyısındaki fundalıkların arasına, ormanın o canım engin sessizliğine kavuşup gitti (Morley motoru durdurunca hissettiğimiz o sessizliğin içine) Çiğ balık yutan Kızılderilinin puslu cenneti içinde tabanlarını tepe tepe koşarak...

Artık dağda sayılırdık, Morley üç bin fit falan vardır burası demişti. Aşağılarda soğuk yıldızların ışıttığı kayaları aşıp giden çayların çağıltılarını duyabiliyoruz, onları görmesek de. "Hey geyikçik," diye seslenmiştim hayvana. "korkma vurmucaz seni." Şimdi de, ("Ulan bu soğuk kuzey dağlarında ruhumuzu ısıtalım bi güzel, Sir Arthur'un şurupları gibi kopkoyu kıyak bi kadeh ılık kırmızı şarapla, var mısınız?") diye asılmam üzerine geldiğimiz meyhanedeyiz.

Japhy, "Peki Smith," demişti, "ama dağa çıkarken içmek pek doğru olmaz."

"Hadi yau, kim takar!"

"Peki, bütün hafta bu ucuz yiyecekleri falan alıp o kadar para biriktirdik, şimdi de hepsi içkiye gidecek paraların."

"Bizim hikâyemiz böyle arkadaş, bi zengin bi fakir, ama çoğunlukla fakir, hem de hakiki fakirlik ha!" Dağ yörelerindeki yapılar tarzında, İsviçre Alplerinde görünen dağ evlerine benzer cicili bicili restaranımsı bir yerdi bu meyhane dediğim yer. Duvarlarda koca geyik kafaları, geyik resimleri, Amerikan bardaki avcılar, başlıbaşına av mevsiminin açılış reklamı sanki, basbas bağırıyorlar. Millet gölgeler halinde kaynaşmakta, zom. Loş ışıklı bara yanaşıyoruz, üç tabureye

oturuyoruz ve gelsin porto şarabı. Viskici avcıların memleketinde kırmızı porto istememize şaşkın barmen, ama çaktırmıyor, alengirli bir şişe Christian Brothers'i alıp geniş şarap kadehlerimizi dolduruyor (tabii Morley Yeşilaycı) Japhy'yle ben içiyoruz ve kendimize geliyoruz biraz.

"Ooh!" diyor Japhy, tada tada şarabı, geceyi, "Yakında kuzeye gidicem çocukluğumun ıslak ormanlarına, dumanlı dağlarına, bizim öfkeli entelektüel arkadaşları, içki içip ağaç kesen arkadaşları ziyarete, hey Ray, vallahi gidip oraları görmezsen benimle yaşıyor sanma kendini, istersen yanlız git bensiz. Sonra da Japonya'ya gidicem, dolaşıp durucam, dere tepe düz gidip dağlarda terk edilmiş eski tapınakları, kulübelerinde Kwannon'a dua eden dokuz yüz doksan yaşındaki ihtiyar bilgeleri, yıllarca meditasyon yaptıktan sonra uyanıp her gördüğü şeye gülen o herifleri arıycam. Ama Amerika'yı sevmiyorum sanma ha, valla hani bu avcılardan falan nefret ediyorum, heriflerin tek amacı doğrultup tüfeklerini ne kadar güzelim canlı varlık varsa katletmek, bu pezevenklerin vurduğu her bi canlının ceremesini bak nasıl çekecekler bin kere doğup samsaranın korkunç belalarını ıstırapla çeke çeke, müstahak pezevenkler!"

"İşittin mi Morley, Henry sen ne dersin bu işe?"

"Benim Budacılığım, o çizdikleri bazı resimlere duyduğum hafif bir mutsuz ilgiden öteye geçmez; ama Cacoethes, dağcılık şiirlerinde bazen Budacılıkla ilgili öyle çarpıcı bir şeyler söyler ki bir hoş olurum, ama inansal yönünü falan bilmem, beni açmıyor." Düpedüz, herifin iplediği falan yok hani. "Tarafsızım yani," diyor, hem de kafasını sallaya sallaya ve küstahça gülerek. Japhy bağırıyor:

"Tarafsızlık işte Budacılıktır zaten!"

"Tarafsızlık pek işime gelmez azizim, sonra yoğurda tövbe mi etçez? Bak azizim biraz sükutu hayale uğramış vaziyetteyim; ne diye Katolik şarabı yok da burda sırf Christian Brothers müskiratı meşrubatiyesi var? Bu acayip yere gelmek isteyen de ben değilim her halde; ne ulan burası, es-

naf loncası gibi, kiliseden çıkıp karı oynatmak için toplanmış ama prezervatif bile takmasını beceremeyen bir sürü hergele bunlar lan, götlek herifler." Ve uyanırcasına ekliyor: "Buranın sütü de mis gibi olur haa! Ama insandan çoktur burda inek. Bunlar başka bir Anglo soyu mu ne! Pek tutmadım bu adamları. En hızlısı saatte otuz dört mil falan yapar muhakkak. Ne dersin Japhy?" Tam laf bitti diyorum, seninki sürdürüyor, "Bir işe girersen Brooks Brothers'ten giyinirsin umarım... Sanatkârlı manatkârlı eğlencelere gitmezsin sık sık umarım. Bunlar da kim?" İçeriye bir kaç kız girmekte, "Genç avcılarımız... Doğum klinikleri bu yüzden tıklım tıklım bütün yıl boyunca, desene!"

Avcılar, bizim orada öyle birbirimize sokulup alçak sesle sohbete girgira dalmamızdan pek hoşnut değiller. Yanımıza geliyorlar ve çok geçmeden oval barın çevresinde harıl harıl bir muhabbet başlıyor, komik mi komik, efendim nereye tırmanmalıymış, neler yapmalıymış, hele bir de bizim bu ormanlara hayvanları öldürmek için değil de sırt dağlara tırmanmak için geldiğimizi öğreniverince kesiyorlar umudu bizden bunlar da ne biçim manyaklar yahu gibisinden dikiz, yalnız bırakıyorlar bizi. İkinci şaraptan sonra Japhy de ben de iyiyiz, dönüyoruz arabamıza, Morley direksiyonda, hava daha soğumuş, tırmanıyoruz, ta sabahın ikisi olmuş bir de demezler mi Bridgeport'a ve dağ yolunun başlangıcına kadar daha epey yolumuz var diye, biz de buralarda ormana girip uyku tulumlarımıza kıvrılalım, bu günlük bu kadar diyoruz.

Japhy kulübesinde son anda torbasına tıkıştırdığı kahverengi köy ekmeğiyle peyniri çıkarıp, "Sabahleyin erkenden kalkıp yola düzülürüz. Burda peynirle ekmek var." diyor. "Kahvaltıda yeriz, bulgurumuzla öbür şeylerimizi de saklarız yarınki kahvaltımızda yeriz on bin fit yukarda."

Güzel. Morley bir yandan çene çalıp bir yandan arabayı sürerek yoldan biraz çıkıyor ve ağaçların altında iğne yapraklarla döşeli sert bir düzlükte duruyor. Çevremizde köknarlar, ponderosaleqar yükseliyor, kimileri otuz metre, ışıyan

yıldızların altında sessiz şahane bir koru, kırağı kaplı yerler, ara sıra belki de bizi işitip donakalan bir tavşanın saklandığı çalılıklardan çıkan çıt pıt sesler dışında ölüm sessizliği var. Uyku tutumumu yere seriyorum, tam pabuçlarımı çıkarıp mutluca esneyerek ve o güzel ulu ağaçlara sevinçle bakıp "Oh! Sahici, tatlı bi uyku çekeceğim şimdi; bu Hiçbir-Yerin yoğun sessizliğinde ne meditasyonlara dalınır be!" diye geçirip çoraplı ayaklarımı tulumuma sokmaktayım ki Japhy arabadan bağırıyor: "Morley beyefendi uyku tulumunu unutmuş iyi mi!"

"Ne!.. Ne yapcaz şimdi?"

El fenerleri kıpır kıpır, o ayazda bir şeyler tartışıyorlar ve Japhy yanıma gelerek, "Sen çık ordan Smith," diyor, "sadece iki tulumumuz var, fermuarları açıp yayarız yere onları, üçümüze battaniye olur, yok başka çaresi, hay Allah doncaz demektir."

"Ne dedin? Nerede yatıcan lan?"

"E, Henry arabada uyuyamaz, donar kalır, ısıtıcısı yokmuş arabasının,"

"Hay Allah tam da şu işin zevkini çıkarayım bi derken..." Söylene söylene uyku tulumumdan çıkıp pabuçlarımı giydim. Japhy hemencik yere pançolarımızı serip üzerlerine iki uyku tulumunu yaydı ve yattı. Ben ortada. Sıfırın altında bilmem kaç olmuş. Yıldızlar alay edercesine kırpıştırıyorlar. Morley manyağına baktım, o acayip yatağını şişirmekle meşgul, aklınca yanıma uzatıp yatağı orda yatacak, ha babam üflüyor. Nihayet gelip koydu yatağını ve yattı. Bir benden yana döndü, bir göğüs geçirdi, haydi öbür yana dönüyor, gene bana doğru, kıpır kıpır, amanın gökyüzünde güzelim yıldızlar, bir taraftan Japhy horluyor tabii onun yanına düşmemiş deli kıpırdak. En sonunda baktım, Morley'in uyuyacağı falan yok. Herif kalktı, arabasına gitti orda delice konuşmalarını sürdürmeye herhalde de, birazcık dalabildim. Ama birkaç dakika sonra adam donmuş döndü ve gene başladı sağa sola dönüp durmalarına, arada bir de küfür savuru-

yor, inliyor, ve işte sürüp gitti ebediyete kadar hep böyle gidecek sanır oldum ve bir de ne göreyim seherin soluk ışığı Amida'nın doğu eteklerini yalamakta ve az sonra kalkmamız gerek. Ulan deli Morley! Bütün bunlar yalnızca o zıpır herifin başına gelecek belaların (az sonra göreceksiniz) daha başlangıcıymış meğer. Dünyada ondan başka uyku tulumunu yanına almayı unutan bir dağcı var mıdır acaba? "Hey gidi hey," diye geçirdim, "uyku tulumunu unutacağına o puşt şişirme yatağını unutsaydı ya!"

7

Morley'ye daha ilk karşılaştığımız zaman, giriştiğimiz işe yakışır biçimde İsviçre dağcılarıvari o pesten tize ve tizden pese ani atlayışlarla geçerek çığırtmaya başlayıvermişti. Aslında basit bir "Yodelayihu!"ydu söylediği, ama hiç beklenmedik zamanlarda hiç beklenmedik yerlerde patlatıveriyordu, örneğin o Çinli ve Alman arkadaşlarının bulunduğu sırada, sonraları da arabaya girdiğimizde biz arabanın içinde öyle esir "Yodelayihuu!", sonra da arabadan çıkıp o dağ evine girirken gene "Yodelayihuu!" şimdi de Japhy kalkmış, şafak söktüğünü görünce fırlayıp çalı çırpı topluyor ve tutuşturmaya çalışırken titreyip duruyor; Morley de o hırçın yarım uykusundan uyanıyor, esniyor ve bastırıyor ta uzak vadilerde yankılanan "Yodelayihu!"sunu. Ben de kalkıyorum; bu soğukta başka ne yapılır ki! Başlıyorum hop hop zıplamaya, kollarımı savurup kavuşturmaya, tıpkı güney sahilinden geçerken o zavallı ipsizle vagonda yaptığımız gibi... Şükür, Japhy bu kez irice odunlar getiriyor da ateşimiz şenleniyor,

biz de kıçlarımızı dönüp ateşte ısıtmaya başlıyoruz, bir yandan da bağrışıyoruz konuşuyoruz. Güzel bir sabah—güneşin kızıl, ölümsüz ışınları katedral ışıkları gibi tepelere ve üzerimizde titreşen ağaçlara vuruyor, yerden yükselen sis güneşi karşılamaya gidiyor, her yanımızdan akarsuların gizli gizli coşan uğultusu gelmekte, belki de kıyılarında yer yer incecik buz tutmuştur suların yüzeyi. Ne balık avlanır burda, ya! Ben de başlıyorum bağırmaya: "Yodelayihuuu," diye, ama Japhy odun bulmak için uzaklaşmış görünürlerde yok, başlıyoruz Morley'le birlikte "Yodelayihuu"muza, Japhy'den yakın bir "Hoo" sesi geliyor—Kızılderililer dağlarda böyle çağırırlarmış birbirlerini ve herhalde daha güzel böylesi. Ben de başlıyorum "Hoo" diye bağırmaya.

Sonra atladık arabaya ve çıktık yola. Peynirle ekmeği yedik. Dün geceki Morley'le bu sabahki Morley arasında fark yok, ancak herifin o kültürlü mültürlü herzeleri sabah sabah daha bir komik geliyor insana, hani sabah erkenden kalkınca insanların sesi bir acayip çıkar ya, işte öyle, ucundan ucundan dalgıncasına boğuk özlemli titremler çıkararak, yeni bir güne hazırlanırcasına. Çok geçmeden güneş ısıtmaya başladı. Köy ekmeği şahane, Sean Monahan'ın karısı pişirmiş, Corte Madera'da bir evi var Sean'ın, bir gün hepimiz oraya gidip kira falan vermeden bedava yaşarız belki. Peynirimiz Cheddar peyniri, az keskin tadı. Ama hâlâ abazanım ve evleri mevleri geçip de kırlığa çıkınca ah be diyorum şöyle mükellef bir kahvaltı olsa da, derken bir dere üzerindeki köprüden geçerken yolun kıyısında yüce ardıç ağaçları altında şipşirin küçük bir dağ evi, bacasından faşır faşır buğulu dumanlar tütmekte bir de penceresinde sıcak kahveyle gözleme reklamı.

"Tamam arkadaşlar, buraya giriyoruz, bütün gün tırmanıcaz, oturup adam gibi bir kahvaltı edelim," diyorum.

Kimsenin hayır dediği yok bu önerime, içeriye girip oturuyoruz, sevimli bir kadın dağ köylülerine özgü bir konuşkanlıkla siparişlerimizi alıyor. "Beyler ava mı böyle bu sa-

bah?"

"Yo, hamfendi," diyor Japhy, "Matterhorn'a tırmanmaya."

"Matterhorn'a mı! Bin dolar verseler vallahi gitmem oraya!"

Bir ara arka dıştaki yüznumaraya gidip musluktan akan buz gibi suyla ürpere ürpere yüzümü yıkıyorum, biraz da içiyorum su sıvı buz gibi midemde ooh, gene içiyorum. Dev ardıçların, ponderosaların dallarından süzülüp yere eğikçe uzanan altın sarısı kızılımsı güneş ışıkları altında çoban köpekleri havlıyor. Uzaklardaki dağların karlı tepelerini görüyorum. Biri de Matterhorn'du. İçeriye girdim, gözlemeler hazır, sıcak, dumanı üstünde, üç parça tereyağının üstüne boca ediyorum şurubumu, kesip kesip sıcak kahveyle birlikte şapır şupur yiyorum. Henry ile Japhy de—kimse konuşmuyor. Ziyafetin üstüne bardak bardak eşi bulunmaz soğuk suları içerken bakıyoruz dün geceki çizmeli, yün gömlekli avcılar kahvaltılarını etmeye geliyorlar, herifler ciddileşmiş, o dün geceki içki sersemliklerinden eser kalmamış suratlarında. Köşede bir de Amerikan bar var ama kimse iltifat etmiyor bu sabah oraya.

Arabaya biniyoruz, bir köprüden daha geçiyoruz, birkaç ineğin otladığı bir iki evli bir otlaktan geçiyoruz, ve bir yaylaya çıkıyoruz—karşımızda Matterhorn yüksek tepeleriyle, güneyindeki sivri doruklarıyla korkunç mu korkunç dikilmiş durmakta. "İşte," diyor Morley göğsü kabara kabara, "Şahane! Di mi? Alplere çok benziyo, di mi? Bir sürü karla kaplı dağ fotoğrafı var koleksiyonumda, bir gün gösteririm size."

Japhy, özlem dolu gözleri dağlara dalmış, göğüs geçirerek, "Hakikisi varken, ne yapayım fotoğrafını," diyor. Adam memleketini düşünüyor garanti. Bridgeport ufacık, mahmur bir kasaba, o yaylada oluşu falan New England'ı andırıyor nedense, iki restoran, iki benzinci, bir okul tümü 395 Numaralı Karayolu"na dizilmiş, yol burdan ta Nevada'daki Carson City'ye uzanmakta.

8

Şimdi de felaket bir gecikme, gene Morley efendi yüzünden, herif Bridgeport'ta çık bir mağaza arayıp bir uyku tulumu ya da hiç olmazsa bir kaç metre tente bezi o da yoksa muşamba gibi bir şeyler almayı koymuş beynine, o gece dokuz bin fit yukarlarda dün gecekine nazaran ne kadar daha fazla ayaz keseceğini düşünmüş de. Sabahın saat onunda bizi artık ısıtan güneşin altında okulun çimine oturmuş bekliyoruz Japhy'yle, seyrek geçen araçlara bakıp kuzeye gitmek isteyen genç bir Kızılderili otostopcunun encamını izliyoruz merakla. Harıl harıl onu konuşuyoruz. "Bravo be çocuğa otostopçuluk... Kekâ, özgür mözgür falan, bi Kızılderili çıksın da otostopçuluk yapsın! Hayret. Gel lan Smith, gidip "Rasgele!" diyelim çocuğa." Kızılderili pek konuşkan değil ama huylanmıyor da. Anlatıyor, 395'te şansı iyi gitmemiş. Şansın açık olsun diyoruz. Bu arada bizim Morley küçücük kasabanın içinde kayıplara karışmış vaziyette.

"Ne yapar bu adam, milleti uyandırıp mağazalarını mı

açtırıyor nedir?"

Nihayet Morley dönüyor. Hiçbir şey bulamamış; gölün ordaki motelden iki battaniye istemekten başka çaremiz kalmıyor. Atlıyoruz arabaya, karayoluna girip güneye dönüyoruz, mavilikler altında uzanan çiğnenmemiş karın ışıltılarına doğru ilerliyoruz. İkiz Göller'e varıyoruz. Manzara çok güzel. Gölün kıyısındaki motel büyük beyaz bir çiftlik evini andırıyor. Morley gidip beş dolar yatırıyor ve iki battaniyeyi bir geceliğine kiralıyor. Motelin girişinde bir kadın elleri böğründe durmakta, köpekler havlamakta. Tozlu mu tozlu yol, toprak bir yol, fakat göl! Temiz, masmavi, pırıl pırıl. Ayna gibi gösteriyor yamaçları, kayalıkları. Tamir varmış yolda, az ilerde sapsarı bir toz bulutu. Ordan geçip gölü çeviren yoldan ilerlememiz, sonra da ırmağı aşarak gölün öbür yanındaki ağaçlığın ordan dağ yoluna kadar yürümemiz lazım.

Arabayı park edip eşyalarımızı çıkarıyoruz ılık güneşin altına. Kim ne taşıyacak, ayırıyoruz. Japhy ha bire bir şeyler tıkmakta benim sırt çantama, ya taşırsın bunları ya da git kendini göle at diyor. Pek de ciddileşivermiş liderleşmişti, ve çok takdir ettim onun bu hallerini. Sonra bir izci oğlan vakarıyla elindeki dağcı kazmasıyla yoldaki tozların üzerine büyük bir daire çizdi, dairenin içinde de birtakım işaretler...

"Nedir bu?"

"Sihirli bir mandala falı açıyorum, sırf bu tırmanışın nasıl geçeceğini değil, hele okuyayım dualarımı ve çizeyim öbür işaretlerimi de bi, o zaman istikbalimizi görücem,"

"Nedir bu mandala yahu?"

"Budacılıkta kullanılan çizgiler, hep daire şeklinde olurlar, içinde de çizgiler falan; daireler boşluğu canlandırıyo, içindekiler de görüntüleri, tamam mı? Bazen bi Bodhisattvakendi başına çizdirtir bu mandalaları, okuyup anlarsın adamın geçmişini. Tibet'ten çıkma bu iş."

Ayağımda lastik tenis pabuçları vardı, bir de Japhy'nin vermiş olduğu dağcı kepini geçirdim kafama, Fransız beresi

gibi küçük bir kep, hafif yana eğiyorum kepimi—afili, sırtlıyorum çantamı, yürüyüşe hazırım. Lastik pabuçlar, bere falan, dağcıdan çok bohem ressamlara benziyorum. Japhy kocaman sağlam çizmeler, tüyü falan komple yeşil İsviçre dağcı kepi giymekte; çok yakışıklı. Dağlarda tek başına yürürken getiriyorum aklıma onu o kıyafetle, şöyle: Yüksek Sierralar'da sabah, kuru bir ayaz var uzaklarda yükselen ardıçlar bir kayalık tepenin yamacını gölgelemekte, daha da ötelerde karla kaplı sivri doruklar, beri yanda yemyeşil bir çam örtüsü, ve bizim Japhy tepesi tüylü kepiyle, sırtında upuzun çantası, rap rap yürüyor, sol elindeki bir çiçeği göğsüne, çantasının askısına iliştiriyor; her yeri kaplayan taşların, iri kayalıkların arasından otlar fışkırmış; uzaklarda görünen yer yer taş öbekleri sabah dağında yaralar açmış gibi; pırıl pırıl gözleri Japhy'nin, ilerliyor, yüreğinde John Muir ve Han Shan ve Shih-te ve Li Po ve John Burroughs ve Paul Bunyan ve Kropotkin; küçük adam yürüdükçe hafif hafif oynuyor göbeği, ama şiş göbek olduğundan değil, biraz bel kırmış da ondan, ve adımları uzun boylu kimselerinki gibi olduğundan (dağ yolunda tırmanırken tanık olduğum üzre), ve geniş omuzlarıyla göğsünü gere gere yürüyor.

"Ulan kerata," dedim Japhy'ye. "bu sabah keyfim yerinde tam." Arabayı kitleyip üçümüz de gölün kıyısındaki yoldan hop hop ilerlemeye başladık; dağınık düzen giden piyade erleri gibi yolun sağını solunu ortasını tutarak... "Çok daha iyi di mi lan böyle, The Place'de pineklemekten? Bu (ter ü taze) cumartesi sabahı düşün orda kafayı çekip, mahmur mahmur, hasta olmak; oysa burda taptaze havayı çekiyoruz, gölümüz mölümüz falan, vallahi başlı başına bi haiku olur bu be!"

"Bırak şimdi mukayeseyi, Smith," diyerek Cervantes'ten bir alıntı söyledi ve Zen Budacılığı açısından da bir yorum ekledi. İster The Place'de ol, ister Matterhorn yolunda... Hepsi de aynı boşluk, evlat! Bi fark etmez ki!"

Şöyle bir düşündüm, doğruydu dedikleri. Evet, ne yararı

vardı kıyaslamaların! Bildiğim tek şey o anda çok mutlu olduğumdu, birden (gene şişen ayak damarlarıma karşın) bu tırmanışın beni düzelteceğini, içkiden falan uzaklaştıracağını ve belki de beni yepyeni bir yaşam biçimini sokacağını inançla düşünerek kıvandım.

"İyi ki senle tanıştık Jahpy. Bak göreceksin nasıl öğrenicem sırt çantası düzenlemeyi, sonra da canıma tak edince kentler, insanlar falan, böyle dağlara sığınmayı. Şansım varmış ki senle tanıştım."

"Bi şey yapmış değilim ki!"

"Bana göre çok şey bunlar. Haydi beyler, daha hızlı, kaybedecek vaktimiz yok."

Yavaş yavaş o sarı toz bulutuna yaklaştık, katerpilar bir o yana bir bu yana ha bire sallanmakta, makineleri çalıştıran adamlar bize bakmıyor bile, az sonra hepsini geride bırakıyoruz ve yolun sonundaki bir bakkal dükkânının önünden geçiyoruz. Tam gölün kıyısında iki yanı v şeklinde yükselen tepelerin dibine oturtulmuş bir dağ evi bu dükkân—yemek falan da veriyorlar. Burada merdivenlere oturup biraz dinleniyoruz. Sonra içeri girip şeker, kraker, Coca-cola falan alıyoruz. Sonra Morley birden, yolda gevezeliği elden bırakmayan ve şişirme yatağını (şimdi sönük) falan koyduğu dev bir sırt çantasıyla ama başı açık öyle acayip golf pantolonu hariç kütüpanedeki kıyafetleymiş gibi çok komik görünen Morley, birden yağ karterini boşaltmamış olduğunu hatırlayıverdi.

Onları öyle kara kara düşünür görünce, "Yağ karteri de boşalmamış olsun ne çıkar?" diye söylendim—zaten arabalardan falan pek çaktığım yoktur; "Bar yağterini boşaltmayı unutmuş işte canım, ne var yani?"

"Anlamıyorsun, bu gece burası sıfırın altına düştüğünde namuzsuz radyatör patlar, kente dönemeyiz lan, on iki mil tepmek zorunda kalırız ta Bridgeport'a kadar ve bin musibet daha,"

"Bakarsın don olmaz bu gece belki."

Morley, "Kumar mı oynucaz," dedi ve o arada ben de,

giriştiğimiz bu oldukça basit geziyi piç etmek, geciktirmek, ve dolayısıyla bizi uyuz etmek için bulup buluşturduğu bu çeşitli formüller yüzünden epey içerliyordum Morley'e.

"Ne yapçanız yani, yani yapçaz yani, dört mil geri mi gidicez?"

"Başka çare yok. Ben gidip boşaltayım karteri; sonra döner bulurum dağ yolunda sizi kurduğunuz kampta."

Japhy, "Büyük bir kamp ateşi yakarım," dedi, "kızartısını görünce basarsın çığlığını, seni buluruz."

"O kolay canım,"

"Ama acele etmen gerek, gece bastırmadan kamp yerinde olmalısın,"

"Tabii, hemen çıkıyorum yola,"

Acıyıverdim zavallı şansız Henryciğe, "Vazgeç yahu," dedim, "hep birlikte tırmanırdık bugün, patlarsa patlasın karter be."

"Mübarek çok pahalı, bi dondu mu bu gece halim haraptır, Smith. İyisi mi ben gideyim. İkinizin yolda neler konuştuğunuzu tahmin ede ede giderim işte. Hay Allah, hemen çıkmalı yola, sakın arıları ürkütmeyin, ayılardan uzak durun, kuytularda sevişen fanilasız genç piknikçiler falan görürseniz sakın dikize falan kalkmayın, fırlatırlar kafalarınıza yemişleri gazoz şişelerini sonra değer mi bi kız götü görücez diye..." kabilinden laflar mırıldana mırıldana elini şöyle hafifçe sallayarak yola düzüldü Henry tıngır mıngır. Bir yandan gidiyor bir yandan konuşuyor. "Güle güle Henry çabuk yetiş bize..." diye bağırdık ardından, heriften cevap filan yok—omuz silkip yürüyor.

"Herif oralı değil," dedim, "tındığı falan yok. Maksadı yürümek bi yerden bi yere, almış başını gidiyo neşeli neşeli."

"Göbeğini tıpışlayıp ne var ne yok etrafta diye bakınıyo, tıpkı Chuangtse gibi," Japhy'yle daha henüz tepip geldiğimiz yolun üzerinde kaçık gibi tek başına uzaklaşmakta olan

Henry'ye bakıp gülüşüyoruz.

"Haydi bakalım," diyor Japhy, "ben yorulunca bu ağır yükü değiş tokuş edicez, ona göre." "E, şimdi ver istersen, sahi valla şimdi ver, ağır bi yük taşımak istiyo canım. Hadisene, Herkül gibi oldum evelallah. Hadi ver!" Sırt çantalarımızı değiştiriyoruz, yola çıkıyoruz.

İkimiz de neşeliyiz, çenelerimiz durmuyor, her şeyden söz ediyoruz, edebiyattan, dağlardan, kızlardan, Prenses'ten, şairlerden, Japonya'dan, son günlerde başımıza gelenlenden... Ve birden, Morley'in yağ karterini boşaltmayı unutmasının Allah'ın bir lütfu olduğunu idrak ediveriyorum. Yoksa Japhy, bütün gün böyle soluk almaksızın konuşma fırsatı bulur muydu Morley varken. Japhy boşaltıyor içindekileri, bütün fikirlerini seriyor önüme. Bi yürüyüşü var keratanın, hep önde gitmeye bayılan çocukluk arkadaşım Mike'ı anımsatıyor bana, kaşlar çatık gözler ufukta tıpkı Buck Jones, ya da Natty Bumppo, ara sıra takılmayalım diye yola uzanık dalları falan göstermesi, "Burası çok derin, gel çayın sığından geçelim," falan demesi, ciddi middi ve kıvanç dolu. Japhy'nin o Doğu Oregon ormanlarındaki çocukluğunu getiriyorum hep gözümün önüne, kim bilir ne yapardı oralarda! Yürümesi de konuşması gibi, arkasından giderken ayaklarının ucunu hafiften içeri içeri tuttuğunu görüyorum, benimkiler de öyle, dışa doğru değil; ama yokuş çıkarken ayaklarını dışa doğru tutuyor, Şarlo gibi, daha rahat basıyor yere o zaman. Ayaklarımız çamurlu bir nehir yatağındaki su bitkilerine dolaşa dolaşa birkaç söğüdü geçip karşı kıyıya ulaşıyoruz, dizlerimize kadar ıslanmışız, dağ yolu gene dikiliyor. Sık sık işaretler var, yer adlarını gösteren levhalar koruculara daha yeni onarılmış ama biraz ilerleyince yola yuvarlanmış bir kaya görüyoruz ve Japhy "Bi zamanlar koruculuk yapmıştım, böyle bakımsız yol görmedim, Smith," diyerek kayayı zorlukla yolun üzerinden yuvarlıyor. Biz çıktıkça, göl ayna gibi çıkıyor ortaya, ve birden mavi bir havuz sanki altımızda; gölün dibindeki kaynaklar kapkara birer kuyu gibi, ve ordan

oraya üşüşen balık sürüleri görünüyor.

"Ohh, burası bir Çin sabahı gibi, ben de başlangıçsız zaman içinde beş yaşında bir çocuk," diye bir şarkı tutturuyorum. Hemen oraya çöküp gölün krokisini çizmek geliyor içimden.

"Şuraya baksana," diyor Japhy, "sarı kavaklar. Yapılmaz mı artık bir haiku şimdi Allahaşkına... Edebiyat edebiyat diyorsun, sen sarı kavaklara bak." İnsan böyle dağlarda yürürken doğulu şairlerin yazdıkları harika birer pırlanta gibi haikuları anlıyor; içmeden, sarhoş olmadan dağlarda çocuklar gibi saf temiz yürüyerek gördükleri şeyleri edebi süslemelere püslemelere hacet kalmadan, yalınca yazıveriyorlar. Bir yandan tırmanıyor bir yandan da haikular yapıyoruz.

"Uçurumun kıyısında kayalar;" dedim, "ne diye düşmüyorlar?"

"Eh belki de haiku sayılır bu ama galiba biraz karışık," diyor Japhy. "Gerçek bi haiku su gibi duru olmalı, ne demek istediğini tam olarak vermeli. Bak bi örnek vereyim, en güzel haikulardan biri bu, şöyle: "Taraçada zıplıyor serçe, ayakları ıslakça," Shiki yazmış. Kuşun ayak izlerini görür gibisindir zihninde, ama o bir iki sözcük sana o gün durmaksızın yağan yağmuru da ıslak çam yapraklarının kokusunu da düşündürtür."

"Bi tane daha söyle,"

"Bu sefer kendim yapçam bi tane, dur bakalım, 'Göl aşağıda... Göl kara kara delikler yapmış' hayır haiku olmadı bu hay Allah, zaten ille de yapçam dersen olmaz bu haikular."

"Hadi hiç düşünmeden, içimizden geldiği gibi yapalım, giderken,"

Japhy, "Hey, bak!" diye bağırdı birden, "acı baklalar, çiçeklerindeki şu güzelim maviliğe bak. Bunlar da kırmızı California gelincikleri. Bütün çayır renk cümbüşü! Bu da hakiki ak California çamı, pek seyrek rastlanıyor artık bunlara."

"Kuşları, ağaçları filan iyi tanıyorsun bakıyorum,"

"Hep incelemişimdir onları," Bir yandan da tırmanıyoruz. Konuşmalarımız gittikçe sululaşmakta, kapıp koyuvermişiz kendimizi. Çok geçmeden dağ yolunun bir kıvrımını dönüyoruz, ve birden karşımızda bir düzlük, gölgeli ve loş, ta yüksek kayalardan gürül gürül, köpüre köpüre akan bir çağlayanın kıyısında, dökülen sular çaylaşıp akıyor önümüzden, tam üzerinde de kütükten bir köprü. Kütüğe çıkıp eğiliyoruz, belimize kadar suya sarkıyoruz, saçımız başımız sırıl sıklam ha babam içiyoruz kana kana, yüzümüze çarpıyor hızla akan sular. Soktum başımı suya, nerdeyse donacağım ama ne zevk!

"Burda iyi gazoz reklamı çevrilir!" diye haykırıyor Japhy.

"Biraz oturup tadını çıkaralım,"

"Daha ne kadar yolumuz var haberin yok senin!"

"Yorgun değilim ki ben!"

"Çok geçmez, yorulursun aslanım,"

9

Yola koyulduk, dağ yolunda öyle bir sakinlik, öyle bir ölümsüz görünüm vardı ki, tadına doyamıyordum. Öğleyi az geçiriyordu, çimenlerle kaplı yamacın altın tozuna batmış gibi pırıldaması, böceklerin kayaların üzerinde al takke ver külah uçuşmaları, rüzgârın sıcak kayalara çarpa çarpa iç çekerek yaptığı oynak dansı, dağ yolunun ansızın dev ağaçların gölgelerine süzülüşü ve gölgeliğe vuran ışıklar... Altta göl iyice ufak şimdi, oyuncak bir göl sanki, ama kara kuyular apaçık görülüyor, bulutlar göle yansımış, Morley'in döndüğü o hazin yol kıvrıla kıvrıla uzanıyor.

"Morley'i görür müyüz burdan?"

Japhy uzun uzun bakıyor aşağılara. "Ufak bir toz bulutu var, galiba dönüyor seninki," Ama aklım başka yerde benim, sanki çok eskilerde bir öğleden sonraydı o dağ yolunda, taşlı çayırlardan mavi acı bakla çiçeklerinden geçip buluveriyorum coşkulu akarsuyumu, kütükten köprüme binip su altı yeşilliğine dalıyorum, yüreğimde tarifsiz bir kırıklık, sanki

geçmişim bu geçitten önceleri bir başka yoldaş Bodhisattva'yla, ama önemli bir yolculuğumuz olmuştu o zaman içinde, yolun kıyısına çekilmek oturup bunları bir anımsamak istiyordum. Böyle olur insan, ormandayken, hep. Bakarsın, her şey bildik tanıdık çıkar, kavuşmuş gibi eski dostlara, çoktan ölmüş bir akrabana, bir çocukluk rüyası gibidir bu, akıp giden suların sürüklediği unutulmuş bir şarkı gibi; en çok da unutulmuş çocukluğumun, geçmişlerdeki insanlığın, tüm yaşayan ve ölmüş varlıkların milyonlarca yıldır birikip artık taşan gönül kırıklıkları, şahit bu duygulara üstümüzden geçip giden şu bulutlar (onlar da yanlız ve garip zaten), yüreğim kabarmakta, gözümün önüne geliyor hep anılar, ateş basmış gibiyim, halsizliğim var, yatıp uyuversem şu çimenlikte, düş görsem. Tırmandıkça artıyor yorgunluğumuz; artık, hakiki dağcılar gibi, konuştuğumuz yok. Konuşmamız gerekmiyor, böyle de mutluyuz. Japhy de farkına varmış bunun, yarım saat kadar konuşmadan gittikten sonra bana dönüp, "İşte tam istediğim gibi, konuşmaya hacet kalmadan ilerlersin, hayvanlar gibi sessiz telepatiyle anlaşırsın," Herkes kendi düşüncelerine dalıyor, ve tırmanıyoruz. Japhy, o ünlü adımlarıyla ilerlemekte, bana gelince ben de kendime özgü bir gidiş benimsedim. Dik yokuşu tırmanırken yavaş yavaş sabırlı adımlarla saatte bir mil ilerleyecek şekilde... Sonuç şu ki, sürekli olarak Japhy'nin on metre kadar gerisinde kalıyordum; ve bir haiku falan yapınca da o geriye ben ileriye doğru bağırıyorduk. Gide gide dağ yolunun ucuna geldik ki, artık izlenecek bir iz falan kalmamıştı. Şimdi yemyeşil bir çayırlığın içinde bulunuyorduk. Bir de güzel bir gölcük. Daha ötesi sırf kayalıklar, kayalıklar.

"Yolumuzu artık ördeklerden izleyeceğiz,"

"Ne ördeği?"

"Şu kayaların üzerine baksana! Ulan beş mil sıra sıra komuşlar taşları üst üste, görmüyo musun?"

"Haa, onlara ördek mi deniyo? Hazırlop, desenc!"

"Bak, şu çam ağacının ordaki kayalığın üzerinde var bi

tane. Ördek işte o! Dağcılar koyar bu yassı taşları üst üste, belki de elli dörtte Matterhorn'a çıktığımda ben koymuşumdur onları. Emin değilim. Şimdi bu ördekleri izleye izleye bi kayadan bi kayaya ilerliycez. Zaten belli nereye gidiceymiz. Tepelerdeki koca yara baksana! Onun üstündeki düzlükte kalıcaz bu gece."

"Düzlük mü dedin? Yani dağın tepesi diil mi orası hâlâ?"

"Tabi diil ya! O düzlükten sonra bi düzlük daha var, sonra bi taşlık, sonra gene kayalıklar, sonra bi dağ gölü nah işte bunun kadar, ve ondan sonra da dik bi yamaç gelecek bin fit kadar, dimdik—duvar gibi, oraya da çıkınca bi bakıcaksın dünyanın tepesi, bütün California, kısmen dc Nevada ayaklarının altında, rüzgâr uçuruyor adamı..."

"Üff yahu... Kaç saat sürer ki?"

"Biz şimdi şu düze çıkalım da! Bu gece orda kalırız. Düzlük dediysem, büyütme kafanda haa, iki uçurum arasında raf gibi bi yer işte!"

Fakat dağ yolunun bitimi öyle güzeldi ki, "Bak yahu şuraya..." dedim. Hülyalı çayırlar, bir tarafta çamlar, gölcük, arı hava, öğleden sonra altınlaşan bulutlar... "Burda kalsak ya bu gece, zor buluruz böyle yeri."

"Daha bi şey diil burası. Tabi güzel yer; ama sabah kalkınca bi bakmışsın ortalık atlarına binip gelmiş öğretmenlerle dolmuş, yanıbaşımızda kahvaltılarını pişiriyorlar. Bizim gideceğimiz yerdeyse bi tek kişi bile görmiycez; bi kişi bile görürsek orda, namussuzum, eşekler osurusun suratıma. Eh, bi dağcı falan olabilir, haydi haydi iki olsun, ama bu aylarda pek sanmam. Biliyo musun, her an kar yağması beklenir burda şimdi. Bu gece kar yağarsa, sana da bana da güle güle."

"Haydi güle güle Japhy. Ama biraz oturalım şurda, biraz su içip şu çayıra bakalım doya doya." Yorgunuz ve coşkunuz. Uzanıyoruz çimenlere, dinleniyoruz, sonra da yüklerimizi değiştirip kayışlarımızı bağlıyoruz ve düşüyoruz yola. Çayır bitivermiş, kayalık arazi başlamıştı. İlk kayalığın üze-

rine tırmandık, o noktadan itibaren kayadan kayaya atlamak ve giderek yükselmekten ibaretti işimiz, beş millik bir kayalar vadisinden yukarıya, hem de gittikçe dikleşen dikleşen... Derin sarp kayalık uçurumların içindeyiz. Tepeye doğru bakıyorum, kayalar üzerime yuvarlanacak gibi geliyor bana.

"Ne var o tepedeki kayalıkların ardında?"

"Adam boyu otluk var, çalılar, kayalar, kıvrıla kıvrıla akan çaylar, buz bile tutar akşama doğru, öbek öbek karlar vardır, koca koca ağaçlar, bi de kocaman bi kayalık va Alvah'ın kulübesini iki kez üst üste konmuş düşün tam o yükseklikte biraz da eğik altı yuva gibi çukur bi kaya, orda kurucaz kampımızı, esaslı bi ateş yakıcaz bi kıyak ısıtıcaz kayanın iç duvarını. Ordan sonra ne ot kalıyo ne ağaç. Dokuz bin fit yüksekte..."

Ayağımda lastiklerle çekirge gibi kayadan kayaya zıplaya zıplaya gidiyorum. Sonra Japhy'ye baktım, büyük bir rahatlıkla kayadan kayaya sekiyor, hatta bacaklarını kimileyin sağdan sola kimileyinde soldan sağa uzatarak bir çeşit dans yaparak ilerliyordu diyebilirim. Bir ara onun bastığı yerlere basarak onun gibi gitmeyi denedim. Ama çok geçmeden kendi içimden geldiği gibi kendi kayamı kendim seçip kendi dansımı yapa yapa gitmeyi yeğledim.

Japhy, "böyle tırmanmanın püf noktası nedir söyleyim," dedi, "Zen'dir, Zen. Düşünmüceksin. Sırf dans yapıcaksın. Çok kolay bunu yapmak, yolda yürümekten de kolay, çünkü yolda yürümek tekdüze gelir, sıkar adamı. Halbuki burda her adımda minik bi problem çıkıverir karşına hemen çözmen gereken, ve yoktur vaktin ikirciklenmeye, derken bakarsın hiç sebepsiz seçmiş olduğun bi başka kayadasın, tıpkı Zen işte." Gerçekten de öyleydi.

Artık pek konuşmuyorduk. Bacak kaslarım iyice zorlanmaya başlamıştı. Saatler sürdü, üç galiba, o upuzun vadiyi aşmamız. Bu arada akşamı da etmiştik. Hava kehribarlaştı. Kayalarla dolu vadiye içimi ürperten gölgeler düştü, içimde gene sonsuzluk duygusu yaratan korkunç gölgeler... Ördek-

ler kolayca görebileceğimiz yerlerde duruyordu; bir kayanın üstüne çıktın mı bakıyordun ötelere ve mimliyordun bir ördeği (genellikle bir kayanın tepesine yerleştirilmiş üst üste duran iki yassı ya da alttaki yassı üsteki yuvarlakça iki taş) ve onu hedef alıp başlıyordun dansına. Bu ördekler, bu dağa daha önceleri tırmanmış olan dağcılar tarafından, yola bir iki mil olsun kısaltmak ve koskoca vadide boşuboşuna dolanmamak amacıyla konulmuşlar. Bu arada bizim akarsunun çağıltısı hâlâ işitilmekte, ama gitikçe azalarak, yiterek. Bir mil kadar yukarıda da bir kayalığın kurşuniliğini ıslatıp karartan bir akıntı görüyorum.

Sırtında ağır bir yükle kayadan kayaya hiç düşünmeden zıplamak pek zor bir şey değilmiş sanıldığı kadar; dansının temposuna bir girdin mi düşmene olanak yok. Kimi kez durup vadinin altlarına bakıyorum, ve ufuk ufuk uzanıyor geçtiğimiz dağlar ta aşağılarda. Dağ yolunun bitimindeki güzel çayırlığımız, cennet gibi duruyor orda. Tırmanmamız zorlaşıyor. Dikteyiz. Güneş kızarmakta. Kimi kayaların gölgesinde yer yer karlara rastlıyorum. Üzerimize yıkılacakmış gibi duran sarp kayalıklardayız artık. Bir ara Japhy'nin sırt çantasını çıkardığını gördüm ve hemen seğirttim yanına.

"İşte burda yüklerimizi bırakıp şu sarp kayaların yanından bikaç yüz fit daha çıkıcaz, şu meyilli taraftan yani, kamp yeri orda bi yerde. Hatırladım. Sen istersen otur burda, dinlen, otuz bir çek ne istersen yap; biraz dolaşıcam tek başıma."

Tamam. Oturup ıslak çoraplarımı değiştirdim; fanilam sırılsıklam, onu da değiştirdim, bağdaş kurup ıslık çalarak yarım saat kadar dinlendim, çok hoşlanmıştım bundan. Sonra Japhy döndü ve kamp yerini bulduğunu söyledi. Hemen burnumuzun dibinde sanıyordum kamp yerimizi, ama dikleşen kayaların üzerinde zıplaya zıplaya, kimisinin çevresini döne döne sarp kayalığın üzerindeki düzlüğe varmamız tam bir saat sürmüştü. Oraya ulaşınca çimenlikten iki yüz metre daha ilerleyip, üzerinde çamların eğildiği, koskoca, gri renk-

li kayamızı bulduk. Burası da başka bir cennetmiş—yerde karlar, karların erimiş olduğu yerlerde yemyeşil otlar, çağıl çağıl akan sular, iki yanda sessiz kayalık dağlar, rüzgâr esiyor, süpürgeotlarının kokusu yayılıyor. Bir çayın sığ yerinden geçiyoruz, bir karış derinlikte, inci gibi sular, saydam; kayamızın dibine varıyoruz. Burda kamp kuranların bıraktığı yanık kütükler görüyoruz.

"Matterhorn nerde yahu?"

"Burdan görülmez, ama—ötelerdeki bir yaylayı ve sağa doğru kıvrılan bir taşlı geçiti göstererek—nah, şu koyaktan iki mil çıkınca varıcaz yamacına,"

"Nee, amanın, ulan bi günde gidilmez oraya be!"

"Ben varken gidilir, sen işine bak Smith,"

"Pekâlâ Ryder, artık sen bilirsin,"

"Yaa Smitho, şimdi biraz dinlenip keyfimize bakalım, yemeğimizi pişirip Morleromuzu bekleyelim, ha?"

Sırtımızdakileri fora edip yere bıraktık, tütünümüzü içip gevşiyoruz. Şimdi dağlar o pembe morluğa bürünmekte, yani kayalar... Başlangıçsız zaman içinde üzerleri atom atom tuz tutmuş som kayalar... Dört bir yanımızı ve tepemizi çeviren bu sipsivri canavar kayalar ürkütüyor beni.

"Ne sessiz duruyorlar, di mi?" dedim

"Tabii durucaklar, zaten bana göre bu dağlar bi Buda'dır. Yüz binlerce yıl işte öyle sabırla oturup bekliyorlar. Tam, ama tam sessizlik içinde ediyorlar dualarını, tüm biz canlı varlıklar kıpır kıpır manyakça devinmeyi ne vakit kesicez diye bekliyorlar öylece." Japhy çayı çıkardı, Çin çayı, ufak bir çaydanlığa biraz boşalttı, bir yandan da ufak ufak ateşimizi yakıyordu. Önce küçük bir ateş. Güneş daha batmamış. Bir kaç iri taşın arasına bir sopa kıstırarak, çaydanlığı sopaya astı. Az sonra fokur fokur kaynayan çaydanlıktan teneke fincanlarımıza koyduğu çayları içmeye başlamıştık. Çay suyunu ben getirmiştim, dereden, pırıl pırıl tertemiz soğuk bir su, cennetin kristal gibi parlayan gözü bu sular. Böy-

le sudan yapılan çay da pırıl pırıl oluyor, içtiğin en güzel en zevkli çay. Doymak bilmiyor insan, fincan fincan içiyorsun. Karnında duyuyursun çayın sıcak sıcak akışını.

"Şimdi anlıyo musun doğulular ne diye çaya düşkün öyle?" diyor Japhy. "Hani sana bi kitaptan söz etmiştim, orda der ki, ilk yudumda bir sevinç, ikincisinde kıvanç, üçüncüsünde uçarsın."

"Dediğin gibi valla,"

Altında tünediğimiz kaya, başlıbaşına bir harika. Yüksekliği on metre tabanıda on metre eninde, tam bir kare nerdeyse. Ardındaki ağaçlar kayanın tepesinden eğilerek bize bakıyorlar sanki. Kayanın tabanı çıkıkça, içbükey oluyor bize dönük yanı. Yağmur falan yağarsa, bizi örter. "Ulan bu koskocuman pezivenk nası gelmiş buruya?"

"Buzullar çekilirken kalmış olucak herhalde. Şu öteler-deki karlı yerleri görüyor musun?"

"Evet,"

"İşte buzullardan kalma oralar. Ya öyledir ya da aklımızın almayacağı kadar çook eski zamanlardaki dağlardan yuvarlanıp gelmiştir. Belki de Jura jeolojik kıyametinde zelzelelerde bu dağ sissilesi yerden fışkırırken gelip buruyu konmuştur hergele de. Ray, burda oturduğun zaman kendini Berkeley'in çay salonlarında sanma. Dünyanın başı sonu hep burda. Baksana şu sakin Budalara, nasıl bi şey demeden bakıyorlar!"

"Alıp başını geliyorsun ha buralara, tek başına falan..."

"Tabbee, tıpkı John Muir gibi, hafta sonları bi başıma gelirim buruya, kuvarsit damarlarını izleye izleye, kampını süslemek için çiçek devşire devşire, kimileyin soyunurum çıpıl çıpıldak şarkı söyleye söyleye, pişirim yemekçağızımı, gülerim,"

"Ulan Japhy, senin gibi mutlu bi puşt görmedim ömrümde, vallahi yaman adamsın! Ben de öğreniyom şimdi senden, ne güzel. Ulan kutsal bi yer be burası! Bi duam var benim,

bak, duamı söyleyim mi sana?"

"Söyle,"

"Otururum ve, bütün arkadaşlarımı bütün akrabalarımı ve bütün düşmanlarımı her birisini aklımdan bir bir geçirip öfkelerinden, şükranlarından ve işte her türlü duygularından arınmalarını dilerim, sonra da şöyle derim, 'Hepsi de Japhy Ryder gibi boşluğa ulaşsınlar, sevilsinler, onun gibi geleceğin Budası haline dönüşsünler' sonra da sürdürürüm teker teker, 'David O'Selznick, o da boşluğa ve sevgiye ulaşsın' diye sayarım herkesi, gerçi David O'Selznick falan demem çünkü sırf tanıdığım kimselerin adlarını söylerim; 'Geleceğin Budası haline dönüşsünler' derim hep onların gözlerini getirmek isterim gözümün önüne de, mesela Morley'i düşünücem diyelim, o zaman onun gözlüklü falan gözlerini düşünürüm, işte 'geleceğin Budası haline dönüşsün' derken o gözler de öyle karşımda ve derken bakmışım esenliğe dalıvermişim ve onun müstakbel Buda olması gerçeğini apaçık duyumsamaktayım. Sonra da düşmanımın gözlerini düşünmeye başlarım, işte öyle..."

Japhy, "İyiymiş be Ray," diyerek duayı yazmaya başlıyor defterine, arada bir de başını sallıyor hayranlığını belirtircesine. "Çook, çok iyi bi dua lan bu. Japonya'ya gidince orda rastladığım keşişlere öğretirim bunu arkadaş. Ray hiç üzülme billa, çok iyisin de, ama bilader hiç böyle yerlere gelmemişsin ki! Aşağılarda bırakmışsın kendini, batmışsın bokuna dünyanın ezilip duruyosun, ne diye ezdiriyosun kendini lan?.. Doğru di mi bunlar, ha? Söylesene!"

Japhy bulgurunu çıkarıp bir tencereye boşalttı, bir iki paket de kurutulmuş sebze attı içine ve ıslanmaya bıraktı. Arada, Morley'in yodelayihularını işitir miyiz diye kulak kabartıyorduk. Ses falan gelmiyor. Meraklanıyoruz.

"Bi şey yok da, kazayla bi kayadan düşer falan ederse, kırık bacakla filan tek başına edemez. Çok tehlikeli böyle... Bakma sen benim tek başıma dağlara tırmanmama, keçiyim ben keçi."

"Çıkıp geliverse bari. Hadi biraz gezinelim, ben kar yicem, biraz da su içicem, bakınırız."

Geziniyoruz. Düzlüğün üst yanlarına bir bakıp dönüyoruz. Güneş, vadinin sağ yamacının ardından kayboluyor. Önce koyu pembelik, sonra koyulaşıyor ve soğuk bastırıyor. Sivri doruklar her an biraz daha mor. Engin semalar. Tek tük yıldızlar beliriyor, soluk ışıklı. Birden uzak bir "Yodelayihu" işitiyoruz, Japhy'le fırlıyoruz yerimizden, bir kayanın üzerine çıkıp bağırıyoruz "Hoo hoo hoo!" Yanıt geliyor, bir yodelayihu daha.

"Ne kadar uzaktadır dersin?"

"Dur bakayım, o sese göre daha yola çıkmamıştır bile. Yani kayalıklı vadiye girmemiştir henüz. Bu gece gelemez buraya, canım."

"Ne yapçez o zaman?"

"Uçurumun kıyısına gidip oturalım, bi saat seslenelim bakalım ne olucak. Şurdan biraz da yerfıstığıyla kuru üzüm alayım, bi yandan yeriz beklerken. Bakarsın daha da yakındadır."

Uçurumun kıyısına gittik. Tüm vadiyi görebiliyoruz burdan. Japhy, bağdaş kurup tam lotus duruşunda oturuyor bir kayanın üzerinde, çıkarıyor tesbihini, başlıyor çekmeye. Elleri dizlerinin üzerinde, tespih avucunda, başparmakları birbire değiyor, sırtı dimdik, gözler ileriye bakmakta sakin sakin. Kımıldamıyor. Ben de başka bir kayaya çöktüm. İkimiz de, konuşmadan, meditasyon yapıyoruz. Yalnız ben meditasyon yaparken gözlerimi kapıyorum. Sessizliğin yoğun gürültüsünü duyumsuyorum. Bulunduğumuz yerden, aşağıdaki akarsuyun sesini, suların coşkun çırpıntılı konuşmasını emiyor vadideki kayalar ve bir şey işitmiyoruz. Gittikçe güçsüzlenen birkaç yodelayihu daha işitiyoruz ve yanıtlıyoruz ama her seferinde daha da uzaklaşıyor sanki sesler. Gözlerimi açınca, pembeliklerin morlaşmış olduğunu görüyorum. Yıldızlar daha bir parlak. Derin bir meditasyona dalıyorum, tüm benliğimle kavrıyorum dağların gerçekten birer Buda oldu-

ğunu, ve dostlarımı düşünüyorum, şaşırtıyor beni bu uçsuz bucaksız vadide yanlızca üç insanın bulunmakta oluşu: Gizemli üç sayısı. Nirmanakaya, Sambhogakaya ve Dharmakaya. Başına bir hal gelmesin, hatta ebedi mutluluğu bulsun zavallı Morley diye dua ediyorum. Gözümü açınca, Japhy'nin hâlâ heykel gibi kıpırdamadan durduğunu görüyorum. Bir gülme tutuyor mu beni! Ama öyle heybetli ki dağlar, öyle ağır başlı ki, Japhy de... Hatta ben bile... Ama gülmek de ciddi bir şey değil mi?

Aman yarabbim, ne güzel! Artık yok pembelikler; mor alacakaranlık ve kulaklarımızın içindeki havuzlarda dalga dalga elmaslaşan sessizliğin gürleyişi sadece... İnsanı bin yıl dingin durdurur böylesi bir sessizlik. Dua ediyorum, Japhy'nin gelecekteki mutluluğuna; Tanrı korusun onu, Budalığa erişsin diye. Ve büyük inançlar içindeyim, büyük mutluluklar içindeyim.

Düşünüyorum, "Bu taşlar da uzay. Ve uzay bir göz aldatmacası." Milyonlarca düşünce üşüşüyor başıma. Japhy'nin de herhalde. Gözleri açık meditasyon yapmasına şaşıyorum. Ama beni en çok şaşırtan, iliklerime kadar sarsan şey, doğu şiirini, antropolojiyi, ornitolojiyi, daha bin bir türlü kitabı yutup, dağlarda ormanlarda, macere peşinde koşan, cebinden bir tesbih fora ederek tarihi çöllerdeki ermişler denli öyle ağır başlı biçimde dua eden bu gencecik herifin, çelik üreten dev fırınlarla havaalanlarıyla dolu Amerika'da bulunmasıydı. Japhy gibiler varken fena yer sayılmaz dünya diye geçiriyorum, içim ferahlıyor. Bütün kaslarım tutulmuş, karnım zil çalıyor, kara kayalar sarmış dört yanımı; üstelik kimsecikler yoktur orda seni okşayıp öpecek, tatlı bir söz söyleyecek... Tek şey kalıyor yapılacak, oturup bir başka inanç dolu genç adamla birlikte meditasyon yapıp dua etmek. Niye doğmuşuz zaten, ölmek için değil mi? Ama dur bakalım, Samanyolu gibi sonsuzluğuna uzanan zaman içinde faltaşı gözlerimiz neler görecek dostlar, neler getirecek bu dualarımız... Bütün bunları Japhy'ye anlatmak istiyorum,

ama ne fark eder ki, üstelik bunların hepsini biliyor zaten, en iyisi susmak—sükût altın bir dağ.

"Yodelayihuu," Morley'den. İyice kararmış hava. Japhy, "Çok uzaklardan geliyo ses. Aklı varsa bu gece orda kurar kampını. Hadi gidip yemeğimizi pişirelim, gel." diyor.

"Tamam," Bir iki kez daha "Hoo," diye bağırıyoruz ve Morlcuğu orda bırakıp kayamıza çekiliyoruz. Düşündüğümüz gibi de olmuştu. Morley o gece orda kampını kurup, şişirmiş yatağını, sarınmış çifte battaniyesine, ve güzel bir uyku çekmiş o çayır cennetinde—başucunda gölcük, çamlar... Ertesi gün bize ulaştığında anlatmıştı bunları.

10

Ateşi beslemek için gidip bir sürü dal parçası, çalı çırpı topladım, daha sonra da daha büyücek dallar getirdim ve en nihayette koca koca kütükler aramaya başladım. Zaten her yer kütük doluydu. Büyük bir ateş yaktık, uçurumdan uzakta olmasak millerce ötedeki Morley bile görecek. Kayaya doğru bir sıcaklık patlatıyor ateşimiz, sormayın; kayaya çarpan sıcak hava gerisingeriye üzerimize... Odun ya da su getirmek için sık sık çıkıyoruz da ateşin halkasından, burunlarımız buz kesiyor. Japhy bulgur tenceresine biraz su daha koyup sürüyor ateşe, ara sıra karıştırıyor ve bir yandan da krem şokolayı hazırlıyor. Sırt çantamdan çıkardığı ufak bir tencerede onu da başlıyor kaynatmaya. Ve yeniden taze çay demliyor. İki çift Çin çubuğunu da çıkarıyor, artık yemek hazır, keyfimiz yerinde. Böyle yemek yememiştim ömrümde. Ateşten yayılan kızartının ta üstlerinde sayısız yıldızlar, muazzam yıldız sistemleri, tek başına, pasparlak kimileri ya da Venüs gibi donuk; insan hafsalasına sığmayan uçsuz bucaksız sa-

manyolu, hepsi soğuk, mavi, gümüş, ama yemeğimiz, ateşimiz pespembe, sıcak. Ve Japhy'nin dediği doğruymuş, aklıma bile gelmiyordu şarap marap. Nasıl da unutuvermişim; çok yüksekteyiz, o kadar taban tepmişiz, mübarek hava da kamçılıyor haa! Çektin mi o havayı, zaten sarhoş gibi oluyorsun. Yemeğimiz şahane, çubuklarla yendi mi adama kasvet basıyor azar azar ağzımı dolduracağım diye, ama daha iyi böylesi, abur cubur yemeği önlüyor, belki de Darwin'in yaşam sürdürümü yasası bu yüzden uygun gelmiş Çinlilere; bilmiyorsan çubuklarla yemeği, ölürsün açından, sonunda parmaklarıma müracaat etmiştim ben de ya, neyse.

Yemeğimiz bitince, hamarat Japhy tencereleri bir bulaşık teliyle ovmaya başladı, beni de su getireyim diye yolladı, kimi kampçıların yıldızların altına bırakmış oldukları boş bir teneke bulup suyla doldurdum ve geri döndüm, bir elimde de kartopuyla, Japhy önce kaynattığı suda bulaşıkları yıkadı. "Genellikle annadın mı yıkamam ben bulaşığımı, sararım mavi kılıfına onları, biter, ne fark eder ki... İsterlerse beğenmesinler Madison Avenue'deki at-sabunu mu ne binasında bi İngiliz firması var ya Urber ve Urber ne naneyse ulan işe bak be yatt aşağı bakk yukarı yıldız haritamı fora edip ne var ne yok bu gece tepemizde diye bakmak gelmiyorsa içimden bana da Smith demesinler. Hahayt, yukkardaki ekrranda vay bee bütün Surangamy sutralarından çok sayıda yıldız varr bu gece haa!.." Japhy yıldız haritasını çıkarıp şöyle çeviriyor biraz. Ayarlaması bitince kaldırıp başını bana dönüyor: "Saat tam yirmi kırk sekiz," diyor.

"Nasıl bildin?"

"Akşam saat sekiz kırk sekiz olmasa Siryüs (Büyük köpek yıldızı) şimdi olduğu yerde olur muydu!.. Ray, sen benim gözümü açtın be, bu ülkenin gerçek diline, işçilerin, trencilerin, ormancıların diline. Ne güzel konuşur onlar di mi?"

"Tabbee. Bi gece bi motel sahibi bi ipnenin teki, motelinin adı da ne biliyon mu Şık Motel, beni bi yerde bırakmış,

kimse almazsa seni arabasına gel birlikte yatalım diye ağızlar yapıyo filan, gece yarısı olmuş ben, arkadaş, in cin top atıyo öyle yolda beklerken bi tır gelip duruyo şöferi bi Cherokee Kızılderilisi olduğunu söylüyo ama adı Johnson mu Ally Reynolds mu işte onun gibi bi şeyler bi de işitsen konuşmasını, 'Bak biz düşmüşük bu yollara bırakmışık anamızın kucağını, diyiceyim şu ki Doğu Texas petrolünü çeke çeke imanımız gevremiş annadın mı...' Daha neler neler, bi tempolu konuşması, görme gitsin, bi yandan da eli vites kolunda sanki konuşmasına uygun vitesler değiştirip durmakta zıp zıp zıplatıyo kamyonu hem de düşün saatte yetmiş mille yokuş aşşa, ne adam! Şiir bence bu işte!"

"İşte ben de onu diycektim. Skagit yöresinde burnie Byers'i işitcen sen asıl, Ray muhakkak gitmelisin oralara."

"Oldu. Giderim."

Japhy diz çökmüş yıldız haritasına bakıyordu, hafifçe öne eğilip üzerimize düşecekmiş gibi duran kayanın tepesindeki ağaçların arasında yıldızları gözetliyor, çenesinde sakalıyla o heyhula kayanın önünde tıpkı dağ başlarında ellerindeki sutraları okuyan eski Çinli Zen Ustalarını andırıyor. Sonra kalkıp karların üzerine yerleştirdiği krem şokalayı getiriyor. Dondurma mübarek. Ne tat! Anlatamam. Hepsini yiyoruz.

"Morley'e de bıraksa mıydık?"

"Dayanamaz ki, sabah güneşinde çorbaya döner,"

Ateşimizin harı azalıp da bir seksenlik kütükler için için yanan korlara dönüştüğünde, gecenin kristal ayazı daha bir bastırıverdi, ama tüten kütüklere falan karışan tatlı mı tatlı bir gece—bizim krem şokola gibi. Gidip yalnız başıma biraz yürüdüm derenin buz tutmuş sığında. Vadimizin iki yanında yükselen ulu dağlara baktım, onların sessiz kitlelerini düşündüm, bir kütüğe oturup meditasyon yaparak. Bir dakikadan fazla yapılamazdı bu iş. Çok soğuk çünkü. Kızartısı kayaya vuran turuncu ateşimize döndüğünde Japhy'yi dizleri üzerinde göğe bakarken buldum. Şimdi, diş gıcırdatıcı dünyadan

on bin fit yüksekteyiz biz. Ne dinginlik, ne barış ve ussalık! Japhy'nin beni şaşırtan bir yanı şu: O büyük ve sevecen iyilikseverliği. Durmadan bir şeyler veriyor bana, hep Budacıların Dana'nın Paramitası dedikleri yetkin iyilikseverliği uygulamakta.

Dönüp de ateşin başına oturduğum zaman, Japhy, "Ey Smith, artık sana da bi tesbih lazım, al senin olsun bu," diyerek sağlam pırıl pırıl siyah bir ipliğe dizilmiş kahverengi bir ağaçtan oyma taneli tesbihini bana uzattı.

"Ama bu senin Japhy," dedim, "Japonya'dan gelmişti di mi?"

"Bi de siyahı var bende. Smith, bu gece bana öğrettiğin o dua var ya, valla kaç tesbih eder böyle. Al, güle güle kullan." Ardından da krem şokola tenceresinin dibini sıyırıp ikiye taksim etti, tabii daha çok olanını bana vermişti. Sonra da kayanın yassı çıkıntısına yaydığı dalların üzerine pançoyu serince, ben ateşe daha yakın olayım da üşümeyim diye kendi uyku tulumunu ateşten daha uzak yana koymuştu. Durmaksızın iyilik yapıyordu. Bana da öğretmişti böyle davranmayı, da bir hafta sonra ben de ona bin mağazada bulduğum iyi cins fanilalardan alıp hediye etmiştim. O da hemen gidip bir sefertası almış, bana vermişti. Bir defa da Alvah'ın avlusundan topladığım çiçekleri götürmüştüm ona sırf şaka niyetine. Aradan daha bir gün geçmeden o da tutmuş Berkeley'deki bir parktan topladığı çiçeklerden küçük bir buket yapıp getirmişti. Japhy, "Tenis pabuçları da sende kalabilir," dedi. "Öyle bir çift daha var, eskice ama sağlamdır."

"Ama senin her şeyini alamam ki Japhy,"

"Smith, başkalarına bi şeyler vermek aslında veren için bi zevktir, anlasana!" Öyle şirindi ki bunu derken, yani kilise konuşması falan gibi değil allı pullu, ama cana yakın; ve bazen de verdiği şeyler berbat moloz şeyler olurdu, ama gene de kullanışlı ve o verdiği için cana yakın.

Uyku tulumlarımızın içine kıvrıldık; dondurucu bir ayaz var, saat on bir, bir süre daha konuşuyoruz artık birimizden

cevap çıkmayana dek ve çok geçmeden uyuyoruz. O horlayadursun bir ara gözlerimi açıverdim, yıldızlara baka baka şükrettim Tanrı'ya beni bu dağa tırmandırdığı için. Ayaklarım rahatlamıştı, tüm gövdemde bir zindelik. Sönmekteki kütüklerin çıtırtısını, Japhy'nin mutluluğumu mır mır anlatması gibi algılıyorum. İyi insan olma arzularımızla heveslerimizle dolup taşan millerce karanlığın içinde tek görebildiğim şey, Japhy'nin kıvrılarak ufalan şekli. "Ne garip yaratık şu insanoğlu," diyorum, "İncil'de yazdığı gibi, göğe bakan insanoğlunun ruhunu kim bilebilir ki? İşte benden on yaş küçük şu fırlama çıkıyor karşıma ve alıklaştırıp beni o ana dek edindiğin ideallerimi zevklerimi unutturuyor bana; içkiye düştüğüm şu son yıllarımdan, düş kırıklıklarımdan haberi bile olmadan, ne umurunda parasızlık! Ne yapsın parayı o, sırt çantasıyla kuru besin torbası bi de giydi mi sağlam bir çift pabucu oh çıkarırsın böyle yerlerde ancak milyonererin tadabileceği keyfini. Zaten hangi gebeş gut hastası milyoner bu kayaya çıkabilir ki! Biz bile bi gün de zor çıktık yahu!" Yepyeni bir yaşama başlayacağıma söz veriyorum "Sırtlıcam çantamı dolaşıcam batının her yanını, doğunun dağlarını, çölleri, tertemiz bir yaşam sürücem." Burnumu uyku tulumunun içine gömüp uykuya daldım. Gün ağarırken ürpererek uyandım, altımızdaki kayanın soğuğu üzerine yattığım sağ kaburgalarıma geçmekte, soğuk bir yatağın soğuğundan da soğuk. Soluğum buğu buğu. Dönüp sol kaburgalarımı dayıyorum soğuğa, biraz daha uyuyorum: Tertemiz soğuk düşler görüyorum, buzlu sular gibi, mutlu rüyalar, karabasansız.

Gene uyandığımda, turuncu güneş dağdaki sivri doruklardan, buram buram çam kokusu yayan dalların üzerine ışınlarını saplamakta, çocukluğumdan bildiğim bir duygu var içimde, bir cumartesi sabahı kalkıp da bütün gün koşup oynayacağını düşünen bir çocuğun sevinci. Japhy kalkmış, küçük bir ateşin başında şarkı söylüyor, ellerini hohluyor. Yerler bembeyaz kırağı tutmuş. Japhy bir yol koşarak "Yodelayihuu," diye bağırdı, ve ardından vay be işitiverdik Mor-

ley'in çığlığını, dün gecekilerden çok daha yakın bir yerden. "Yola çıkmış demek ki. Haydi Smith, kalk da bi fincan çay iç, açılırsın," Kalkıp, bütün gece ılık dursunlar diye uyku tulumuma tıkıştırmış olduğum lastik pabuçlarımı çıkardım, geçirdim ayaklarıma, giydim beremi, fırladığım gibi çimenlerin üzerine bir koşu... Bizim sığ derenin, şırıl şırıl akan orta yeri hariç, yüzeyi buz tutmuş. Yüzükoyun yere atıp kendimi başladım kana kana içmeye, yüzüm ıslana ıslana. Bir dağ sabahında yüzünü soğuk suda yıkamak ne güzel şey! Sonra döndüm, Japhy geceden kalan yemeği ısıtmakta, bir şey kaybetmemiş tadından. Sonra uçurumun kıyısına gidip Morley'i Hoo'lamaya başladık, birden görüverdik onu. İki mil aşağımızda vadideki kayaların üzerinde. O koskoca boşluğun içinde kımıldayan bir noktacık. "O küçücük noktacık bizim nüktedan kardeş Morley işte," diyor Japhy, ormancılara özgü o çınlayan komik sesiyle.

İki saat sonra Morley kendisiyle konuşulabilecek bir mesafeye geliyor ve son birkaç kayayla cebelleşiyor. Güneşin ısıttığı bir kayaya oturmuş bekliyoruz onu.

"Yardımsever Hanımlar Cemiyeti, yakalarınıza mavi kurdela takılmasını ister misiniz diye gelip sormamı istedi de, gidip pembe limonata içmenizi istiyor hanımlar ısrarla, Lord Mounbatten de epey sabırsızlanıyormuş. Acaba Ortadoğu'daki son krizi araştırırlar mı dersiniz, yoksa kahve tiryakisi mi olup çıkarlar? Sizin gibi iki edebiyat adamının yanında biraz tavırlarına dikkat etseler iyi olacak..." ve daha neler de neler, mutlu bir sabahın mavi göğü altında sırıta sırıta biraz da sabah yorgunluğuyla ter içinde söylediği ipe sapa gelmeyen gevezelikler.

"Hey Morley, Matterhorn'a tırmanmaya hazır mısın?"

"Şu ıslak çoraplarımı değiştireyim, hemen gideriz,"

11

Öğleye doğru yola çıktık, ağır yüklerimizi kamp yerinde bırakmıştık, ertesi yıla kadar kimsenin geleceği yoktu zaten oraya, yanımıza sadece biraz yiyecekle ilkyardım malzemesi almış ve taşlık vadiden tırmanmaya başlamıştık. Vadi, göründüğünden çok daha uzundu. Saat öğleden sonra ikiye gelmiş, güneş o saatlerdeki altın sarılığına bürünmüş, rüzgâr yeğinleşmekte. "Ulan bu dağa bu gece nasıl çıkılır ki!" diye geçiriyorum.

Japhy'ye soruyorum bunu; o da "Haklısın, acele etmemiz gerek," diyor.

"Bırakalım bu işi, eve dönelim be!"

"Ne oldu aslan? Bi koşu çıkarız şu tepeyi, ondan sonra döneriz." Vadi uzun mu uzun mu uzun. Tepeye doğru gittikçe dikleşmekte, bir korku basıyor beni düşeceğim diye. Kayalar çok ufak ve kaygan, ayak bileklerim zaten dünden tutulmuş. Morley'e bakıyorum, konuşa konuşa yürüyor, ne sa-

bır ne dayanma maşallah. Japhy pantolonunu çıkarmış, Kızılderili tıpkı, çırılçıplak, bir suspansuarla kalıyor, bir çeyrek mil önümüzde tutmuş yolu gidiyor, ara sıra durup bizi bekliyor ona yetişelim diye. Onu Morley izlemekte, elli metre önümde gidiyor hep. Benimse acelem yok. Vakit ilerledikçe, yürümemi hızlandırdım ve Morley'i geçip Japhy'ye ulaşmaya karar verdim. On bin fit yüksekteydik, soğuk mu soğuk, kar ibadullah, doğuda tepeleri karla kaplı uçsuz bucaksız dağlar ve dağların alt yanları vadiler vadiler vadiler, California'nın tepesindeyiz sayılır. Şimdi ben de ötekiler gibi dar bir kaya çıkıntısına basarak duvar gibi yükselen kayayı kucaklıyorum, küt küt atmakta yüreğim, otuz metre var aşağısı, bir düşsem bütün kemiklerim un ufak olacak; üzerine düştüğün çıkıntıda bir çökse bir an kol bacak sallayıp sonra hoop bin fit aşağılara yuvarlan dur artık işin yoksa. Rüzgâr da kamçılıyor bir yandan. Gene de tüm öğleden sonrayı, dünkünden de çok, önsezilerle anılarla geçiriyorum, sanki daha önce buralara gelmişim de kayaları kucaklamam, çok daha başka, çok daha ciddi, çok daha basit, ezeli nedenlerden. Bir de bakıyorum Matterhorn'un hemen dibine varmışız. Dünyanın en güzel gölü, minicik bir göl var burda. Ama dünyanın haberi yok bu gölden, sırf bir avuç dağcı görmüştür onu. On bir bin şu kadar fitteki, kıyıları kar kaplı, güzel çiçeklerle donanmış güzel, hülyalı bir çayırlığın çevirdiği bir gölcük. Hemen koşup atıyorum kendimi yemyeşil çayırlığın üstüne, ayakkaplar fora... Japhy, benden yarım saat önce varmış oraya. Hava iyice soğuk olduğundan, pantolonunu giymiş. Morley de geliyor yanımıza gülümseyerek. Oturup tepemize bakıyoruz, Matterhorn'un doruğurdaki son sarp çıkışa.

"Bi şey kalmamış artık, bi çırpıda çıkarız," diyorum sevinçle.

"Dur daha Ray, daha epey sürer zirveye çıkmamız. Belli olmuyor ama daha bin fitlik yolumuz var."

"Yapma yahu,"

"Vallahi son hızımızla tırmanmaya başlamazsak, karan-

lık basmadan inemeyiz oradan, kayamıza dönemeyiz gece yarısından önce; yarın da ancak geceyarısına doğru ulaşırız göle arabanın oraya."

"Tüüh,"

Morley, "Ben yoruldum," diyor, "çıkmıcam, burda oturucam."

"Ben de burda kalıcam," dedim. "Dağcılık demek ille de en tepelere çıkıp gösteriş yapmak diil ki, bozulmamış doğayı görmek kâfi."

"Ben gidiyom arkadaş," diyor Japhy.

"Sen gidirsen ben de gelirim,"

"Morley?"

"Çıkmıcam ben, burda beklerim," Ama ne şiddetli esiyor rüzgâr, uçuruyor. Yüz metre daha çıktıktan sonra bu rüzgâr bizi gerçekten uçurur diye geçiriyordum.

Japhy ufak bir paket yerfıstığıyla kuru üzüm çıkardı, ve:

"İşte benzinimiz evlat. Hazır mısın Ray? Şimşek gibi gitmemiz lâzım." dedi.

"Hazırım. Sonra ne derim The Place'deki çocuklara, bunca yolu gelip de son anda cayarsam?"

"Haydi, geç kalıcaz, çabuk ol." Japhy çabuk çabuk yürüyerek hatta bazen koşarak taşların arasından, sağa sola geçitler bulup, ilerliyordu. Bu taşlar, toprak kaymalarıyla dört bir yana yığılan cinsten taş ve kum birikintileriydi; aralarından geçmek oldukça güçtü; hafif bir sarsıntıyla yer yer yeniden kaymayı sürdürüyorlardı. Her adım atışımızda, dehşet verici bir asansörle yükseliyor gibi oluyorduk; şöyle bir başımı çevirince bütün California mavi gökler altında öyle uzaydan izlenirmiş gibi üç bir yana uzanmakta ve daha nice uzak vadiler yaylalar ve bana sorarsanız bütün Nevada'da dahil, altında. Ordan aşağıya bakıp minicik gölün yanında bizi bekleyen düşsel bir nokta gibi ufalmış Morley'i görünce korkudan dizlerimin bağı çözülüverdi. "Ahh, be, keşke Morley'le orda kalsaydım," diye hayıflandım. Artık bir adım bile atamıyor-

dum daha da yükselirim korkusundan. Rüzgârın beni sürüklemesinden de korkuyordum. Dağlardan, gökdelenlerden düşmekle ilgili bütün rüyalarım apaçık üşüşüverdi belleğimden gözlerimin önüne. Zaten her yirmi adımda bir bitkinleşiveriyorduk.

Japhy, yanıma çöküp nefes nefese, "Bu yüksek rakım yüzünden böyle oluyor insan, Ray." diyor. "Biraz fıstıkla üzüm ye, bak nasıl güçleniyorsun." Ve her güçlenişimizde fırlıyoruz yerlerimizden ve bir yirmi otuz adım daha tırmanıyoruz, konuşmaksızın. Sonra gene oturuyoruz, nefes nefese, soğuk rüzgâra karşı terleye terleye,—kışın cumartesi akşamları geç vakit bir türlü oyunlarını bırakmayan küçük oğlanlar gibi çekiyoruz akan burunlarımızı, dünyanın tepesinde. Tibet'in Kefenli Hayaleti filmine yakışan bir rüzgâr esiyor uğuldaya uğuldaya. İyice sarplaşmış durumda artık önüm; "Burdan sonrası benim harcım değil," diyorum. Felaket! Artık dönüp arkaya da bakamıyorum korkudan. Şöyle bir baktım gözümün ucuyla. Minik gölün kıyısında Morley'i göremedim.

Japhy, kırk metre kadar ileriden bağırıyor: "Haydi çabuk ol! Çok geç kalıcaz." Başımı kaldırıp tepeye bakıyorum. Hemen şuracıkta, beş dakikada ulaşabilecekmişim gibi... Japhy bağırıyor gene, "Sadece yarım saatlik yolumuz kaldı!" İnanamıyorum. Öfkeyle atılarak tırmanıyorum beş dakika kadar ve yığılıyorum yere. Gene yukarıya bakıyorum: hep aynı uzaklık, sanki hiç gitmemişim. Dünyanın bulutu geçiyor o en tepedeki noktadan, sis içinde, başımı döndürüyor.

"Ordan bi şey göremezsin zaten," diye söyleniyorum. "Nasıl kandım da buraya kadar geldim, tühh be!" Japhy artık iyice uzak benden; fıstıkları falan bana bırakmış. Ölür de gene çıkar o tepeye—yırtınırcasına gitmekte. Artık dinlendiği falan yok. Gide gide yüz metreyi buldu aramızdaki mesafe, Japhy ufalıyor. Arkama bakıyorum, İncil'deki Lot'un karısı gibi, "Buraları pek yüksek!" diye bağırıyorum avaz avaz Japhy'ye. İşittiği falan yok. Bir koşu çıkıyorum iki üç adım

daha ve bitkin, karın üstü yapışıyorum kayalığa. Aşağı kayıyorum biraz. Bağırıyorum, "Buraları çok yüksek!" Korkudan sinmişim. Ya başlarsam gene kaymaya aşağılara, zaten bahane arıyor bu taşlar devrilmek için... Dağkeçisi bu Japhy! Sislerin arasında kayadan kayaya sekip duruyor. Yukarı, yukarı; gördüğüm tek şey çizmelerinin parıldayan ökçeleri. "Bu manyağa nasıl yetişilir ki!" Ama ben de bir deli... Canımı dişime takıp izliyorum onu. Sonunda, oturabileceğim düz bir çıkıntıya geldim; kaymamak için kayalara yapışmak zorunda kalmadığım bir yere. Rüzgâr beni uçurmasın diye, kayanın dibine dibine sokularak sıkıce tuttum orda kendimi. Çevreme baktığımda, "Hapı yuttun arkadaş!" diye geçirdim; ve bağırıp "Ben burda kalıyoruum! " dedim Japhy'ye.

"Hadi yahu, Smith. beş dakikacık kaldı. Otuz metre bi şey kaldı önümde!"

"Ben burda kalıyoruum. Buraları çok yükseek!"

Japhy ilerliyor bir şey demeden. Düşe kalka, can havliyle hedefine koşmasını izliyorum.

Kendimi köşeye daha bir yapıştırarak kapıyorum gözlerimi ve düşünüyorum "Ne biçim hayat bu yarabbi, zaten ne diye doğmuşuz ki, zavallı nazik bedenlerimizi böyle ulu dağların boşlukların dehşet verici köşelerinde titreyip durmak için mi? Ve dehşetle, ünlü Zen sözünü anımsadım: "Bir dağın tepe noktasına varınca, sürdürün tırmanmayı." Tüylerim diken diken olmuştu bu sözden. Alvah'ın minderine oturup söylenince pek şairane gelirdi bu söz bana. Oysa şimdi yüreğimin güm güm vurmasına, doğmuş olmaktan ötürü yüreğimin kanamasına neden oluyordu. "Japhy, kuşkusuz, o sipsivri tepenin en üst noktasına varınca, sürdürecektir tırmanışını, rüzgâr essin öyle isterse. Olsun; bu filozof burda kalıyor, arkadaş!" diyorum gözlerim kapalı. "Rahat rahat otur yerinde, sessiz... Neyi kanıtlayacaksın, ve kime?" Birden kesik kesik, bir türküyü andıran güzel, gizemli, yoğun bir çığlığı getirdi rüzgâr kulaklarıma. Japhy'nin sesiydi bu. Baktım. Japhy, Matterhorn'un tam tepesinde yengin dağlar hakimi Dağdevi-

ren Buda'nın Dağlar Kralı ezgisini söylemekte, sevinçle. Ne güzel, ne görkemli! Biraz da komik... California'nın şaka maka götürmez bu vahşi kayalıkları arasında ve akıp giden sisler arasında. Ama yaman adam bu Japhy; yürekli, yılmaz, sabırlı, çalışkan; varsın atsın delice insan çığılığını! Dondurma, üstüne kaymak kondurma. Japhy'nin çığlığına karşılık verecek gücüm yok. Seninki orda bir de tepenin batısına doğru birkaç adım gidip (sonra anlatmıştı) inceleme yapmış; ve o da nesi herif yuvarlanıyor mu ne, bir toz bulutu, tamam diyorum şimdi gidip ta Virginia City'de konacak yere. Çılgınlık bu! Japhy bağırıp duruyor bana, ama çekmişim kafamı köşeme köşeme, tir tir titriyorum. Aşağılara, minik göle bakıyorum. Morley şimdi garanti yatmıştır sırtüstü, dişlerinin arasında bir ot... Ve yüksek sesle konuşuyorum, "Burdaki üç arkadaşın karmasının resmidir; Japhy Ryder nihayet zirvesine çıkmıştır, muzaffer. Bana gelince, tam bitirecekken, terk edip tırmanmayı büzülmüşüm bi köşeye; ama en akıllımız da aşaada ayak ayak üstüne atmış yatan bi çiçeği kémire kemire gökyüzüne bakan gargara plajında düşler kuran ozanlar ozanı, bi daha getirsinler beni buralara bakalım sıkıysa."

12

Morley'in bilgeliğine şaşakalmıştım o anda: "Hey gidi Morley hey; ulan senin de karlı İsviçre Alplerini gösteren resimlerinin de..." diye geçirdim.

Sonra her şey, baktım, tıpkı caz: Bir anda olmuştu bu—başımı kaldırıp bakınca Japhy'nin sıçraya, zıplaya, hoplaya, koşa dağdan aşağıya aktığını yere her basışında çizmelerinin topuğuyla hızını alıp bir buçuk metre falan yükselerek, altı yedi metre öteye konduğunu, bir yandan da tabii yodehilayihularını çınlatarak uçarcasına inmekte olduğunu görmüştüm. Ve anında çakmıştım, ulan ahmak dağlardan düşmenin imkânı yok, bir yodel de benden, zıplayarak fırlayarak yeniden başladım dağdan aşağı Japhy'yi izlemeye, tıpkı onunki gibi dev adımlarla, ve aynı şahane sıçrayışlarla koşmaya, ve beş dakika geçmeden Japhy Ryder ve bendeniz (lastik pabuçlarımla bir an önce oradan kurtulayım diye, artık önüme kum mu taş mı ne gelirse aldırmadan bata çıka) ve dağkeçileri gibi yaylana yaylana ve bağıra çağıra ya da bin yıl öncelerin

Çinli kaçıkları gibi, göl kıyısındaki meditasyoncu Morley'in tepesinin tüylerini dimdik edercesine, çayırda bulduk kendimizi. Topuklarımı çamura şöyle bir vurup çöktüm yere, neşem yerinde. Japhy çizmelerini çıkarmış içlerine biriken kumu çakılı boşaltmaya başlamış bile. Mutluyum. Ben de fora pabuçları; boşaltıyorum, bir iki kova dolusu lav tozu çıkıyor içinden. "Ah Japhy," diyorum, "en esaslı dersi öğretmiş oldun bana: Dağlardan düşmenin imkânı yok!"

"İşte, 'Dağın tepe noktasına ulaşınca, sürdürün tırmanışı.' demeleri bu yüzden, Smith,"

"O zafer çığlığın yok mu ya, öyle şey işitmemiştim hiç. Keşke bir teyp olsaydı da alsaydım sesi."

"Böyle şeyleri, aşaadaki insanların duymamaları lazım," diyor Japhy büyük bir ciddiyetle.

"Haklısın valla. Bütün gün oturup pinekleyen o heriflere, dağlar hakiminin zafer çığlığını ne diye dinleticez? Mahrum kalsın pezevenkler. Evet ya, bi baktım, seni öyle apar topar inerken görünce, her şey aydınlandı kafamda."

Morley, "Ufak bi satori bugün beyimize," diyor.

"Sen ne yaptın burda lan?"

"Uyudum durdum,"

"Hay Allah, tepeye çıkamadım. Ne aptallık etmişim. Şimdi dağdan nasıl ineceğimizi bildikten sonra demek ki çıkması da bilinir, nasıl olsa düşülmüyor ya! Ama, geçmiş ola!"

"Gelecek yaz geliriz, Ray, o zaman çıkarsın. Baksana, senin ilk tırmanışın, Morley gibi eski kurtları burda ektin ve geçtin."

"Bak bu doğru," dedi Morley. "Ne dersin Japhy, bu gün yaptıklarından ötürü Aslan payesini verirler mi Smith'e?"

Japhy, "Elbette," diye karşılık veriyor, "bayağı gururlandım haa! Ben de Aslandım hani."

"Ne yapalım, ben de gelecek sefer kaplan olurum artık."

"Haydi beyler, yolumuz uzun, daha taşlı vadiyi geçicez

de, kampımıza varıcaz da, kayalık vadiden inicez de; ha! Bi de gölün ordaki yolu geçicez. Yandık, karanlık basmadan oraya varamayız katiyen."

Morley, pembeleşen, koyulaşıp mavileşen gökteki gümüş ayı gösterip, "Pek fena sayılmaz," dedi. "Yolumuz aydınlık olcek."

"Hadi bakalım, yürrü," Hep birden kalkıp dönüşe geçtik. Daha önce beni korkutan o çıkıntıyı dönerken nasıl olup da korkmuş bulunduğuma şaştım. Oysa şimdi dans edercesine hoplaya zıplaya iniyordum aynı yerden, ve iyice yerleşmişti kafama bir dağdan düşülemeyeceği gerçeği. Dağlardan düşülür mü, düşülmez mi, orasını bilemem; ama ben, düşülemeyeceğini öğrenmiş durumdaydım. Öyle yer etmiş kafama.

Yukarılarda insanı çepeçevre saran uzayın ürkütücü manzarasından kurtulup vadiye inmek bayağı sevindirmişti beni; saat beşe doğru ortalık grileşmeye başlarken öbürlerinden yüz metre geride yalnız başıma yürüyor, kendi yolumu kendim buluyor, şarkılar söylüyor, düşünüyor, bir geyik yolunun çeri çöpünü izleye izleye kayaların arasından dolaşıp gidiyorum. Ne bir gaye ne bir plan, hiçbir şey olmadan kafamda, gözlerim yerdeki kara kara yuvarlak geyik pisliklerinde, tada tada yaşamı, ilerliyorum. Bir ara Japhy'ye baktım, kaçık oğlan karla kaplı bir tepeye tırmanmış yüz metrelik yamacı çizmeleri üzerinde kayarak inmekte, son birkaç metreyi de kıçının üzerinde, bir yandan da yehuu diye bağırarak, pek memnun hayatından. Gene çıkarmış pantolonunu, sarmış boynuna. Bu pantolon numarasını, rahat etsin diye yaparmış; haklı, üstelik kimsecikler yok ortalıkta. Düşünüyorum, kızlarla dağlara tırmandığında aynı şeyi gene yapar bu adam. Koskoca ıssız vadide Morley'in konuşmalarını işitiyorum; kayaların ardında bile sesi ulaşıyor bana. Bu arada ben geyik yolunu izlemeyi öylesine sürdürmüşüm ki, tek başıma bayırlar geçip, dereler aşıp iyice uzaklaşmışım ötekilerden; ama işitiyorum seslerini gene de, ne ki binlerce yıl o patikayı tepmiş olan sevimli geyiklerimin içgüdülerine güve-

nim tam, tam hava kararırken geyik yolu beni tanıdık bir dere sığlığına ulaştırıyor (beş bin yıldır gelip su içtikleri yere) ve ileride Japhy'nin kamp ateşi heyula kayamızı turuncuya boğmakta, kıpır kıpır. Ay yükselmiş, parlıyor. "Hapı yutmuştuk ay olmasaydı, sekiz mil daha yokuş aşşa incez,"

Biraz bir şeyler yedik, bol bol çay içtik ve yüklerimizi düzenledik. O geyik yolunu izlerken geçirdiğim yalnız dakikalar hayatımın en mutlu anları olmuştu, şimdi de çantalarımız sırtımızda yola düzülürken dönüp son bir bakış attım o yola; belki diyorum bir iki güzel geyikçağız görürüm, hava daha da kararmış, bir şey göremiyorum, teşekkür ediyorum o yola içimden. Küçücük bir çocukken bütün gün bir koruda, tarlalarda koşup oynadıktan sonra akşam hava kararınca gözleriniz yerde, ayaklarınızı sürüye sürüye, düşünerek, ıslık çalarak evinizin yolunu tutarsınız ya; ya da iki yüz yıl önce Russian Nehri'inden Shasta'ya uzun adımlarla koşan babalarının peşinden giden küçük Kızılderili oğlancıklar gibi hani; ya da çöllerde babalarının izlerinden koşan küçük Arap çocukları gibi; işte öyle kıvançlı bir yalnızlık içinde burnunu çekerek, küçük oğlan kardeşini tutmuş kolundan sürüyen küçük bir kızın yerlere ağaçlara dil çıkara burun kıvıra şarkılar söyleye içi dışı bir yaşayıp az sonra girecekleri evin mutfağında ciddiyet dünyasına uymak için suratına çeki düzen vermesi gibi bir şeydi bu. "Oysa, bir geyik yolunu izleyerek suyun başına varmaktan daha ciddi ne olabilir ki?" diye sordum kendi kendime. Uçurumun kıyısına gidip beş millik kayalık vadi yokuşunu inmeye başladık, mehtap var, kayadan kayaya atlamak zor olmuyor, ay ışığı kar gibi beyaz gösteriyor dipleri koyu siyah gölgeli kayaları. Ay aydınlığında her taraf bembeyaz, tertemiz ve güzel. Yer yer bir çayın gümüş pırıltıları alıyor gözümüzü. Daha aşağılarda çayırlık ve gölcük görülüyor, çamlarla çevrili.

Bir an yürüyemez hale geldim, ayaklarım tutulmuş. Japhy'yi çağırıp özür diliyorum. Zıplamam mümkün değil artık. Ayaklarımın sadece tabanları değil yan tarafları da su

toplamış—kolay mı iki gündür taban tepmişim o kadar. Japhy çizmelerini çıkarıp bana veriyor, lastikleri alıyor.

Bu koskoca hafif çizmelerle ayakları korunmuş oluyor insanın, herhalde rahatça giderim artık. Kayalara bastıkça incecik lastiklerden ayağıma geçen vurmalar, duyulmuyor bu çizmelerle yürürken. Sevinçten uçuyorum. Japhy'nin de işine geliyor böylesi, çünkü lastik pabuçlarla daha bir hafiflemiş olduğundan, adeta uçuyor. Vadiden aşağıya son hızla iniyoruz. Ama artık her adımda belimiz bükülüyor, gerçekten yorulmuşuz. Dağdan aşağı inişlerde bir de sırtımızda yük olunca, bacak kaslarını denetlemek epeyce zorlaşıyor, hatta yokuş çıkmaktan da daha fazla hırpalıyor adamı. Hele iri kayalar çıkınca karşınıza; kumlara basa basa giderken kocaman bir kayaya rastlıyorsunuz, haydi tırman kayaya, atla ötekine, sonra hoop, atla aşağıya—kuma. Arada bir de aşılması imkânsız sık bir çalılık çıkıveriyor önünüze, ya çevresini dolanmak ya da zorlana zorlana içinden geçmek zorunda kalıyorsunuz; çok defa sırt çantam takılıveriyordu bu çalılara, basıyordum küfürü mehtapta öyle ne ileri gidebiliyorsun ne geri... Konuşan yok içimizde. Bir de kızgınım, Japhy'yle Morley biraz durup dinlenmekten müthiş korkuyorlar; bu sırada durmanın çok tehlikeli olacağını söylüyorlar.

"Ne fark eder ki, mehtap da var, biraz kestirsek bile olur,"

"Olmaaz, bu gece arabaya varmamız gerek,"

"Bi dakkacık duralım yahu. Ayaklarım mahvoldu."

"Pekâlâ, yalnızca bir dakka,"

Ama doya doya oturup dinlenemiyordum, çünkü ikisinde de, iğneli fıçıdalarmış gibi, bir telaş, sormayın. Başlıyorum ikisine de veriştirmeye, Japhy'ye bağırıyorum: "Ne diye böyle canınızı çıkartıyorsunuz, ne biçim eğlence bu? Vay be!" (İçimden de amma laf ettin diye söyleniyorum kendi kendime.) İnsan yorgun oldu mu her şey değişiveriyor. Ay ışığı vurmuş kayalar bitmez tükenmez gibi; kayalar, çalılar, ördekler, iki yanı göklere tırmanan korkunç bir vadi, ha bitti

ha bitecek—bir ara işte sonuna geldik diyorum, ne gezer, daha çok yolumuz var o vadiyi geçmeye. Ayaklarım isyan ediyor artık yürüyemeyiz diye. Gene başlıyorum sayıp sövmeye, çalıları tekmeleyip biraz olsun dinlenmek için kendimi yere atmaya.

"Hadi Ray, her şeyin bi sırası var. Biter bu yol da." Biraz ödlek olduğumu anladım, zaten biliyordum ya! Ama kıvanç doluyum. O güzelim yeşil çayırlığa varınca uzandım karın üstüne, su içtim, sessizlik içinde yatmanın tadını çıkardım; bizimkilerin kaygılı seslerle konuşmalarını, dağ yolunu zamanın da inip inemeyeceğimizi tartışmalarını dinliyorum.

"Ne üzülüp duruyorsunuz, bakın ne güzel gece, canınız çıkacak be! İçin biraz su, yatın şöyle beş dakka hatta on dakka, iş olacağına varır." Şimdi de filozofluk yapıyordum. Baktım, Japhy doğru buluyor dediklerimi ve gevşeyerek yere uzanıyor. Uzunca süren bu dinlenmeden sonra artık göle kadar rahatça gidebilirim diyordum. Çok güzel oluyordu dağ yolunda inişimiz. Ay ışığı bizi saran ağaçlara yapraklara vuruyor, önümde yürüyen Morley'le Japhy'nin sırtlarını aydınlatıyordu. Sırtlarımızda çantalar canlı bir tempoyla "Hop hop" diye sarsıla sarsıla gitmek çok hoş oluyor. Sağa sapıyoruz, sola sapıyoruz, kiimileyin geri bile, ama hop hop inişteyiz. Zevkle inmekteyiz biz neşeli dağ yolunu. Ve mehtapta dinlemek akarsuların çağıltısını, ne hoş, uçuşan sularda görmek ay ışığını. Kar beyazı köpükler, ağaçların zifiri karanlığı, büyülü bir gölgeler cenneti. Hava ılınmaya güzelleşmeye başlamıştı, hatta artık hava insan insan kokuyor gibilerde düşünüvermiştim. Kabaran göl suyunun, aşağılardaki çiçeklerin, tozların kokusu geliyordu burnumuza. Yukarıda her şeye buzun karın, kaskatı dev kayaların kokusu siniyordu. Oysa burda bütün gün güneşte kavrulmuş ağaçların, ılık güneş içmiş tozların, gölün çamurunun çiçeğinin sazlığının, yeryüzünün bütün o nimetlerinin kokusu yayılmaktaydı. Dağ yolunu inişimiz çok zevkli oluyordu ama bir ara o sonsuz kayalıklar vadisindekinden de beter bir yorgunluk basmıştı üzerime;

gelin görün ki, tam altımızda gölün kıyısındaki motel duruyor, ılık bir ışık yayılıyor motelden dışarıya, ve yorgunluğumu unutuyorum. Birden açılıyor Morley'le Japhy'nin çeneleri; şurdan bırakıversek kendimizi yuvarlanıp arabanın yanına düşeceğiz sanki. Ve ansızın uyanırcasına, işte, varmışız, yolu geçip yürüyoruz evlerin önünden ağaçların altına park edilmiş arabaların yanından ve işte şurda Morley'in arabası.

"Havayı kokluyorum da," diyor Morley, yüklerimizi arabanın yanına fırlatırcasına bırakırken, "dün gece don olmamış galiba, boşuna dönüp boşaltmışız yağ karterini."

"Belki de don yapmıştır," Morley gidip motelin altındaki dükkândan motor yağı aldı. Orda, önceki gece don olmadığını, mevsimin en ılk gecelerinden biri olduğunu söylemişler.

"Onca yolu boşuna tepmişsin," dedim. Ama üzerinde durmadık. Açlıktan gebermek üzereydik. "Haydi, Bridgeport'a gidip ordaki lokantalardan birinde hamburger yiyelim, patetesli matetesli, kahve falan." Mehtap altında, gölü çeviren toprak yoldan inip Morley'in battaniyeleri aldığı motelde durduk. Morley gidip battaniyeleri geri verdi, sonra küçük kasabaya girip karayoluna park ettik. Zavallı Japhy'cik. Demek ki en nihayet işte burada keşfedecekmişim arkadaşımın en hassas tarafını. Hiçbir şeyden yılmayan, haftalarca tek başına o dağ senin bu dağ benim dolaşan, dağlardan uçarcasına inen bu gözü pek aslanımız, içerideki insanlar çok iyi giyinmişlerdir diye eli yüzü düzgün bir restorana girmekten korkuyordu. Morley'le ben gülerek, "Ne fark eder ki? İçeri girip yemek yiyicez sırf." diyoruz. Ne var, Japhy benim seçtiğim restoranı fazlaca kentsoylu buluyor ve karayolunun öbür yanındaki, işçilerin girip çıktığı bir aşevine gitmemiz için diretiyordu. Dediği gibi yaptık. O aşevine girdik; pis, dağınık bir yerdi burası, garson kızlar daha mönü falan getirmeden beş dakika geçiyor. Tepem atıyor ve "Öbür yere gidelim çocuklar," diyorum; "ne diye korkuyorsun Japhy, ne fark eder ki? Dağları filan biliyorsun ama ben de nerde yemek yenileceği-

ni biliyom." Aramıza biraz soğukluk girmişti. Üzülüyordum. Ama Japhy bizimle öbür, iyi olan restorana gelmişti. Restoranın bir köşesinde bir bar, loş ışıkta bir çok avcı oturmuş içmekte, restoran bölümündeyse uzun bir tezgâh ve bir sürü masa var. Aile grupları oturmuş neşeyle yemek yiyiyorlar. Mönü zengin. Hepsi güzel yemekler: Dağ ırmaklarından alabalık ve daha neler neler. Bakıyorum, Japhy bir kuruş daha fazla harcamak için endişede. Bara girip bir kadeh kırmızı şarap alıp tezgâhdaki tabureme dönüyorum. (Japhy: "Kızmazlar mı yaptığına?") ve tiye alıyorum Japhy'yi bir süre. Japhy de keyifleniyor. "Aklını başına topla biraz oğlum, insanlardan kaçan demode bi anarşist gibi davranma. Ne fark eder ki!" diyorum.

"Ne bileyim yahu, burası bana bir sürü para babası hacıağalarla dolu gibi gelmişti. Kazıklanırız diye korkmuştum. Bütün bu Amerikan refahı beni ürkütmüştür hep, itiraf ederim. Fakir bir bhikkuyum ben; ne işim var böyle kaliteli yerlerde? Bütün çocukluğum gençliğim züğürtlük içinde geçti, bazı şeylere alışamadım."

"Dertlenme, ben de senden yanayım," ve indiriyoruz mideye fırında patetesleri, domuz pirzolalarını, salataları, sıcacık ekmekleri, yabanmersini tartlarını ve daha neler varsa. Öyle acıkmışız ki, şaka değil, silip süpürüyoruz önümüzdekileri. Yemekten sonra bara gidip bir şişe misket şarabı alıyorum. Yaşlı restorancıyla babacan barmen halimize bakıp soruyorlar, "Nereden böyle beyler?"

"Matterhorn'a çıkmıştık, ordan geliyoruz," diyorum göğsümü kabartarak. Hayretten açık kalıyor ağızları. Keyfim yerinde, bir puro alıp yakıyorum, "On iki bin fit, ve bir acıkmışız ta ordan buralara inerken, şimdi karnımız doyduğuna göre sıra şimdi bu şarapta," Yaşlı adam hâlâ şaşkın bakmakta. Üçümüz de güneşte yanmışız, üstümüz başımız toz içinde, darmadağınık. Hiçbir şey demiyorlar. Deli falan sanıyorlar bizi.

Arabamıza biniyoruz, şarabımızı içe içe, gülüşerek, coş-

kuyla konuşuyoruz. Morley de şiir gibi kullanıyor direksiyonu o gece, ben ve Japhy koltuklarımızda dünyadan habersiz, ölüler gibi uyurken süzüle süzüle arabamız Berkeley'in koyulaşan sokaklarından yuvalarımıza dönüyoruz, San Francisco'ya. Bir ara bir çocuk gibi açıyorum gözlerimi, ve geldik diyorlar bana, sendeleye sendeleye iniyorum arabadan ve çimi geçip kulübeme giriyorum, açıyorum battaniyeleri, kıvrılıp yatağıma ertesi gün öğleden sonraya dek rüya görmeden falan güzel bir uyku çekiyorum. Ertesi gün uyandığımda bir bakıyorum, ayaklarımdaki damarlar tertemiz olmuş. Damarlarımdaki kan toplanmalarından eser yok. Öyle seviniyorum ki!

13

Ertesi gün kalkınca, Japhy'nin o gece o lüks restoranın önünde tasayla boynunu kısıp, acaba bizi içere alırlar mı diye söylenmesi geliverdi aklıma. Ve gülümsedim. Japhy'nin bir şeyden korktuğunu ilk defa görmekteydim. Japhy o akşam bize geldiğinde, bu konuyu onunla görüşmeyi planladım. Ama bir sürü şey bir araya gelmişti o gece. Önce, Alvah birkaç saatliğine bir yere kadar gitti; yalnız başıma oturmuş okuyordum ki, birden avluya bisikletli birisinin girdiğini işittim. Baktım. Prenses'miş.

"Nerde herkes?" diye sordu.

"Ne kadar kalıcaksın?"

"Hemen gitmem lazım, ama anneme telefon edersem biraz kalabilirim,"

"Gel öyleyse telefon edelim,"

"Tamam,"

Köşedeki benzinciye gittik. Prenses annesini arayıp iki

saat sonra döneceğini bildirdi. Kaldırımdan yürüyerek dönerken kolumu beline sıkıca doladım, parmaklarımla karnına bastırıyordum. "Ooo. yapma öyle!" diye bağırdı kız, gömleğimi ısırıyor omuzumdan, nerdeyse düşecek kaldırıma, tam o sırada da yaşlı bir kadıncağız gözlerini kısmış süzmekte bizi geçip gidiyor, ve çekilip akşam akşam ağaçların altına uzun uzun öpüşüyoruz çılgınlar gibi dudaklarımız perçinlenmiş. Koşup kulübemize bir saat kız kollarımda, yalansız, kıvranıyor kıvranıyor ve Bodhisattvalığımızın son görevini ifa ettiğimiz anda Alvah küt diye dalıyor içeriye. Gene giriyoruz küvetimize birlikte. Birbirimizin sırtlarımızı sabunluyoruz sıcacık suyun içinde, bir yandan da dedikodu. Zavallı Prensesçik, her söylediği söz içtenlikli. Huzur veriyor bu kız bana, sevgiyle dolduruyor içimi, hatta uyarıyorum onu: "On beş herifle öyle düşüp kalkma bi daha, dağlarda mağlarda,"

Kız gittikten sonra, Japhy geliyor, ardından da Couglin damlıyor ve hop (şarabımız mevcut) başlayıveriyor kulübemizde bir çılgın parti daha. Couglin'le ben iyice kafayı bulmuşuz, kol kola, bir bahçede bulduğumuz koskoca çiçeklerle bir de koca bir şişe şarapla sokak sokak dolaşıyoruz, haikular söyleyip hoolarımızı satorilerimizi patlatıyoruz, bizi görenler gülümsüyorlar. "Koskoca çiçeklerle beş mil yürümüşüz," diye bağırıyor Couglin, çok seviyorum keratayı, bilgiç görünüşü ya da şişkota patatalığı falan hep zahiri, aslında şahane bir adam bu Couglin. California Üniversitesi'nin İngilizce Bölümü'nden tanıdığımız bir profesörün evine uğruyoruz. Couglin pabuçlarını çimin üzerinde çıkarıp dans ede ede profösörün evine giriyor. Profesör şaşkın, hatta biraz da ürkmüş durumda. Couglin her ne kadar ünlü bir şair olarak tanınmaya başlamış olsa da... Sonra, yalınayak, elimizde çiçekler, şarap şişesi, kulübeye avdet. Saat olmuş gecenin onu. O gün postadan param gelmişti de, bir burstan üç yüz papel, Japhy'ye "Artık her şeyi öğrendim. Hazırım. Var mısın, yarın arabayla Oakland'a gidip sırt çantası düzelim bana, yardım edersin alışverişte? Takımlar tamam olunca ver elini

çöller... Hemen yola çıkacağım."

"Oldu. Sabah erkenden alır Morley'in arabasını gelirim, ama şimdi o şaraptan uçlan bakalım biraz." Kırmızı mendil örtülü loş lambamın düğmesini çevirdim ve şarap içerek oturup konuştuk. Her şeyden söz ediyoruz o gece. Önce Japhy son yıllarını anlattı, New York Limanı'nda yük gemilerinde denizcilik yaptığını, o zamanlar—1948'de—belinde kamayla dolaştığını falan anlattı. Alvah'la ben ağızımız açık dinliyorduk. Sonra Californialı genç bir kıza âşık olmuş, "Azizim bi kalkıyordu benimki, bu kızı düşünürken, tam üç bin mil boyunda, yeminle!"

Couglin, bir ara, "Japhy, Koca Eriği anlatsana çocuklara!" dedi.

Der demez de Japhy, "Zen Ustası Koca Eriğe sormuşlar bi gün," diye başladı, "Budacılık nedir diye; o da hasırotu, söğüt çiçeği, kamış yaprağı, keten lifi, velhasıl evladım bu herkesin sevincidir işte, zihnin kıvanmasıdır, bu dünya zaten zihinden başka nedir ki, ve nedir zihnin kendisi? Dünyadır, zihin dediğimiz şey, ulan hırt. Atlar atası demiştir ki, 'Zihnin, Buda'dır.' bi de eklemiştir üstüne, 'Zihinsizlik, Buda'dır.' diye. Ve işte böyle azizim, Koca Erik derken, 'Erikler erginleşir.'"

Alvah, "Kıyakmış be," demekte, "fakat *où sont les neiges d'antan?*"

"Valla haklısın bi bakıma da, yalnız bu adamlar çiçeklere falan düşteymiş gibi bakmaktalar, ama ulan zaten bütün dünya gerçekten Smith di mi, Goldbook di mi, herkes bi rüya gibi, boktan bi düş, bi nokta gibi?.. Acı çekince, sevince ya da bir tehlikeyle karşılaşınca gerçekten yaşıyoruz, ne dersin Ray, hani o dorukta korkup büzülmüştün ya, onun gibi?.."

"O zaman gerçek görünüyordu her şey, tamam,"

"İşte bu yüzden o eski öncüler hep birer kahramandı, her zaman hayran olmuşumdur onlara, ve olacağım. Sürekli olarak gerçeklerle yüz yüzeydiler, ister gerçek olsun ister olma-

sın o gerçekler, ne fark eder ki, Elmas Sutra'da 'Varlığın gerçekliğine değgin hiçbir yargıda bulunmayın, varlığın gerçeksizliğini de düşünmeyin.' der, ya da onun gibi bir şey der. O zaman kelepçeler gevşer, hapisaneler yıkılıverir. Biz özgür olmaya bakalım da..."

"Amerika Birleşik Devletleri Başkanı ansızın şaşı olup uçmaya başlıyor, ey ahali!" diye bir çığlık benden.

"Ançüezler toz olacak!" diye bir çığlık da Couglin'den.

"Golden Gate köprüsü güneşte çatırdıyor, paslanmış!" Bu da Alvah'tan.

"Uzat şu kavanozu da çekelim fırtımızı. Hay! Ho! Hoo!" Japhy fırlatıyor yerinden: "Whitman'ı okuyordum, bakın ne diyo, 'Sevinin köleler, sevinin de korkutun yaban despotlarını,' yani tıpkı âşıkların konumu, çöllerde gezip duran o eski Zen kaçığı ozanların, bu dünya sırt çantasıyla gezip tozan insanlarla dolucak bak görürüsün; aslında hiç istemedikleri bir sürü buzdolabı, TV, araba gibi hiç olmazsa öyle son model şıkırdım arabalar gibi ne bileyim bilmem ne briyantini yok efendim bilmem ne deodorantı ve daha bi hafta geçmeden çöp tenekesini boylayan bin türlü ıvır zıvırı tüketme şerefine nail olsunlar diye her yandan gelen çalışın, iş gücü sahibi olun çağrılarına baskılara boş veren Dharma Serserileri'dir bunlar. Tepiyorlar bu sistemi, çalış, üret, tüket, çalış, üret, tüket sistemini. Neler düşlüyorum bakın: Binlerce hatta milyonlarca Amerikalı gençler sırtlarında çantaları dağlara yönelmişler, dua edip çocukları güldürmeye, yaşlıları sevindirmeye, genç kızları mutlu, kadınlarıysa daha da mutlu kılmaya, hepsi de Zen Kaçıkları bunların, durup dururken kafalarında beliriveren şiirleri yazarak, sevecence yaşayarak, beklenmedik anlarda beklenmedik şeyler yaparak herkese ve bütün yaratıklara sonsuz bi özgürlüğün yemişlerini tattıra tattıra, sizi de, zaten Smith'i de, Goldbook, artık mortlaşmış sandığım doğu sahilinden gelen siz iki arkadaşı da bu yüzden seviyorum."

"Biz, batı sahili mortlamış sanıyorduk!"

"Gerçekten taptaze bi rüzgâr estirdiniz siz burda. Jura jeolojik devirden kalma Sierra Nevada'nın saf granitlerini, son buzul çağının dev ormanlarını, o gölleri yeni gördünüz daha. Yeryüzünün en görkemli biçimleri var orda, şimdi bütün Amerika'nın büyüklüğü bilgeliği falan bütün bu güzelliklerden kaynaklanan enerjiyle coşkuyla dolu olsa fena mı olur yani. Yoğunlaşır, yücelirdi Dharma'sı."

"Hadi be,"—Alvah—"gene başladın Dharma'lamaya. Bıktım lan."

"Ho! Uçan bi zendo olmalı azizim. Oturabilmeli içinde bi Bodhisattva ve her yeri dolaşabilmeli, ve emin olmalı dostlarının arasında uyuyabileceği bi köşe bulacağından, aşını pişirebileceğinden."

'Ve herkes memnundu, Jack aşını pişirdi, aş da undu, ve göbeğini şişirdi,' diye tekerledim.

"O da nesi?"

"Yazdığım bir şiir: Herkes ağaçlıkta oturarak, Vermişlerdi Buda'ya kulak. Bakın ne demiş Buda, ey ahali, Dharma kapıdaysa eğer... Pek çoktur anahtarı. Çünkü tek kapı vardır; Anahtarlar gırladır. Nasıl varsa, kulak ver, Bir kovanda bin arı. Şimdi dinleyin beni, Anlatayım size de, Tüm işittiklerimi, O arı ülkemizde. Nefesi şarap kokan siz evlatlarım için, Sözü sadeleştirip öyle söyleyeceğim: İyi dinleyin beni, geçmiş ve geleceğin, Budalar Dharma'sını gün gelip öğrendiğin vakit, oturup da altında bir ağacın Yuma Arizona'da, teşekkür etme bana, Ya da bu sözü bana anlatmış olanlara. Yanlızca çeviririm bu çarkını feleğin, Ve nedenidir zaten bu, benim varlığımın! Zihindir, sebep yokken, her bir şeyleri yapan! Ve bil ki, bu âlemi sonunda yıkıp yakan!

"Çok kötümsersin yahu, batağa batmış gibi..." diyor Alvah. "Uyaklar fena değil, Melville'i andırıyo."

"Evet beyler, Buda'nın şarapçı evlatları binecekler uçan zendolarına; ve gelecekler, Ray gibi çay içmeyi öğrenmeye, meditasyon yapmayı öğrenmeye—Alvah, senin de öğrenmen lazım. Ben de zendonun reisi... Elimde cırcırböceği do-

lu bi kavanoz..."

"Cırcırböceği mi?"

"Tabee, öyle; efendime söyleyim, bi manastır olcak, millet gidip orda yaşıyacak, meditasyon yapacak; Sierra dağlarında, hatta Ray'in dediği gibi, annadan mı, Meksika'da bir sürü kulübeler yapılacak, her yerden bi sürü nur yüzlü insan sökün edicek, birlikte yiyip içip oynamak için. Her gece çıkardıkları kutsal dalgalar yayılıp insanlığı kurtaracak, düşünün bi, ne manzara! Sonunda kadınlar da katılacak onlara, Püritenlerin ilk günlerindeki gibi, küçücük kulübelerine yerleşecekler karılarıyla, hepsi öyle inançlı filan, annadın mı. İlle de Amerikan aynasızlarıyla Cumhuriyetçiler ve Demokratlar mı diyicek herkese ne yapcaanı?"

"Şu cırcırböcekleri ne oluyor?"

"Bi kavanoz dolusu cırcırböceği, Couglin, uzatsana şu şarabı, uzun antenleri var bu böceklerin, gövdeleri minimini, üç milimetre falan, yumurtadan çıkarmışım onları annadın mı, mimicik yaratıklar... Büyüyünce öyle bir öterler ki! Irmaklarda yüzmek, keçi sütü içmek, rahiplerle konuşmak, bi kenara çekilip Çince kitaplar okumak, o vadi senin bu vadi benim geze toza çiftçilerle, çocuklarıyla çene çalmak istiyorum. Ara sıra haftalarca zendolarımıza çekilip kafalarımızı dinliycez. Oturucaz bi köşeye, zihnimiz pırr, uçacak dışarı, haydi bakalım koy geriye zihnini, gözler kapalı falan, ama aslında öyle diil bu. Son şiirimi okuyum mu lan, Goldbook?"

"Oku lan,"

"Ey ana evlatları, kızları kızanları, gözü fersiz moruğun yırtık mintanlı kızı, Bakiresin, aç billâç, gezersin yalınayak, Açım ben de, sunam sana da şiirlerime bak."

"İyi, iyi,"

"Öğleden sonra şöyle güneşin alnında bisikletime binmişim, ayağımda Pakistan malı deri sandallar, ince ketenden yazlık cüppeleri içinde saçları sakallarına karışmış Zen Keşişi omuzdaşlara yüksek sesle bağırıyorum; altın kaplı loş tapınaklarda yaşamak, bira içmek, veda etmek, Yokohoma'ya,

tekneler tekneler dolu civcivli Asya limanlarına gitmek, umut etmek, şurda burda çalışmak, geri dönmek, gitmek, Japonya'ya gitmek, A.B.D.'ye dönmek, Hakuin'i okumak, boşu boşuna dolanıp dururken kendime çekidüzen vermeye çalışmak ve yaptıklarımın beni hiç bi yere götürmediğini görerek bu yolla öğrenmek... Vücudumun da her şeyin de bi gün gelip yorulacağını, hastalanacağını, sarkıp halsizleşeceğini anlayarak Hakuyu'yu keşfetmek istiyorum."

"Kim bu Hakuyu?"

"Ak belirsizlik anlamına gelir bu ad; yani bi gün tırmanacağım Kuzey-Ak-Su'nun ardındaki tepelerde yaşayan anlamına gelir. Oraları ne güzel yamaçları çamlık koyaklar, bambu kaplı vadiler, yalçın kayalıklarla doludur kim bilir!"

"Ben de gelirim senle!" (ben)

"Hakuin'i anlatan kitapları okurum; Hakuin bi gün bi mağrada yaşayan bi ihtiyara gitmiş, bu ihtiyar geyiklerle yatar kalkar, mağrasının civarındaki ağaçlardan kestane toplar yer falan; ihtiyar, ona, meditasyonu, koanları düşünmeye falan boşlamasını söyler, tıpkı Ray'in dediği gibi, nasıl yatılacağını, nasıl kalkılacağını öğren der; uyuduğun zaman bacaklarını bitiştirip uzat, zihnini göbeğinin iki santim altında bi noktada yoğunlaştır orda topak gibi bir güç birikene kadar, sonra da başla nefes verip almaya tepeden tırnağa yayılarak nefesin ve bu arada kendi kendine gövdendeki bu özeğin (merkezin) Amida'nın Arı Ülkesi olduğunu varlığımızın özeği olduğunu söyle dur. Kalkarken de aynı: Uyandığın zaman biraz gerin, nefes alıp vermeye başla, aynı şeyleri düşün geri kalan zamanında."

"Bak, bu iyi işte," diyor Alvah, "burda hiç olmazsa ne yapçağını görüyorsun. Başka bi şey diyo mu?"

"Bütün gün diyo, yemeğini ye tıka basa diil ama, iyi bi uyku çek; sonra ihtiyar Hakuyu, üç yüz yaşında olduğunu söylemiş ve herhalde bi beş yüz yıl daha yaşarım demiş; ulan işe bak bunlar doğruysa herif hâlâ o mağrada yaşıyodur be."

Couglin: "Kurtlar yemiştir onu çoktan, bunu aklına bi sok,"

"Bakarsın bulurum o mağrayı Japonya'da,"

Couglin (gülerek): "Dünyada yaşam tatsız, ama gidecek yer yok,"

"Ne diyosun be?" diye soruyorum.

"Aslan gibi oturdum, atma sakın bana ok,"

"Ne diyo bu be?"

"Yaşasın diyom aslan, sanmayasın beni fok,"

"Assitt!.." diye haykırıyorum.

Japhy, "Bikaç hafta sonra Marin Country'ye gidicem," diyor, "Tamalpais'in çevresinde yüz tur atıcam, önce havasını şöyle bi temizleyip ora halkını sutra sesine alıştırıcam. Ne dersin, Alvah?"

"Siz rüyada yaşıyorsunuz derim, ama kıyak be,"

"Alvah, iyisin hoşsun ama geceleri zazen yapmıyorsun hiç, hele dışarda hava soğukken çok esaslı olur; bi de evlenip melez bebelerin olsa, yazılarını yazsan, evde dokunmuş battaniyelerin, burdakiler gibi üzerine ana sütü dökülmüş paçavra kilimlerin olsa... Kente yakın bi yerde bi evceğiz bulursunuz, az parayla gül gibi geçinir gidersiniz,ara sıra meyhanelere falan gidersin, dere tepe dolaşıp şiir yazarsın, marangozluk öğrenirsin, komşu ninelerle çene çalarsın, ulan Allahın cezası, odunlarını kömürlerini taşıyarak yardım edersin onlara, türbelere mum adarsın, doğaüstü güçler kazanırsın, çiçek düzenleme kurslarına giderek evinin önünde kasımpatıları yetiştirirsin; git ulan allahaşkına her gece martini içicem mutfağımı bütün o beyaz makinelerle donatıcam diye zırlamayan akıllı candan bi kızcağız bul."

"Öyle mi?" diyor Alvah, zevkten dört köşe, dikmiş kulakların. "Anlat, anlat daha."

"Tarlalarda uçuşan kırlangıçları, keçisağanları düşün bi. Bak ne diycem, Ray dinne, Han Shan'dan bi kıta daha çevirdim dünden beri, 'Evimdir soğuk dağlar, ne baca var ne du-

var, kapı dersen hiç yoktur, tavanım mavi göktür, bomboştur tüm odalar, duvar duvara bakar, ortadaysa hiçlik var. Kimse para istemez hiç, soğuksa yakarım bi ateşçik, acıkırsam ot haşlarım, ne edeyim çiftini çubuğunu ağanın?..' Görüyorsun ya, kendini bi yere hapsediyo, çıkamıyo dışarı artık, iyice düşünün bi, bakarsınız sizin başınıza da gelir."

Japhy gitarını alıp çalmaya başladı, bir yandan da şarkı söylüyordu. Sonra ben aldım gitarı, bi şarkı düzdüm; gitarı, parmak uçlarımla vurarak tıngırdatıyordum, ram ram da ram dam diye idare ediyorum. Uydurduğum şarkı Gece Yarısı Hayaleti denilen yük katarıyla ilgili. "Şu California'nın Gece Yarısı Hayaleti neyi anımsatıyor bana Smith, bilir misin? Hava sıcak mı sıcak, hintkamışları nah böyle on on beş metre boy atmış sallanıp duruyor rüzgârda, sıcak, ve keşişler toplanmış bi yere flüt çalıyorlar bi curcunadır kopmakta, sutralarını okurlarken Kwakiutl Kızılderililerinin dans ederken çaldıkları gibi davullar, çıngıraklar sürüp gidiyo bi yandan, tarihöncesi çakalların şarkı söylercesine ulumaları gibi şahane bi şey azizim... Sizin gibi çılgın heriflerin ruhunda saklı duran her şey çok eskilere ta insanların ayılarla evlendiği, yaban sığırlarıyla sohbet ettiği zamanlara dayanır. Bi yudum şarap versene. İşte aynen dediğim gibi valla, kart papaz, çorba."

Bu yetmezmiş gibi, bağdaş kurmuş oturmakta olan Couglin sakin sakin, ekliyor, "Hadi yallah! Gıravatını düzelt, önünü ilikle, dişini fırçala, saçını tara, yeri paspasla, iç bi tas çorba, çeneyi kes ulan hırbo..."

"İç bi tas çorba, iyi dedin billâ," diyor Alvah, ciddi pozlarda.

"Evet, bi yandan da iyi bi uğraş verdiğini hatırlayarak; açalyalar sadece yarı aydınlanarak, kominist olmuş karıncalar arılar, sıkıntıdan patlıyor tıramvaylar."

Ben de bağırıyorum: "Küçük Japon oğlanlar metroda İnki Dinki Parli Vu şarkısını söylüyorlar!"

"Dağlar tam bi cehalet içinde, bende ise dönmek yok, çı-

kar ayakkaplarını ceplerine sok. Tüm sorularınıza yanıt almış oldunuz, tüh be, uzat bi içki, bu konu bombok."

"Taşşama basıyorsun, pezevenk!" diye bağırıyorum dut gibiyim.

Couglin'in yanıtı: "Saksafona basmadık ya ona bak. Ulan bütün hayatın böyle mi geçecek senin, serseri esrarkeş. Anlarsın ya! Bu aslan doydu artık, uyuyacak."

Alvah: "Bunları yazsam ne güzel olurdu," Uyuşmuş beynimde pırt o yana pırt bu yana şahane düşünceler fırlıyor ok gibi, şaşıyorum, çok şaşıyorum. Hepimiz bulut olmuşuz sızacağız nerdeyse. Ne delilik! Couglin'le kapıştık, güreşiyoruz, haydii ikimiz de duvara çarpıyoruz, duvar deliniyor, ufacık kulübe başımıza yıkılacak. Ertesi gün Alvah iyice bozuk çalmıştı bana.) Güreşirken koskoca bir kıymık battı elime, anca bir yıl sonra tam olarak çıkarabilmiştim. Bir ara bakıyoruz, Morley kapımızın eşiğinde bir hayalet gibi dikilivermiş elinde birer kiloluk iki kap yoğurt, ister miyiz diye soruyor.

Japhy sabahın ikisinde, ertesi sabah bana sırt çantası takımı düzmek için geleceğini söylcycrck gidiyor. İyi mi iyi Zen Kaçıklarının işi, tımarhane nasıl olsa uzak, işitemezler bizi. Ama gerçekten kaçıklık mı bu diyorum; şu sıra sıra bahçeli evlerin arasında geceleyin bir yürüyüşe çıkın, geçin evlerin önünden teker teker, her birisinin salonundan pırıl pırıl ışıklar vurur sokağa ve içerde baş köşede mavi ışıklı bir kutu—televizyon; evdeki tüm insanlar dikkatlerini perçinlemişler ona, belki de aynı izlenceye; çıt çıkmıyor kimseden; sessiz her yer; tekerlekler değil de insan ayakları üzerinde geçtiğiniz için havlar size köpekler, işte o zaman anlarsınız ne dediğimi. Dünyadaki herkesin artık hep aynı biçimde düşündüğünü görmeye başladığınızda, Zen Kaçıkları çoktan cartayı çekmiş tahtalı köyü boylamış olacaklar; o zaman anlarsınız belki. Tek Göz'ün milyonlarca milyonlarca izdeşleri, bütün o televizyon seyircileri için söyleyeceğim şudur: O Göz'ün karşısında oturup durmalarının kimseye yok bir za-

rarı. Ama Japhy'nin de yok kimseye zararı... Gelen yıllar içinde, gözümün önüne getiriyorum Japhy'yi, doldurmuş sırt çantasını o bahçeli evlerin önünden dimdik yürümekte, pencerelerine mavi ışık yansıyan evlerin önünden tek başına geçmekte; Ana Denetim Masasınca elektriklenmemiş düşünceler yalnız onun kafasında. Bana gelince, ola ki bunun yanıtı az önce okuduğum Buda şiirimin devamında saklı: "'Kim mantara bastırmış, bunca ahmağı kıstırmış, Sürüsüne bereket, halleri bir felaket?' diye sormuştu Slim; yere sermiş bir kilim, Mağarasında oturan, Buda'ya hitaben; 'Tanrı delirdi mi ne, kaşkaval gibisine. Beklenmezdi bu ondan, can veren, yaradandan? Vermiş bir avuç toprak, onu nadasa bırak, sonra gelsin tufan, yitsin gövden ve kafan? N'olursun anlat Buda'm göster bir yol bir yordam, Kim etti bunu bize, Harry'miz Dick'imize, Ne diye böyle bozuk, düzenimiz kokuşuk, Nedir bunun hikmeti, canımıza tak etti?'" Ola ki bunun yanıtını bizim Dharma Serserilerinden öğrenirim diye geçiriyorum.

14

Ama benim kendime özgü ve bu "kaçıkça" işlerle ilişkisi olmayan kestirme düşüncelerim var. Uyumak, ısınmak, yemek pişirmek, kısacası mutfağımla yatak odamı sırtımda taşıyabilmek için gerekli her şeyi içeren komple bir sırt çantası düzmek istiyordum. Böylece istediğin yere gidebilir, kentlerin har hurundan uzakta, yetkin zihin boşluğuna kavuşmaya çalışır, her türlü düşünceden arınık kafa dinleyebilirdim. Bir de beni çok saran dua etmeyi sürdürürdüm, tüm canlı yaratıklar için dua ederdim; dünyada bundan daha güzel bir edim olamazdı herhalde. Bir nehir yatağındasınız, bir çölde, dağlarda, Meksika'daki bir barakada ya da Adirondak'taki bir dağ kulübesindesiniz, dinlenip sevecence düşünmekten başka yok yapılacak bir şey, yani Çinlilerin "hiçbir şey–yapma" dedikleri şeyi uygulamaktan başka... Zaten benim de herhangi bir şeyi yapmayı falan düşündüğüm yoktu; ne Japhy'nin topluma değgin fikirleri (bana göre bu sorunu başlayıp oluruna bırakmak, yani çevresinden dolaşıp sıyrılmak en iyisiy-

di) ne de Alvah'ın nasıl olsa bir gün öleceğiz diyerek var gücümüzle tatlı-hazin yaşama sarılma öğütleri beni pek açmıyordu.

Ertesi sabah Japhy beni almaya geldiğinde, bunlar vardı kafamda hep. Alvah, ben ve Japhy, üçümüz Morley'in arabasıyla Oakland'a gittik. Bir sürü pazen gömlekle (tanesi elli sente) iç çamaşırı filan almak için önce Goodwill mağazalarına sonra da Salvation Army mağazalarına girdik. Aklımız fikrimiz renk renk çamaşırlarda, pırıl pırıl sabah güneşinin altında sokaktan geçip karşı kaldırıma giderken, Japhy, "Yeryüzü daha taptaze bi gezegen, onun için dert etmeye ne hacet?" dedi, (doğruydu dediği) şimdi suratlarımızda dalgın bir ifade ucuzluk sırasında mağazalara üşüşen kadınlar gibi tozlu rafları tıka basa dolduran yıkanmış yamanmış gömlekleri eviriyor çeviriyoruz—hepsi de serseri takımının bir bardak şarap parası karşılığında elden çıkardıkları kullanılmış giysiler... Çorap da lazım, bir çift İskoç yününden dizleri bile saran uzun konçlu çorap alıyorum—geceleri ayazda donda meditasyon yaparken işime yarar. Bir de doksan sente fermuarlı bir parka aldım.

Sonra Oakland'daki hangar gibi büyük Army Navy mağazasına gittik. Mağazanın arka bölümünde uyku torbalarını ve bin bir çeşit kamp malzemesi asmışlar, Morley'in ünlü şişirme yatakları, mataralar, el fenerleri, çadırlar, tüfekler, kovalar, kauçuk çizmeler, avcılar ve balıkçılar için akla hayale gelmedik daha neler de neler... Japhy'yle bhikkulara yararlı birçok eşya buluyoruz. Japhy, alüminyumdan bir tencere tutacağı bulup hediye ediyor bana. Alüminyum olduğundan elin yanmaz, takıverirsin kamp ateşindeki tencerene, olur biter. Japhy benim için bir de az kullanılmış şahane bir uyku tulumu seçiyor, fermuarını açıp içini muayene ediyor. Bir de yepyeni bir sırt çantası alıyoruz, cakama diyecek yok. "Benim uyku tulumumun kılıfını sana veririm," diyor Japhy. Bir de plastik güneş gözlüğü alıyorum, laf olsun işte... Ve bir çift de trenci eldiveni, yepyeni. Noel'de gideceğin doğuda,

evimde yeterince çizmelerim var diye geçiriyorum, yoksa Japhy'ninkiler gibi bir çift de İtalyan dağcı çizmesi alacaktım.

Oakland'dan bu kez Berkeley'e, Ski Shop'a gidiyoruz; içeri girerken dükkândaki satıcı yanımıza geliyor, Japhy ormancılara özgü sesiyle "Arkadaşları hacca hazırlıyoruz da..." diyor. Japhy sonra beni dükkânın ta arkalarına götürüp çok güzel bir kukuletalı naylon panço beğeniyor—koskoca bir şey, her yerini kapatıyor insanın, sırt çantasını bile örtüyor (kocaman kambur bir keşiş olup çıkıyorsun), Tabii yağmur falan işlemiyor içeri. Çadır bile olabiliyor bu panço, ayrıca katlayıp uyku tulumunun altına minder gibi serebiliyorsun. Burgulu kapaklı bir şişe bile aldım, (kendi kendime) dağlara çıkarken içine bal koyarım demiştim, ama sonraları bunu en çok şarap koymak için kullanmıştım, daha sonraları da elime biraz para geçince viskiyle dolduruyordum. Bir de plastik karıştırıcı almıştım, pek işime yaramıştı bu, bir kaşık süt tozu koyuyorsun biraz da dere suyu, çalkalıyorsun, oldu sana bir bardak süt. Japhy'ninkiler gibi bir yığın kumanya aldım. Artık hacca da çıkabilirdim, her yere de; şaka değil o gece San Francisco'ya bir atom bombası atsalar hemen kaçabilirdim ordan, torba torba kurutulmuş yiyeceğim, yatak odam, mutfağım, hepsi sırtımda, dertsiz tasasız... En son kap kacağa geldi sıra, içiçe geçen iki büyücek tencere, saplı bir tencere kapağı ki çevirince tava olabiliyor, iç içe geçmiş bir sürü teneke bardak, toplu halde küçük alüminyumdan küçük kaşık çatal falan. Japhy kendi takımından normal bir kaşığı da hediye etmişti bana, kerpetenle kaşığın sapını geriye doğru kıvırmış ve, "Gördün mü? Ateşteki sıcak bir tencereyi indirmek istersen, hoop takarsın, hoop indi!" Sevinçten içim içime sığmıyordu.

15

O gece, yeni gömleğimi, yeni çoraplarımı, iç çamaşırlarımı ve blucinimi giydim, çantamı doldurup kollarımı askılarına geçirip sırtladım ve geceleyin çantayla kentte nasıl geziliyormuş diyerek San Francisco'ya gittim. Şarkılar söyleyerek Mission Sokağı'ndan indim. Çok neşeliydim. Skid Row'daki Üçüncü Cadde'ye gittim. Orda çok güzel çörek yapıyorlar, kahveyle iyi gider diyordum. Çörekçideki serserileri büyülemiştim sanki; uranyum aramaya mı gittiğimi falan sordular. Benim aradığım şey neticede insanlık için madenden çok daha değerli bir şeydi, ama kalkıp bu konu da nutuk falan çekmek istemiyordum. Bıraktım konuşsunlar: "Bi Colorado'ya git de bak, bütün bu taklavatla, bi de radyoaktivite ölçme aracı al eline, annadın mı, işin iştir, milyoner olur çıkarsın," Skid Row'da herkes milyoner olmak istiyor.

"Oldu beyler," diyorum, "yaparım aynen."

"Kuzeye git, Yukon tarafında her yer uranyum doluymuş,"

"Güneye git, Chihuahua'da da bol uranyum yatakları varmış," diyor yaşlı bir adam. "Chihuahua'da uranyum kaynıyormuş, var mı bahse?"

Çörekçiden çıkıp, sırtımda koca çanta, dolaştım durdum, San Francisco'da, mutlu. Rosie'nin evine gidip Cody ile Rosie'ye bir bakayım dedim. Rosie'yi görür görmez şaşırdım, nasıl da değişivermiş birden, bir deri bir kemik kalmış, gözleri dehşek içinde fırlamış yuvalarından. "Ne oldu sana böyle?"

Cody beni öbür odaya çekip Rosie'yle konuşmamamı söyledi. Fısıldıyarak, "Kırk sekiz saat içinde bu hale geldi kadıncağız," dedi.

"Ne oldu anlatsana!"

"Bırak yahu, hepimizin adını yazmış bi deftere, karşılarına da bütün işlediğimiz günahları falan yazmış, öyle söylüyor; onra defteri yırtmış yırtmış, çalıştığı yerdeki tuvalete atmış, ama kağıtların bi kısmı tıkamış tuvaleti, onlar da tutmuşlar temizlik ekibinden bir fakiri çağırmışlar taşan rezaleti temizlemesi için, seninkiyse tutturmuş ille diyor bu herif üniformalı muhakkak polistir, o kâğıtları karakola götürmüştür, hepimizi tutuklayacaklarmış. Delirdi kadın yahu, hepsi bu." Cody'yi öteden beri tanırım, bir zamanlar tavan arasında bir yer vermişti bana evinde, güvendiğim eski bir arkadaştır. "Kollarındaki yaraları gördün mü?"

"Evet," dedim. Kollarında kesik kesik izler görmüştüm geldiğimde.

"Eski bir bıçak bulmuş, bileklerini doğramaya çalışmış, iyi ki körmüş bıçak. Ne yapıcaz şimdi? Çok üzülüyorum. Sen ona bakar mısın bu gece ben işe gidince?"

"Eyvah..."

"Eyvah, meyvah, bırak şimdi, İncil'de ne der bilirsin: 'Hatta bunların en azına bile...'"

"Evet evet, kalırım. Bu gece biraz eğleneyim diyordum da."

"Eğlencenin sırası diil şimdi. Sorumluluk denilen bir şey de vardır."

The Place'a gidip gidip yeni çantamla gösteriş yapamayacaktım demek. Cody arabasıyla Van Ness'teki bir kafeteryaya götürdü beni, ordan birkaç sandviç aldım Rosie'ye Cody'nin verdiği parayla ve sonra yalnız başıma eve döndüm ve Rosie'ye yedirmek istedim. Mutfakta oturmuş yüzüme bakıyordu kadıncağız.

"Ama neler oluyor, anlamıyorsun!" deyip duruyordu."Artık bütün sırlarını biliyor onlar."

"Kimin?"

"Senin,"

"Benim?"

"Senin, Alvah'ın, Cody'nin, ve o Japhy Ryder'in, hepimizin, benim de... The Place'e giden herkesin. Yarın hepimizi tevkif edecekler, belki de bu gece." Korkudan titreyerek kapıya bakıyordu.

"Yazık, ne diye kestin kollarını böyle, insan hiç kendisine böyle şey yapar mı canım?"

"Elbette keserim, yaşamak istemiyorum ki! İyi dinle beni bak, polisler büyük bir devrim içinde şimdi."

"Yok canım, şimdi asıl sırt çantası devrimi başlayacak," diyorum gülerek, durumun ciddiyetini henüz kavrayamamıştım. Cody de ben de akılsızca davranmıştık; bileklerini kesmesinden, kadının niyetini çakmış olmamız gerekirdi. "Dinle beni bak," diye başladım, ama dinlediği yoktu beni.

Anlattıklarının gerçeğin ta kendisi olduğuna inanayım diye gözlerini açmış, manyak bir telepat gibi yüzüme bakarak içtenlikle "Neler döndüğünün farkında değil misin?" diye haykırmıştı. O küçücük apartman dairesinin mutfağında durmuş, iskeleti çıkmış ellerini sallaya sallaya yalvarırcasına açıklamalar yapıyordu; ayağa kalkmış kızıl saçları bukle bukle, titriyor, ürperiyor, arasıra da elleriyle yüzünü örtüyordu.

"Bırak bu palavraları, yok öyle bir şey be!" diye haykırdım ve birden başkalarına Dharma'yı anlatmaya çalışırkenki gibi bir duyguya kapıldım. Alvah'a, anneme, akrabalara, kız arkadaşlarıma, herkese Dharma konusunu ne vakit açmışsam, hiç dinlememişlerdir beni, kendi anlattıklarını dinlememi istemişlerdir, hep kendileri biliyor—biz bir şey bilmiyoruz. Sorumsuz, toy, beceriksiz bir delikanlıymışım ben de, kavrayamıyormuşum bu pek önemli, gerçek dünyanın anlamını ciddi olarak...

"Polisler baskın yapıp içeri tıkacaklar hepimizi, üstelik haftalarca aylarca hatta belki yıllarca bütün suçlarımız ortaya çıkana dek sorguya çekecekler bizi, bir şebekedir bunlar, her koldan araştırıyorlar, sonunda North Beach'deki herkesi, Green Village'deki herkesi, ardından Paris'teki, sonra da bütün herkesi hapise atacaklar, haberen yok senin, bu daha başlangıcı," koridordan sesler geldikçe, polisler geldi sanıp yerinden fırlıyordu Rosie.

"Birazcık dinlesen beni, ne olur?" diye yalvarmayı sürdürüyorum, ama her ağzımı açışımda Rosie yüzüme diktiği gözleriyle beni öylesine hipnotize ediyordu ki, beyninin içindeki saplantılara olanca gücüyle bu denli sarılışı bir ara neredeyse beni bile inandıracaktı. "Fakat bütün bu saçma sapan şeylerin aslı astarı yok be kızım, bi düş görüyorsun sen, silkin de uyan artık! Haydi gevşe bakayım biraz, Tanrı korur seni, sen de Tanrı'nın bir parçasısın, aptal kız!"

"Oho hoo Ray, seni öyle bir mahvedecekler ki, evet, açıkça görüyorum başına gelecekleri, bütün o dindar burjuvaları da enseliyecekler, göstericekler günlerini. Daha henüz başladı. Rusya'nın parmağı var bu işte ya, gizli tututyorlar... Bir de işittim ki bizler uykumuzdayken güneşin ışınları ve işte bir şeyler oluyormuş. Ah Ray ah, dünya artık eskisi gibi değil!"

"Ne dünyası? Ne fark eder ki? Lütfen sus artık, korkutuyorsun beni. Hadi yahu, korktuğum falan yok benim, bi laf daha edeyim deme sakın." İyice öfkelenmiştim. Çıkıp biraz

şarap alıp Cowboy'un dairesine girdim. Birkaç müzikçiyle çalışma yapıyorlardı. Onları peşime takıp Rosie'nin yanına döndüm. Kadını oyalamak istiyordum. "Haydi biraz şarap iç, iyi şeyler düşün,"

"İstemem. Ayyaşlığa paydos artık, zaten hep ucuz şarap içersin, midesini yakar insanın, beynini köreltir. Sende bir gariplik var zaten, hep sezerdim, duygusuz bir adamsın, farkında değilsin neler olup bittiğinin!"

"Boş ver canım,"

"Bu benim son gecem dünyadaki," diye ekliyor Rosie.

Bizim cazcılarla söyleşerek şarapları bitirdik. Gece yarısına doğru Rosie kendine gelmişe benziyordu. Kanepeye uzanmış konuşuyor, hatta biraz da gülüyordu. Getirdiğim sandviçleri yiyor, demlediğim çayı içiyordu. Cazcılar gidince yeni uyku tulumumu mutfağa serip yattım. Ve uyudum. Ama o gece Cody işten dönüp de ben ordan ayrılınca, Cody uyurken Rosie binanın çatısına çıkmış dam penceresini kırarak bileklerini kesmiş ve öyle kanları aka aka çökmüş oracığa ta gün ağarıp da komşular onu görüp polisleri çağırana dek; polisler ona yardım etmek için çatıya çıktıklarında da olanlar olmuş: Hepimizi tutuklamaya gelen koskoca polisleri görür görmez yerinden fırladığı gibi çatının kıyısına... İrlandalı genç bir polis ucu çengelli ipini kullanıp Rosie'nin bornozuna takmayı başarmış ama, boşuna, Rosie bornozundan sıyrılıp atmış kendisini sokağa, altı kat aşağıdaki kaldırımın üzerine çırılçıplak serilmiş. Bodrum katındaki bir dairede oturan ve sabaha dek plak çalıp gırgır geçen müzikçiler, şırraak diye bir düşme sesi işitmişler. Pencereden baktıklarında yürekler acısı manzarayı görmüşler. "Çok feciydi be abi, bütün neşemiz kaçtı," Kapatmışlar kepenklerini, titreşip durmuşlar içerde. Cody de hâlâ uyumakta... Ertesi gün vaziyeti bir gazetede gördüğüm resimden öğrenmiştim. Rosie'nin düştüğü kaldırıma bir çarpı işareti koymuşlar, hemen: "Ah bi sözümü dinleseydi! Hiçbi anlam yok muydu ona söylediklerimde? Düşüncelerim gerçekten safça mı, ahmakça mı, ço-

cukça mı acaba? İnandığım gerçekleri uygulamanın sırası değil mi şimdi yani?" diye geçirdim bu arada.

Bardak taşmıştı artık. Ertesi hafta sırt çantamı hazırlayıp yollara düşmeyi, çağımızın kenti denilen bu cehalet kentinden uzaklaşmayı kararlaştırdım. Japhy'yle ve öbürleriyle vedalaşıp sahilden yallah Los Angeles'a giden trenime atladım. Zavallı Rosie—dünyanın gerçekliğine ve korkunun gerçekliğine sonsuz inancı vardı ve şimdi gerçek olan ne vardı? "Hiç olmazsa," diye düşündüm, "şu anda cennette o, ve biliyor o bunu."

16

Ve kendi kendime, "Artık cennete giden yoldayım," diyordum. Birden yaşamım boyunca daha pek çok öğretiler verebileceğimi apaçık görüverdim. Dediğim gibi, yola çıkmadan önce Japhy'ye uğradım; Çinkent'teki(Chinatown) parkta, ikimiz da özgür, dolaştık durduk; Nam Yuen'de yemek yedik, sokağa çıktık, pazar sabahının çimenlerinde oturduk, bir de baktık ki bir takım zenci vaizler çimenlikte durmuşlar çimlerin üzerinde koşuşan çocuklarını gözetleyen ilgisiz Çinli ailelerden, ilgileri onlarınkinden az bir parça daha çok olan serserilerden oluşan dağınık gruplara öğüt veriyorlar. Ma Rainey'e benzeyen şişman bir zenci kadın ayaklarını açarak yere basmış şahane vaazını gürleyen sesiyle feryat eder gibi haykırıyordu; konuşuyor, derken ardından konuşması "blues" söyler gibi ezgileşiyordu, çok güzel, yaman bir vaiz olan bu kadının vaazını kilisede değil de böyle ortalıkta verişinin nedeni de ara sıra şöyle bir durarak yana dönüp çimenlerin üzerine haak tuuu diye koskocaman bir tükürük fır-

latmasıydı herhalde, "Önünüzde yepyeni bir saha açıldığını gördüğünüz takdirde bilin ki Tanrı'da sizi korur... Evet!" ve haak tuuu diye tükürüğünü fırlatıyordu. "Görüyo musun," diyorum Japhy'ye, "kilisede yapamazdı bunu, kiliselere göre değil bu yaptığı şey, ama kadın şahane konuşuyo, di mi?"

"Haklısın," diyor Japhy. "Ama beni açmıyor o ettiği Hazreti İsa lafları falan."

"Nesi varmış İsa'nın? Cennet'ten söz etmez mi o? Cennet de Buda'nın nirvanası sayılmaz mı?"

"O senin yorumun, Smith,"

"Japhy, Rosie'ye bi şeyler anlatmak istemiştim; bütün bu hizipleşmelerin, Budacılığı Hıristiyanlıktan, doğuyu batıdan ayırmanın içimde yarattığı sıkıntıyı anlatmak istemiştim, ulan ne fark eder ki be! Hepimiz cennetteyiz ya şimdi, di miyiz lan?"

"Kim demiş bunu?"

"Şimdi biz nirvanada mıyız? Değil miyiz?"

"Şimdi biz nirvananın içindeyiz hem de samsaranın,"

"Sözcükler, laflar... Nedir ki bi sözcük? Nirvana demişiz, başka bi şey demişiz—hepsi bir. Baksana! Tombul nine avaz avaz bağırıp millete önlerinde yeni bi saha açıldığını söylüyo, yepyeni bi Buda-sahası, ne kıyak!" Japhy pek keyiflenmişti, gözlerini kısıp gülümsedi. Sürdürdüm: "Her yönde her birimiz için açılmış Buda-sahaları, Rosie ise solup çürüyen bir çiçek."

"İyi dedin, Ray,"

Tombul nine bir ara bize doğru yaklaştı, özellikle bana bakmaktaydı. Bana, sevgilim diyordu üstelik. "Gözlerinden, her dediğini anladığımı okuyorum, sevgilim. Şunu bilesin ki ben senin cennete gitmeni, mutlu olmanı istiyorum. Söylediğim her şeyi anlamanı istiyorum."

"Seni duyuyorum, çok iyi anlıyorum,"

Yolun öbür yakasında Ticarat Odası'nda çalışan kimi genç Çinkent (Chinatown) Çinlilerinin elbirliğiyle inşa ettik-

leri yeni bir Budacı tapınak var; bir gece oraya gelmiş onlarla birlikte içmiş ve bir el arabasını kapıp dışardan inşaata kum taşıyarak onlara yardım etmiştim; idealist Sinclair Lewis tipli, ileri görüşlü delikanlılardı bunlar; varlıklı evlerin çocuklarıydılar, blucinlerini giymişler çalışmaya gelmişlerdi; Richard Nixon suratlı genç bir önderin çevresinde toplanan Orta Amerikalı çocuklara benzettim onları—kırın ortasında bir kilise yapan. San Francisco Çinkenti(Chinatown) denilen son kerte gelişmiş bu küçük kentin göbeğinde bu gençler de aynı şeyi yapıyorlardı, ama onların yaptığı kilise, Buda kilisesiydi. Ama acayip şeydir, Japhy San Francisco Çinkentinin (Chinatown) Budacılığını pek önemsemiyor,bunun geleneksel budacılık olduğunu ileri sürüyor; kendi sevdiği entelektüel artistik Zen Budacılığı olmadığını söylüyor—ben de ha bire ona hepsinin aynı şey olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Restoranda yemeğimizi çubuklarla yemiş ve pek de zevklenmiştik. Şimdi de vedalaşıyorduk; onu bir daha ne vakit göreceğimi bilmiyordum. Kara derili kadının arkasında vaaz veren bir adam vardı, her cümlenin ardından gözlerini şöyle bir yuvarlıyor ve "İşte böyle," diyordu. Kadın bize dönüp, "Sözlerimi dinlediğiniz için ikinizi de bağışlasın Tanrı," demişti, "Sakın unutmayın, her kim ki Tanrı sevgisiyle yapar her bi şeyi, o işler muhakkak hayırlı işler olur; çünkü Tanrı uğruna yapmışlardır o her bi şeyi. Kitabı Mukaddes'te aynen böyle yazılı, kıymetli yavrularım. Ve de yepyeni bi saha şu anda sizleri beklemekte; siz siz olun yerine getirin vecibelerinizi. Anladınız mı şimdi?"

"Evet, hamfendi, bize müsade," Japhy'yle vedalaştık.

Cody'nin tepelerdeki kondusunda birkaç gün geçirdim. Cody, Rosie'nin kendisine kıymasına son derece üzülmüştü; kendi canına kıymasından ötürü ruhunun arafa ya da cehenneme yollanmayı beklerken bir kuş gibi çırpınarak yeryüzünü döne döne dolaştığını, ve bu kritik anda gece gündüz onun için dua edeceğini söylemişti. "Onu arafa yollamamız lazım arkadaş," Ben de geceleri bahçedeki çimlerin üzerine

serdiğim uyku tulumumda yatarken dualarımla ona yardımcı olmaya çalıştım. Gündüzleri de Cody'nin çocuklarının söyledikleri mini mini şiirleri not ediyordum defterime, hep yanımda taşıdığım küçük not defterime. Yuu hum... Ben sana koştum... Buu hum... Buu hum... Seni çok seviyorum... Avi mavi... Gök ne mavi... Boyum senden uzun.. Bum bum. Cody de bir yandan, "Bırak artık şu şarabı yahu," demekte.

Pazartesi günü geç vakit San Jose istasyonunun tren manevra yerindeyim, on altı otuzda varacak Zipper'ı bekliyorum. Ama o gün yokmuş bu sefer. Onun için on dokuz otuzda gelecek olan Midnight Ghost'u (Geceyarısı Hayaleti) beklemek zorunda kaldım. Hava kararır kararmaz da hatların arkasında sık çalılıkların içinde saklanarak kuru dal parçalarıyla yaktığım ufak Kızılderili ateşinde konserve makarnamı ısıttım, yedim. Hayalet gelmekteydi. Bir demiryolu makasçısı bana dostça bu katara binmeye kalkışmamamı, geçiş noktasında bir bekçinin kocaman el feneriyle kaçak yolcuları mimleyerek hemen, ilerideki Watsonville istasyonuna telefon ederek onları yaka paça attırdığını söyledi. "Şimdi kış olduğundan, mühürlü vagonlara dalan dalana, pencereleri kırıp giriyorlar, trenleri tahrip ediyorlar,"

Hemen eğile eğile manevra yerinin doğu ucuna vardım ve sırtımda çanta, önümden süzülen hayalete atlayıverdim; bekçinin bulunduğu geçiş noktası epey arkamızda kalıyordu. Uyku tulumumu yaydığım gibi oturuverdim üzerine, pabuçları fora edip katlayıp yuvarladığım ceketimin altına yerleştirdim, kayıverip tulumumun içine güzel, sevinç dolu uyku çektim ta Watsonville'e dek. Orada gene bizim yıldırım harakete geçene dek çalıların arasında gizlenme numaraları, gene bütün gece uyudum vagonumda—geçe geçe o güzelim kıyıları Aman Buda o ne mehtabın Aman İsa o denizlere vuran yıldızların, hele deniz, Surf, Tangair, Gaviota, seninki saatte seksen mil gitmekte, kıvrılmışım uyku tulumumun içine ıpılığım, uçarak gidiyoruz Noel için yuvamıza. Uyandığım zaman saat sabahın yedisiydi, tren yavaşlamış Los Angeles

istasyonunun manevra alanına giriyordu; pabuçlarımı ayağıma geçirip trenden atlamak için pılımı pırtımı toparladığım zaman gördüğüm ilk manzara bana el sallayarak "Los Angeles'e hoş geldin!" diyen bir demiryolu makasçısı olmuştu.

Ama hemen tüymem gerekiyordu ordan. Yoğun bir sis basmıştı ortalığı, leş gibi bir hava, Los Angeles cehennemindeyiz gene. Cody'nin çocuklarından da nezle kapmışım, kahrolası California virüsü işte, berbat durumdayım. Soğuk hava vagonundan sızan suları avuçlarımda biriktire biriktire yüzümü bir yıkadım, ağzımı çalkaladım, saçlarımı taradım ve Los Angeles'a yürüdüm. Akşam saat yedi otuza kadar vaktim vardı; o saatte Zipper yük ekspresine atlayıp Arizona'daki Yuma'ya dek gitmeyi tasarlıyordum. Pek sıkıcı bir gün geçirdim bekleye bekleye. Güney Main Street batakhanelerindeki kahvehanelerde kahve içtim, kahve ve bir şeyler, on yedi sente.

Akşamüstü hırsızlar gibi gizlenip treni beklemeye başladım. Girişe yakın bir yerde duran bir serserinin tuhaf bir ilgiyle bana bakmakla olduğunu görmüştüm. Yanına giderek konuşmaya başladım. Adam, Paterson'lu (New Jersey) eski bir denizci olduğunu söyledi, sonra cebinden bir kâğıt parçası çıkarıp bana gösterdi. Bu kâğıttakileri sık sık okurmuş yük trenlerinde gezer dururken. Okudum. Digha Nikaya'dan, yani Buda'nın sözlerinden alıntılar vardı. Gülümsedim. Hiçbir şey demedim. Yaman, çenebaz bir serseriydi bu, içki içmeyen bir serseri, idealist bir ipsiz. Dedi ki: "İşte hepsi bu kadar, beni de bu açıyor işte, atlarım trenlere kent kent gezerim ülkeyi, pişiririm yemekcağızımı teneke kutularda, çalı çırpı ateşeyle; daha iyi böylesi zengin olmaktan, ev bark sahibi olup çalışmaktan. Yetiyor bu bana. Bi zamanlar arteritim vardı, bak, yıllarca bi hastanededen öbürüne gezdim durdum. Sonra kendim buldum bi tedavi usulünü, iyileştim, ardından düştüm yollara ve gördüğün gibi hep geziyoruz işte."

"Nasıl iyileştirdin artiritini? Bende filibit var da."

"Yaa? Sana da iyi gelir benim usul. Günde üç defa başı-

nın üstüne dikileceksin, hepsi o kadar; günde beş defa yahut. Sabahları kalkar kalkmaz nerde olursam olayım, artık bi nehir yatağında mıyımdır, gitmekte olan bi trende miyimdir, fark etmez; hemen yere yastık gibi ufak bi şey koyarım başımı yastıcığa kalkarım amuda, beş yüze kadar sayarım. Üç dakka eder bu, di mi?" Beş yüze kadar saymanın üç dakika sürüp sürmediğini bir türlü çıkaramıyor adam. Acayip. Okulda aritmetikten çakıp durmuştur Allah bilir.

"Evet, aşşa yukarı,"

"Her gün yap da gör bak filebitin nasıl yok olacak benim artirit gibi... Ben kırk yaşındayım, bilir misin? Bi di geceleri yatmadan önce sütle bal iç. Hep taşırım yanımda ufak bi kavanoz bal," (cebinden küçük bir kavanoz çıkardı) "bi kaba sütle bal koyarım, ateşte biraz ısıtırım, içerim. Bu iki şeyi yap, kâfi."

"Oldu," Bu dediklerini yapmaya ant içtim, Buda'ydı çünkü o. Ve üç ay geçmeden filebitimden eser kalmadı, bir daha da dönmemecesine, şaşılacak şey, değil mi! Ve o zamandan bu yana doktorlara bunu anlattım birçok kez ama deliymişim gibi baktılar bana yalnız. Dharma Serserisi, Dharma Serserisi. O Paterson-New Jersey'li akıllı emektar denizci Yahudiyi hiç unutamıyorum, her kimse o, geceleri elindeki ufak kâğıt parçasını Amerika'nın bilmem hangi endüstri merkezlerinden süzülüp geçen trenlerin üstü açık vagonlarında okumaya çalışan o dost adamı.

Saat on dokuz otuzda bizim Zipper çıkageldi, makasçılar treni hazırlayadursunlar ben, kâh otların arasında kâh bir telefon direğinin arkasında, trene atlayacağım anı bekliyorum. Tren hareket edince, davrandım. Ama birden ne hızlanış o! Sırtımdaki ağır yirmi beş otuz kiloluk yükle koşuyorum trenin yanında, tam önümden geçen asılacak uygun bir kol demiri ilişiyor gözüme, la havle deyip bir silkiniyorum, yapışıyorum demire yüküm müküm hep birlikte ve çıkıyorum kapalı vagonun tepesine ve şöyle dikilip göreyim diyorum trenin neresindedir bizim açık vagon diye. Aman Tan-

rım rezalete bakın ki olmaz bu kadarı da yahu bir de ne görsem, tren habire hızlanıp manevra alanını yırtar gibi fırlarken hepsi de üstü kapalı ve mühürlü on sekiz vagonluk bir katarın tepesinde bulunduğumu görmez miyim! Saatte yirmi mil giderken o durumda ne yapılır ki! Ya, az sonra saate seksen mile çıkacak trene sülük gibi yapışacaksın (ki mümkün değil) ya da yere atlayacaksın. Yandaki merdivenden apar topar aşağı indim ama önce sırt çantamın vagonun üstündeki cıvatalara takılan askısını kurtarmaya çalıştım bir süre. Bu arada tren de tabii iyice hızlanmıştı. Sırt çantamı çıkarıp bir elimle kavradım, merdivenin en alt basamağında şöyle bir duraklayıp ve delicesine zıpladım yere; bakalım bu iş nereye varacak diye geçirip, birkaç adım sendeledikten sonra, baktım vaziyet pek fena değil. Başarmıştım.

Ne var, atladığım yer Los Angeles sanayi bölgesinin üç mil kadar içerisinde bir yerde. Duman, sis, pis hava, rezalet. Öfkem sonsuz. Ne yapalım, hattın yanındaki bir hendeğe çekilip uyumak zorunda kaldım. Bütün gece Güney Pasifik ve Santa Fe doğrultusundaki trenlere yol veren makasların inleyen gıcırtılarını dinleye dinleye... Gece yarısına doğru sis biraz dağıldı da, biraz rahat nefes alabildim (uyku tulumumun içinde bir yandan düşünüyor ve bir yandan dua ediyordum) ama bastırmasın mı ardından daha da yoğun bir sis ve kirli hava tabakası, ve bir de nemli pis beyaz sabah bulutları, boğulmadığıma şükür, azap içinde sabahı ediyorum, sabahleyin küçük bir kuş ötüyor—tek ferahlatıcı şey de bu oluyor.

Los Angeles'tan kaçıp kurtulmaktan başka yapılacak bir şey yok. Bizim dostun anlattığı gibi başımın üstünde dikiliyorum, düşmeyim diye ayaklarımı tel örgü çite dayıyorum. Üşüyen ayaklarım rahatlıyor biraz. Sonra otobüs terminaline gidiyorum (rayları izleyerek ve ara sokaklardan) ucuz bir otobüse binip yirmi beş mil ötedeki Riverside'a varıyorum. Arkamdaki kocaman sırt çantasını gören polisler kuşkulu gözlerle dikizliyorlar beni. Japhy Ryder'le birlikte olmanın o saf rahatlığı çok uzaklarda kalmış artık—nerde şimdi barış

ışıkları saçan yıldızların altında o koca kayanın dibine onunla kurduğumuz kamp!

17

Los Angeles'ın kirli havasından sıyırabilmemiz için yirmi beş mil gitmemiz gerekmişti; Riverside güneş içinde pırıl pırıldı. Kente giren otobüs bir köprüden geçerken bembeyaz kumlarla kaplı kuru bir nehir yatağı görünce öyle sevindim ki! Tam ortasından bir de ince ince bir su akmakta. O gece ilk kampımı kuracak yeni düşüncelerimi uygulayacak bir yer aramaktaydım. Ama sıcak otobüs terminalinde beni sırt çantamla gören bir zenci yanıma yaklaşarak yarı Mohawk Kızılderilisi olduğunu söyleyince, ben de az önce geçtiğimiz nehir yatağına gideceğimi geceyi orda geçireceğimi söyledim. "Aman bayım," dedi "sakın gitmeyin oraya, bu kentteki aynasızlar göz açtırmazlar kimseye, seni orda yakalarlarsa valla hemen içeri tıkarlar. Aman dikkat! Ben de bu gece dışarda yatacağım ama yasalara aykırı bu."

Canım sıkılmıştı. "Hindistan'da değiliz herhalde, di mi?" diye söylendim ve çekip yürüdüm. Gene de bir denemek istiyordum. Tıpkı San Jose garındaki bekçi gibi, yani bu

iş yasalara aykırı ve onlar seni enselemek istiyorlar ama sen gene de bir yolunu bulup gizli gizli yapacaksın yapacağını. İçim fıkırdıyor gülüyordum; yani ben mesela şimdi dokuzuncu yüzyılda sürekli olarak elindeki çanı çala çala gezen o Çinli bilge Fuke olsaydım, acaba ne yapardım. İki seçeneğim var. Ya dağda kırda uyuyacak, trenlere kaçak binecek, canımın istediğini yapacak, ya da bir tımarhanede cicili bicili bir televizyonun karşısında yüz tane akıl hastasıyla birlikte oturup "bakım altında" bulunacaktım. Bir süpermarkete girip konsantre portakal suyu, fındıklı yumuşak peynir, biraz da kepekli ekmek aldım. Ertesi güne kadar iyice beslerdi bunlar beni. Çünkü ertesi günü kentin öbür yakasına geçecektim otostopla. Polis arabalarının biri gidiyor biri geliyor—polislerin gözü üzerimde, kuşkuyla bakıyorlar: Yakışıklı, dolgun maaşlı polisler... Arabaları son model içlerinde bir sürü pahalı telsiz cihazları falan... Bir bhikku çıkıp da geceyi ağaçların altında geçirmesin diye bütün bu azamet bu çaba.

Karayolunun yanındaki ormanın önünden geçerken bakıyorum, hiçbir polis arabası kalmayınca, hemen ormana dalıyorum. Kuru çalılara otlara basa basa ilerliyorum. İzcilerin izledikleri patikayı aradığım falan yok. Hedefim dosdoğru ötede görünen nehir yatağının altın kumlarına inmek. Karayolu ağaçların üzerindeki köprüden geçmekte. Köprüde durup arabadan çıkıp aşağı bakacaklar ki beni görsünler. Sanki bir kaçakmışım gibi çalılığı yara yara ilerliyorum ve ter içinde, ayaklarım bileklerine kadar sulara bata çıka bir açıklığa varıyorum. Kamışlar sarmış dört bir yanı burada. Ama hava kararana dek ateş yakmamalıyım; o zaman kimse görmez ufacık ateşemden çıkan dumanları. Pek alevli olmasın ateşimiz. Pançomu ve uyku tulumumu kuru yapraklarla kamış parçalarıyla kaplı bir yere serdim. Sarı kavaklar öğleden sonra güneşin altında altın pırıltılarıyla gözlerimi kamaştırıyorlardı. Çok güzel bir yerdi burası. Tek kusuru, nehri aşan köprüden geçen kamyonların gürültüsüydü. Hâlâ nezleydim, burnum da tıkalıydı. Başımın üzerinde beş dakika kadar kal-

dım. Gülüyordum. "Ne derler acaba görseler beni?" Ama şakası yok bu işin. Hüzünlüyüm, kederliyim; dün gece Los Angeles fabrikalarıyla dolu o iğrenç yerde sisin ve pis havanın beni bunalttığı zaman olduğu gibi—hatta ağlamıştım biraz da. Evsiz barksız bir adamım; ben ağlamayım da kimler ağlasın? Ve üstelik ne varsa bu dünyada, hep bana karşı...

Hava kararıverdi. Tenceremi çıkarıp su almak için aşağı indim; ama öyle sık çalılıklardan geçmek gerekiyordu ki, kampıma döndüğümde suyun çoğu dökülmüştü. Suyu yeni plastik karıştırıcıma boşaltıp buz gibi bir portakal suyu hazırladım; ardından fındıklı peynirimi kepek ekmeğimin üzerine sürüp afiyetle yedim. "Be gece," diyordum, "yıldızların altında güzel bir uyku çekeyim de Tanrı beni, Buda görevlerim tamamlandığında Budalığa erdirsin, amin." Ve Noel yaklaştığından, ekledim: "Tanrı kutsasın tümümüzü; hepinizin yuvasına sevinç, neşe getirsin; o kutlu gecede melekler çatınızda çömelip beklesinler sizleri. Amin." Sonra da şöyle geçirdim tulumumda yatar, cigaramı tüttürürken: "Her şey olasıdır. Tanrı'yım ben, Buda'yım, olgunlaşmamış Ray Smith'im, aynı anda hepsiyim bunların, uzay boşluğu benim, her şeylerim ben. Bir yaşamdan bir yaşama bir dünya zamanım var yapmak için yapacaklarımı, yapmış olduklarımı, zaman ötesi yapılacakları, özüm yetkin sınırsızca ne diye ağlayım, üzülecek ne var ki, zihinsel öz denli muz kabuklarındaki zihin denli yetkin." Ve bir de kahkaha ekledim anımsayıp özlemeye başladığım San Francisco'lu ozansı Zen Kaçığı Dharma Serserisi arkadaşlarımı. En son olarakda bir duacıkda Rosie için...

"Yaşasaydı da şu anda benimle olsaydı burda, belki onu daha bir farklı duyumsatacak bir şeyler söyleyebilirdim ona. Ola ki yalnızca sevişirdim onunla hiçbir şey demeden."

Bağdaş kurup uzun bir süre meditasyon yaptım; ne var, kamyonların homurtularından tedirgindim. Çok geçmiyor, yıldızlar çıkmaya başlıyor, küçük Kızılderili ateşim dumanlarını gönderiyor yıldızlara. Saat on birde tulumuma girmiş

uyuyorum, mışıl mışıl, bir de altımdaki kamış parçaları rahatsız edip beni bütün gece bir sağa bir sola döndürtmeseydi. "Rahatsız bir yatakta özgürce uyumak, rahat bir yatakta tutsak olarak uyumaktan daha iyidir," Zaten hep bir takım sözler kesip duruyorum bu günlerde. Yepyeni gereçlerimle yepyeni yaşamıma başlamışım artık: Yufka yürekli bir Don Kişot olup çıkmışım. Sabahleyin içim coşuyor, kalkar kalkmaz meditasyona oturuyorum ve bir duacık daha düzüyorum: "Tüm yaratıklar! Hepinizi kutsuyorum, geçmişin sonsuzluğunda kutluyorum sizleri, şimdinin sonsuzluğunda kutsuyorum sizleri, ve geleceğin sonsuzluğunda kutsuyorum sizleri, amin."

Bu ufacık dua içimi ferahlatıyor ve eşyalarımı topluyorum kıpır kıpır içim, karayolunun altındaki kayalıktan akan suya doğru gidiyorum, tatlı bir kaynak suyu—yıkıyorum yüzümü, dişlerimi ve içiyorum. North Carolina'daki Rocky Mount'a kadar üç bin millik otostop yolculuğuna hazırım artık; annem bekliyor beni orada, acınası sevilesi mutfağında bulaşık yıkıyordur belki.

18

O günlerde Roy Hamilton'un "Benden Başka Herkesin Yuvası Var" şarkısı çalınıyor her yerde. O şarkıyı söyleye söyleye yürüyorum yollarda. Riverside'ın öbür ucunda karayoluna çıktım ve genç bir çift hemen arabalarına aldılar beni; kentten beş mil ötedeki bir havaalanına kadar... Ordan sessiz bir adamcağız beni aldı ve Beaumont Califomia'ya beş mil kala iki yönlü yoğun bir trafiğin aktığı bir yere bıraktı. Nasıl olsa kimse durmayacak bu hızlı trafikte, hava temiz pırıl pırıl, tuttum yolu Beaumont'a kadar yürüdüm. Beaumont'ta sosisle, hamburgerle ve bir torba da kızarmış patatesle karnımı tıka basa doyurdum, üstüne bir de çilek şuruplu dondurma, gülüşen şakalaşan liseli çocuklar arasında... Kentin öbür yakasında Jaimy adlı bir Meksikalı alıyor beni arabasına. Jaimy Meksika'da Baja California valisinin oğlu olduğunu söylüyor. Ama inanmıyorum. Herif içkici, şarap aldırtıyor bana, ama tutamıyor içkiyi arabanın penceresinden habire öğürüyor dışarıya: Çökmüş herif, bitkin, kederli; genç de za-

vallı, gözlerinde bir hüzün, hoş adam, biraz kaçık. Dosdoğru Mexicali'ye gidiyoruz, eh biraz yolumun dışında ama Arizona'ya yakınlaşmış oluyorum—fena sayılmaz.

Calexico'da millet ana caddeye dökülmüş Noel alışverişinde; Meksikalı güzel kadınlar geçiyor önümden, inanamıyorum gözlerime öylesine güzeller, ve ardından sökün ediyor daha da güzelleri ve ilk gördüklerim artık o kadar güzel görünmüyorlar. Orda durmuş bakıyorum oraya şuraya buraya, elimde bir külah dondurma, Jaimy'yi bekliyorum. Bir işi varmış da bitirir bitirmez dönüp beni Mexicali'ye götürecek, arkadaşlarıyla tanıştıracak sözde. Oysa ben Meksika'da şöyle güzel ucuza bir yemek yemeyi, sonra da yola koyulmayı tasarlıyorum. Tabii, Jaimy hiç görünmedi. Tek başıma sınırı geçip kapıdan hemen sağa keskin bir dönüş yaptım, amacım işportacılarla dolu olan ana caddeden uzak durmaktı. Giderken bir inşaat yıkıntısında küçük su döktüm ama üniformalı manyak bir bekçi bu yaptığımın yasalara aykırılığından falan söz edip bir şeyler geveledi; ben, bilmiyordum (No se) falan dediysemde o "No sabes polise?" diye tuturdu—herife bakın yahu o mezbeleye çiş yaptık diye polis çağırmaya kalkıyor. Ama sonra dikkatle bakınca yüreğim burkuluverdi, adamın geceleri ateş yaktığı yere işememiş miyim! Kömürleşmiş tahta parçaları falan görmüştüm yerde. Ordan çamurlu yola çıkarken gerçekten çok üzgündüm; sırtımda koca çanta kuzu kuzu yürürken bekçi de üzgün bakışlarıyla izlemekteydi beni.

Gide gide bir tepeye vardım, art arda birçok çamur kaplı nehir yatakları, lağım kokan gölcükler, kadınların eşeklerin alacakaranlıkta geçtiği berbat patikalar görmüştüm, gözüme Çin asıllı yaşlı bir Meksikalı dilenci ilişmişti, ben de durup biraz çene çalayım dedim, adama şu ötedeki düzlükte *dormiendo* uyuyacağımı söylediğimde (aslında az daha ötelere, tepenin yamacına gitmeyi hesaplıyordum) gözleri fal taşı gibi açılıverdi sağır ve dilsiz olduğundan el kol işaretleriyle öyle bir şey yapacak olursam sırt çantamı çalacaklarını beni de

boğazlayacaklarını anlatmaya çalıştı, birden dank etti kafama, doğruydu dedikleri. Artık Amerika'da değildim. Ne yana gitsem, hep aynı kapıya çıkıyordu: Eğer evsiz yurtsuz bir adamsan, başın hep beladaydı. Nerede bulacaktım meditasyon yapabileceğim sakin, ağaçlık bir yeri, ölene dek oturabileceğim bir yeri? Yaşlı dilenci el kol hareketleriyle bana yaşamöyküsünü anlatmaya çalıştı bir süre, sonra el sallayıp gülümseyerek yola düzüldüm, düzlüğü geçip geçip dar kalastan yapılmış köprüyü de aşarak pis sarı suları arkamda bıraktım, Mexicali'nin yoksul kerpiç evlerle dolu bir mahallesine girmiştim. Meksikalıların neşeli yaşantısı burada da sürüyor hiç değişmeden. Şaşıyorum. Bir çanak garbanzo çorbası içiyorum, lezzetli mi lezzetli; bir parça da cabeza (baş) ve cabolla (soğan) çiğ, giriş kapısında yirmi beş sent bozdurmuş, karşılığında üç kâğıt pezo ile bir yığın koca koca bozuk para almıştım. Çamurlu yoldaki seyyar aş tezgâhında yemek yerken çok hoşuma gitmişti o sokak, ordaki insanlar, zavallı sokak köpekleri, büfeler, orospular, her yanı saran müzik, daracık yolda işsiz güçsüz bekleşen güreşen adamlar, yolun karşısında da şahane bir güzellik salonu (*Salon da Belleza*) çıplak bir duvarda çerçevesiz çıplak bir ayna ve tahta iskemleler, tek bir müşteri var içerde on yedisinde çıtı pıtı güzel bir kız oturmuş, hüylalı gözlerle aynaya bakmakta, yanı başında eski püskü, alçıdan, peruka geçirilmiş bir büst, kızın arkasında İskandinav stili bir kayakçı kazağı giymiş bıyıklı iriyarı bir adam dişlerini kürdanla karıştırmakta, bitişik aynanın karşısında da ufak bir çocuk muz yemekte, sokaktaki çocuklar toplanmışlar filim seyreder gibi içeriye bakıyorlar, ve düşünüyorum "Ey bir cumartesi akşamının güzel Mexicali'si! Şükür Tanrıma yaşam sevgisini yeniden bağışladığı için bana; bereket Fışkırtan Rahminin yinelenenduran biçimlerine şükür!" Boşuna dökmemişim onca gözyaşlarını. "İşte her şey düzeliyor artık bak."

Ve gene geziniyorum, sıcak bir çörek alıyorum, ve bir kızdan iki portakal; köprüden dönüyorum akşamın tozlu yol-

larını tepip doğruca sınır kapısına, mutluyum. Ama burda asık suratlı üç Amerikalı görevli beni durduruyorlar, tüm sırt çantamı didik didik arıyorlar.

"Meksika'da neler aldın bakalım?"

"Hiçbir şey,"

İnanamıyorlar bana. Her yeri arıyorlar. Beaumont'ta aldığım kızarmış patetes artıklarıyla elleri bulaşıp, yolda yemek için aldığım kuru üzümleri, fıstıkları, havuçları, domuz etli kuru fasulye konservelerini ve yarılanmış kepek ekmeğimi falan da görünce tiksinerek gitmeme izin veriyorlar. Ne tuhaf ya! Gerçekten; herhalde sırt çantamın Sinaloa'dan alınmış esrarla dolu olacağını sanıyorlardı, kuşkusuz, ya da Mazatlan'dan haşiş getirdiğimi, ne bileyim, Panama'dan eroin falan. Panama'dan oraya yürüyerek geldiğimi bile düşünmüşlerdir. Adamcağızları pek şaşırtmıştım.

Greyhound otobüs terminaline giderek karayolunun üzerinde yakın bir yer olan El Centro'ya bir bilet aldım. Arizona Gece Yarısı Hayaleti'ne yetişirsem ve o gece Yuma'ya varırsam çok önceleri gözüme ilişen Colorado nehir yatağında geceyi geçiririm diyordum. Gelin görün, El Centro'da tren manevra alanına girip ortalığı şöyle bir kolaçan ettikten sonra nihayet bir manevra lokomotifine işaret levhası asan bir kondüktöre sordum: "Nerde yahu bu Zipper?"

"El Centro'dan geçmez,"

Budalalığıma diyecek yoktu.

"Burdan geçen yük katarı Meksika'dan dolaşır, sonra Yuma'ya gider, ama seni yakalarlarsa yaka paça boylarsın Meksika kodesini, aman aa!"

"Meksika yeter artık, sağ ol!" Sonra kentteki ana kavşak yerine gittim; orda arabalar dönerek doğuya Yuma'ya doğru yola çıkıyorlardı. Baş parmağım havada bekledim. Bir saat şanssızız. Birden koskoca bir kamyon yolun sağına çekti, şöför yere atlayıp bavulundan bir şeyler çıkarmaya başladı. "Yolculuk doğuya mı?" diye sordum.

"Mexicali'de biraz eğlenicem, ondan sonra... Sen hiç gittin mi Meksika'ya?"

"Orda üç yıl kalmıştım," Adam şöyle bir süzdü beni. Babacan bir kimseydi, şişman, neşeli, Orta Amerika insanı. Beni tutmuştu gözü.

"Var mısın, sen bu gece Mexicali'yi gezdir bana, ben de seni Tucson'a götüreyim?"

"Tamamdır!" Kamyona atlayıp otobüsle geldiğim onca yoldan gerisingeri Mexicali'ye dönüverdik. Ama Tucson'a kadar gitmek vardı işin ucunda, değerdi bunlara. Kamyonu saat on birde artık ıssızlaşmış bulunan Calexico'da park edip Mexicali'ye girdik, arkadaşımı turist tuzağı şamatalı tavernalardan uzak tutarak gerçek Meksika'nın kaliteli gazinolarına götürdüm. Bir pezoya bir dans edebileceğin kızların olduğu, tekila içebildiğin, bol bol eğlenebildiğin yerlere... Gecenin tadını çıkarıyorduk. Dostum dans ediyordu, zevkten dört köşe olmuştu, bir senyoritayla resim çektirdi yirmi kadar tekilayı gövdeye indirdi. Geceleyin bir ara esmer bir genç takıldı peşimize, dümbelek herifin biri... Ama komik mi komik! Aldı bizi bir geneleve sürükledi, çıkarken Meksikalı polisler gencin üstünü aradılar ve buldukları bir sustalı çakıyı aldılar.

"Bi ay içinde üçüncü çakım bu aldıkları, pezevenklerin," diye söylendi durdu delikanlı.

Sabahleyin Beaudry'yle (şoför) birlikte kamyona döndüğümüzde gözlerimiz mahmur ve içki sersemiyiz hâlâ; ama hiç vakit geçirmiyor seninki, sürüyor kamyonu Yuma'ya, El Centro'ya girmeden ayna gibi ve trafiksiz bir yol olan 98 No.lu Karayoluna dalıyor ve Gray Wells'e kadar 80, sonra da saatte 100 mil hızla gidiyor. Çok sürmüyor Tucson'a ulaşmamız. Yuma yakınlarında öğleyin az bir şeyler atıştırmıştık, Beaudry şimdi de canının şöyle eseslı bir biftek istediğini söylüyor. "Ama," diyor, "bu kamyon duraklarında bana uygun büyüklüktę biftek bulunmuyor ki!"

"O halde," diyorum, "sen kamyonu Tucson'daki süpermarketlerin birisinin önüne çek, gidip nah beş santim kalınlı-

ğında sığır pirzolası alayım sana, sonra çölde durarız, yakarım bi ateş, valla parmaklarını yersin o ızgara biftekleri yerken bak gör." Bana pek inanmadıysa da, dediğim gibi yaptık. Dışarıda Tucson'nun ışıkları çölün üzerinde kızıl bir kubbe oluşturuyordu, kamyon durdu, çalı çırpıyla bir ateş yaktım, daha sonra iri dallar ve kütüklerle besledim, hava kararıyordu, kütükler iyice korlaşınca bifteği şiş diye kullandığım çomaklara geçirip ateşin üzerinde tuttum, ama çomaklar yanınca eti, tava olarak da kullanılabilen yeni terceremin kapağına boca ettim, orda kendi yağında kavrulmaya başladı, Beaudry'ye iri çakımı uzattım, adam yumulurken "Vayy bee (şapur şupur), ammanı bee, ulan böyle biftek yimemiştim ömrü hayatımda bee," diyordu.

Süt de almıştım, sütle biftek yedik yalnız. Şahane bir protein şöleni, biz orda çömelmişiz, bir yandan da karayolundan arabalar vızır vızır geçmekte ateşimizin yanından. Beaudry, "Ulan nerden öğrendin bu acayip şeyleri?" diyordu gülerek. "Bakma san acayip dediğime haa! Aslında tam yapılacak bi şeyler bu senin yaptıkların, arkadaş. Aşkolsun sana! Biz burda ömür tüketiyoz mekik dokuya dokuya Ohio-Los Angeles arasında bu kamyonla; evet, senin böyle serserilik yapa yapa bütün hayatında kazanacağından kat kat fazla para kazanıyom; ama hayatın tadını sen çıkarıyosun üstelik çalışmadan ve çok para falan harcamadan. Kim akıllı? Sen mi ben mi? Gel de çık işin içinden." Adamın, önü çim güzel bir evi varmış, ama tadını çıkaramıyormuş hiçbirisinin, çünkü vakti yokmuş ki! Acıydı ama gerçek... Benim ondan daha üstün olduğumu göstermiyordu bu, benden çok üstün bir kimseydi o, çok sevmiştim onu, o da beni, ve demişti ki: "Bak ne diycem, ister misin seni ta Ohio'ya kadar götüreyim!"

"Yaşadık! Ondan sonra eve gelmiş sayılırım! Ordan güneye, North Carolina'ya inicem de..."

"Önce biraz tereddüt ediyordum bizim şu Markell sigorta denetimcileri yüzünden, kamyonda yolcu görürlerse işten

atarlar beni,"

"Bak şu işe.. Her iş böyle zaten."

"Valla inan, öyle. Ama sen bak ne diycem, sen bana şu bifteği yedirdin ya. İşte, onlara alın işinizi götünüze sokun diycem, ulan insan bi dostunu alamıycak mı kamyonuna yani!"

"Tamam," diyordum. "ben de dua ederim Markell sigortacıları bizi durdurmasınlar diye."

"Herhalde durdurmazlar derim, bugün cumartesi, Springfield'a (Ohio) vardığımızda salı sabahı olacak eğer gaza tam bastırırsaz—bu da heriflerin hafta sonu sayılar bi bakıma."

Aman ne sürüş yarabbi o koskoca kamyonu! Arizona çölünden bir atılış New Mexico'ya doğru... Las Cruces'ten kestirme ilk atom bombasının patlatıldığı Alamorgordo'ya çıkıyoruz. Alamogordo dağlarının üzerinde gökyüzüne şöyle yazılmış gibi yabansı bir duyguya kapılıyorum: "Herhangi Bir Şeyin Varolmasının Olanaksızlığını Gösterir." (böylesine gerçek bir şeyin böyle acayip bir yerde içime doğması ne garip) ve uçuruyor seninki kamyonu New Mexico'nun yaylalarındaki güzelim Atacadero Kızılderili ülkesinden, New England'dakilere eş güzelim yemyeşil vadilere, çamlıklara ve uzanagiden çayırlara iniyor (Arizona'da Bowie'den geçerken tan vakti biraz durup kestiriyoruz, Beaudry kamyonda, ben tulumumu serdiğim soğuk kırmızı killi yerde, yıldızlar tepemizde—sessizlik, tek tük bir çakal uluması), bir bakıyorum, Arkansas'ı bir öğleden sonrası boyunca silip süpürüvermişiz, ardından Missouri'yle St. Louis'i ve son olarak pazartesi gecesi dalıp geçivermişiz İllinois'le İndiana'yı ve dayanmışız karlar içindeki Ohio'ya, geçtiğimiz çiftliklerdeki evlerin pencerelerinde içimi sevinçle dolduran renk renk Noel ışıkları var. "Üff be," diye geçiriyorum, "bi gidişte Mexicali'li senyoritaların ılık kollarından hızla ta Ohio'nun Noel karlarına..." Kamyonda bir radyo var, o seninki sonuna kadar açmış çalıp durmuştu tüm yol boyunca. Fazla konuştuğumuz

yoktu, ara sıra bağıra bağıra bir fıkra anlatıyordu, öyle yüksekti ki sesi kulak zarım (soldaki) patlayacak sanıyordum; patlamadı ama çok acıdı, her bağırışında yerimden zıplattı beni. Çok sevmiştim onu. Çok güzel yemekler yemiştik yolda, bildiği bir sürü kamyon durağında, Oklahoma'daki bir durakta fırında domuzla tatlı patetes yemiştik ki annemin evinde yediklerimden farksızdı, ha babam yedik, Beaudry'nin aç olmadığı zaman yok, ben de öyle ya, kış soğukları bastırınca e, Noel zamanı da, o yüzden yemekler şahane.

Yol boyunca yalnız İndepence'da (Missouri) duraklamış bir otelde kalmıştık, adam başına beş dolar, soygunculuk vallahi, ama Beaudry'nin uyuması lazımdı ve ben de sıfırın altında kamyonda kalamazdım. Pazartesi sabahı uyandığım zaman baktım, genç genç adamlar pırıl pırıl iş adamı giysilerini giymişler, şevkle sigorta bürolarına koşuşmaktalar, bir gün yükseliriz Harry Truman oluruz diyorlardır herhalde. Salı sabahı gün ağarırken Beaudry beni Springfield'in (Ohio) çarşısında ayazın ortasında bıraktığında, vedalaşırken ikimiz de üzgündük biraz.

Hemen seyyar bir büfeye yanaşıp çay içtim; kalan parama baktım, bir otele girip uyuyarak yorgunluğumu giderdim. Sonra Rocky Mount'a bir otobüs bileti aldım, çünkü Ohio'dan North Carolina'ya kadar olan Blue Ridge falan bütün o dağlık bölgeleri bu kış mevsiminde otostopla geçmeme imkân yoktu. Ama sabırsızlanarak gene de otostop yapmaya karar verdim ve otobüsle biraz gittikten sonra şoföre durmasını söyleyerek otobüsten indim, otobüs terminaline dönüp biletimi geri vererek paramı almak istedim. Paramı vermediler. Kaçıkça sabırsızlığım sonunda, sekiz saat sonra kalkacak ve duraklarda oyalana oyalana gidecek olan Charleston (West Virginia) otobüsünü beklemek zorunda kalmıştım. Ben de, yallah, başladım otostopçuluğa, Springfield'dan çıkıp başka bir kasabanın otobüs terminalinden daha uygun bir otobüse binerim bu arada biraz da eğlenmiş olurum diye tasarlıyordum, akşam karanlığında dondurucu soğukta, o ıssız

dağ başında durmaktan ellerim ayaklarım buz kesti. Bir ara şansım açıldı, birisi beni küçük bir kasabaya kadar götürdü de orda terminal görevini de yapan küçük bir telgraf bürosunda otobüsüm gelene dek beklemeye başladım. Bu da bütün gece dağlık bölge boyunca yavaştan giden otobüslerden biriydi ve hıncahınç doluydu; şafak sökerken otobüs homurdana homurdana Blue Ridge'e tırmanmış ve karlar altındaki görkemli kereste ormanlarından geçmiştik, ve Allahın günü dura kalka dağı inmiş Mount Airy'ye girmiş ve—şükür—sonunda Raleigh'e varmıştık. Orda otobüs değiştirip belediye otobüsüne bindim ve şoförden beni kır yolunun başında indirivermesini rica ettim. Kır yolu, çamlıklar arasından kıvrıla kıvrıla üç mil kadar uzanıyor ve annemin Big Eosonburg Woods'daki evine çıkıyordu. Rocky Mount'a çok yakın bir yerde oturuyordu annem.

Şoför beni indirdiğinde saat akşamın sekizini bulmuştu, o üç millik mehtaplı, dondurucu Carolina yolunda sessizce yürüdüm, tepemdem geçen bir jet uçağının izi ayı ve tabanı karlı gök kubbeyi ikiye biçiyordu. Doğuya, hele karlı bin noel zamanı dönmek çok mutlu ediyordu beni, yer yer önlerinden geçtiğim çiftlik evlerinin pencerelerindeki küçük süs ışıkları, sessiz ormanlar, çam kokan çıplak ve ürkütücü ıssızlık, düşlerimin gri mavi ormanlarına doğru koşan tren raylan.

Saat dokuzda, sırtımda çanta gelmiş annemin bahçesine dayanmıştım, annem beyaz fayans kaplı mutfağında bulaşığını yıkıyor, yüzünde acıklı bir ifade—oğlunu bekliyordu (geç kalmıştım), belki de hiç gelmeyeceğimi düşünüyordur, "Zavallı Raymond, ne diye hep otostopçuluk yapar da beni üzüntüden kahreder böyle, ne diye başka insanlar gibi olamaz?" diye hayıflanıyordur. Bahçenin soğuğunda öyle dikilmiş ona bakarken, Japhy gelmişti aklıma: "Ne diye bozum oluyor beyaz fayanslı mutfaklara ve (Japhy'nin ağzıyla) 'mutfak makineleri'ne? İnsanlar Dharma Serserileri gibi yaşasalar da yaşamasalar da, iyi yürekli değiller mi yani? Seve-

cenlik, Budacılığın özüdür." Evin ardında, bütün kışı ve ilk yazı ağaçların altında meditasyon yaparak geçireceğim büyük bir çam ormanı var, işte orda her şeyin gerçekliğini bir başıma arayıp duracaktım. Çok mutluydum. Evin çevresini dolaşarak pencereden, içerdeki Noel ağacına baktım. Yüz metre ötedeki köy çarşısında iki dükkân, bu kasvetli ağaçlığın karanlığında ılık ışıklı bir sahne yaratıyordu. Köpek kulübesine baktım, bizim Bob soğukta titriyor ve hızlı hızlı soluyordu. Beni görünce hayatından memnun, mırıldanmaya başladı. Bağını çözdüm, havlayarak çevremde zıpladı ve benimle eve girdi. Annemle ılık mutfakta kucaklaştık, kız kardeşimle kocası ve yeğenim Lou da salondan gelip beni selamladılar, artık evimdeydim gene.

19

Hepsi de salondaki kanepede, koskoca gaz sobasının yanında yatmamı istemişlerdi, ama ben (eskisi gibi) kışın bomboş duran pamuk tarlasına ve öteki çamlığa bakan altı pencereli kapalı arka balkonda yapmayı komuştum aklıma odacığımı. Altı pencerenin hepsini açacak, sevgili uyku tulumumu balkondaki kanepenin üzerine serecek ve başımı çekip yumuşacık naylon kılıfın içine kış gecelerinde temiz uykular çekecektim orada. Herkes yattıktan sonra ceketimi giyip, başıma kulaklıklı başlığımı ve ellerime eldivenlerimi geçirip üzerime naylon pançomu da örttüğüm gibi pamuk tarlasında yürüyüşe çıktım, ay ışığında gezen bir keşişe benziyordum. Ay ışığı yerdeki kırağıları ve yolun sonundaki eski mezarlığı ışıtıyordu. Komşu çiftliklerin çatıları birer bembeyaz kardan aynalardı sanki. Ardımda Bob, pamuk tarlasını dolaştım. Bob iri bir av köpeği, az ilerde oturan Joyner'lerin küçük köpeği Sandy ve sahipsiz birkaç köpek de bizimle birlikte (bütün köpekler sever beni); ormanın kıyısına ulaşıyoruz. Geçen

ilkyazda orada yavru bir çam ağacının altında meditasyon yapmak için gide gele küçük bir patika oluşturmuştum. Hâlâ duruyordu o patika. Orman beni buyur etmeye hazırdı kapısından—az aralıklı uzunca iki çam fidanı bir geçit oluşturmaktaydı da... Oradan her geçişimde ellerimi kavuşturup eğilir ve ormanın güzelliklerini bahşettiği için Avalokitesvara'ya şükranlarımı sunardım. Geçitten girip, ay ışığında bembeyaz Bob'u izleyerek yavru çamıma yürüdüm, oturmak için ağacın altına yaydığım otlar samanlar hâlâ orda duruyordu. Pançomu düzeltip ayaklarımın altına aldım ve meditasyona oturdum.

Köpekler de ön ayakları üzerinde meditasyondaydılar. Hepimiz tam bir sessizlik içindeyiz. Ortalık donmuş bir mehtaba bürünmüş, sessiz. Soğuğun kutsadığı saf bir sessizlik. Olsa olsa beş mil ötedeki Sandy Cross'ta bir köpek havlamakta. On iki mil uzakta geceleyin 301'den geçen koca kamyonların çok ama çok hafif gelen uğultuları bir de... Ve tabii bir de kuzeye ve güneye New york'a, Florida'ya giden Atlantic Coast Line yolcu ve yük katarlarının ara sıra işitilen dizel homurtuları... Kutsanmış bir gece. Birden bomboş düşüncesiz bir dalınç haline geçiyorum ve anlıyorum: "Bu düşünce durmuştur." ve içimi çekiyorum, artık düşünmeme gerek yok, tüm gövdem tatlı, kutsanmış bir erince girmiş, her yanım gevşemiş, bütün bu düşün, düşleyenin ve düşlemenin de kendisini içerin fani dünyayla tam bir uyum ve barış içindeyim. Bir yandan da türlü türlü düşünceler, örneğin "Ormanlıkta bencileyin sevecenlik uygulayan bir kişi, bu dünyada ki tüm tapınaklardan evladır.", uzanıp okşuyorum Bob'u, dönüp sevinçle yüzüme bakıyor. "Bu köpek gibi bütün yaşayan ve ölen yaratıklar, ben de dahil, kalıcı değiliz, kendimize özgü bir varlığımız da yok; bir varmışız bir yokmuşuz. Tanrım, var olmamız imkânsızdır o halde. Ne acayip şey, tam bizlere layık, ve hakkımızda en hayırlısı da bu! Bu dünya gerçek olsaydı ne korkunç olurdu ya! Ölümsüz olurdu o vakit." Naylon pançom soğuktan koruyor beni, minik bir çadır-

dayım sanki; bağdaş kurmuş öyle uzun bir süre kaldım kış gecesinin ormanlığında, bir saat kadar sonra eve döndüm, salondaki sobanın karşısında ısındım, herkes uyumakta, ve balkondaki tulumuma girip uykuya daldım.

Ertesi akşam Noel arifesiydi; elimde bir şişe şarap televizyondaki eğlence programlarını ve New York'taki Saint Patrick Katedrali'nden naklen yayınlanan gece yarısı ayinini izleyerek geçirdim, bütün o şaşaalı törenler, örgütlenmeler, görkemli mihrapların önündeki kolalı beyaz dantelli cüppeler giymiş ciddi rahipler, benim yavru çamımın altındaki çerden çöpten minderimin yarı değerinde bile olamaz. Gece yarısından sonra solukları kesilmiş bir ana baba, kız kardeşimle kocası Noel ağacının altında hediyeleri diziyorlar, Roma Kilisesi'nin tüm görkemli zenginliklerinden ve onları bekleyen tüm piskoposlardan daha görkemli buluyorum bu sahneyi. "Çünkü," diye geçiriyorum, "Augustine andavalın teki, Francis de ahmak ağam olur." Kedimiz Davey ansızın kucağıma atlayarak kutsuyor beni, sevimli kedi, İncil'i ılık sobanın ve ışıklı Noel ağacının karşısında okuyorum bir parça Saint Paul'den. "Önce ahmak olsun ki, akıllı olmayı öğrensin," ve hemen sevgili Japhy geliyor aklıma, burda olsaydı da bu Noel gecesinin tadını çıkarsaydık birlikte. "Zaten dolusunuzdur," diyor Saint Paul, "Zaten zenginlikler içindesiniz. Bu dünyayı ermişler yargılayacaktır." Sonra içim yarılıveriyor ve fışkırıyor bir şiir, San Francisco Zaman'ın Rönesansı şiir okuma gecesinde söylenen tüm şiirlerin topundan daha güzel bir şiir: "Göbeklere et, ve etlere göbek; bil ki Tanrı onu da onları da, bir gün yok edecek."

"Evet," diyorum kendi kendime, "eğlenceler geçididir, insanın burnundan gelir..."

O hafta evde yalnızım, annem New York'a bir cenazeye gitmiş, öbürleriyse çalışıyorlar. Her gün öğleden sonra köpeklerimle çam kokulu ormanıma gidiyorum, güneyin ılık güneşinde okuyorum, çalışıyorum, meditasyon yapıyorum ve hava kararırken eve dönüp herkese yemek hazırlıyorum.

Bir de bahçede bir yere basketbol ağı astım, her sabah güneş doğarken çıkıp basketbol atışları yapıyorum. Geceleri, millet yattıktan sonra, gene koruya dönüyor, yıldızların, kimileyin de yağmurun altında pançomu giymiş, oturuyorum. Ağaçlarla aram iyi. Emily Dickinsonvari kısa dizeler yazarak eğleniyorum; örneğin "Yedi kedi bir kedi yedi," ya da "esmer semer, Dallas'ı salladı," ya da "Karpuzun çekirdeği, üretir bir ereği; sulusu ve irisi, aman ne otokrasi,"

"Essin estiğince de, gelsin sonsuz mutluluk," diye dua ediyorum geceleri koruda, her gün yepyeni ve gittikçe güzelleşen dualar buluyorum. Ve şiirler yazıyorum, örneğin kar yağarken, "Böyle kar, söyle yâr; yumuşak, yavaş ak," ve bir kez de şöyle yazmıştım, "Şu dört şeyden kaçamazsın: 1. Esnetici Kitaplar. 2. Tekdüze Doğa. 3. Sıkıcı Yaşam. 4. Bomboş Nirvana, aldınız mı ha!" Kimileyin, Budacılığın da, şiirin de, yalnızlığın da basketbolün de tembel ama ateşli gövdeme bir yarar sağlamadığı zamanlar, şöyle yazıyordum: "Ne yapsam yaş, Ey arkadaş! İçim bihuş." Bir gün öğleden sonra yolun öbür yanındaki domuz ahırına girin kazlara bakıyorum, pazar günüydü, Carolina radyosundan rahiplerin avaz avaz verdikleri vaazları işitiliyordu, hemen yazdım: "Sonsuzluğun içindeki tüm yaşayan ve ölen kurtları, ve onları yiyen şu kazları kutsamakta, vaazımaz bu pazar sabahı..." Bir gece düşümde şu sözleri işittim: "Nedir ki acılar, bir cariyenin solumasından başka?" Ama Şekspir herhalde, "Ah, inancım var da ondan katlanırım bu soğuk yergilere," derdi. Sonra birden bir gece yemekten sonra bahçenin rüzgârlı karanlık ayazında dolaşırken dayanılmaz bir keder sardı beni ve kendimi yere atıp ağladım "Öleyim, ah ölsem," diye. Çünkü bu yabancı katı soğuk yeryüzünde yapılacak başka ne vardı ki! Ve o anda aydınlanmanın kutsal tadını göz kapaklarımda ılık süt gibi duyumsadım, içim ıpılık oluverdi. Ve o anda Rosie'nin ve tüm ölmüşlerin, ölen babamın, ölen ağabeyimin, ölen amcalarımın, yeğenlerimin, teyzelerimin artık öğrenmiş oldukları gerçekliğin bu olduğunu kavradım; an-

cak ölü bir insanın kemiklerince kavranılabilen ve Buda'nın Ağacından, İsa'nın Çarmıhından ötelerde bir gerçeklikti bu. Havaî bir çiçek say bu dünyayı, ve öyle yaşa. Biliyordum bunu ben! Bir de, dünyanın en berbat serserisi olduğumu biliyordum. Elmasın ışıkları gözlerime vurmuş, kamaştırmıştı onları.

Kedim buzdolabının önünde miyavlıyordu; bakalım neler sunulacak önüne merak içinde hayvan... Bir güzel besledim onu.

20

Bir süre daha geçtikten sonra meditasyonlarım ve çalışmalarım meyvelerini vermeye başlamıştı. Ocak sonlarında başlamıştı bu, dondurucu bir gece ormanda ölüm sesizliği içinde şu sözleri işittim gibi gelmişti bana: "Her şey her zaman yerli yerindedir, her zaman, her zaman," Birden Hoo diye bağırmışım, sabahın biri olmuş falan, köpekler koşarak zıplamaya koyuldular. Bağırayım, sesim yıldızlara ulaşsın istiyordum. Ellerimi kavuşturup duaya başladım, "Ey bilen ve dingin uyanmışlığın ruhu, her şey her zaman yerli yerindedir, her zaman, her zaman; şükür sana, şükür sana, şükür sana, amin." Bana ne cadılardan, gulyabanilerden, spermler, kemikler ve tozlardan. Özgürlük duygusuna kapılmıştım, demek ki özgürdüm.

O anda Warren Couglin'e yazmak geldi içimden, Alvah'ın, benim ve Japhy'nin delişmen azgınlıkları yanında onun alçakgönüllülüğünü, ağırbaşlılığını anımsayarak iyice

özlemiştim onu: "Evet, Couglin, pırıl pırıl bir şimdi-lik söz konusu olan ve işte kavuştuk ona ulan; baksana nasıl kaplıyoruz Amerika'yı saydam bir örtü gibi ve orayı ışıklı bir artık hiçbir yer haline sokuyoruz."

Şubatta havalar biraz daha ılındı, donmuş toprak çözülmeye, geceleri koruda hava daha bir yumuşamaya, balkondaki uykularım daha bir tatlanmaya başladı. Gökte yıldızlar ıslanmış gibiydiler, dipdiri. Yıldızların altında ağacımın dibinde yarı-uyur bir halde bağdaş kurmuş otururken dalıyorum ve "Moab? Kim bu Moab?" diye söyleniyorum, kendime geldiğimde elimde yumuşak tüyler, "Moab, hepsi aynı düşsellikler—aynı düş. Hepsi de aynı boşluktan kaynaklanıyor, ey Tanrım!" Ve bütün bu sözleri zihnimde yineleyerek kendimi yetiştiriyorum: "Ben boşluğum, boşluktan farklı bir yanım yok, boşluk da benden farklı bir şey değil; gerçek şu ki, boşluk benim." Bir su birikintisinde parlayan yıldızı görüyorum, hemen tükürüyorum suya, yok oluveriyor yıldız, ve "gerçek miydi bu yıldız?" diye soruyorum.

Bütün bu görkemli meditasyonlardan sonra gidecek ılık bir yuvanın bulunduğu gerçeğini aklımdan tam olarak siliyor değilim. Ve o ılık yuvayı kotarıp içinde beni barındıran eniştem de benim orda çalışmadan kalmamı pek hoş karşılamıyor, her geçen gün hava biraz daha gerginleşiyordu. Bir kezinde ona bir kitaptan, acıların insanları nasıl olgunlaştırıp büyüttüğüne değgin birkaç satır okumuştum, o da hemen yapıştırmıştı: "Acılar insanı büyütseydi, şu anda benim bu eve sığmamam lazımdı,"

Köyün çarşısındaki dükkâna gidip ekmek, süt falan aldığımda orda oturan çocukluk arkadaşlarım sorardı: "Ne yapıyorsun yahu o korulukta sen?"

"Eh, gidip orda çalışıyorum,"

"Artık yaşlandın yahu, hâlâ öğrencilik mi yapıyon?"

"Bazen de oraya gidip uyuyorum falan,"

Ne var, bana bu soruları soranları bütün gün kırda avare avare dolaşır, yapacak bir şeyler aranırken görürdüm, bir

şeyler yapar gibi görünsünler de karıları onları gerçekten harıl harıl çalışıyor sansın diye, ama yutturamazlardı bana. Koruluğa gidip biraz kestirmek ya da hiçbir şey yapmadan orda oturmak için gizli gizli can attıklarını pekâlâ biliyordum, oysa ben utanmadan, açık açık yapmaktaydım bunları. Tedirgin olduğum falan yoktu. Benim ve onların kemiklerindeki ve gecenin rahmeti altında yatan topraktaki ölülerin kemiklerindeki özün, sonsuza dek dingin ve mutluluk içinde kalan ortak kişisel bir öz olduğu gerçeğini bildiğimi nasıl iletebilirdim onlara ki? İnanıp inanmamaları fark etmez benim için ya. Bir gece yağmurluğuma sarınmış aralıksız yağan sağanağın altında oturuyordum, kauçuk kukuleteme çarpan yağmurun pıtırtısına uydurduğum bir şarkı tutturmuştum: "Yağmur damlaları sevindirir adamları; yağmur damlaları, sevinçten var mı farkları? Sevinç de tut ki bu yağmurun damlaları, evet, sevinç yağmurun damlaması, ver bulut ver, sellice yağmur!" Umurumda mı o dört yol ağzındaki bakkal dükkânında bütün gün tütün çiğneyip, çubuk yontan o heriflerin benim ölümcül tuhaflıklarımı tiye almaları? Nasıl olsa hepimizin er geç mastikamız çıkacak mezarlarımızda. Hatta bir gün orda oturan yaşlı bir adamla kafaları tütsülemiştik, ve köy yollarında arabayla dolaşmaya çıkmıştık da o zaman ona o korulukta oturup nasıl meditasyon falan yaptığımı anlatıvermiştim; adam ne dediğimi anlayıvermişti ve vakti olsaydı ya da çekinmese aynı şeyleri kendisinin de yapmak istediğini söylemişti, ve bunları söylerken adamın sesinde esef eder gibi bir özlem bir gıpta bile vardı. Herkes her şeyi biliyor aslında.

21

Her yanı seller götürüp tarlalar çamurlu gölcüklere dönüştükten sonra ilkyaz gelmişti. Yeğin esen ılık rüzgârlar kar gibi bembeyaz bulutları dört bir yana dağıtıyor, ortaya çıkan güneş havayı ısıtıyordu. Ilık günleri güzel mehtaplı ılık geceler izliyordu. Bir gece saat on birde yeşilli sarılı bir kurbağa, kıyısında sazdan samandan yaygımı serdiğim yeni yerim olan Buda Deresi'nde kuvak vak vak şarkısını söylemekteydi. Çamlığın ortasındaki çimenlerle kaplı bir düzlükten akan ince bir derenin kıyısındaki birbirine dolanmış ikiz ağaçların altındaydı yeni yerim. Bir gün orda küçük yeğenim Lou'yla birlikte oturuyorduk. Ben yerden bir şey alıp sessizce havaya kaldırdım. Ağaca yaslanmış oturmaktaydım, küçük Lou da karşımdaydı. "Nedir o?" diye sordu, Lou. Ben de, "O," dedim ve elimi şöyle yere paralel olarak bir savurup, "Tathata," dedim ve yineledim, "O.. o, dur." ve ardından, elimdekinin bir çam kozalağı olduğunu söyleyince, Lou zihninden "çam kozalağı" sözcüklerinin yarattığı imgeyi geçirmişti; tıpkı sut-

ralarda söylendiği gibi: "Boşluk ayırt etmektir." Lou hemen "Başım zıpladı, beynim sarsıldı, gözlerim fırladı, saçımda sakar var, sakar çeneme çarptı." diye bir tekerleme tekerledi ve ekledi, "Ben de bi şiir yazsam ya!" Bu anın şerefine bir şiir yazmak istiyordu.

"Tamam," dedim, "ama hemen yapıver bir şiir, hiç kafanı yormadan."

"Tamam.. Çam ağacı sallanır, rüzgâr bi şey fısıldar, kurbağalar der guvak vak, dinle de bak, bak!"

"Oo! Bizim meslek gidiyor elden..."

"Ne?"

"Guvak vak-bak, bak!"

"E, ne olmuş yani?"

"Vak! Bak!—Neyse, yok bi şey." Pipomdan bir nefes çekiyorum sakince, yüreğimde sulh sükun.

Yeni yerime "İkiz Ağaç Korusu" adını taktım, sırtımı yasladığım birbirine dolanmış iki ağaçtan esinlenip. Ak ladin ağacı bunlar, geceleyin ak aka parıldıyorlar ve karanlık patikada her ne kadar kılavuzluğumu bizim Bob yapıyorsa da daha yüz metre öteden nereye gideceğimi gösteriyorlar. Bir gün o patikada giderken Japhy'nin bana verdiği tesbihi kaybetmiştim, ama ertesi gün patikanın tam üzerinde gene bulmuştum; "Dharma yitirilemez ki, işlek bir yol üzerinde hiçbir şey kaybolmuyor," diye düşündüm.

İlkyaz sabahları erkenden kalkıyor, köpekler de neşeli benim gibi, unutuyorum Budacılık Yolu'nu falan ve kıvanmakla yetiniyorum; baharın getirdiği minik yavru kuşlara bakıyorum, yazın iyice semirecekler; köpekler esnemekte, nerdeyse Dharmamı yutacaklar; dalga dalga çayırlar, tavuklar gıdaklar... Bahar geceleri, ay bulutların ardında, Dhyana yapıyorum. Ve görüyorum gerçeği: "İşte bu odur. Dünya, cennetin kendisidir; ben de kalkmış cenneti burnumun dibinde olanlardan ötede ayırıyorum, cennet bu zavallı acınası dünyadan başka bir şey değil ki! Ah, bir gerçekleştirebilsey-

dim, unutup kendimi tüm meditasyonlarımı her yerdeki tüm canlı varlıkların uyanmalarına adayabilseydim! İşte o zaman görebilecektim her şeyi açık açık, ve gördüğüm her şey sevinç—yalnız—sevinç olacaktı."

Akşama uzayıp giden öğleden sonraları otların üzerinde yorulana dek oturup "hiçbir şey düşünmeden", biraz da uyuklayıp kıvılcım gibi yanıp sönercesine düşler görmek... Bir kezinde şöyle bir düş görmüştüm; perili bir köşkteyim de tavan arasından annemin uzattığı bavul bavul gri etleri yukarı çekiyorum ve huysuzlanarak yakınıyorum: "İnmiycem işte, inmem aşağı bir daha! (bu dünyanın işlerini görmeyeceğim yani)" Bomboş bir varlıkmışım da, sonsuz gerçek özümün kıvancını tatmakmış tek işlevim gibi geliyor bana.

Günler günleri kovalıyor, ben üzerimde iş tulumlarım, ne saçımı taradığım var ne de öyle traş olduğum var, köpeklerimin ve kedilerimin eşliğinde, çocukluğumun mutlu yaşamını yaşıyorum bir kez daha. Bu arada A.B.D. Orman İşleri'ne Washington Eyaletindeki High Cascades'in Desolation Peak'de (Yanlızlık Doruğu) yangın gözcüsü olarak çalışmak için yazdığım müracaat mektubuna cevap geldi, beni işe alıyorlardı. Mart ayında Japhy'nin kulübesine gitmek için yola çıkarım, ve böylece Washington'daki yazlık işlerime yakın olurum diyordum.

Pazar geceleri evdekiler onlarla birlikte çıkıp arabayla gezmemi istiyorlardı, oysa ben evde yalnız başıma kalmayı yeğliyordum, onlar da öfkelenip "Nesi var bu adamın yahu!" diye söyleniyorlar ve mutfakta falan, duyabileceğim biçimlerde yüksek seslerle, "Budacılığımın" boşunalığını yararsızlığını tartışıyorlardı. Sonra hepsi arabaya doluşuyorlar ve gidiyorlardı. Ben de mutfağa dalıp başlıyordum şarkıya Frank Sinatra'nın "You're Learninig the Blues" şarkısını öyküneerek "Masalar bomboş, herkes gitmiş..." diye. Kaçığın tekiydim, evet, ama mutlu mu mutluydum. Ve pazar günleri öğleden sonra köpeklerimle birlikte ağaçlarıma gidiyor, oturup yere, avuçlarımı açıp yukarı doğru, Allah ne verdiyse artık

kabul ediyordum avuç avuç sıcacık güneş ışıklarını. "Nirvana bu devinen pençedir," diyorum meditasyondan sonra gözlerimi açar açmaz ilk olarak çimenlerin üzerinde düşe dalmış Bob'un ön ayağını oynattığını görerek. Ve açık, temiz, basıla basıla dümdüz olmuş patikamdan geriye dönüp eve gidiyorum, ay ışığında saklanan sayısız Budaları göreceğim geceyi bekleyerek...

Ama enişteme yaptığımız garip tartışmadan sonra birden huzursuz olmuştum; köpeğimiz Bob'un zincirini çözüp onu yanımda koruya götürmemi doğru bulmuyormuş enişteme. "O köpeği zincirden çözemeyecek kadar çok para harcadım ben o köpeğe,"

Ben de, "seni de bağlasalar bi zincire, bütün gün sızlansaydın o köpek gibi, neler hissederdin?" diye sordum.

Enişte'min yanıtı hazır: "Ne olmuş yani? O da bi şey mi?" ve kız kardeşim de katıldı: "O da bi şey mi yani?"

Tepem atmıştı, öfkelenerek fırladım, ormana gittim, bir pazar günü öğleden sonraydı, gece yarısına dek orda aç açına oturmayı koydum aklıma, sonra da dönüp pılımı pırtımı toplayarak gece vakti kimseye görünmeden çekip gitmeyi... Ama birkaç saat sonra annem arka balkondan seslenerek yemeğe çağırdı beni; dönmeyecektim. Sonra küçük Lou geldi ağacımın oraya ve yemeğe gitmem için yalvardı da...

Küçük derede kurbağalar vardı, en beklenmedik zamanlarda vıraklarlar ve meditasyonlarımı keserlerdi. Sanki bilerek yaparlardı bunu, bir öğle vakti bir kurbağa üç kez vırakladı ve bütün gün başka hiç ses çıkarmadı. Üçlü Araç'ın bir yorumunu mu yapmıştı acaba? İşte o anda da kurbağa bir kez vıraklamıştı, muhakkak bu kez de Birinci Araç olan Sevecenliği anıştırıyor olmalıydı. Ben de kalkıp küçük Lou'yla eve döndüm, olanları aklımdan silmeye karar vermiştim, köpeğe acımayı bile unutacaktım. Ne üzünçlü, ne gereksiz bir düş. O gece gene koruda tesbihimi çekerken bakın ne dualar düzmüştüm: "Gururum incindi: Boşluk bu, geç! Benim işim yalnızca Dharma'yla: Boşluk bu, geç! Zincir kavramını algı-

layışım: Boşluk bu, geç! Ya Ananda'nın merhameti: O da boşluktur, onu da geç!" O sırada eskilerden bir Zen ustası çıkagelseydi, zincirlenmiş köpeği kalkıp bir de tekmeleseydi ve hepimizi irkiltip uyandırıverseydi bir. İnsanlara köpeklere ve kendime değgin kavramlarımdan arındığım için mi bütün bu sıkıntım? Ortada olan şeyleri yadsımanın açtığı bir yara mı bu içimdeki? Köylük yerde bir pazar günü yaşanan iç sızlatıcı küçük bir dramdı bu işte: "Raymond köpeğin zincire vurulmasına karşı," Ama geceleyin ağacın altında birden şaşılası bir düşünce: "Her şey boşluktur ama uyanıktır! Her şey, zaman ve uzay ve zihin içre boştur." Bu sonuca varın ertesi gün, coşkuyla dolu, her şeyi evdekilere açıklama zamanı geldiğine karar verdim. Güldüler bana hepsi. "Ama dinleyin! Hayır! Bakın! Çok basit, durun da anlatayım size çok açık bir biçimde. Her şey boşluktan ibarettir, di mi?"

"Ne demek boşluk, yahu? Bak, bu portakal şimdi benim elimde, di mi?"

"Boşluk o, her şey boşluktur, evet bi şeyler geliyor ama gidiyorlar da... Yapılan her şey bozulmaya mahkûmdur; bozulmaya mahkûmdur çünkü yapılmışlardır da ondan!"

Kimsenin aldırdığı yok.

"Hay seni de Budanı da; oğlum, kendi öz dinin yetmiyor mu sana ki?" diyor annemle kız kardeşim.

"Her şey geçmiştir, geçip gitmiştir, evet geçmiş ve gitmiştir," diye haykırıyorum. "Ah," diye ordan oraya dolaşarak anlatıyorum, "gördüğümüz şeyler boştur, çünkü varmış gibi görünürler, öyle değil mi? Onları görürsünüz, ama onlar ölçülemeyen tartılamayan ya da elle tutulamayan atomlardan oluşmuştur, en aptal bilimciler bile biliyor artık bunu. Atomun bile bi sonu bulunmuyo, her şey uzayda bi cisim görüntüsü veren bi takım boş düzenlemelerden ibarettir, büyük diye bi şey yok, küçük bi şey yok, ne de yakın ve uzak, doğru ve yanlış... Hepsi bi hayalet bunların, bu kesin."

"Hayalet!" diye bağırıyor küçük Lou, şaşkın. Aslında beni anlıyor o, ama "Hayalet" lafı geçince korkmuştu biraz.

Eniştem, "Bak," diyor, "eğer nesneler boşluktan ibaretseler o zaman bu portakalın elemde olduğunu nasıl hissedebiliyorum? Dokunuyorum işte ona, hatta yerim de, yutarım da; sen buna cevap bul bakalım."

"Zihnin portakalı düşünüp görüp işitip koklayıp tadıp dokunup bu portakaldır dedirtiyo sana; ama zihin olmasaydı sen o portakalı göremez, işitemez, koklayamaz, tadamazdın, hatta aklından bile geçmezdi bi portakal düşüncesi; yani o, o portakal, varoluşunu senin zihnine borçludur! Anlamıyor musun bunu? Kendi başına hiçbi şeydir o. Hep zihnimizde bunlar aslında, zihninde gördüğün bi şey. Yani boşluktur, uyanık bi boşluk."

"Dediğin doğru olsa da, beni ilgilendirmez."

Hazır coşmuşum, o gece ağaçlığa gidiyorum ve düşünüyorum, "Bu sonsuz evrende bulunuşumun anlamı nedir? Yeryüzünün bir bucağında yıldızlara karşı oturmuş düşünüyorum da aslında her şeyin boşluğu ve uyanmışlığı içinde boş ve uyanığım. Bunun anlamı şu ki ben boşluğum ve uyanığım, ve benimle bütün öbür şeyler arasında hiçbir fark yoktur. Yani bu da her şeyle bütünleşmiş olduğumu gösterir. O halde ben bi Buda olmuşum." Gerçekten de böyle duyumsuyor, buna inanıyordum, ve California'ya dönünce bunları Japhy'ye anlatacağımı geçirerek içim sevinçle doluyordu. "Hiç olmazsa o dinler beni," diyerek şişindim. Büyük bir sevgi besliyordum ağaçlara karşı, çünkü aynı şeylerdik aslında; benimle tartışmayı akıllarından bile geçirmeyen köpekleri okşuyordum. Tüm köpekler Tanrıyı severler. Sahiplerinden daha da bilgedir onlar. Tutup anlatıyorum bunu köpeklere, kulaklarını dikerek yüzümü yalıyorlar. Yanlarında bulunmam yetiyor onlara, aldırmıyorlar başka bir şeye. Hiçbir kimse, hiçbir şey değilsem de, o yıl en azından köpeklerin ermiş Raymonduydum.

Kimileyin ağaçlıkta oturup çevremde bulunan şeylere uzun uzun bakardım, varoluşun gizlerini sezmeye çalışırdım. Ottan yaptığım Saf Tathagata tahtımın önünde eğilen kutsal

sarı uzun sazlara bakar, onların nasıl her yöne doğru baş uzattıklarını, esen yelin buyurduğunca Ta Ta Ta diye nasıl görkemlice sohbetleştiklerini izlerdim. Ve bu sazlar yan tarafta yalnız başına duran kimi kibirli otlarla ya da kimi hastalıklı, yarı ölü otlarla dedikodulaşırlar; ve yelin esmesiyle tüm canlı otlar topluluğu birden kaynaşıverir ve sarı saplarıyla tutundukları yere eğilmeye başlarlar—ve "İşte!" derim, "budur o!" "rap rap rap," diye seslenirim ota saza ve bakarım hepsinin başlarını yelin estiği yöne uzata uzata bana yön göstermelerine salkım saçak, kimileri tohum çiçek nemli yerdeki kökünden fışkırıp karmasını yaşayarak... Diken diken olurdu tüylerim. Dalardım uykuya ve düşümde bakın ne sözler: Bu öğretiyle yeryüzü hitam bulur," ve başını sallayan annemi görürdüm, gözlerini yummuş, üzgün ciddi. Dünyanın bezdirici sıkıntılarından, onulmaz dertlerinden bana ne? İnsan kemikleri tüm evrene ağır ağır yayılan birer boş yıldız kalıbı... "Bhikku Boş Fareyim ben!" diyorum düşümde.

Her yerde gezip duran küçücük benliğin yakınmalarından bana ne? Beni saran şey şimdi dışaesmelik, ilişki-kesmelik, budanmışlık, çıkarılmışlık, söndürülmüşlük, durdurulmuşluk, olaysızlık, yitmişlik, çıkmışlık, bağını-koparmışlık, nir-lik, vana-lık, koptu! "Düşüncelerimin tozları birikerek topraklaşıyor," diye geçiriyorum, ve bakıyorum gülümsemişim, çünkü işte sonunda beyaz bir ışık sarmış her yeri her şeyi, görmekteyim.

Ilık ılık esen yelin çamları içli içli konuştuğu bir gece "Samapatti" dediğim bir hal gelmişti başıma. "Samapatti", Sanskritçe "Deneyüstü gezintiler" anlamına geliyor. Zihnimde bir uyuşukluk vardı ama kendimi oldukça güçlü hissediyordum. Sırtımı dik tutarak ağacıma yaslanmış oturuyordum ki birden bir sürü çiçek gördüm, dizi dizi pembe çiçekler—sarımsı bir pembelikte... Korumun sessizliğinde (nirvanaya erişmek, sessizliği yakalamaya benzer) eski zamanların hiç konuşmayan bir Budası olan Diparkara Buda'yı gördüm, bir karlı dağ gibi heybetli bir Buda'yı, gür kaşlarıyla John L.Le-

wis'e benzeyen ve yüzüme dik dik bakan Dipankara'yı. Hem de eskil Buda yurtlarından birindeydik, karlarla kaplı bir saha ("*Yepyeni* bir saha!" diye haykırmıyor muydu o zenci kadın!), bunları görür görmez az daha donuma edecektim. Sormayın artık nasıl gizemli bir yabansıl çığlık attığımı o sahneyi görür görmez! Çığlığım şöyle: Colyalcolor, her ne demekse. Gördüğüm sahnede benlik duygularımdan falan arınmış bir durumdaydım, salt bir ben duygusu yokluğu yani, her türlü yanlış yargılardan arınmış doğal ruh devinimleri egemendi yalnızca... Çaba yoktu, hata yoktu. "Her şey olması gerektiği gibi..." diye düşündüm. "biçim, boşluktur; boşluk, biçimdir. Hepimiz burada şu ya da bu biçimde ve boş olarak sonsuza dek süre gideriz. Ölülerin vardığı şu kemale bakın, şu dingin zengin Arı Uyanık Ülke'nin sessizliğine!"

North Carolina'nın bütün ormanlarının, evlerinin üzerinden çılgınca bağırıp, herkese bu görkemli bu yalın gerçeği ilan etmek istedim. Sonra, "Sırt çantam komple hazır, mevsim de bahar, sıcacık güneybatıya gider, Texas'ın Chihuahua'nın bomboş kırlarında, Meksika'nın geceleri neşe taşan, her kapısından müzik, kadın, şarap, haşiş, alengirli şapkalar fışkıran caddelerde gezmeye... Vira! Ne fark eder ki? Tıpkı bütün gün yerleri kazıp duran karıncalar gibi benim de yapacak başka şeyim yok ki! İstediğimi yapmaktan, sevecence davranmaktan, hayali yargılarım beni etkilemesin diye kaçınmaktan ve aydınlanma için dua etmekten başka yapacak bir şeyim yok." dedim kendi kendime. Ağacın altında Buda gibi oturuyorum, çevremde o dizi dizi "Colyalcolor" çiçekler, pembesi alı, fildişi beyazı; ve kuş cennetindeyim, düşümsü renk renk kuşlar bilmekteler uyanmış olan zihnimi ve tatlı tatlı ötüşerek kutluyorlar beni, gene düşsel ıtırlar içinde, gizemli bir eskilerdeyiz, Buda-sahalarının mutluluğunda, ve yaşamımın geniş pırıl pırıl boş bir sayfa gibi önümde uzandığını görüyorum ve ne istersem yapabilirim onunla.

Ertesi günü, gizemli gözlemlerimin bana verdiği gerçek

gücü sergilemesi açısından, garip bir şey olmuştu. Annem beş gündür öksürmekte ve burnu durmaksızın akmaktaydı, şimdi de boğazı ağrımaya başlamış ve her öksürüşünde boğazı daha da keskin acır olmuştu. Tasalandırıyordu onun bu hali beni. "Her şey boşluktur ve uyanıktır," diye diye derin bir dalınca girip kendimi ipnotize etmeye ve annemin hastalığının nedenleriyle iyileştirme çarelerini araştırmaya karar verdim. Birden, kapalı duran gözlerimin önünde bir konyak şişesi belirdi, tam üzerinde de sinema filimlerinde olduğu gibi tedricen görünen "Heet" ovma ilacının etiketi... Etiketteki küçük beyaz çiçekleri keskin çizgileriyle görmekteydim; küçük taç yaprakları olan yuvarlak çiçekler... Hemen kalktım; vakit gece yarısıydı. Annem yatağında öksürüyordu. Gidip kız kardeşimin bir hafta önce eve getirip yerleştirdiği bir kaç saksı peygamber çiçeğini alarak bahçeye çıkardım. Sonra ilaç dolabından biraz "Heet" alarak anneme verdim, boynuna sürerek ovuşturmasını söyledim. Ertesi günü annemin öksürüğü kesilivermiş, iyileşmişti. Sonraları ben otostopla batıya gittiğimde, bu olanları bir hemşire arkadaşımıza anlatmışlar; o da "Evet, çiçeklere karşı alerjiniz olabilir," demiş anneme. Bu önseziyi gördüğüm ve uyguladığım sırada insanların kendilerini cezalandırmak için kendilerini hasta edecek kimi fiziksel ortamları bilinçsiz olarak hazırladıklarını biliyordum; bunları, onlara Tanrısal yaratılışları ya da Buda yaratılışları ya da Allah yaratılışları ya da böyle tanrısal bir güce ne ad konulmuşsa o şey yaptırmaktaydı; zaten her şey böyle kendi kendine düzenlenmiyor mu! Bu benim ilk ve son "mucizem" olmuştu; çünkü bu konulara dalmaktan ve kurum satmaktan çekiniyordum. Üstelik ürkütüyordu işin sorumluluğu.

Evdekilerin hepsi bu önsezi olayını ve sonuçlarını işitmişti, ama pek önem vermiyorlardı bu konuya; gelin görün, ben de pek durmuyordum üzerinde bu olanların. En doğrusu da buydu. Çok zengindim artık ben; kısmetimde mi varmış, yoksa köpeklere acıyıp insanları affetiğimden ötürü mü, de-

neyüstü Samapatti ergilerim açısından bir milyarderler milyarderi olmuştum. Şurası kesindi ki, ben bir mutluluklar mirasyedisiydim, en son günah da erdemlilik günahıdır. O yüzden çenemi kapayıp yollara düşecektim ve gidip Japhy'yi görecektim. "Blues seni ayartmasın," diyor şarkısında Frank Sinatra. Koruda geçirdiğim son gece, otostop yaparak ordan ayrılacağım sabahın arifesinde, bu dünyadaki şeylerin yok olmayacaklarına, yalnızca son kerte saf gerçeközlerine ve yıldızözlerine uyanacaklarına değgin bir sözcük doğdu içime: "Yıldızöz" Ve açıkça gördüm ki yapılacak hiçbir şey yoktur; çünkü hiçbir şey olmamıştır ve hiçbir şey olmayacaktır, her şey boş bir ışıktan ibarettir. Böylece güçlendirip kendimi, sırtladım sırt çantamı, öperek annemi, vedalaştım. Annem beş dolar ödeyip eski çizmelerimi pençelettirmiş, kalın lastik ökçeler taktırmıştı altlarına. Bütün yaz boyu sürecek dağlardaki işime hazırdım artık. Başlıbaşına bir kişilik olan eski dostumuz bakkal Buddhy Tom beni arabasıyla 64 numaralı karyoluna dek götürmüş ve California'ya dek yapacağım üç bin millik yolculuğumun ilk adımlarını atarken bana el sallamıştı. Gelecek yıl Noel zamanı gene dönecektim evimize.

22

O sıralarda Japhy, Corte Madera California'daki küçük şirin kulübesinde beni beklemekteydi. Sean Monahan'ın çimenli dik bir tepenin üzerinde gözlerden uzak, sıra sıra selvilerin ardına kondurduğu ahşap bir yapıya yerleşmişti Japhy. Sean'ın kendi evi daha aşağıdaydı ve her tarafı okaliptüslerle, çamlarla kaplıydı. Ölmek üzere olan bir ihtiyar son günlerini geçirmek için yapmış bu kulübeyi; sağlam bir yapı. Orada kira falan ödemeden istediğim kadar kalabileceğimi söylemişti Japhy'yle Sean. Yıllarca bakımsız kaldıktan sonra, Sean Monahan'ın eniştesi genç, iyi bir marangoz olan Whitey Jones, orayı onarmış, tahta duvarları çuval beziyle güzelce kaplamış, içine güzel bir odun sobasıyla bir de gaz lambası koymuş ve adam ettikten sonra kendisi kent dışında çalışmak zorunda kaldığından, hiç nasip olmamış oturması orada. Japhy'nin kısmetiymiş o kulübenin sefasını sürmek; orada çalışmalarını sürdürüp tek başına sakin sakin oturmak. Birisi onu ziyaret etmek istese, dimdik tepeyi tırmanması gerek.

Yerler saz örgüsü yaygılarla kaplı; Japhy bir mektubunda "Oturup pipomu içerim, çayımı yudumlarım ve rüzgârın ipince okaliptüs dallarını kamçılayışını, sıra sıra selvileri hışırdatışını duyarım," diye yazmıştı. On beş mayısa kadar orda kalacaktı; o tarihte Japonya'daki bir Amerikan kuruluşunun davetlisi olarak tapınağın birinde bir Zen Ustasının yönetiminde çalışmalar yapmak üzere gemiyle Japonya'ya gidecekti. Japhy mektubunda "Bu arada sen de gelirsen, kulübebi paylaşırız, şarap içer, hafta sonları kızları çağırırız, geçeriz odun sobasının karşısına yer içer eğleniriz," diye yazmıştı. "Monahan, büyük bahçesindeki kimi ağaçları devirip, yakacak odun kesersek erzak paramızı vereceğini söylüyor; gel de odun nasıl kesilir öğreteyim sana."

O kış boyunca Japhy karlar altındaki Portland'dan geçip otostopla kuzeybatıya, kendi memleketine gitmiş, daha da kuzeye uzanarak mavi buzullar ülkesine, daha sonra da Kuzey Washington'ın Nooksack Vadisi'ndeki bir çiftlikte oturan bir arkadaşında kalmış. Tam bir hafta geçirmişler o dağ çiftliğinde sık sık da çevrede yürüyüşlere çıkarak. "Nooksack" ve "Mount Baker Ulusal Ormanı" adları beni coşturuyor zihnimde çocukluğumdan beri düşleyegeldiğim güzel kristal karlı buzlu çamlı imgeler yaratıyordu. Oysa şu anda North Carolina yolunda bunultıcı nisan sıcağında beni alacak ilk arabayı beklemekteydim. Çok geçmedi, genç bir lise öğrencisi beni Nashville denilen bir kasabaya kadar götürdü. Orda güneşin alnında bir buçuk saat kadar piştikten sonra pek ağzını açmayan ama iyi yürekli bir deniz subayı beni Güney Carolina'daki Greenville'e kadar götürdü. Bütün kış boyunca ve ilkyazın ilk haftalarında evin arka balkonunda çektiğim güzel uykulardan ve korudaki dinlenmelerden sonra bu otostopçuluk işi bana her zamankinden daha da zor daha da bir işkence gibi geliyordu. Greenville'de yakıcı güneşin alnında tam üç mil pisi pisine yürümüş karayolunu arayım derken kentin çarşılarında ve arka sokaklarında kaybolmuş hatta bir ara üstleri başları kapkara olmuş, tere batmış,

zenci işçilerin çalıştığı bir demirhaneden geçmiş ve "Cehenneme döndük gene!" diye bağırmıştım alevler yüzümü yalarken.

Şükürler olsun çok geçmeden bir yağmur bastırdı ve bir kaç otostoptan sonra yağmurlu bir gecede Georgia'ya vardım. Köhne nalbur dükkânlarının yola uzanan saçakları altında kaldırıma koyduğum sırt çantamın üzerine oturup biraz dinlendim, yarım şişe şarap içtim. Yağmur ha bire yağmakta, arabalar durmuyor. Greyhound otobüsü geçerken el sallayıp durdurdum ve Gainsville'e kadar otobüsle gittim. Orda tren istasyonunda bir yere kıvrılır uyurum diye düşündüm ama bir mil ötedeymiş istasyon, ben de daha yakındaki manevra sahasında yatayım bari dedim, ama bu kez de vardiya değiştiren bekçiler gördü beni; kalkıp demiryoluna yakın bir arsaya gittim. Ama aynasızlar bir arabayla bir aşağı bir yukarı gidiyorlar uzun farları yakıp ortalığı tarıyorlar (Allah bilir o demiryolu bekçileri ihbar etmiştir beni polislere, belki de öyle değil) ben de vazgeçtim orda yatmaktan, zaten bir sürü sivrisinek, kente dönüp pırıl pırıl ışıklı kafeteryaların önüne dikilip biri beni arabasına alsın diye bekledim. Polislerin hemen önünde; o yüzden üstümü başımı aramıyorlar, benden kuşkulanmıyorlar.

Ama alan yok beni, az sonra şafak sökecek, gidip bir otelde dört dolarlık bir odada güzel bir duş yapıyorum ve dinleniyorum. Çok kötü bu yersiz-yurtsuzluk duygusu, içim kararıyor gene, Noel'de doğuya gidirken olduğu gibi. Tek tesellim yeni kalın pençeli çizmelerim, bir de tıka basa dolu sırt çantam. Sabahleyin kasvetli bir Georgia restoranında, tavandaki pervaneli vantilatörlerin altında, karasinekleri kovalıyarak kahvaltı ediyorum; ve gene pişmekte olan karyoluna gidiyorum. Bir kamyon şoförü beni alıyor, Flowery Branch'a (Georgia) bırakıyor; sonra bir iki kısa otostopla Atlanta'yı geçiyorum ve Stonewall adlı ufak bir yere geliyorum. Orda iri yarı şişman kovboy şapkalı bir güneyli beni arabasına alıyor. Herif konuştukça viski kokuları saçılıyor

her yana, ha bire fıkralar anlatıyor, dönüp dönüp yüzüme bakıyor gülüyor muyum diye, benden yana her bakışında araba da çıkıveriyor sağ çizgiden bankete ve öbek öbek tozutuyor ardımızdaki yolu. Olacak gibi değil; ve daha varacağımız yere epey mesafe varken şurda yemek yiyeceğim diye bir bahane uydurarak arabadan iniyorum.

"Tamam arkadaş, hadi ben de senle geleyim yemeğe, sonra gene beraber çıkarız yola," demesin mi herif ! Sarhoş adam. Ve bastıkça basıyor gaz pedalına.

"Dur, bi tuvalete giricem," deyip lafı çeviriyorum. Yıldırıyor bu olay beni de "Artık otostopçuluğa paydos!" diyorum kendi kendime. "Otobüsle El Paso'ya gidecek kadar param var, orda da Southern Pacific trenine atladığım gibi... Yüz kat daha emniyetli!" Üstelik güneybatıdaki El Paso'nun (Texas) o açık mavi semaları altında uzanan uçsuz bucaksız bozkırında ne güzel uyurum, polis molis olmadan diye geçiriyorum ve kararım karar. Güneyden kaçmam gerek bir an önce, prangalı mahkûmlar ülkesi Georgia'dan uzaklara...

Otobüs saat dörtte geldi, gece yarısında Birmingham'a (Alabama), orda bir sıraya oturup öbür otobüsü beklemeye çalışıyor, ve sık sık başımı kaldırıp Amerikan otobüs terminallerinin silik hayaletlerini gözlüyordum: Gerçekten de kadının biri önümden önümden bir sis yumağı gibi geçivermişti, o kadının gerçekten varolmadığına yemin edebilirdim. Yüzünde, yapmakta olduğu şeye olan düşsel bir inanç maskesi vardı... Gel gör ki benim yüzümde de vardı aynı şey! Birmingham'dan sonra çok geçmeden Louisiana'da ardından Doğu Texas'ın petrol sahalarında, ordan uzun bir gün süren asker dolu bir otobüste uzun Texas çöllerini geçerek yaptığım bir yolculuktan sonra da, Texas'ın uç yörelerine—El Paso'dayım. Vakit gece yarısı, onca yolculuktan sonra canım çıkmış durumda, tek arzum yatıp uyumak. Ama otele gitmek istemiyordum, artık paralar suyunu çekmekte, çantamı sırtladığım gibi tren manevra yerine gidiyorum, bir köşeye bırakıyorum sırt çantamı. Ve işte o gece, o anda, bu sırt çantasını

ne diye almış olduğumu iyice anlıyorum ve şükrediyorum.

Şahane bir gece geçiriyorum, belki de en güzel uykusu oluyor bu yaşamımın. Önce biraz gezinip, yorgun argın ortalığı kolaçan ediyorum, kapalı yük vagonlarının ardında gizlenerek manevra yerinin batı ucuna doğru yürüyorum. Ay ışığında kayalıkları, yer yer çalılıkları seçebiliyorum; ay ışığında küçük tümsekler oluşturuyorlar. "Ne işim var otobanlarda, tren yollarında," diye geçiriyorum, "biraz daha taban tepip şu çöle girsem, ne burdaki bekçiler bulabilir beni ne de ipsizler..." Demiryolunu izleyerek birkaç mil daha ilerliyorum ve çok geçmeden dağlık çöl önümde apaçık uzanıyor. Kalın çizmelerimle traverslerin, kayaların üzerinde yürümek çok kolay. Saat bire yaklaşıyordu. Carolina'dan bu yana doğru dürüst bir uykuya hasrettim. Nihayet sağımda hoşuma giden bir dağ gördüm, bir sürü ışıklı penceresi olan cezaevine benzer bir binanın bulunduğu uzun bir vadiyi geçerken, "Aman evlat, böyle yerlerden uzak dur!" diye söylenerek kuru bir nehir yatağına vardım. Ay ışığında kumlar, kayalar bembeyaz görünüyorlardı. Orayı da geçtim. Tırmandım, tırmandım.

Birden bir sevinç doldu içime, çünkü artık yapayalnız olduğumu, bütün gece kimsenin beni uyandıramayacağını düşünüyordum. Ne şaşırtıcı bir durum! Gereksindiğim her şey vardı sırtçağzımda; termosumda otobüs terminalinden doldurma taze suyum bile vardı. Kuru yatağı geçip epey tırmandıktan sonra arkama dönüp baktım; bütün Meksika, bütün Chihuahua ayaklarımın altındaydı, Chihuahua dağlarının üzerinde tepsi gibi duran ayın ışıkları altında uzayıp giden çöldeki kumlar pırıl pırıl parlıyordu. Southern Pacific demiryolu, El Paso'dan çıkarak Rio Grande Nehri'ne koşut olarak uzanıyor, ve benim bulunduğum yakadan (Amerika yakasından) nehrin A.B.D.'yle Meksika'yı nasıl ayırdığını görebiliyordum. Bulunduğum yer kumluktu, ipek gibi yumuşak kumlar. Uyku tulumumu kumların üzerine seriyorum, pabuçlarımı çıkarıp bir yudum su içiyorum ve pipomu yakıp ayak

ayak üzerine atıyorum—keyfim yerinde. Çıt çıkmıyor; çölde hâlâ kış mevsimi... Ta uzakta bir yerde eski arabaları eziyorlar bir preste, gümmm diye sesler çıkararak; bütün El Paso'yu uyandırıyorlar, ama beni değil. Tek yoldaşım, Chiahuahua üzerinde her bakışımda daha da alçalan ay; giderek yitiriyor beyazlığını ve gitgide sararıyor tereyağı gibi; ama tam uyanacağım sırada başucumda asılı bir fener gibi ışıklıydı hâlâ ay, yüzümü yana çeviriyorum uyumak için. Bütün kaldığım yerlere adlar takar dururum. Buraya da "Apacahe Bahçesi" diyorum. Ve bir güzel uyuyorum.

Sabahleyin kumların üzerinde bir çıngıraklıyılan izi buluyorum, ama geçen yazdan kalmadır herhalde. Kimi çizme izlerine rastlıyorum, avcı çizmesi izi... Sabahleyin gökyüzü masmavi, tek bulut yok; Güneş yakıyor, kahvaltılık ateş yakmak için bol bol kuru dallar var. Çantamda birkaç teneke domuz etli kuru fasulyem var. Krallara layık bir kahvaltı yapıyorum. Sorun, şimdi su bulmak; çünkü hepsini içip bitirmiştim. Güneş yükseldikçe susuzluğu artıyordu. Kumlukta dolaşarak çevreyi araştırdım, kumluğun bittiği yerde duvar gibi yükselen büyük bir kaya vardı; kayanın dibinde de yattığım yerdekinden daha beyaz kumlar... O gece burda yatmaya karar veriyorum. Bütün gün Juarez'de kiliseyi gezip sokaklarda Meksika yemekleri yiyerek eğleniyorum. Bir ara sırt çantamı kayaların arasında saklamayı geçirmiştim aklımdan, ama az bir olasılıkla da olsa ipsizin ya da avcının biri gelir de tırtıklar diye sırtlayıp çantamı öyle gitmiştim. Kumluktan inip demiryolundan geriye üç mil kadar yürüyerek El Paso'ya girdim. Çantamı tren istasyonunda bir dolaba kilitledim, yirmi beş sente... Sonra da kenti geçip sınır kapısına vardım ve iki sent ödeyip içeri, Meksika'ya geçtim.

Çılgınca bir gün geçirecekmişim meğer, önce sakin sakin Mary Guadaloupe kilisesini gezdim, sonra da Kızılderili pazarında bir volta atıp park sıralarında cıvıl cıvıl oynaşan Meksikalı çocukların arasında dinlendim. Ne var, çok geçmeden meyhanelere de uğramış ve biraz fazlaca içmiştim;

bir ara orda oturan posbıyıklı Meksikalı ihtiyarlara, "*Todas las granas de arena del desiarto de Chihuahua son vacuidad!*" diye avaz avaz bağırır buldum kendimi. Ve az sonra bir grup Meksikalı Apaçiyle dost olup çıkmıştık. Adamlar beni bir izbe yere götürdüler, öbür arkadaşlarını da çağırdılar; mum ışığında haşiş çekmeye başladık. Bir ara başım döndü ve tertemiz beyaz kumlu bahçemi ve o gece kalacağım yeri falan düşünerek müsaade istedim. Ama bırakmıyorlardı herifler yakamı. İçlerinden birisi pazarda aldığım şeylerin bulunduğu torbamdan bir şeyler çalmıştı, ama üzerinde durmadım. Meksikalı oğlanlardan birisi homoydu, bana âşık olmuş ille de California'ya birlikte gidelim diye tutturmuştu. Juarez'de gece vaktiydi; tüm gece kulüpleri dolup taşıyordu. Bira içmek için bir gece kulübüne girdik. İçerisi zenci askerlerle tıklım tıklım doluydu. Askerler yaka bağır açık taşkınlıklar yapıyor, senoritaları çekip kucaklarına oturtuyorlardı. Çılgın bir yer. Parayla çalışan otomatik pikaptan "rock and roll"lar gırla... Bir tür cennet... Meksikalı oğlan sokak sokak gezmemi Amerikalı gençlere kızların nerde bulunacağını söylememi öneriyor. "Sonra onları benim odama çıkarırız, bi bakarlar kız mız yok!" diyor oğlan. Ancak sınır kapısında kurtulabiliyorum ondan. El sallayıp vedalaşıyoruz. Kötülükler kentinden, beni bekleyen erdemli çölüme gidiyorum.

İçimde bir tedirginlik, sınırı geçiyorum ve El Paso'dan geçip tren istasyonundan sırt çantamı alıyorum; içim rahatlayıveriyor. Gene o üç mili tepip kumluğa varıyorum; ay ışığında kolay oluyor yolumu bulmam, ve tırmanıyorum çizmelerimle rap rap diye giderek... Japhy'den dünyanın ve kentlerin mihnetlerini bir yana fırlatıp kendi gerçek ve saf ruhumu bulmayı öğrenmiş olduğumun farkına varıveriyorum. Tek gereksinimim işte bu sırt çantam. Kamp yerime varınca uyku tulumumu seriyorum ve bana sunduğu bu şeyler için Tanrı'ya şükrediyorum. Artık bütün o akşamın ve gecenin bana bitmez tükenmez gibi gelen, yana eğik kasketli Meksikalılarla kokuşmuş odalarda mum ışığında haşiş çekiş-

lerimiz falan kötü bir düştü sanki; North Carolina'daki Buda Deresi'nin kıyısındaki ottan minderin üzerinde gördüğüm düşlerden biri gibi... Oturup meditasyon yaptım, dualar ettim. Bir kış çölünün gecesinde uyunan uyku gibisi var mı!.. Tabii güzel bir uyku tulumunuz olacak ve başınızı çekeceksiniz içeriye, ılık. Öyle sessiz ortalık, insan kendi damarlarındaki kanın kulaklarında zonk zonk çağlamasını işitebiliyor; ama ondan daha gizemli bir çağıldama daha var işitilen (ki hep bilgelik elmasının kendi gizemiyle gürlemesidir; doğduğun günden başlayıp içine daldığın dünya mihnetlerinin sana unutturmuş gibi olduğu bir şeyi anımsatırcasına süregiden ulu bir şşşş. Sevdiğim kimselere, anneme, Japhy'ye anlatabilmeyi çok isterdim bunu; ama bu hiçliği ve ondaki saflığı anlatabilecek sözcük bulamam... Sarkık kaşlı, ak saçlı Dipankara'ya sorulmuştur çokça "Tüm canlı varlıklara öğretilmesi gereken belli kesin bir öğreti var mıdır?" diye de, onun verdiği yanıt elmasın gürleyen sessizliği olmuştur hep.

23

Sabahleyin erkenden yola koyulmam gerekti, yoksa bu gidişle California'daki yeni yuvama ulaşamayacaktım hiç. Yanıma aldığım paradan sekiz dolar kadar kalmıştı. Hemen karayoluna çıktım ve otostopa başladım, umutla kaldırıp başparmağımı... Bir gezici satıcı aldı beni arabasına. Adam, "Bu El Paso'da yılın üç yüz altmış günü hava pırıl pırıl güneşli olur, karım gitmiş bir otomatik çamaşır kurutma makinesi almış!" dedi daha ilk ağızda. Onunla Las Cruces'e (New Mexico) kadar gittik. Orda karayolunu izleyerek küçük kasabaya gittim ve kentin öbür ucundan çıktım; büyük, güzel bir ağaç vardı orda, sırt çantamı çıkarıp şöyle bir dinleneyim dedim. "Nasıl olsa California'ya geldim sayılır, hep öğle vakitleri bir ağaç altında dinlenmeyi düşlemez miydim?" diye geçirip sırtüstü uzandım, biraz da uyumuşum, tatlı tatlı.

Sonra kalkıp demiryolu üzerinden geçen köprüden yürüdüm ve tam o sırada adamın birisi "Ey ahbap, saatte iki dolar kazanmak ister misin? Bi piyano taşıycaz da..." dedi. Paraya ihtiyacım vardı, hemen kabul ettim. Sırt çantamı adamın

nakliye bürosunda bırakıp, kamyonetiyle Las Cruces'in bir dış mahallesindeki bir eve gittik. Orta tabakadan sevimli insanlar evin verandasında oturmuş sohbet ediyorlardı; nakliyeci adamla kamyonetten çıkıp özel el arabası ve bir takım minderlerle piyanoyu ve daha birkaç eşyayı dışarı çıkarıp yeni evlerine götürdük. İş bitmişti. İki saat... Adam bana dört dolar verdi ben de kamyonların uğrağı olan bir yol üstü lokantasına girdim ve şahane bir yemek yedim. Artık öğleden sonra ve akşam yolculuğuna hazırdım. Tam o sırada yanımda bir Teksaslı arka koltukta da yoksul görünüşlü bir genç karı koca oturuyordu. Kadıncağızın kucağında bir bebek vardı. Teksaslı, beni Los Angeles'a kadar on dolara götürebileceğini söyledi.

"Bütün param dört dolar, istersen vereyim," dedim.

"Geç içeri bakalım, yolda mı bırakıcaz seni!" Herifte bir çene, Arizona'yı geçiyoruz, California çöllerini geçiyoruz, kapanmıyor bir türlü. Bizim emektar tren manevra yerlerine bir taş atımlık mesafede iniyorum arabadan; sabah saat dokuz. Bir de mini felaket... Arabada yere yatırdığım sırt çantama Meksikalı tazenin kazayla döktüğü bebek mamasının bıraktığı lekeyi silmeye çalışıyorum hırsla. Ama ne iyi insanlardı onlar!... Hatta Arizona'yı geçerken bir parça Budacılıktan falan söz etmiştim onlara, özellikle karmayı, ruhun öldükten sonra bir başka gövdeye geçmesini anlatmıştım da; çok ilgi duyup sevinmişlerdi bu habere.

"Yani bi daha doğup yeniden şansımızı deniycez, öyle mi?" diye sormuştu zavallı Meksikalıcık; önceki gece Juarez'de katıldığı bir kavga sonucu suratı sargılar içinde falan...

"Öyle söylüyorlar,"

"Kıyak be! Ulan, bi daha gelişte işalla şimdikinden başka olsaz bari!"

Bir dahaki sefere değişmesi gereken biri varsa o da bizim koca Teksaslıydı herhalde: Herif bütün gece boyunca bilmem kime nasıl yumruk çakmış, yok bir ötekine nasıl bir

kötek atmış durmaksızın kesmişti. Dediklerine bakılacak olursa tüm Texas bozkırının şu anda ondan mariz yiyip yerlerde sürünen bir ordu kurmaya yetecek sayıda kurbanla dolu olması gerekirdi. Ama anlattıklarının aslı astarı vara benzemiyordu pek; o yüzden gece yarısından sonra dinlememiştim bile onu. Şimdi de saat dokuzda Los Angeles'taydım, tren manevra yerine doğru ilerliyorum, bir kafetaryada çörek ve kahveden ibaret ucuz kahvaltı yapıyorum. Tezgâhtaki İtalyan garson bu koca sırt çantasıyla ne yaptığımı soruyor, çene çalıyoruz biraz. Sonra çıkıp trenlere gidiyorum, çimenlere oturup trenlerin hazırlanışına bakıyorum.

Daha önce frencilik yapmanın verdiği gurur ve rahatlıkla, sırtımda çanta falan, makasçıların yanına kadar gidip kalkacak ilk trenin saatini soruyorum. Ne hata! Birden uzun boylu genç bir polis, kalçasında sallanan meşin tabancalıktaki silahıyla dikiliyor tepeme—tıpkı TV'deki Cochise Şerifiyle Wyatt Earp gibi... Koyu güneş gözlüğünü ardından buzlar gibi bir bakış fırlatıyor suratıma ve ordan çekip gitmemi buyuruyor. Ve elleri böğründe, ben ta karayolundaki üst geçitten geçene dek ayırmıyor gözlerini üzerimden. Canım sıkkın mı sıkkın, geçitten iniyorum ve manevra yerinin kıyısındaki çitten içeri atlayarak otların arasına tam siper yatıyorum. Sonra kalkıp, ağzımda bir çimeni çiğneyerek mümkün mertebe öne eğilerek bekliyorum. Ansızın ileri işaretini veren düdüğü işitiyorum, hangi trenin hazırlandığını zaten görmüşüm, bir koşu trenime yanaşıp fırlıyorum üstüne. Tren daha yeni hareket etmekte; giderek hızlanıyor ve manevra yerinden geçerken, ben dişlerimin arasında çimen sırtüstü gel keyfim gel yatmışım, o deminki polisin tam önünden kaçıyoruz. Şapşallaşıyor adamcağız, artık saçlarını mı yolmuştur, göremiyorum.

Posta treni Santa Barbara'da durunca gene plaja gidiyorum, denize girdikten sonra kumsalda güzel bir ateş yakıyorum ve yemeğimi yiyorum; sonra gene manevra yerine dönüp Midnight Ghost'u bekliyorum. Daha epey var gelmesi-

ne. Bu Midnight Ghost'un vagonlarında çoğu üstü ve yanları açık olanlardan; kamyonlar traktörler yüklenip çelik halatlarla bağlanıyor üzerlerine. Yüklenen araçların dev tekerlekleri ağaç blokların izine yerleştiriliyor. Bir kaza olsa da aracın lastikleri bloklardan kurtuluverse, o zaman güle güle Ray... Çünkü başımı hep bu ağaç bloklara yaslarım giderken... Ama Midnight Ghost'ta ölmek varsa kısmetimde, kısmet kısmettir ne yapabilirim ki başka! Ama Tanrı bana yapacak çok şey çizmiş daha yazgımda. Ghost tam zamanında damladı, ben de açık bir vagona zıpladım. Geçtim bir kamyonun altına, tulumumu yaydım altıma, ceketimi katlayıp çıkardığım pabuçların üstüne bastırdım, başımı da ceketten yastığımın üzerine yaslayıp şöyle bir soluk alarak gevşedim. Hoop, gidiyoruz. Şimdi daha iyi anlıyorum ipsizlerin ne diye bu trene Geceyarısı Hayaleti dediklerini; çünkü yorgunluktan canım çıkmış halde, tüm sağduyularıma ters düşecek biçimde, derin bir uykuya bırakıyorum kendimi, ve ancak San Luis Obispo garının ışıkları vurduğunda yüzüme, uyanıyorum. Vaziyet tehlikeli. Tren daha buraya girmeden atlamam gerekirdi. Şükür kimsecikler yok ortalıkta, gece geç vakit falan, üstelik ben deliksiz uykumdan uyandığımda kalkış düdüğünü çalmalarına gelmiş sıra, ve trenimiz yollanıyor, tıpkı bir hayalet gibi... Bir daha artık sabahleyin San Fransisco'ya vardığımızda uyanıyorum, bir dolarcık kalmış cebimde. Gary de beni kulübesinde beklemekte. Tüm yolculuk bir düş gibi hızlı ve aydınlatıcı olmuştu, ve geri gelmiştim işte.

24

Bir gün gelir de Dharma Serserilerinin şu Amerika'da çoluk çocuklarıyla evlerinde normal bir yaşam sürdüren yandaşları türerse, muhakkak Sean Monahan gibi kimseler olacaktır o insanlar.

Sean genç bir marangoz ustasıydı, Corte Madera'daki dizi dizi evlerden yukarıya epey tırmandıktan sonra varılan bir tepe üzerindeki eski ahşap bir evde oturur, kullandığı araba külüstür mü külüstürdür, kendi elceğiziyle evin arkasına bir de geniş kapalı balkon çıkarmış sonra da orasını çocukları için oyun odasına çevirmiştir; ve kendisi gibi fazla para harçamaksızın Amerika'da güzel bir yaşam sürdürmenin püf noktalarını bilen bir eş seçmiştir. Sean çalıştığı yerden ara sıra izin alıp evinin az daha yukarısında bulunan ve kiraladığı yere dahil olan bir kulübeye gider orda gününü meditasyon yaparak, kendi başına çay demleyerek, Budacı sutraları inceleyerek ve istediği zaman da yatıp uyuyarak geçirirdi. Karısı Christine, genç güzel, bal rengindeki saçları ta omuzlarından aşağıya dökülen bir kadındı. Evde, bahçede yalınayak dola-

şır çamaşırını asar, kendi ekmeklerini ve kurabiyelerini kendisi pişirirdi. Hiç yoktan, bakardınız, mükemmel bir sofra hazırlayıvermiş. Geçen yıl Japhy onlara, evlenme yıldönümlerinde, beş kiloluk bir torba un armağan etmiş de, ne diyeceklerini şaşırmışlar sevinçten. Sean da o eski pirlerdendir hani; daha yirmi ikisinde ama Saint Josephvari koyuvermiş sakallarını, arasından inci gibi dişleri gülümser, ışıl ışıl mavi gözleriyle bakar insana. Daha bu genç yaşta iki kızları olmuş; onlar da yalınayak dolaşıp dururlar bahçede ve evin içinde. Kendi başlarına kurtarmayı öğreniyorlar ufaktan. Sean'ların evinde yerler hasır örme yaygılarla kaplı, burada da içeri girerken pabuçları çıkaracaksınız. Onun da bir yığın kitabı var ve tek lüksü, Kızılderili müziğini Flamencoları caz plaklarını dinleyebilmek için almış olduğu bir müzik setiydi. Çin ve Japon plakları bile vardı. Alçak, siyah lake Japon stili bir yemek masaları var; Sean'ların evinde yemek yemek isterseniz yalnız pabuçlarınızı çıkarmakla kalmaz, bir de masanın çevresindeki minderlere oturmak zorunda olursunuz. Christine'in çorbaları kurabiyeleri leziz mi leziz.

O gün Greyhound otobüsünden inip tepeye çıkan bir millik asfalt yolu tırmanarak öğle vakti oraya vardığımda Christine hemen beni buyur etti. Cana yakın bir kadın. "Sean ile Japhy bugün Sausalito'da birlikte çalışıyorlar. Saat beşte dönerler."

"Ben de çıkar kulübeye bakarım bir, orda beklerim akşama kadar,"

"İstersen burda da oturabilirsin, plak çalarsın"

"Ayağının altında dolaşmayayım, işine mani olurum,"

"Yok canım, sen rahatına bak; ben çamaşırları asıp akşam için biraz ekmek pişireceğim, biraz da yama ütü falan," Böyle bir karısı olunca, Sean'ın, marangozluk işinde öyle düzensiz biçimde çalışmasına karşın, bankada birkaç bin doları bulunmasına şaşmamak gerek. Sean, eski zaman pirleri gibi eli açık da; açsan, doyuruverir karnını; bir düzine konuk gelse kuruverir bahçede bir sofra, hepsini duyurur (ahım şa-

hım yemeklerle olmasa da tadı damağında kalır herkesin), koca bir damacana kırmızı şarabı da eksik etmez. Ama masrafları bölüşürler aralarında. Bu konuda çok titiz Sean: Örneğin şarap parası toplanır, ve hafta sonlarında yatıya gelenler olursa yemeklerini getirmeleri ya da parasını vermeleri istenirdi. Sonra da geceleri millet yıldızların altında ağaç diplerinde karınları tok ellerinde şarap bardakları, oturur, Sean da gitarını çıkarıp türküler söylemeye başlardı. Kimileyin bu toplantılar beni sıkar, ben de çekip tepeme gider ve uyurdum.

Öğle yemeğini yedikten ve Christine'le bir süre söyleştikten sonra, tepeye çıktım. Evin arka kapısından çıkar çıkmaz dik olarak tırmanan bir yoldan gidiliyordu. Sean'un evini çeviren kır çiçekleriyle dolu çayırlığı, dev gibi, çeşitli çam ağaçlarının sardığını; komşu bahçelerin birinde de iki güzel defne ağacının üzerine eğilmiş gibi durduklarını gördüm. "Yaşadık, burası North Carolina'daki korudan da esaslı olacak!" diye geçirdim başımı kaldırıp yükselen çamlara bakarken. Çimenlik yamacı tırmanırken Sean ile Japhy'nin keserek devirdikleri ve çerçeveli testereyle uzunlamasına biçmiş oldukları iki okaliptüs ağacı gördüm. Yerdeki kütüklere bakınca, kıskıları nerelere yerleştirip, balyozlarla ve iki yanlı baltalarla nasıl kesmiş oldukları açıkça belli oluyordu. Tepeye çıkan patika öyle sarptı ki, öne doğru eğilerek maymunlar gibi yürümem gerekiyordu. Patika, birkaç yıl önce, tepedeki kulübede tek başına otururken ölen bir ihtiyarın diktiği upuzun bir sıra servi ağaçlarının önünden geçmekteydi. Bu serviler, okyanustan esen soğuk sisli rüzgârların bahçeleri tahrip etmesini önlermiş. Tepeye üç aşamada tırmanılıyordu: Önce Sean'ların arka bahçesi; sonra bir çit (burası içinde geyik beslenen bir koru, park gibi ufak çevrilmiş bir yer—bir gece beş geyik görmüştüm orda, dinleniyorlardı; zaten buraları av hayvanlarının sığınak yeri); son aşama da gene bir çitin çevirdiği çimenlerle kaplı tepenin üstü. Tepe birden sağ yana doğru çukurlaşıyor, kulübe işte burda ağaçların ve çi-

çekli ağaççıkların arasından biraz görülebiliyor. Kulübe, üç büyük odalı sağlam bir yapı; Japhy yalnızca bir tanesini kullanıyor bu odaların. Kulübenin ardında yığınla yakacak odun, bir testere tezgâhı ve birkaç tane balta duruyor. Az ötede de üstü açık bir ayakyolu—yerde bir delik bir de geniş tahta, hepsi o kadar. Sık yapraklar denizinden süzülerek vuran güneş ışığının altındaki bu güzel bahçeyi görür görmez, dünyanın ilk sabahını yaşarmış gibi oldum. Kuşlar, kelebekler dört bir yana uçuşuyorlar, hava ılık, tatlı; tepedeki süpürgeotlarının ve ta dağın kokuları buram buram... Marin County yöresinin bir cenneti burası. Kulübeye giriyorum.

Kapıya Çince yazılı bir levha asılmış; orda ne yazılı olduğunu bir türlü öğrenemedim: Belki de "Mara, uzak dur bizden" yazıyordur (İnsanları baştan çıkaran Mara yani). İçerisi, Japhy'nin yaşam biçiminin o yalın güzelliğini yansılıyor; temiz, ussal, dekorasyonuna bir kuruş bile harcanmamış olmasına karşın yabansı bir varsıllıkta. Eski kil çömleklerinden, bahçeden toplanmış demet demet çiçekler fışkırıyor. Kitapları portakal sandıklarını düzgünce yerleştirilmiş. Yerlerde, ucuzundan saz örgüsü yaygılar. Duvarlar, demiştim ya, çuval beziyle kaplanmış; bence en iyi duvar kâğıdından çok daha iyi böylesi—hoş bir görünümü var ve çok güzel kokuyor. Japhy'ni yatağı, yere serili ince bir minder; desenli bir şalla örtülü. Başucunda da özenle dürüp koyduğu uyku tulumu duruyor. Kenevirden dokunmuş bir perdenin ardındaki dolapta Japhy'nin sırt çantasıyla öbür eşyaları duruyor gözlerden uzakta. Çuval beziyle kaplı duvarın üzerinde ipek üstüne yapılmış eski Çin resimlerinin güzel baskıları, Marin County ile Kuzeybatı Washington'ın haritaları ve yazıp herkes okusun diye çiviye geçiriverdiği şirleri var. Çiviye asılmış şiirlerin en üstünde bulunan son şiirinde: "Şu anda aralık duran kapıdan bir sinekkuşunun balkonuma konduğunu gördüm; çok kalmadı gitti. Ama bırakmıştım çalışmayı artık; ardından sundurmayı tutan ağaç direğin alt ucunun kayıp toprağa gömüldüğünü fark ettim, boyumca yükselen sarı çiçekli

sarmaşıklar arasından geçerek ışıklı gölgeli harika nakışlar işleyen ağaçlarda başları beyaz tüylü serçeler coşkuyla cıvıldıyorlar; vadideki bir horoz ötüyor da ötüyor. Sean Monahan dışında güneşleniyor ve bir yandan da Elmas Sutra'yı okuyor. Dün, Göçmen Kuşlar'ı okudum. Yağmurkuşlarını ve Arktik Kırlangıçlarını... Ardıçkuşları göçecekler yakından buradan uzaklara, başka kuşlar gelecek onların yuvalarına; ve çok yakında nisan güneşi bastırınca, kitap falan karıştırmaksızın, deniz kuşlarının kıyıyı izleyerek kuzeye doğru baharın peşinden gideceklerini anlayacağım. Altı haftaya varmaz, yuvalarını kuracaklar Alaska'da," yazılı. Bir de imza var: "Japeth M. Ryder, Servili Kulübe-18: III: 56."

Japhy işten dönene kadar evdeki hiçbir şeye ilişmek istemedim, onun için dışarı çıkıp diz boyu çimenlerin üzerine uzandım, bütün öğleden sonra güneşlenerek düşlere daldım. Sonra birden aklıma geldi, "Kalkıp Japhy'ye şöyle güzel bi yemek hazırlasam ya!" diyerek tepeden aşağıya indim ve yoldaki bir dükkândan kuru fasulye, tuzlanmış domuz eti, ve bir sürü başka şeyler de alıp geri döndüm. Odun sobasını yakıp bir tencere dolusu New England usülü melaslı soğanlı kuru fasulye yemeği pişirdim. Japhy'nin kileri şaşırtmıştı beni; sobanın yanındaki bir rafta iki baş soğan, bir portakal, bir torba bulgur, birkaç kutu Hint baharı, pirinç, acayip birtakım kurutulmuş Çin yosunları, bir şişe soya fasulyesi sosu (herhalde o acayip Çin yemeklerini yapmak için)... Ağızları bağlanmış küçücük naylon torbalarda tuz ve karabiber var; her şey düzenli. Hiçbir şeyi yele vermez Japhy, bilirim, hiçbir şeyi yitirmez. Şimdi de evine ünlü domuz etli kuru fasulyeyi sokmamdan hoşlanmayacaktır belki. Rafta, Christine'in pişirdiği ev ekmeğinden koca bir parça duruyor. Ekmek bıçağı olarak kullandığı hançer de ekmek tablasına saplanmış.

Hava kararmıştı, bahçede oturmuş bekliyordum; ılık kalsın diye tencereyi sobanın üzerine bırakmıştım. Birkaç parça odun yarıp sobanın ardındaki istife koydum. Pasifik'ten sisli bir rüzgâr esmeye başlamıştı, ağaçlar uğuldayarak eğiliyor-

lardı. Tepeden bakınca her yerde ağaçtan başka bir şey görünmüyordu, uğuldayan bir ağaç denizi... Cennet gibi bir yer... Hava gittikçe serinlediğinden içeriye girdim, birkaç odun attım sobaya, ve şarkı söyleye söyleye kapadım pencereleri. Pencereler de donuk renkli, takılıp sökülebilen bir tür plastik levhalardan ibaret; çok iyi düşünmüş bunları yapan Whitey Jones-Christine'in ağabeyi, içeriye ışığı alıyor ama dışarısını göremiyorsun; bir de rüzgârın soğuğunu kısıyor. Çok geçmeden oda sıcacık olmuştu. Bir ara sisslerin örttüğü ağaç denizinden gelen rüzgâr uğultularıyla birlikte bir de "Hoo" sesi gelmeye başladı. Japhy'nin sesiydi bu.

Onu karşılamak için dışarıya çıktım. Ceketini omuzuna atmış, diz boyu otların arasında, çizmeleriyle yeri inlete inlete gelmekteydi Japhy. Bütün gün çalışmaktan yorgun görünüyordu. "Heey, Smith, nihayet geldin ha?"

"Kuru fasulye pişirdim, ağzına layık,"

"Sahi mi?" Epey hora geçmişti pişirdiğim yemek. "Ooh, yorgun argın eve dönmek ve yemek pişirme zorunda kalmamak ne kıyak şey. Açlıktan geberiyom." Japhy vakit geçirmeden kuru fasulyeyle ekmekten oluşan akşam yemeğine oturdu, ben de sobanın üzerinde bir tencerede kahve yapmaya başladım—kaşıkla karıştırılarak yapılan Fransız kahvesi gibi... İkimiz de iyice doyduktan sonra pipolarımızı yakıp gürül gürül yanan sobanın karşısına geçtik. "Ray, Desolation Peak'de şahane bi yaz geçireceksin, inan. Çok güzel günler geçirdim ben orda, anlatayım."

"Bu kulübede de şahane bir ilkbahar geçiricem,"

"Doğru laf ettin, hemen bu hafta sonu, yeni tanıdığım bikaç kız var, onları çağırırız; Psyche'yle Polly Whitmore'u... Ama dur bi dakka, tüh! İkisini birden çağıramam, ikisi de bana âşık, kıskanırlar. Gene de her hafta sonu vur patlasın çal oynasın eğleniriz, aşağıda Sean'un evinden başlarız, sonra buraya çıkarız. Yarın çalışmıycam, senle biraz odun yararız Sean'lara. Başka bi şey yapman gerekmez burda; ama haftaya Sausalito'daki işe gelirsen bizle, günde on dolar ka-

zanırsın."

"Oldu... On dolara bi yığın domuz eti, kuru fasulye, şarap alınır."

Japhy, fırçayla yapılmış güzel bir dağ resmi çıkardı. "İşte senin gideceğin yerde bu dağı görüceksin tam tepende: Hozomeen. İki yaz önce Crater Peak'teyken çizmiştim bunu. Bin dokuz yüz elli ikide önce Skagit yöresine gitmiştim. Frisco'dan Seattle'a kadar yürümüştüm, sakal koyuvermiştim o zamanlar, başımı da usturayla kazıtmıştım..."

"Dazlak kafa ha! Neden yahu?"

"Bhikkulara benzemek için; sutralarda ne der bilirsin,"

"Ama seni öyle dazlak kafayla otostopta görenler neler demişlerdir kim bilir?"

"Deli sanıyorlardı beni; ama görmeliydin ne Dharma hikâyeleri kesiyordum onlara! Hepsi aydınlanıyordu ben ayrılırken."

"Ben de buraya gelirken ona benzer bi şeyler yapmıştım... Dağlık çöllerde öyle kıyak bi yerde kalmıştım ki, bembeyaz kumlar..."

"Dur bi dakka, işte sonra beni Crater Dağı'ndaki gözetleme yerine çıkardılar, ama o yıl yükseklerdeki kar öyle kalındı ki, önce Granite Creek koyağında kaldım bir ay kadar, hepsini görüceksin bu yerlerin, bi ay sonra da bi katır kervanıyla karlık bölgenin üzerindeki kereste ormanından sonra başlayan rüzgârların uçurduğu kayalıklardan oluşan son yedi mili geçip sipsivri doruklara ulaştık. Sonra ben kervandan ayrılıp kar fırtınası altında son yarı da tırmandım, yukardaki kulübeye girdim ve rüzgârın uğultusunu dinleyerek ve nemli soğuk rüzgârın kulübenin iki duvarını buzla kaplamasına bakarak ilk yemeğimi pişirdim. Azizim, git oraya da gör bi. O yaz, senin çıkacağın Desolation'da Jack Joseph diye bi arkadaşım duruyodu.

"O, hepimizden önce tırmanmıştı doruğuna; telsizle aramıştım onu, gözcüler arasına hoş geldin demişti bana ilk me-

sajında. Sonra öbür dağdakilerle de görüşmüştüm; ordaki gözcülere iki yollu telsizler verirler de... Dinlemelisin bütün o gözcülerin birbirlerine neler anlattıklarını; kimi gördüğü ayıları anlatır, kimisi odun sobasında bilmem ne çöreği nasıl pişirilir diye sorar herkese, işte bunun gibi şeyler, dünyanın tepesinde birbirimizden yüzlerce mil uzakta vahşetin kucağında telsizlerimizle sohbet eder dururuz. Çok ilkel bi yer senin gidiceğin dağ, göreceksin. Benim kulübemden Desolation'daki kulübenin ışığı görünürdü karanlık basınca, Jack Joseph artık jeoloji kitaplarını mı okuyordu o ışıkta her ne hal ise; gündüzleri de ayna yansıtırdık yangın dedektörlerimizi ayarlamak için, pusula gibi kılı kılına hesaplardık."

"Vay be, nasıl öğrenicem bütün bunları? Ben serseri şairin tekiyim yahu!"

"Öğrenirsin, öğrenirsin. Manyetik kutup, Kutupyıldızı, kuzey ışıkları... Jack Joseph'le her gece çene çalardık: Bi gün kulübesini hanımböcekleri sarmamış mı seninkinin, su sarnıcına varan dek doluşmuş böcekler... Bi gün bayırda dolaşırken gitmiş uyuyan bir ayının üstüne basmış."

"Hadi be! Ulan ben burasını vahşi bi yer sanıyorum."

"Dur, daha bi şey anlatmadım ki... Sonra bi gün bi fırtına çıktı; şimşekler, yıldırımlar gırla giderken baktım Jack sesleniyo, fırtına çok yaklaştı telsizi kapatıcam diyo. Herifçioğlu çıkıverdi devreden, karşıdan baktım fırtınanın onun tepesini alabora etmesine. Ama yaz sonuna doğru Desolation'de yağış kesilir, çiçeklenir her taraf, cennet gibi olur. Gezinmek için kulübenden çıkarsın, çevreyi dolaşırsın. Ben, Crater Dağı'ndayken bi gün ayağımdaki çizmeler bi de kıçımdaki suspansuar hariç çırılçıplak dolaşır orman tavuklarının yuvalarını arardım, merak işte! Sarp kayalıklara tırmanır bakardım, bu arada arılar falan sokardı beni... Çok yüksek bu Desolation, Ray; altı bin fit kadar var—Kanada'ya, Chelan dağlıklar tüm vahşetiyle Pickett sıradağları, Challanger (Meydanokuyan), Terror (Dehşet), Fury (Hiddet), Despair (Umutsuzluk) gibi uzanır öbür dağlar yanında... Zaten senin

kendi yerinin adı Starvation Ridge'dir (Açlık Tepe). Daha yukarılara gittikçe Boston Peak'le Buckner Peak'e varılır—binlerce mil boyunca dağlar; geyik, ayı, tavşan, şahin, alabalık, sincap dolu dağlar dağlar... Çok hoşlanıcaksın, Ray."

"Bi gitsek de görsek. İşallah arılar beni sokmaz."

Japhy sonra kitaplarını alıp okudu biraz; ben de okudum. İkimizin yanında da birer gaz lambası var, dışarda sis yüklü rüzgâr ağaçları sallarken, vadideki bir katırın ömrümde işittiğim en acıklı ve kederli biçimdeki anırmasını dinlerken evimizde sakın bir gece geçiriyoruz. "Bu katırın ağlamasını işitince," diyor Japhy, "tüm ölümlü varlıklar için dua edesim geliyo." Daha sonra Japhy minderinde tam lotus duruşuna geçip kımıldamaksızın meditasyon yapıyor, ve: "Ben yatıcam arkadaş!" diyor. Oysa ben ona o kış korudaki meditasyonlarımla neler bulguladığımı anlatmayı kurmuşum, "Haydi canım, bi sürü laf işte..." diyerek afallatıyor Japhy beni. Üzülüyorum. "Ne yapıcam dinleyip senin o bulguladığın şeyleri anlatan sözlerini? Laf, laf, laf, bütün kış ürettiğin laflar... Bana laf değil, iş lazım arkadaş! Eylemlerle aydınlanmayı yeğlerim ben." Japhy çok değişmiş geçen yıldan bu yana. Çenesinde sakal bırakmıyor artık; yüzündeki neşeli komik görünüşü böylece yok olmuş, kuru sert bir hal gelmiş yerine. Saçını da çok kısa kestirmiş, Almanlar gibi haşin, biraz da hüzünlü bir görünüş almış. Evet, yüzünde bir düş kırıklığı okunmaktaydı, elbet içinden yansıyordu bu; her zaman ama her zaman her şeyin yerli yerinde ve en uygun biçimde olageldiğini büyük bir hevesle anlatmamı istemiyordu işte. Japhy birden: "Yakında evleniyom," dedi, "bıktım usandım artık oraya buraya koşuşturmaktan."

"Ama ben senin Zen'in idealine, yoksul ve özgür bi yaşama kavuştuğunu sanıyodum,"

"Her şeyden bıktım işte. Japonya'daki manastırdan dönünce bakarsın ondan da bıkmışım. Bakarsın zengin olur çıkarım, çalışır tonla para kazanırım da koca bir evde yaşarım." Bir dakika sonra da: "Ulan kim ister öyle kendisini tut-

sak etmeyi bütün o şeylerle? Valla bilmiyom artık, Smith, canım çok sıkkın, ne söylesen daha da karartıyo içimi. Kız kardeşim geldi şehre, haberin var mıydı?"

"Hayır,"

"Rhoda, kız kardeşim. Oregon'da birlikte büyümüştük. Chicago'lu bi herifle evlenecek de, bi hacı ağayla. Babamın da başı kız kardeşiyle dertte, Noss halamla. Halam da bi başka âlemdir, haa!"

"Ne diye kestin sakalını; ne güzel, bi bilge havası veriyodu sana,"

"Ne güzeli yahu! Artık bilge falan değilim ben. Üstelik de çok yorgunum." Bütün gün ağır bir işte çalışarak, iyice yorulmuştu. Konuşmayı kesip yatmaya karar verdik. Biraz da üzgün ve birbirimize kırgındık. O gün bahçede yabani bir gül ağacı görmüş ve geceleyin uyku tulumumu onun dibine serer orda uyurum diye tasarlamıştım. Gülün dibi bir karıştan uzun çimenlerle kaplıydı. El fenerimi bir şişe de soğuk su alıp dışarı çıktım, oraya gidip tulumumu serdik; inleyen ağaçların altında önce biraz meditasyon yapıp güzel bir uyku çekecektim. Artık az önce Japhy'nin yaptığı gibi içerde meditasyon yapamıyordum. Bütün kış geceleri boyunca koruda otura otura, tüm canlı varlıklarla aramdaki yakınlığı duyabilmek, hepimizin boş ve uyanık olduğunu ve zaten şu anda kurtuluşa kavuştuğumuzu kavrayabilmek için, çevremdeki hayvanların kuşların seslerini işitmeden, altımda soğuk toprağın iniltisini hissetmeden meditasyon yapamaz olmuştum. Başladım Japhy için duaya; onun halini hiç de iyi görmemiştim. Gün ağırırken uyku tulumuma düşen yağmurun patırtısını işittim; küfürü basıp pançoyu altımdan çekerek üzerime örttüm, ve uyudum. Sabah saat yedide güneş çıkmış, kelebekler başımın üzerindeki gül ağacına üşüşmüştü. Bir sinek kuşu jet gibi dalarak vınlaya vınlaya üzerimden geçti ve neşeyle uzaklaştı. Japhy'nin değiştiğini sanmakla yanılmıştım herhalde. Yaşamımızda böyle güzel sabahlar olur ara sıra. Baktım, Japhy kulübenin kapısında, elindeki kocaman tava-

ya vurmakta ve "Budam saranam goççami" diye bağırmakta... "Dammam saranam goççaki.. Sangam saranam goççami" ve avaz avaz ekliyor "Haydi evlat, gel bakalım, gözlemeler hazır! Haydi buyur! Bam bam bam." Turuncu güneş ışıkları çamların arasından dökülüyor üzerimize, ve her şey gene çok güzel; Japhy o gece düşündüğünü, Dharma'ya ilişkin sözlerime hak verdiğini söyleyerek beni şaşırtıyor.

25

Japhy'nin kara buğday unundan yaptığı gözlemeler şahane olmuştu; tereyağı sürüp üzerine bol bol Log Cabin şurubundan döküp afiyetle yedik. Japhy'ye o okuduğu "Goççami" duasının ne anlama geldiğini sordum. "Japonya'daki Budacı manastırlarda günde üç öğün verilen yemeklerden önce söylenir bu dua. Anlamı şöyledir, Budam Saranam Goççami, yani Buda'ya sığınırım; Sangam, tapınağa sığınırım; Dammam, Dharma'ya yani Gerçekliğe sığınırım. Yarın sabah başka güzel bi kahvaltı hazırlayım sana: Patatesli yumurta. Hiç yedin mi? Bi ye de gör, nasıl parmaklarını yersin."

"Ormancılara özgü bi yemek mi bu?"

"Bırak şu kibarlığı da doğru dürüst söyle şunu; keresteci deriz biz onlara. Haydi şu kahveni de iç de aşağı inip biraz odun yaralım. İki yanlı baltayı nasıl kullanacağını gösteriyim sana." Japhy baltayı alarak biledi ve nasıl bileneceğini anlattı, "Sakın yerde duran odunlara vurma bu baltayı! Taşa çarpar köreltirsin sonra; daima bi kütüğün ya da başka bi şeyin

üzerine koy, e mi?"

Ben de kenefe gittim; dönüşte, Japhy'ye bir Zen azizliği yapayım dedim ve tuvalet kâğıdını açık duran pencereden içeriye fırlatıverdim. Japhy çılgınca bir Samurai savaşçısı çığlığı atarak, ayağında çizmeler elinde hançer, pencerenin pervazında beliriverdi ve ordan beş metre aşağı yere atladı. Adam deli! Tepe aşağı koşmaya başladık, ikimiz de coşmuşuz... Testereyle kesilmiş kütüklerin çoğunda bir yarık vardı. Bu yarıklara ağır demir kıskılar saplanıyor ve üç kiloluk bir balyozla ta başının üzerine kaldırıp, ve dizine falan vurmayasın diye epey gerileyip, küüt diye indiriyordun kıskının tepesine ve kütük ikiye yarılıveriyordu. Sonra yarım kütüğü alıp tezgâh görevini yapan bir başka kütüğün üzerine diklemesine oturtuyordun ve bu kez iki yanlı baltayı indiriyordun tepesine. Uzun saplı, ustura gibi keskin güzel baltalardı bunlar. Vrrapp diye inince, yarım kütüğü iki çeyreğe bölüveriyordu. Çeyrek kütüğü de ikiye kesiyordum; oluyordu sekizde bir parçalar. Japhy, balyozla baltayı nasıl vuracağımı göstermişti; çok hızlı vurulmayacaktı. Ama dikkat ettim, kendisi kızınca var gücüyle indiriyordu baltayı, üstelik o ünlü çığlığını da atarak ve söverek... Çok geçmedi, ben de işin püf yanlarını kapıverdim, ve doğma büyüme oduncuymuşçasına girişiverdim işe.

Bir ara Christine yanımıza gelerek bakmış ve "Size güzel bir yemek hazırlıyorum," demişti.

"Oldu," diye yanıtlamıştı Japhy, iki kardeş gibiydiler.

Yığınla odun yarmıştık. Balyozu indirmek çok zevkli oluyordu. Bütün o ağırlığın tınn diye kıskının tepesine inivermesi, insanın içini rahatlatıyordu. İlk vuruşta kütüğü yaramasan bile, ikincisinde muhakkak yarılıyordu. Yarılan odunların kokusu, çam ağaçları, denizden esen hafif bir yelin dağlara yayılışı, çayır kuşlarının cıvıltıları, çimenlerin üzerinde uçuşan kelebekler, hepsi hepsi mükemmeldi... Sonra içeri girip şahane bir yemek yedik. Sosis, pilav, çorba, kırmızı şarap, Christine'in taze çörekleri... Ve bağdaş kurup otur-

duk, Sean'un sayısız kitaplarına baktık uzun bir süre.

"Bi yandaşı Zen ustasına 'Buda nedir?' diye sormuş hani, biliyo musun o öyküyü?"

"Aa, anlatsana!"

"Verdiği yanıt şöyle: 'Buda benim bokumdur,' Bunu duyan yandaşı hemen aydınlanıverir."

"Bokmuş yani, ha?" diyorum.

"Nasıl olur birdenbire aydınlanma? Bilir misin? Bi yandaşı gitmiş bi Ustaya, ve Ustanın verdiği koanı yanıtlamış. Usta yandaşının kafasına bi sopayla vurmuş ve tapınaktan dışarı atmış adamı. Adamcağız bi çamura düşüp çamura bulaşmış. Sonra ayağa kalkıp gülmeye başlamış. Sonraları o da bi Usta olup çıkmış. Yani herif sözcüklerle değil de çamura itilmekle aydınlanıyo."

"Sevecenliğini göstermek için çamura batırıyo ha!" diye geçiriyorum. Artık Japhy'ye bu konudaki "sözcüklerimi" söylememeye karar vermiş durumdayım.

Japhy başıma bir çiçek atıyor, ve, "Hoop!" diye bağırıyor, "Kaspaya'nın nasıl İlk Pir olduğunu bilir misin? Buda bi gün önünde giyinmiş kuşanmış bağdaş kurup oturmuş bin iki yüz elli bhikkusuna, bi sutrayı yorumlayacakmış; hiçbi şey dememiş, sadece elindeki çiçeği şöyle bi kaldırmış. Dinleyenler arasında, sadece Kaspaya gülümsemiş. İşte öyle seçmiş Kaspaya'yı, Buda! adı da, bunun, çiçek vaazı; annadın mı evlat?"

Mutfağa gidip bir muz aldım ve dönünce, "Bak," dedim, "nirvana nedir, söyleyeyim sana."

"Nedir?"

Muzu yedim, kabuğunu attım, ve hiçbir şey demeden öyle durdum. "Bu da muz vaazı,"

"Hoo!" diye bastı çağlığı Japhy. "Hiç anlatmamış mıydım sana Yaşlı Çakal'ın Gümüş Tilki'yle boşlukta taban tepe tepe ayaklarının altında bi yer oluşup da dünyanın öylece başlamasını? Bi de bu resme bak; ünlü boğalar, bunlar. Eski

Çin'de çizilmiş, önce bi oğlan görünüyo, elinde asa sırtında torba Keloğlan gibi (1905'teki Nat Wills'in yarattığı serseri gibi) o dağ senin bu dağ benim düz giden bi oğlancağız. İzleyen çizimlerde bi öküz çıkıyo çocuğun karşısına; çocuk onu ehlileştirmeye çalışıyo, üstüne binmeye çalışıyo falan, ve sonunda başarıyo, sonra da öküzü bi yana bırakıp oturuyo ay ışığında başlıyo meditasyona, sonunda da aydınlanma dağlarından indiğini gösteriyo ve bi bakıyosun öbür çizimde hiçbi şeycik yok, ondan sonraki çizimde çiçek açmış bi ağaç çıkıyo, son çizimdeyse oğlan artık büyümüş, yaşlı tombiş şen şatır bi bilge olup çıkmış sırtında torba kente giriyo ve ordaki esnafla falan kafayı çekiyolar, aydınlanmış olarak, ve başka bi oğlan elinde asa sırtında torba dağlara çıkmakta...

"İşte böyle sürüp gidiyo, öğrencilerle Ustalar aynı yollardan geçiyolar, önce zihinsel özlerini simgeleyen o öküzü buluyolar ve uysallaştırıyolar, sonra onu bi köşeye bırakıyolar ve neticede hiçliğe ulaşıyolar. İşte çizimde gördüğün gibi... Hiçliğe ulaştıktan sonra da her şeye ermiş oluyolar, bu bahar ağaçlarının çiçekleri de bunu anlatıyo. Sonunda kente geliyolar, Li Po gibi kasaplarla filan şaraplarını içiyolar." Çok hoşuma gitmişti bu resimler; kendi yaşantımı anımsatmıştı bana: Önce ormanlarda zihnimi uysallaştırmış, sonra da her şeyin boş ve uyanık olduğunu, ve hiçbir şey yapmam gerekmediğini kavrayarak işte gelmiş Japhy kasabıyla sarhoş olmaya başlamıştım. Plak çalarak pipolarımızı içerek oturduk; sonra dışarı çıkıp biraz daha odun yardık.

Akşama doğru hava serinleyince kulübeye çıktık, yıkandık ve giyinip cumartesi gecesi yapılacak eğlenceye hazırlandık. Gün boyunca Japhy en azından on kez tepeden inip telefonlar etti ve Christine'le görüşüp ekmek falan yaptırttı, kız arkadaşı için yalınkat yatağına sermek üzere temiz çarşaflar getirdi (hep öyle yaparmış bir kız gelince onu ziyarete). Ben bir şey yapmaksızın çimenlerin üzerine oturmuş dinleniyordum; kimileyin haikular yapıyor, kimileyin de tepelerde döne döne uçan bir akbabayı gözlüyordum.

"Bi leş var galiba buralarda," diye geçiriyordum.

Japhy, "Ne oturmuş duruyosun kıçının üstünde bütün gün?" diyordu beni gördükçe.

"Hiçbi şey yapmama yöntemini uyguluyom!"

"Ne fark eder ki? Bırak yahu, benim Budacılığım eylemciliktir," diyordu Japhy, tepeden aşağıya koşup giderken gene. Sonra uzaktan Japhy'nin ıslık çalarak testereyle kütükleri kestiğini işitiyordum. Bir dakika oturup dinlendiğini görmüyordum. Meditasyonlarını da bir programa göre yapıyordu. Sabahleyin kalkar kalkmaz meditasyona oturur, öğleden sonra yalnızca üç dakika süren bir meditasyon yapar, bir de yatmadan önce—hepsi o kadar. Oysa ben bütün gün düş kura kura avare avare gezinirdim. Aynı yolun yolcusu iki farklı garip keşiştik biz ikimiz. Ama işte ben de bir kürek alıp gül ağacının altında, tulumumu serdiğim yeri düzeltmeye koyuluyorum. Çünkü yerdeki çıkıntılar rahatsız ediyordu beni: Orayı iyice düzelterek o geceki büyük şarap partisinden sonra güzel bir uyku çekiyorum.

O geceki şarap partisi çok şamatalı geçmişti. Japhy, Polly Whitmore adlı kızı davet etmişti; esmer güzeli, kara gözlü, saçlarını İspanyol stili yaptırmış, gerçekten çok güzel bir kızdı bu, aynı zamanda dağcıymış. Daha yeni boşanmış ve Millbrae'de yalnız başına yaşıyormuş. Christine'in kardeşi Whitey Jones da nişanlısı Patsy'yi getirmişti. Sean işinden dönünce parti için hazırlıklara başladı. Hafta sonunu onlarda geçirmek üzere irikıyım sarışın bir adam da gelmişti, adı Bud Diefendorf olan bu arkadaş Budacılar Derneği'nde kapıcılık yaparak ev kirasını çıkarır ve öğrenimini sürdürürmüş. Halim selim, pipo içen, bir sürü tuhaf fikirleri olan koskoca bir Buda işte... Bud'a ısınmıştım, akıllı bir adamdı; Chicago Üniversite'nde fizik öğrenimine başladıktan sonra, branş değiştirip felsefeye, ve şimdi de felsefenin katili Buda'ya dönmesi pek hoşuma gitmişti. "Bi gece rüyamda bi ağacın altında oturmuş lavta çalıyordum," demişti Bud, "'Yok ki benim hiç adım' diye bir ezgi söylüyordum. Yani

ben adsız bir bhikkuyum." Bütün o kahredici yollarda otostopçuluk yaparak geldikten sonra böyle Budacılarla karşılaşmak çok mutlu etmişti beni.

Sean, batıl inançlarıyla önsezileriyle acayip, gizemli bir Budacı. "Şeytana inanırım ben," diyor.

Sean'un küçük kızının saçlarını okşuyorum ve "Elbet," diyorum, "bütün küçük çocuklar herkesin cennete gideceğini bilirler." Sakallı suratını hüzünlüce öne eğerek onaylıyor beni Sean. Şeker gibi adam. "Ya ya!" diyor hep evet yerine bütün denizciler gibi. Onun da köhne bir teknesi var körfezde demirli. Her fırtınada su alıp batar, canımız çıkar onu kıyıya çekip suyunu boşaltmaktan, kalafatlamaktan. Üç metrelik bir tekne bozuntusu bu, suda yüzen bir kuru tekne... Chistine'in kardeşi Whitey Jones da tatlı mı tatlı yirmi beşinde bir genç, ağzı var dili yok; bütün giysilerini çıkarmış el ele tutuşarak salonda acayip ama zararsız bir dans yapmaya başlamışlardı. Çocuklar da bu arada yatmışlar, mışıl mışıl uyamaktalar. Bud'la ben hiç oralı değiliz, bir köşeye çekilmiş pipolarımızı tüttürüyor, Budacılıktan söz ediyoruz. Zaten kız arkadaşımız olmadığı için en iyisi de buydu ya! Dans eden üç kız da fıstık gibiydi hani. Japhy ile Sean, Whitey'i kızdırmak için, Patsy'yi yaka paça yatak odasına sürükleyerek onunla sevişme numarası yapmaya başladılar. Patsy, çırılçıplak, yüzü kıpkırmızı kesilmiş, onlar güreşiyor, bütün ev onların gürültülü kahkahalarıyla çınlıyordu. Bud'la birlikte bağdaş kurmuş, salonda dans eden çıplak kızlara bakıyoruz. Sanki çok iyi bildiğimiz bir sahneyi izler gibiyiz. Heyecanlanmadan; hayret etmeksizin... Yalnızca gülerek.

Bud, "Sanki dünyaya daha önce gelmişiz de," dedi, "sen ve ben Tibet'teki bir manastırda keşişmişiz, ve yabyum yapmadan önce kızlar önümüzde dans ediyorlarmış; valla tıpkı öyle geliyor bana."

"Dediğin gibi valla, biz artık seks meks nedir unutmuş yaşlı keşişleriz de Sean'la Japhy ve Whitey de bu şeytan ateşiyle dopdolular—ağızları yanmamış daha onların." Ara sıra

Bud'la ben bütün o çıplak vücutlara bakıyoruz ve gizlice ağzımızı yalıyoruz. Ama bu çıplaklık cümbüşü boyunca en çok yaptığım şey gözlerimi kapayıp müzik dinlemek oluyor: Gerçekten, kendimi içtenlikle kösnüllükten, zorla, dişlerimi sıkarak uzak tutmaya çabalıyordum. En iyisi de gözlerimi kapalı tutmaktı. Tüm o çıplaklığa karşın, aslında bu yaptıkları zararsız bir ev partisinden başka bir şey değildi. Zaten az sonra hepsi esnemeye başlamış yatmaya hazırlanıyorlardı. Whitey, Patsy'yle çıkıp gitti; Japhy, Polly'yi alıp tepeyi çıkarak kızı temiz çarşaflarına götürdü; ben de uyku tulumumu gül ağacının altına serdiğim gibi yatıp uyudum. Bud da kendi getirdiği uyku tulumunu Sean'un hasır yaygıları üzerine serip öyle yatmıştı.

Sabahleyin Bud yanıma geldi, piposunu ateşleyip çimenlere oturdu, ben gözlerimi ovuştururken o da hoşbeşe başlamıştı. O gün, pazar olduğundan, Monahan'ların her çeşitten konukları sökün etmiş, bunlardan birçoğu da tepedeki şirin kulübeyi ve iki ünlü bhikkuyu—Japhy'le Ray'i—görmeye gelmişlerdi. Ziyaretçiler arasında Prenses, Alvah ve Warren Coughlin de vardı. Sean bahçeye uzun bir masa kurdu ve hepimize güzel bir şarap, hamburger ve turşu ziyafeti çekti; bir kamp ateşi yakarak iki gitarından birini çıkararak şarkılar söyledi. Güneşli California'da hayatı böylesine yaşamak gerçekten çok güzel oluyordu. Konukların çoğu, dağlara tırmanan, sırt çantalarını ve uyku tulumlarını aldıkları gibi yollara düzülen Dharma tutkunlarıydı. Kimileri ertesi gün o güzelim Marin County dağ yollarında geziye çıkacaklarmış. Konuklar sürekli olarak üç kümeye bölünmüşlerdi: Salonda oturup plak dinleyen ve kitapları karıştıran bir grup; bahçede oturup yemek yiyen ve gitar dinleyen bir grup; bir de tepedeki kulübede çay üstüne çay demleyip bağdaş kurup oturarak şiirden, şundan bundan, Dharma'dan dem vuran ya da yukarı çayırlıkta gezinen ve uçurtma uçuran çocuklarla ata binmiş dolaşan yaşlı kadınları izleyen bir başka grup. Her hafta sonu yapılıyordu böyle piknikler; tıpkı o 10 Boğa resimlerin-

deki çiçekli dalları gösteren boşluk sahnesinde olduğu gibi—çiçeklerle haşır neşir günlerini gün eden melekler gibi...

Ben, Bud'la tepede oturmuşuz, uçurtmalara bakıyoruz. "Şu uçurtma pek yükselemez, kuyruğu çok kısa," diyorum.

Bud: "Bak yahu!" diye haykırıveriyor ve "Şimdi dank etti kafama meditasyonlarımdaki eksiklik neymiş! Nirvanaya kadar erişememenin nedeni herhalde kuyruğumun kısalığı olacak!" diyor. Bir yandan da piposunu tüttürerek ciddi ciddi düşünüyor. Böyle çok düşünenini de hiç görmemiştim. Bütün gece bunu düşündükten sonra ertesi sabah bana "Dün gece denizin boşluğunda yüzüp giden bir balık olmuşum," demesin mi, "Suyun içinde bir sağa bir sola gidiyordum sağın solun manasını bilmeden, ama kuyruğumu salladıkça kendiliğimden gidiyordum her yana doğru. Yani uçurtmanın kuyruğu gibi... Demek ki Budayım ben, kuyruğum da bilgeliğim oluyor."

"İyi uzattın bu kuyruk işini haa!" diyorum. Bütün bu partiler süresince, hep sıvışır, okaliptüs ağaçlarının altında şekerleme yapardım. Çünkü kendi gül ağacımın altı gündüzleri güneşten kavrulurdu. Okaliptüs ağaçlarının gölgesi serin oluyor orada güzelce dinleniyordum.

Bir ikindi vakti bu upuzun ağaçların ta tepelerindeki uç dallara bakıyordum; birden bu en uçtaki dalları ve yaprakları, ağacın bu tarafına atanmaktan kıvanan ve lirik danslar yapan balerinlere benzettim. Ağaçlar, tüm gövdeleriyle sallana sallana, onların dansların, onların tiril tiril titreyişlerini ulu, kutsal, gizemli ve gerekli bir dans haline getiriyorlardı. Ve işte onlar da, o yüksekliklerin boşluğunda uçuşarak ağaçların anlamlarında ediyorlardı danslarını. Yapraklı ince dalların aşağı eğilmelerini ve sonra gerisingeriye yaylanmalarını, ve yanlara doğru salınıp durmalarını insanların devinimlerine benzetmiştim. Kaçıkça bir benzetmeydi bu ama çok da güzeldi. Bir başka kez gene bu ağaçların altındayken, altın işlemeli eflatun renkli bir taht görür gibi olmuştum—tahtta bir Sonsuzluklar Kralı ya da Piri oturmuştu; bir yanda da Rosie

görünüyordu. Ve o anda Cody kulübeye girmiş birileriyle çene çalıyordu ve bu son düşlemim taht görüntüsünün soluna düşüyordu, Cody de sanki Baş Melek falandı. Gözümü açtığımda, bunun gözkapaklarıma vuran güneş olduğunu anlamıştım. Ve, dediğim gibi, o sinekkuşu, bir yusufçuktan daha iri olmayan küçücük mavi güzelim bir sinekkuşu vınlayarak üzerime doğru bir dalış yapmıştı. Beni selamlıyordu kesinlikle. Her gün, genellikle sabahları yapıyordu bu işi; ben de hep "Merhaba!" diye bağırıyordum ardından. Sonraları kulübenin açık duran penceresinin pervazına konmaya başlamıştı; kanatlarını deliler gibi çırparak vınlatıyor, boncuk boncuk yüzüme bakıyor sonra pırr, kaçıveriyordu. Ülen California sinekkuşu keratası...

Bir de, hızla gelip o şapka iğnesi gibi gagasıyla kafama çarpar mı diye korkuyordum. Bir de, kulübenin bodrumunda koşuşup duran koca bir sıçan vardı, geceleri kapıyı kapatmalıydı en iyisi. Dostlarım arasında karıncalar da bulunuyordu, akın akın kulübeye giriyorlar bal arıyorlardı ("Dikkat dikkat, bütün karıncalar, dikkat! Gelin, alın balınızı!" bağırıp duruyordu bir karınca çocuğu bir gün kulübede), hemen dışarı koştum, karınca yuvasına gittim. Yuvadan arka avluya kadar balı sızdıra sızdıra bir bal yolu yaptım, bir hafta kadar oyalamıştı onları bu yeni sevinç patikası. Yere diz çöküp karıncalarla konuştuğum bile oluyordu. Kulübenin çevresi güzel çiçeklerle donanmıştı; kırmızı, mor, pembe, beyaz... Toplar, buket yapar vazolara koyardık bunları hep. Ama en güzel buketi Japhy yapmıştı: Sırf çam kozalakları ve yapraklı ince bir çam dalı... Japhy'nin yaşamını simgeleyen yalın bir görünümü vardı bu buketin. Japhy, elinde testere, paldır küldür kulübeye girer ve beni öyle otururken görünce, "Ne! Bütün gün böyle boş mu oturdun?" derdi.

"Ben oynamıyom arkadaş, Mızıkçı Buda denilen kimse benim işte,"

Ve Japhy gülerdi—komik yüzü gene küçük güleç bir Çinli oğlanın yüzü gibi karış kırış olurdu, gözlerinin dış uç-

larında şakaklarına doğru karga izi gibi çizgiler belirince ve ağzı, çatlamış gibi açılınca. Kimileyin de öyle bayılırdı işte benimle uğraşmaya.

Herkes âşık Japhy'ye; kızlar, Polly, Prenses hatta evli barklı Christine bile, hepsi deli gibi âşıklar ona. Ve hepsi de, çaktırmıyorlar ama, Japhy'nin gözdesi Psyche'yi gizliden gizliye kıskanmaktalar. Psyche ertesi hafta sonu blucin giymiş, bluzunun beyaz yakası siyah balıkçı yaka süveterinin üzerinde, şık mı şık, çıkıp gelmişti. İncecik yumuşacık bir vücudu ve yüzü vardı. Japhy, kendisinin de kıza bir parça âşık olduğunu söylemişti bana. Ne var ki, birlikte yatmaları mümkün olmuyormuş bir türlü; kız istemiyormuş. Biraz içki içirse kıza, olacakmış bu iş ama kız başlamayagörsün içmeye, hemen sarhoş olurmuş. Psyche'nin geldiği hafta sonunda Japhy slumgullion (tavada yumurtalı patates) yapmıştı üçümüze; sonra da Sean'un külüstür arabasını almış sahil boyunca yüz mil kadar gitmiş ıssız bir plajda yürüyüş yapmıştık. Dalgaların yıkadığı kayalıklardan midye toplamış, yaktığım ateşte pişirip pişirip yemiştik. Şarabımız peynir ekmeğimiz de vardı, Psyche bütün gün bluciniyle süveteriyle karnının üstüne yatmış, hiç konuşmamıştı. Bir ara ufacık mavi gözleriyle bana bakmış ve, "Amma obursun Smith, yemediğin içmediğin bir an bile geçmiyor," demişti.

"Boşluk-yiyen Budayım ben," diye yanıtlamıştım.

"Ne şeker şey, di mi?" demişti Japhy.

Ben de, "Psyche," demiştim, "bu dünya, tüm varlıkların bi filimidir; hep aynı şeylerden yapılma bir filim. Ve kimsenin değildir o, zaten her şey de böyledir ya!"

"Zırvaladın!"

Kumsalda koşuştuk biraz. Japhy'yle Psyche bir ara epey ilerimde yürüyorlardı; ben tek başıma yürüyor, Stan Getz'in "Stella"sını söylüyordum ıslıkla, o sırada erkek arkadaşlarıyla yanımdan geçen çok güzel iki kız beni işiterek benden yana baktılar. Kızlardan biri "Yaşşaa!" dedi. Bu plajda doğal mağaralar vardı; Japhy kimileyin milleti toplar buraya geti-

rir, kamp ateşi yakıp, çevresinde çıplak çıplak dans ederlermiş.

Ve ardından geliverirdi pazartesi günleri, partiler filan biterdi, Japhy'le kulübeyi süpürürdük—tapınaklarını temizleye keşişçikler... Geçen gün kazandığım burstan artakalan birkaç dolarım vardı—seyahat çeki olarak, bir tanesini alıp aşağı yoldaki süpermarkete gittim ve un, yulaf ezmesi, şeker, melas, bal, tuz, karabiber, soğan, pirinç, süttozu, ekmek, kuru fasuyle, börülce, patates, havuç, lahana, marul, kahve, odun sobamızı yakmakta kullandığımız büyük kibritlerden alıp bütün o yükle oflaya puflaya yokuşu çıkıp kulübeye döndüm. Japhy'nin yiyecekleri koyduğu daracık ufak ve düzenli raf, birden, getirdiklerimle dolup taşmıştı. "Ne yapıcaz bunca şeyi? Bütün bhikkulara şölen vermemiz gerekicek." Çok geçmedi, o kadar çok bhikku geldi ki, ne yapacağımızı şaşırdık: Yıllardır tanıdığım zavallı alkolik arkadaşım Joe Mahoney arasıra geliyor, üç gün kadar kalıp dinleniyor, sonra gene North Beach'deki ya da The Place'deki içki âlemlerine koşuyordu. Bizde yattığı zamanlar, kahvaltısını yatağına götürürdüm. Hafta sonları gelince kimileyin kulübede bir düzine herif toplanır, gırgırdan şamatadan geçilmezdi. Sarı mısır ununun içine biraz soğan doğrar, az tuzla ve suyla karıp tavadakı kızgın yağın içine kaşıkla ufak ufak parçalar halinde atar, sıcacık mısır çörekleri hazırlardım millete—çayla iyi giderdi. Bir yıl önce Çin'in Değişkenlikler Kitabı adlı ünlü fal kitabını okumuş ve bir fal açmıştım bozuk paralarla; bakalım halim ne olacak diye... Ve o falda çıkan şeyler oluyordu şimdi işte, "İnsanları doyuracaksın." Kendimi hep yanan bir sobanın başında buluyordum gerçekten de.

"Nasıl biliyorsunuz şu gördüğünüz ağaçların dağların hayal değil de gerçek olduklarını?" diye haykırırdım dışarısını göstererek.

"Nee?" diye sorarlardı.

"Yani şu ağaçlar ve dağlar hayal mayal değil de gerçek öyle mi?"

"Ee?"

Sonra da yinelerdim, "Şu ağaçlarla dağlar gerçek değildir, sırf hayaldir,"

"Hadi be!"

"Söyleyin pezevenkler, hangisi?"

Ve, "Ne diye soruyosonuz lan? Hangisi söylesenize!" diye bağırıyorum.

"Sen söyle,"

"Yani hangisi diye soruyosunuz, öyle mi?"

"Git yahu başımızdan, gir tulumuna da uyu; sıcak bi kahve getirsene." Tabii, bir yandan da hep kahvem kaynamakta sobanın üzerinde.

"Kapat artık çeneni," diye atılıyor Warren Coughlin, "kendini harap ediyosun."

Bir ikindi vakti çimenlerin üzerinde kimi çocuklarla oturuyordum. Çocuklar sordular: "Ne diye mavidir gök?"

"Çünkü gök mavidir de,"

"Ama *ne diye* mavi oluyo gök?"

"Sen göğün ne diye mavi olduğunu sorduğun için mavidir gök!"

"Mavidir mavi," diye tekerlediler.

Birtakım çocuklar da gelip terk edilmiş sanarak, kulübemizin çatısına taş atıyorlardı. Bir gün öğleden sonra (Japhy'yle birlikte simsiyah bir kedi yavurusu edindiğimiz sıralarda) çocuklar içeriye bakmak için sinsice kapıya kadar gelmişlerdi. Onlar kapıyı tam açarlarken, ben açıverdim kapıyı; kolumda tuttuğum kara kediyle karşılarına dikilip alçak sesle "Ben hortlağım," deyiverdim.

Çocuklar şöyle bir yutkunup bana bakarak "Sahi mi?" dediler. İnanmışlardı dediğime. Sonra da göz açıp kapayana dek tepeyi aşıp gittiler. Bir daha taş atmaya falan gelmediler hiç. Sahiden hortlak sanmışlardı beni.

26

Japhy'yi Japonya'ya götürecek geminin hareketinden birkaç gün önce onun şerefine bir parti verilecekti. Bir Japon şilebiyle gidecekti Japhy. Herkes davetliydi, görülmemiş bir parti hazırlıyorlardı; millet, Sean'un pikaplı salonundan taşacak bahçedeki kamp ateşinin çevresini dolduranlara karışacak, ta tepeye kadar iğne atsan yere düşmeyecekti. Japhy'yle bana gelince, biz bu partilerden bıkmıştık; onun için keyfimizi kaçırıyordu bu hazırlıklar. Bütün tanıdıklar gelecekti, Pysche dahil Japhy'nin kız arkadaşları, şair Cacoethes, Coughlin, Alvah, Prenses ve yeni dostu, hatta Budacılar Derneği'nin başkanı Arthur Whane'le karısı ve oğulları, Japhy'nin babası bile geliyordu, tabii Bud da, ve daha benim bilmediğim bir sürü çiftler şaraplarını, yiyeceklerini, gitarlarını alıp geleceklerdi. Japhy, "Gına geldi bu partilerden. Var mısın parti başladıktan sonra senle bi geziye çıkalım Marin yöresine? Artık günlerce sürer bu parti, çantalarımızı sırtladığımız gibi sıvışır, Potrero Meadows kamp yerine ya da Laurel

Dell'e gideriz."

"Oldu,"

O sıralarda, bir akşam ansızın Japhy'nın kız kardeşi Rhoda, nişanlısıyla birlikte çıkıverdi ortaya. Japhy'nin babasının Mill Valley'deki evinde büyük bir düğün yaparak evleneceklermiş falan. Japhy'yle ikimiz bir akşam kulübede uyuşuk uyuşuk oturmuş duruyorduk, birden kapıda beliriverdi Rhoda. İnce, sarışın sevimli bir kadın, nişanlısı da yanında, çok yakışıklı bir adam Chicago bankerleri gibi pek şık giyimli falan, Japhy, "Hoo!" diye bağırarak yerinden fırladı ve Rhoda'yla sarmaş dolaş olup öpüştüler. Aman ne konuşmalar yarabbim!

"Kocan seni kaskaslayabilecek mi bari?"

"Tabii ya ne sandın! Özene bezene seçmişim ben onu, hıyar dolması kaşmerdikoz!"

"Aman iyi iyi. Beceremezse, beni çağırsınız!"

Japhy, sonra da, gösteriş olsun diye yanmakta olan sobanın içine yarım teneke gazı boca etti ve "Biz böyle yaparız işte kuzeydeki dağlara," diyerek sobanın yanından koşarak uzaklaştı. Haylaz çocuklar gibi kıkırdıyordu. Öyle çok gaz dökmüştü ki sobaya, birden buuumm!.. Gümbürtülü bir patlama oldu sobanın içinde. Odanın öbür ucundaydım, gene de çarpılmışa döndüm. Az daha kulübe havaya uçacaktı. Japhy, Rhoda'nın afallamış duran nişanlısına bakıp, "Zifaf gecesi esaslı pozisyonlar var mı bildiğin?" diye sordu. Adamcağız Burma'daki askerlik görevinden yeni terhis olmuş; Burma'yla ilgili bir şeyler anlatmaya çalışıyor, ama dinleyen yok. Japhy çıldırmış gibi, vallahi kıskanıyor. Yapacakları cafcaflı düğün merasimine davet ediyorlar Japhy'yi.

"Çırılçıplak gelicem, olur mu?" Tam Japhy'lik bir laf.

"Nasıl gelirsen gel, gel de..."

"Ahh, görür gibi oluyom, ortada kocaman bi punç kâsesi, tüm bayanlar yazlık şapkalarıyla, pikaptan yükselen şıkıdım org müzikleri, aman ne güzel gelin yarabbim diyerek

ağlayan ağlayana. Kız ne diye bu kentsoyluların arasına karıştın böyle?"

Rhoda, "Karışırım, sana ne? Yaşamaya bakıcam ben," diyor. Paralı çocuk nişanlısı. Aslında iyi bir oğlancağız; bütün bunları gülümseyerek dinlemek zorunda kalmasına üzülüyorum.

Onlar gittikten sonra Japhy, "Anca altı ay katlanır Rhoda bu adama. Kaçığın biridir bizim Rhoda, Chicago apartmanlarında oturmaktan sıkılır, blucinini geçirdi mi kıçına alır başını gider bi geziye."

"Aşıksın galiba ona, ha?"

"Billâ! Onla ben evlenmeliydim ki..."

"Ulan, kız kardeşin be!"

"Bana ne yavu. Benim gibi gerçek bi adam lazım ona. Ne vahşidir o ah sen bilmezsin! Dağlarda onunla birlikte büyüyen sen değilsin ki!" Rhoda esaslı bir kızdı. Keşke diyordum, nişanlısı falan olmasaydı yanında da.. Burası kadınla kaynıyorken herkesin öyle kendisine bir eş bulup âleme daldığını göre göre vakit geçirmiş, bir tanc dc kendime buluvermemiştim. Gerçi pek de üzerine düşmüyordum ya bu işin. Gene de kimileyin onları görünce bir yalnızlık basıyor, güllerin altındaki uyku tulumuma kıvrılıp ahlayıp vahlamaktan başkaca bir şey yapmıyordum. Elimde bir bardak kırmızı şarap, ateşin başında oturup onları izlemekmiş kısmetimiz.

Sonra geyik parkında karga ölüsü gibi bir şey buluyor, ve "Duyarlı insanların gözleri için ne manzara ya!" diye düşünüyorum, "İşte cinselliğin sonucu bunlar." Ve seks düşüncesini gene atıveriyorum kafamdan. Güneş ışıdıkça, göz kırptıkça, ve gene ışıdıkça, bana yeterdi. Yalnızlığım içinde, sevecen, kalırım ben. Neme gerek benim oynaşmak? Sevecence otururum, dingin... "Sevecenlik yıldızı olsun kılavuzunuz," demiş Buda. "Yetkililerle ya da kadınlarla dalaşmayınız. Yumuşakbaşlı olunuz. Alçakgönüllü olunuz." Partiye geleceklere seslenen bir şiir yazmıştım: "Gözkapaklarınızda savaşlar mı, ipek mi?.. Ama çoktan yitmişler tüm ermişler;

hepsi sakin, mutlu, ötedeler." İnanın, kendimi kaçık ermişin biri gibi görüyordum. Çünkü hep şöyle diyordum kendi kendime: "Ray, bırak şu içkiyi, kadın ve çene çalma tutkularını, otur kulübende her şeyin arkasındaki doğal ilişkileri olduğu gibi görüp tadına var," Ne var, her hafta sonunda hatta bazen hafta içinde yokuşu çıkıp damlayan güzel karıları göre göre bu biçimde yaşamak çok zor. Bir kez bir esmer güzeli benle tepeye çıkmaya razı olmuştu, karanlıkta kulübeye girmiş yatağa uzanmıştık, kapı birden açılıvermiş Sean ile Mahoney beni deli etmek amacıyla bile bile gülerek içeriye dalmışlardı. Ya öyleydi, ya da belki sofuca davranışlarıma gerçekten inanmışlardı da beni şeytan kadından uzaklaştırmaya çalışıyorlardı. Başardılar da. Kimileyin de kafayı iyice bulduğumda coştuğumda o çılgın partilerin ortasında gözlerim kapalı bağdaş kurup otururdum; gözlerimin önünde kutsal boşluğun karları lapa lapa uçuşuyordu; sonra açardım gözlerimi ve neler gördüğümü öğrenmek için başıma toplananlar beklerlerdi yorumlarımı. Ve hiç kimse de yadırgamazdı bu halimi; Budacılar arasında doğal bir şeydi bu. Gözlerimi açıp bir şeyler söylesem de söylemesem de kimse bir şey demezdi. Bütün yaz boyunca, birileri varken, gözlerimi kapatmak için dayanılmaz bir istek duymuşumdur. Kızları çok ürkütüyordu bu galiba, "Ne yapıyor öyle gözlerimi kapalı oturarak?" diye sorup duruyorlardı.

Sean'un iki yaşındaki kızı küçük Prajna yanıma gelir kapalı duran gözkapaklarıma dokunarak "Ceee!" diye bağırırdı. Kimileyin de onun elinden tutarak bahçede küçük gizemli gezintiler yapmayı, salonda oturup gevezelik etmeye yeğlerdim.

Japhy'ye gelince, gaz lambasının fitilini çok çıkarıp camını isletmek, baltayı yeterince bilememek gibi kabahatlar işlemediğim takdirde, zaten yaptığım her şey onu memnun ediyordu. O saydığım konularda pek hoşgörüsüzdü. "Öğrenmen gerek!" derdi. "Doğru dürüstü yapılmayınca bir iş, çok bozuluyorum haa!" Bir raflık kilerimizin kendi tarafındaki

Çinkent'ten (Chinatown) alınma o çeşit çeşit otlar, yosunlar, kurutulmuş köklerle neler pişirirdi neler... Tencere dolusu karma karışık görünümlü, birazcık soya soslu, ağzınıza layık yemekler, pirinç lapasının üzerine dökerek hem de, ve Çin çubuklarıyla yerdik. Penceremiz açık, akşam serinliğinde ağaçlar sallanır dururken biz oturur Japhy'nin pişirdiği güzelim Çin yemeklerini şapır şupur yutardık. Japhy, Çin çubuklarıyla yemekte usta; çalaçubuk atıştırıyor gıdasını. Kimileyin bulaşıkları yıkadıktan sonra okaliptüslerin altındaki yerime oturur biraz meditasyon yapardım. Oturduğum yerden kulübenin açık duran penceresine bakar Japhy'nin, gaz lambasının ışığında oturmuş kitap okuduğunu kürdanla dişlerini karıştırdığını görürdüm. Kimileyin de, Japhy kapıya çıkar "Hoo!" diye bağırırdı. Karşılık vermezdim; ve "Ne cehennemde bu herif?" diye söylendiğini işitir, bhikkusunu bulmak için karanlıkları gözetlediğini görürdüm. Bir gece oturmuş meditasyon yapmaktaydı; birden hemen sağımda bir çatırtı işittim. Baktım. Bir geyik gördüm. Eskilerden kalma geyik parkını ziyarete gelmiş, kurumuş çalılıkta geviş getirerek duruyordu. Vadinin derinliklerinden, emektar katırın yürek parçalayıcı "Aiii"leri işitiliyordu—rüzgârların eşliğinde bir dağcı gibi... Ya da pek tasalı bir meleğin borazan çalması mı?.. Belki de evlerinde oturmuş akşam yediklerini sindirenlere durumların pek sandıkları gibi iç açıcı olmadığını anlatan bir uyarı... Oysa bir katırın bir başka katıra aşkını dile getirmesiydi bu sırf. Ve bu yüzden...

Bir gece öylesine yetkin bir dinginlik içindeydim ki meditasyon yaparken, iki sivrisinek gelip bir sağ öteki sol yanağıma kondular da sokup falan etmeden uzun bir süre öyle bekleştiler ve sonra da uçun gittiler—ısırmadan.

27

Büyük uğurlama partisinden birkaç gün önce Japhy'yle biraz tartıştık. Bisikletini rıhtımdaki şilebe teslim etmek için San Francisco'ya inmiş, sonra da şakır şakır yağan yağmurun altında Skid Row'a uğramış ve bir berberde ucuzuna saçlarımızı kestirmiş, Salvation Army ve Goodwill mağazalarında uzun külot vesaire almak için dolaşmaya başlamıştık. İşte böyle yağmurlu sokakları ("Seattle'ı andırıyor buraları!" diye bağırmıştı Japhy) arşınlarken, birden şöyle bir içip kafayı bulmak sevdasına kapıldım. Bir şişe yakut renkli porto şarabı alarak kapağını açtım; Japhy'yi ıssız bir sokağa sürükledim. İçmeye başladık. "Çok içmesen iyi olur," dedi Japhy, "az sonra Budacılar Merkezi'ndeki konferansa katılmak üzere Berkeley'e gideceğimizi biliyosun."

"Hadi yahu! Benim ne işim var orda? Ben burda oturup içicem."

"Ama bekliyolar seni orda; geçen yıl senin şiirlerini onlara okumuştum. Seninle tanışmak istiyolar."

"Bana ne! Sen baksana şu sokağın uçuşan sislerine, şu portonun ıpılık yakutuna; seni de coşturmuyo mu yahu bunlar? Söylesene!"

"Vazgeç yahu! Bak ne diycem Ray, Cacoethes diyo ki Ray çok içiyo diyo."

"O kendi ülserine baksın! Sorarım sana, ne diye ülseri var? Fazla içen, kendisi de ondan. Bak, benim ülserim var mı? Hayatta olmaz? Madem ki içmemden hoşlanmıyosun, konfuransa kendin git. Coughlin'in orda beklerim seni."

"Yani şu pis şarap yüzünden bütün o şeyleri kaçıracaksın ha!"

"Aldırma, bilgelik vardır şarapta!" diye haykırıyorum. "Sen de çek bi fırt!"

"İstemez!"

"Ben de kendim içerim!" diyerek şişeyi dikiyorum ve Altıncı Cadde'ye gidip dalıyorum aynı dükkâna, bir şişe şarap daha alıyorum. Pek keyiflenmişim o sıra.

Japhy'nin suratı asık, üzülüyor. "Böyle içip durursan, nasıl olacaksın iyi bi bhikku, iyi bi Bodhisattva Mahasattva?"

"Son Boğa resmini unuttun mu, hani herif kasaplarla kafayı çekiyo?..

"Ne olmuş yani, kasaplarla öyle içip beynin bulanmış, ağzın leş gibi kokmuşken nasıl olur da kendi zihninin özünü kavrayabilirsin?"

"Ben hasta masta değilim arkadaş. İyiyim ben. Atladığım gibi şu gri sisin üstüne, martılar gibi süzülerek geçerim tüm San Francisco'yu. Hiç anlattım mıdı Skid Row'u sana, burda oturdum bi ara..."

"Ben de Seattle'dayken böyle pis bi batakhanede kalmıştım, biliyoz hepsini."

Yağmurlu ikindinin kurşuni kasvetinde ışıyan mağaza, lokanta neonlarına bakıyorum, sevinçle doluyorum. Berberden sonra Goodwill mağazasına girmiş, raflardan çoraplar iç

çamaşırları, çeşit çeşit kemerler, ve birkaç sent ödeyerek aldığımız daha bir sürü ıvır zıvır çıkarıyorduk. Kayışın altına yerleştirdiğim şişeyi arada bir çekip şarabımı yudumluyordum. Japhy müthiş bozuluyordu.

Sonra düldülümüze atladık, yağmur altında köprüyü geçip Berkeley'e, Oakland'daki bahçeli evlere, sonra da Oakland'ın çarşısına indik. Japhy ordan bana elde düşme bir blucin almak istiyordu. Bütün gün bana uygun bir blucin aradık. İçsin diye boyuna uzatıyordum şarabı, sonunda biraz yumuşadı ve azıcık içti; ve ben Skid Row'daki berberde tıraş olurken yazmış olduğu bir şiiri gösterdi bana: "Çağdaş berber dükkânı, Smith'in gözleri kapalı, dayanıyor sıkıntıya, çünkü tıraş 50 sente. Yakasında 'Garcia' zeytin tenli berberi; iki sarışın oğlan, korku dolu gözleri, kepçekulaklı biri. Oturmuş düşünüyor 'Çirkin şey, kepçekulak' dediklerini, bakarsın ağlar sızlar—oysa yalan hep bunlar; öbürü ince yüzlü, partal pabuçları var—blucininde fiyakalı yamalar, ince ince bakıp yüreğinde acılar, ergenliğe girsin de bir o da olur katı, doymaz. Ray'le ikimizin içi dolu yakut porto, Mayıs günü yağmur düşer, koca kentte eskiciler bize göre levis yok der. Pis sokaklar, pis berberler, orta yaşa varınca bakarsın zengin olur bizim berber."

"Gördün mü?" dedim. "Şarap içmeseydik, kafayı bulamazdın, o şiiri de yazamazdın!"

"İçmeden de yazardım, inan. Hep içiyosun yahu; nasıl aydınlanacaksın sen merak ediyom, nasıl kalırsın böyle tek başına o dağda. Dağdan inip inip kazandığın paraları şaraba mı yatırıcan? Bi gün sokaklarda böyle yağmurda sırılsıklam sürüneceksin, sarhoş ölüceksin. Belki de tövbekâr bi yeşilaycı barmen olarak doğarsın bi dahaki sefere, öyle ödersin karmanın kefaretini." Çok içtenlikle söylüyordu bunları, üzgündü, iyiliğimi düşünüyordu, ama ben sürdürüyordum içmeyi.

Alvah'ın kulübesine vardığımızda Budacılar Merkezi'ndeki konferansa gitme zamanı gelmişti. "Ben burda oturup içicem, seni bekliycem," dedim.

Japhy, çaresiz, "Öyle olsun," dedi, "yalvarıcam mı sanıyosun!" Başım dönüyordu. Ama kendimden geçmeye, bayılmamaya kararlıydım; dayanmak, Japhy'ye bir şeyler kanıtlamak istiyordum. Sonra birden, akşam vakti, Japhy kör kütük sarhoş kulübeden içeri girdi, bağıra bağıra "Ulan Smith, ne oldu biliyon mu?" dedi, "Budacılar konferansına gittim, ordakilerin hepsi fincan fincan beyaz saki içiyolardı, hepsi sarhoştu ulan. Ah şu kaçık Japon ermişleri! Haklıymışsın lan! Ne fark eder ki! Hepimiz içtik, içtik—prajnadan söz ettik. Çok şahane oldu lan!" Bu olaydan sonra artık Japhy'yle hiç tartışmadık bir daha.

28

Büyük parti gecesi gelip çatmıştı. Aşağıda harıl harıl yapılan hazırlıkların uğultusu ta kulübeye geliyordu adeta. Ve sıkıyordu beni. "Aman Tanrım, toplumsal yaşam da sırıtmaktan başka nedir ki; ve sırıtmak da iki dizi diş!.. Ne vardı burda kalsaydım, dingince, sevecence otursaydım!" Ama birisi şarap getirdi yukarıya ve biz de başladık işte,

O gece şarap tepeden aşağıya ırmak gibi akmıştı. Sean yirmi otuz tane koca kütüğü bahçeye yığmış dev bir kamp ateşi yakmıştı. Yıldızlı, güzel bir geceydi, ılık, tatlı bir Mayıs gecesi. Bütün millet ordaydı. Parti çok geçmeden gene üç bölüme ayrıldı. Ben vaktimin çoğunu salonda Val Tjader plakları dinleyerek geçirdim, bir sürü kız da dans ediyordu— ben, Bud ve Sean'la, kimileyin de Alvah'la yeni arkadaşı George, tenekeden yapma bir çift tamtam çalıyorduk.

Dışarıda, bahçede ateş başındakiler daha gürültüsüzdüler, çokları Sean'un ateşin çevresine yerleştirdiği uzun kütüklerin üzerinde oturuyorlardı. Bir de krallara ve aç n... iye-

tine layık bir sofra kurulmuş bahçede. İşte burda Cacoethes, salonun tamtamlı cümbüşünden uzakta bir sürü uyanığı çevresine toplamış her tümcesinde beş nükte edebiyat sohbetleri yapmakta: "Marshall Dashiell'in, sakalını taramaktan, Chevy Chase'deki kokteyl partileri arasında Mercedes Benz'iyle mekik dokumaktan, başını kaşıyacak vakti olmuyor; efendime söyliyim, O. O. Dowler'a gelince, üstadımız Long Island'da 'limousin'lerle davetten davete taşınarak ya da St. Mark alanında götünü yırtarcasına şiir okumakla geçiriyor yazlarını, Kalın Bok Short ise, efendim, Savil Row'da melon şapka kadife yelek falan züppelik merdivenlerinden tırmanmakta, ya Manuel Drubbing ne yapıyor dersiniz: Eleştirilerini yazarken bütün gün yazı tura atıp kim çakacak kim geçecek oyla belirliyor, Omar Tot mu? Bırakın onu Allah aşkına Albert Law Livingston yeni romanın imzalamakla meşgul; Ariadne Jones da Ford Company'ye tebelleş olmuş; Leontine Mc Gee yaşlandım artık diyor; e, kim kaldı başka?"

"Ronald Firbank," diyor Coughlin.

"Bu küçük bahçedeki ozanlar çevresinin dışında şair olarak yalnızca Musial ile Dee Sampson kalıyor. Musial, şu anda salonunda oturmuş sayıklıyordur garanti—Dee Sampson'a gelince, o zaten çok zengin. Kim kaldı? Evet, yakında Japonya'ya gidecek olan arkadaşımız Japhy, bir de keskin dilli Mr. Coughlin'imiz. Tanrım, burda bir ben varım büyük şair olarak! Hiç olmazsa katıksız anarşist bir geçmişim var. Kar demeden kış demeden, ayağımda çizmeler, protesto mitinglerinde bağırmışlığım var." Susuyor, bıyıklarını okşuyor.

"Bi de Smith var ya?"

"Doğru, az Bodhisattva değil hani o da! Ne diyeyim başkaca?" (Ve başını yana çevirip küçümseyerek: Ve adam her zaman sarhoooşş.")

O gece Henry Morley de gelmişti, az bir süre kalmıştı. Acayip bulmuştum davranışlarını: Bir yana çekilmiş komik Mad dergilerini ve yeni çıkan Hip dergisini okuyordu. Sonra da erkenden, "Sosisler çok ince, bu neyi gösterir acep? Yok-

sa sosis fabrikası artık işsiz Meksikalıları mı kullanıyo?" diyerek çekip gitti. Bir ben bir de Japhy konuştuk onunla. Erken erken gitmesine çok üzülmüştük. Herif sanki hayalet, kavrayamıyorsun, hep olduğu gibi... Ama yepyeni kahverengi bir elbise giyip öyle gelmiş partiye; ve işte ansızın çekip gidiyor.

Bu sırada yıldızların ağaçlara göz kırptığı tepede, birkaç çift gizlenmişler sarmaş dolaş, ya da almışlar şaraplarını gitarlarını kulübemizde bir yavru parti daha başlatmışlar. Şahane bir gece. Nihayet Japhy'nin babası da geliyor işinden, tıknaz dinç görünüşlü bir adam tıpkı Japhy gibi, saçları seyrelmiş biraz, ama tıpkı oğlu gibi enerjik ve delişmen o da. Gelir gelmez başlıyor çılgınca mambo yapmaya kızlarla, ben ha bire tıngırdatırken teneke davulları "Yürrüü!" herif kendinden geçiyor dans ederken: Dikilmiş öyle, arkaya doğru eğiliyor—düşecek nerdeyse, belden aşağısını bir sallayışı var kızlara kızlara, ter içinde, gözler fıldır fıldır, ağzı kulaklarında, hayatından memnun, babanın böylesi de görülmüş değil. Daha geçen gün kızının düğününde sırtına bir kaplan postu geçirip elleri ve dizleri üzerinde koşarak bahçede toplanan konukların arasına dalmış, kadınların topuklarını ısırmış, kükremiş falan, alt üst etmiş töreni. İşte şimdi de Jane adında bir seksen boyunda bir kızı yakaladığı gibi savuruyor çevresinde, handıysa kitaplığı devirdi devirecek. Japhy elinde bir damacana şarap, yüzünde mutluluk pırıltısı bir gruptan bir gruba seğirtmekte. Bir ara bahçedeki kamp ateşçileri salondakilere katıldılar ve Japhy'yle Psyche çılgınca bir dansa başladılar; ardından Sean fırladı ortaya, alıp kızı bir çeviriş!.. Bayılacaktı kız az daha; tam Bud'la benim arama düştü—gene tamtam çalıyordum (Bud'la bana hiç kız kalmamıştı, biz de kimseyle pek ilgilenmiyorduk) Psyche düştüğü yerde bir iki saniye kalıp dizimizde uyur gibi yaptı. Biz pipolarımızı tüttürmeye davulumuzu çalmaya devam... Polly Whitmore mutfakta Christine'e yardım ediyor yemek pişiriminde, bir ara kendi kurabiyelerinden bile yapıvermiş. Psyche orda ol-

duğundan ve kendisi Japhy'yle baş başa kalamadığından ötürü keyfi kaçmış, kıskanıyor... Gidip belinden tutuyorum iki elimle Polly'nin, teselli etmek için, ama korku dolu gözlerle bir bakışı var bana, bir şey yapmıyorum. Benden ödü patlıyor kızın. Prenses yeni dostuyla gelmiş, o da somurtmakta bir köşede.

Japhy'ye, "Ulan bu kadar karıyı ne yapıcan? Birini bize ver bari?" diyorum.

"İstediyni al arkadaş. Bu gece keyfim iyi."

Kamp ateşinin oraya gidiyorum. Cacoethes'in en son nüktelerini dinlemeye. Arthur Whane bir kütüğe oturmuş, çingene güveysi gibi giyinmiş, kıravat, elbise falan tekmil yanına gidip soruyorum: "Peki, nedir Budacılık? Bir şimşek çakmasındaki düşsel gizemli görsüler midir, yoksa oyun da düş de mi değildir?"

"Yok, bence Budizm tanıyabildiğince çok sayıda kimseyi tanımaktır" Ve tüm parti boyunca ortalıkta dolaşıp önüne gelenle kibarca el sıkışıyor, konuşuyor, tam kokteyl parti. İçerdekiler gittikçe azıtıyorlar. O uzun kızla ben de dans ediyorum. Kız isterik. Bir sürahi şarap alıp karıyı bizim tepeye çıkarsam mı, derken, ama olmaz, kocası orda duruyor. Gece ilerlemiş, çıkıyor zıpır bir zenci, başlıyor bizim bongo davulunu çalmaya, ama nasıl, başıyla yanaklarıyla ağzıyla, göğsüyle kütlete kütlete nasıl çınlatıyor her yanı görseniz, kaynıyor adamın içi—sırf tempo, coşturuyor. Millet dört köşe, bu adam Bodhisattva diyorlar.

Büyük eğlenti haberi kentte meyhaneden meyhaneye dolaşmış ki her türden insanlar akın akın geliyorlar. Birden ne göreyim, Alvah'la George çırılçıplak soyunmuşlar, ortalıkta dolaşıyorlar.

"Ne yapıyosun lan?"

"Ne yapıcaz, giysilerimizi çıkartalım dedik de."

Kimse tınmıyor. Tınmak bir yana, Cacoethes'le Arthur Whane, kendileri öyle giyimli kuşamlı, ateşin kızartısında iki çıplak deliyle ciddi bir hasbıhal yapmaktalar, dünya mesele-

leri üzerinde ciddi ciddi tartışıyorlar. Japhy de, dayanamıyor, soyunuyor—damacanası da elinde. Ne vakit bir kız ona baksa, Japhy kıza doğru bir zıplıyor, bir çığlık atıyor—kızlarda bir kaçış çğlık çığlığa. Delilik vallahi. Corte Madera'daki aynasızlar ekip arabalarını cıyak cıyak bağırtıp bastırsalar burayı ne olurdu acep diye geçiriyorum. Kamp ateşi yeterince ısıtıyor ortalığı aşağıki yoldan geçenler bahçede oyup biteni ayna gibi görürler. Tuhaf ama, bu kamp ateşinin çevresini, sofrayı görmek, çalınan gitarları işitmek, sık ağaçların rüzgârla sallanışını, partideki birkaç çıplak adamı görmek pek öyle olağanüstü bir şey gibi gelmiyor insana.

Japhy'nin babasıyla konuşuyoruz, "Japhy soyunmuş bak, ne dersin?" diyorum.

"Soyunsun varsın, bana göre hava hoş. Ne isterse yapar o. Hey, dans ettik hani, o sırık karı nerde yahu?" Katıksız Dharma Serserisi bir baba işte. Epey sıkıntı çekmiş bu günlere gelene dek, gençliğinde Oregon ormanlarında kendi elleriyle kurduğu ufacık bir dağ evinde çoluk çocuğunu büyütmüş; arazinin acımasız, kışların dondurucu olduğu o yörede bir zorlukla ürününü yetiştirmiş. Şimdi hali vakti yerinde bir boyacılık müteahhidi, Mill Valley'deki en güzel villalardan birinin de sahibi, kız kardeşine bakıyor orada. Japhy'nin öz annesi kuzeyde tek başına bir pansiyonda yaşıyormuş. Japonya'dan dönünce annesini yanına getirecekmiş. Dokunaklı bir mektubunu okumuştum onun, Japhy'ye gönderdiği. Japhy ayrılmış bulunan anasıyla babasının bir araya gelemeyeceğini, ama manastırdan döndüğünde anasını muhakkak alacağını söylüyordu. Bu konuyu pek deşmek istemezdi Japhy, babasıysa lafını bile etmezdi kadıncağızın. Ne var, Japhy'nin babasını çok sevmiştim, öyle kan ter içinde delice dans edişi, çocuklarının işine bumunu sokmaması, gördüğü manyakça manzaralara bile ses çıkarmaması falan... Gece yarısına doğru ordan ayrılırken, aşağı yolda park ettiği arabasına dans ede ede giderken millet çiçek yağmuruna tutmuştu Japhy'nin babasını.

O gece gelenler arasında sevdiğim bir de Al Lark vardı, gitarını almış kucağına tellerden dingi danga gamlı gamlar çıkartıyor, bir bakıyorsunuz "flamenco"ya çevirivermiş gözler göğe dikili falan, sabaha karşı üçte parti dağılırken Al, bahçede, karısıyla uyku tulumlarına giriveriyorlar, çimenlerin üzerinde oynaş dalaş seslerini işitiyorum. "Gel dans edelim," diyor karısı. "Sus de uyumana bak!" diyor Al.

O gece Psyche ile Japhy dargınlar; kız yukarı buyurup Japhy'nin temiz bembeyaz çarşaflarını onurlandırmaktan yana değil, ille de eve gideceğim diye tutturuyor. Japhy'nin sendeleyerek tepeye çıkışına bakıyorum, epey sarhoş olmuş, parti bitiyor.

Psyche'yi arabasına kadar götürüyorum, "Haydi vazgeç canım," diyorum, "bu veda gecesinde Japhy'yi ne diye üzüyorsun?"

"Canı cehenneme; kaba davranmasaydı bana,"

"Vazgeç yahu, kimse yiyicek diyil seni yukarda,"

"Bana ne, ben eve gidicem işte,"

"Yazık ama, Japhy seni çok seviyo, öyle dedi,"

"Hıh, kim inanır ona!"

"İşte hayat böyle..." diyerek, işaret parmağıma asılı şarap damacanasıyla Psyche'nin yanından ayrılıp tepeye doğru yürürken arabasını dar yolda geriletip bir U dönüşü aldıktan sonra arabanın arka yandan bir çukura girdiğini gördüm. arabayı bir türlü kurtaramadı, gidip Christine'lerde yatı o gece. O sırada Bud, Coughlin, Alvah, George hepsi bizim kulübeye çıkmışlar battaniyeleri uyku tulumlarını yerlere sermişler. Ben kendi uyku tulumumu gene sevgili otlarımın üzerine seriyorum, bir benim içimizde en talihli olanı. Eh, artık parti bitmiş, bütün o yaygara, şamata son bulmuştu; ve ne geçmişti elimize? Başladım şarkı söylemeye, şarap içip eğleniyorum. Yıldızlar gözlerimi kör edecekler, öyle parlaklar...

"Sumeru Dağı'nca büyük bir sivrisinek sanıldığından da büyüktür haa!" diye Coughlin bağırmakta içerden; şarkımı

işitmiş de...

Yapıştırıyorum yanıtını: "Bir atın toynağı da kaba görünür ama öyle hassastır ki!"

Alvah, uzun donuyla falan dışarıya fırlıyor ve başlıyor çimenlikte şıkır şıkır oynamaya—bir yandan da uzun bir şiir okuyor feryat feryat. Bud da çıkıyor aramıza, yeni fikirlerini anlatıyor ciddi middi. Haydii, bir parti daha başlatıyoruz orda. "Gelin gidip bakalım lan, kaç kız kaldı aşağıda!" Hürraa, tepeden aşağıya iniyorum. Psyche'yi kandırmaya çalışıyorum gene, yukarı gelsin diye, ama pestil gibi yatmış yere, kımıldamıyor. Koca kamp ateşinden arta kalan korlar hâlâ ısıtıyor oraları. Sean, karısıyla yatak odasında, horluyor. Biraz ekmek alıp yumuşak peynir sürüyorum üstüne, yiyorum, şarap içiyorum. Tek başımayım ateşin başında, doğudan ağaran bir gök. "Amma içmişim haa!" diyorum. Uyanın! Haydi uyanın!" diye haykırıyorum. "Haydi, horozlar ötmeden! Lamı cimi yok! Elloof! Haydi kızlar, karılar! Aşifteler! Kancıklar! Pezevenkler, hıyarlar! Koşun!" Sonra birden insanların acınasılığına değgin son kerte yoğun bir duyguya kapıldım; kim olursa olsunlar, yüzleri acıyla büzülen ağızları, kişilikleri, neşeli görünmeye çalışmaları, ufat tefek huysuzlukları, başarısızlıkları, hemen unutuluveren soğuk hava cıva nükteleri: Ah, ne diye, ne diye? Biliyordum sessizliğin sesinin her yeri örttüğünü, her yerde her şeyin sessizlik olduğunu. Ya birden uyansak da bu ve şu dediğimiz şeylerin aslında bu ve şu olmadığını bir görüversek? Yalpalıyarak tepeye... Kuşlara selam... Yerde birbirlerine sokulmuş yatanlara bakıyorum. Bu saçma yerküre serüvenine benimle birlikte kök salan bütün bu tuhaf hayaletler de kim? Zavallı Japhy'cik, sabah saat sekizde kalkıp tavasını tınlatıyor gene, "Goççami" diye çınlatarak her yanı, herkesi gözlemeli kahvaltıya çağırıyor.

29

Günlerce sürdü parti; üçüncü gün sabahleyin milletin hâlâ ortalıkta dolanıp durduğu bir sırada Japhy'yle ben sırt çantalarımıza güzel yiyecekler doldurup ordan sıvıştık; altın California günlerinin erken sabah güneşi turuncusunda yola inişe geçtik. Şahane bir gün başlıyordu, çöplüğüne dönen horozlar gibiydik—çöplüğümüz de dağ yolları.

Japhy sevincinden uçuyor; "Şükür yahu, bütün o rezaletlerden kaçıp ormanlara dalmak böyle... Ray, ben Japonya'dan dönünce, hava iyice soğuduğunda uzun kolllu fanilalarımızı, uzun külotlarımızı giyip böyle diyar diyar gezeriz senle. Düşün bi, okyanus kıyısından Alaska dağlarına, uçsuz bucaksız Klamath çam ormanlarına gitmişiz, tam bhikkulara göre, milyonla yaban ördeği dolu göller.. Vuu! Çincede vuu ne demek bilir misin?"

"Ne demek?"

"Sis. Bu Marin yöresindeki ormanlar da esaslı, bugün

Muir Ormanı'na gidicez. Daha kuzeyde kalıyo Pasifik Kıyısı dağları, biz Dharma evlatlarının gelecekteki yuvası. Ne yapıcam bak bi gün! Yepyeni uzun bi şiir yazacam, adı 'Sonsuz Irmaklar Dağlar' olucak, upuzun bir kâğıt tomarına yazıcam yazıcam, dolaya dolaya okunacak, şaşırtılarla dolu, unutacaksın, unutacaksın sardığın kısımları—tıpkı ırmak gibi—ya da hani o upuzun Çin ipek resimleri oluyo ya, hani iki küçük adamcağızın uçsuz bucaksız bi yerden, dev gibi ağaçların arasından dağlardan geçe geçe sisli doruklara ulaştıklarını gösteriyo ya, işte tıpkı öyle. Üç bin yıl filan sürer artık şiiri yazmam, her şey olucak içinde, toprak kaymalarını önlemeyle ilgili tüm bilgileri kapsıyacak, Tennessee Vadisi Yönetmeliği, gökbilim, yerbilim, Hsuan Tsung'un seyahatleri, Çin resmi kuramı, yeniden ormanlaştırma, Okyanus çevrebilimi, gıda maddelerinin dağıtımı, her şey her şey..."

"Yürrüü," Her zamanki gibi Japhy'nin ardından yürüyorum, sırtımızda çantalarımız tırmanışa geçtiğimizde neşemizi buluyoruz, sanki yüksük kalınca feriştahını şaşıran yük hayvanlarıyız biz, ve gidiyoruz eskiden olduğu gibi patika boyunca rap rap da rap rap, yavaş yavaş, saatte bir mil. Dik yolun sonuna varınca yarın kıyısında serpilmiş bitkilerle çevrili birkaç evin arasından geçiyoruz, minimini çağlayanlar var yer yer dökülen aşağılara ve vuruyoruz çayırlık bir bayıra, kelebeklerle dolu saman dolu, biraz da (sabahın yedisinde) çiy. Birden toprak bir yoldayız, toprak yol da bitiyor, bu arada hep yükselmişiz; uzaklardaki Corte Madera'yı, Mill Vadisi'ni ve Golden Gate Köprüsü'nün kırmızı kulelerini görüyoruz artık.

"Yarın öğleden sonra Stimson Plajı'ndan geçerken," diyor Japhy, "millerce uzaktan San Francisco'yu masmavi körfezinde görebileceksin, gör. Ray, bak yahu, dünyaya bi daha gelişimizde özgür falan kıyak bir aşiret kurarız bu California tepelerinde, kızları falan toplarız, kırk elli tane de aydınlanmış hergele, hoganlarda (Navaho Kızılderililerinin ağaç iskeletli toprak dolgu evleri) Kızılderililer gibi yaşarız dağ ye-

mişi yeriz, tomurcuk yeriz."

"Kuru fasulye olmuycak mı?"

"Şiirler döktürürüz bi basımevi kurarız kendi şiirlerimizi basarız, Dharma Matbaası, bomba gibi bi kitap basarız okuturuz ahmak insanlara, onlar da tatsınlar şiirin tadını diye."

"İnsanlar aslında kötü değiller, onlar da acı çekiyorlar. Hep okuruz ya, Wyoming'de bi gecekondu yanmış üç çocuk kül olmuş, resimde de anaları babaları ağlarken... Hatta kedicikleri bile yanmış. Japhy be, Tanrı'nın canı sıkılmış da kendisine eğlence olsun diye mi yapmış acep bu dünyayı? Eğer böyleyse, çok insafsız bi şey bu."

"Ho, kim bu Tanrı dediğin lan?"

"Tathagata işte, mesela,

"Evet, sutrada der ki Tanrı, ya da Tathagata, dünyayı karnından çıkarmamıştır, hep fanilerin bilgisizliğinden çıkıyo bu inançlar,"

"Ama, fanileri de onların bilgisizliklerini de Tanrı yaratmıştır ya! Çok acı bi şey. Bunun sebebini bulmadan rahat yok bana Japhy; neden, neden?"

"Zihinsel özünü yorup durma öyle. Salt Thathagata zihinsel özünde ne soru vardır ne de yanıt; hiç önemi yoktur bunların."

"O halde, hiçbi şey olmamakta, öyle mi?"

Japhy, elindeki sopayı bana doğru attı, sopa ayağıma çarptı.

"İşte böyle bi şey olmadı," dedim.

"Valla Ray, bilemem ki; ama bu dünyanı sana acı vermesini anlarım. Vaziyet gerçekten berbat. Mesela geçen partiyi ele alalım. Herkes eğlenmek için yırtınıp duruyordu, ama ertesi sabah kalkınca herkes gene bir üzgün ve yabancı birbirine. Ölüm hakkında ne düşünüyorsun, Ray?"

"Ölüm bi ödül oluyo bize herhalde. Ölünce, dosdoğru nirvana cennetine gideriz, hepsi bu işte."

"Ama diyelim ki cehennemin en aşağı katlarından birin-

de yeniden doğmuşsun, zebaniler boyuna kızgın demirleri tutuyolar ağzına..."

"Kızgın demiri ben bu yaşamda yutmuşum arkadaş. Ama, bence bu anlattığın şeyler manyak keşişlerin martavallarından ibaret, Buda'nın Bo Ağacı'nın altında tattığı barış duygusundan hatta İsa'nın kendisini çarmıha gerenlere bakarak onları bağışladığı zaman ulaştığı barış duygusundan nasibini almamış keşişlerin..."

"İsa'yı tutuyosun, di mi?"

"Elbette. Zaten, kâhinlerin, Sakyamuni'den sonra geleceğini söyledikleri Maitreya Buda'ymış İsa, derler. Maitreya "Sevgi" demeye geliyo Sanskritçe'de; İsa da hep sevgiden söz ederdi ya!"

"Vazgeç şimdi Hıristiyanlık dersi vermekten, senin, ölüm döşeğinde ölmeden önce, ihtiyar Karamazof ya da tüm yaşamını Budacı olarak sürdürdükten sonra tam öleceğine yakın Hıristiyanlığa dönen dostumuz Dwight Goddard gibi bir haçı öpeceğini getiriyom gözümün önüne de... Vazgeç arkadaş, bana göre değil bunlar. Her gün ıssız bi tapınakta bikaç saat bi Kwannon heykelinin önünde meditasyon yapmak açar beni. Sen ne diyon, arkadaş!"

"Ne desek boş,"

"Rol Sturlason'u anımsar mısın, hani Japonya'da Ryoanji'nin taş bahçesini incelemeye gitmiş? Sea Serpent (Deniz Yılanı) adlı bi şileple gitmiş oraya. O da kalkmış geminin yemekhanesindeki duvara bi resim yapmış: Deniz canavarıyla deniz kızları falan. Rol, şilepteki denizcilerin gözdesi olmuş çıkmış bu yüzden; hepsi sıraya girmiş Dharma Serserisi olmak için. Rol şimdi Kyoto'daki kutsal Hiei Dağı'na tırmanıyo, nah dize kadar kar içinde, ne iz var ne yol, fırça çizimlerindeki gibi kamışlıkların içinden çamların arasında adım adım ilerliyor. Sırılsıklam ayakları, karnı zil çala çala, bi dağa böyle tırmanılır işte!"

"Manastırda ne giyiceksin sen, söylesene!"

"Ne giycez, işte... Eski T'ang Hanedanı biçeminde şey-

ler, koskoca sarkık yenli aciyip kıvrımlı uzun siyah bol cüppeler; tam bi doğulu olup çıkıcam."

"Alvah diyo ki bizler öyle cüppeler falan giyip gerçek doğululara benzemeye çalışırken, doğuluların kendileri gerçeküstücülüğü, Chales Darwin'i okumaktalar, batılı iş adamları gibi giyinmekteler..."

"Bi gün doğuyla batı buluşacak. Doğuyla batı bi araya gelince düşün artık sen ne büyük bi devrim olucak dünyamızda; senin benim gibileri başlatıcak böyle bi şeyi. Düşün bi, dünyanın her bucağında milyonla insan sırtlarında çantalarıyla dağlara ovalara yayılmışlar, geziyolar, dünyayı getiriyolar herkesin ayağına!"

"Hıristiyanlığın ilk günleri gibi desene! Beş parasız Walter'la Münzevi Peter, başıbozuk inanırlar güruhunu Kutsal Ülke'ye götürmekte..."

"Tamam; ne var ki, pek sarmadı beni bu manzara: Avrupa'nın kasevetiyle pasıyla yüklü. Benim Dharma Serserileri'min yüreklerinde ilkbahar tazeliği olmalı, tomurcuklar kızlaşmalı, kuşlar tapteze boklarını ortalığa saçarak az önce kendilerini yutmayı düşleyen kedileri bozum etmeli..."

"Ne düşünüyosun?"

"Tamalpais Dağı'na tırmanırken aklıma estiği biçimde şiirler düzmeyi. İleriye bak, dünyanın en güzel dağı, di mi? Şu şekle bak yahu! Aşığım ben Tamalpais'e. Bu gece, o dağı çevresinden dolanıp, ardında uyucaz. Akşama doğru ordayız."

Marin yöresi, geçen yıl tırmandığımız inişli çıkışlı Sierra yöresinden çok daha rustik ve yumuşaktı: Çiçekler çiçekler dört bir yanda: Ağaçlar çalılıklar... Bir sürü zehirli meşe de var patikanın iki yanında. Tozlu yolun sonunda birden kendimizi sık bir servi ormanında buluyoruz; ağaçları zar zor geçen sabah güneşinde koyu mu koyu görünen ormandaki açıklıklar boyunca uzanan bir boru yolunu (payplayn) izleyerek ilerliyoruz. Yerler soğuk, ıslak. Ama kokular! Enfes! Ormanın derinliklerinden fışkıran aparı çam ve yaş kütük

kokuları... Japhy'nin çenesi kapanmıyor bu sabah. Dağ yollarına kavuştu ya artık, küçük bi oğlan gibi coşkun. "Japonya'daki manastırın tek kötü yanı, bütün iyi niyetlerine ve zihinsel gelişmişliklerine karşın, ordaki Amerikalılar... O heriflerin burdaki vaziyetten hiçbi haberleri yok, burdaki gerçek Budacılık tutkunlarını tanımıyolar, şiirden falan da anlamıyolar."

"Kimmiş bunlar?"

"Kim olucak, beni oraya çağıran, masraflarımı ödeyen kimseler. Onca parayı görkemli bahçeler yapmak, kitaplar bastırmak, Japon mimarisini taklit etmek gibi ıvır zıvıra harcıyolar; oysa kimsenin beğendiği falan yok bunları, zaten Japonya turlarına çıkan Amerikalı dullardan başka kimsenin de gördüğü yok ya yaptıkları şeyleri. Bence, eski bi Japon eviyle bi sebze bahçesi alsalar, kediler falan dolaşsa ortalıkta ve gerçek Budacı olsalar daha iyi. Yani hakiki çiçekler falan yetiştirseler, bildiğimiz Amerikan burjuvası nanelerinden yiyeceklerine gösteriş uğruna... Ama gene de can atıyom oraya gitmek için; ulan be, gözümün önüne getiriyom da sabahları yanı başımda alçak bi masa öyle oturmuşu, portatif yazı makinemde ha bire yazıyorum, öbür yanımda da bi hibaçi (Japon mangalı) var fıkır fıkır kaynatıyorum suyumu, bütün kitaplarımı haritalarımı pipomu el fenerimi güzelce yerleştirmişim bi dolapçığa, dışarda erik ağaçları, dallarını kar basmış çam ağaçları, daha ötelerdeki Hieizan Dağı'nda kar yağmakta, sugiler hinokiler kaplı—servi ağaçları bunlar, sedir ağaçları bunlar oğlum! Dağda kayalık yollar... İnersin. O köşeye bu bucağa gizlenmiş minik tapınaklar görürsün. Kurbağaların vırakladığı soğuk, yosunlu eski zaman yerleridir buralar. Küçük küçük heykelcikler doludur içlerinde; duvarlarında yağ kandilleri asılıdır; altından nilüferler, resimler, verniklenmiş sandıklar, çağlar boyunca yakılmış tütsülerin her şeye sinmiş kokusu..." Japhy'nin şilebi iki gün sonra gidecek. "Bi yandan da California'dan ayrıldığıma üzülüyorum... İşte bu yüzden senle şöyle bi çıkıp doya doya son bi bakış

atayım buralara dedim, Ray"

Servi ormanından bir yola çıktık, bir dağ moteli vardı orda; sonra yolu geçip boyumuza yükselen otların kapladığı bir dağ yoluna daldık. Allah bilir burada böyle bir yol bulunduğunu hiç kimse görmemiştir—birkaç dağcı dışında—ve artık Muir Ormanı'ndayız. Orman millerce uzayıp gidiyor önümüzde koskoca bir vadi burası. Ağaç kesicilerin kullandığı bir yolda iki mil kadar yürüyoruz. Sonra Japhy sağa doğru bir yamaca çıkıp bir başka patikaya geçiyor. Başka kimin aklına gelir orda bir yol olduğu! Patika, çağıl çağıl akan bir dereyi izliyor. Tırmanıyoruz. Patika yer yer dereyi kesiyor, uzun kütüklerden yürüyerek geçiyoruz. Kimileyin de izcilerin kurduğu köprüler var; ikiye biçilmiş kütükler, düz yanından yürünüyor. Çamlık bir yamaca tırmanıyoruz bu kez, ve karayoluna çıkıp çimenlik bir tepeye doğru ilerliyoruz. Eski Yunan usulü bir açık hava tiyatrosu çıkıyor karşımıza, taştan yapılmış oturma yerleri var çepeçevre; Sofokles'in "Aşilyüs"ü iyi oynanır burda dört boyutlu falan. Biraz su içip oturuyoruz. Pabuçlarımızı fora edip üst yanlardaki bir taş mindere oturup sessiz oyuna bakıyoruz. Ta ötelerde Golden Gate Köprüsü'yle bembeyaz San Francisco'yu görebiliyorduk.

Japhy başladı avaz avaz bağırıp ıslık çalmaya, şarkı söylemeye, sırf neşe. Çevrede, işitecek kimse yok. "Bu yaz Mount Desolation'da (Yalnızlık Dağı) işte böyle olucak, Ray,"

"Hayatımda ilk kez avazım çıktığınca bağırıcam orda,"

"Bi tavşanlar işitir seni orda, bi de belki eleştirmen ayılar. Ray, o senin gideceğin Skagit yöresi var ya, orası Amerika'nın en kıyak yeridir, yılan gibi kıvrıla kıvrıla akar sular koyaklardan kendi havzasına—in cin top atar orda; dağdaki karlar eriyince kapkara çam ormanları çıkıverir ortaya; Big Beaver (Koca Kunduz) Little Beaver (Küçük Kunduz) gibi derin vadilerdeyse artık dünyada eşi kalmamış kızıl sedirler vardır. Hep Crater Dağı'ndaki gözlerden ırak gözetleme kulübende oturmuş uğuldayan rüzgârları dinleye dinleye yaşla-

nan tavşanları, kocuman kayaların dibindeki ılık yuvalarında tohum mu artık ne bulmuşlarsa yiyen tavşanları düşünmekliğin geliyo gözümün önüne. Bütün bu insanlar sağduyulu, pratik, materyalist kimseler olduklarını sanırlar; oysa bi bok bilmezler maddeyle ilgili; asılsız astarsız hülyalarla, fikirlerle doludur kafaları." Japhy elini kaldırarak ekledi: "Dinle bak şu bıldırcının sesini."

"Millet ne yapıyo dersin Seanların orda?"

"Hepsi kalkmıştır artık, senin ekşi şarabı içmeye başlamışlardır gene, oturup konuşuyorlardır boş lafları. Hepsi bizimle gelseydi de bi şeyler öğrenselerdi." Japhy çantasını sırtlayarak yola koyuldu. Yarım saat sonra, sığ dereleri izleyen ince tozlu bir patikadan giderek çok güzel bir çayıra gelmiştik. Potrero Meadows kamp yerine varmış oluyorduk. Burası Ulusal Orman'ın kamp yeriydi, taş örme bir ocakla piknik masaları, ve daha neler neler vardı; ama hafta sonuna dek kimsecikler gelmezdi oraya. Birkaç mil ötede Tamalpais'in doruğundaki gözetleme kulesi tepeden aşağıya bakmaktaydı bizlere. Sırt çantalarımız yere koyduk ve güneşlenerek biraz dinlendik; Japhy ara sıra kalkıyor kelebeklerin kuşların ardından koşuyor onlara bakıyor, not defterine bir şeyler yazıyordu. Ben de kalkıp öbür yana, kuzeye doğru, denize uzanan Sierralar gibi taşlık bir alanda yürüdüm biraz.

Güneş batarken Japhy büyük bir ateş yaktı ve yemek pişirmeye başladık. Çok yorgunduk ve mutluyduk. Japhy'nin o akşam yaptığı çorbanın tadını unutamam. Her zaman içtiğim en iyi çorbanın, New York'ta ilk kitabımın çıkışı nedeniyle Chambord restoranında verilen çorba olduğunu söylerdim. Henri Cru'nun çorbası da eşsizdir. Oysa Japhy'nin yaptığı şey, birkaç plastik torbayı açıp içindeki kurutulmuş bezelyeleri biraz da domuz pastırmasını yağla birlikte suya boca etmekten ve kaynayana dek karıştırmaktan ibaretti. Ama sonuç: Kıvamlı, buram buram bezelye kokan, pastırmalı, yağlı bir çorba... Gittikçe soğumaya başlayan akşamın karanlığında, kamp ateşinin başında bundan daha âlâsı gelmiyor aklı-

ma. Japhy gezinirken birkaç da domalan bulmuş, onları da pişirdi. Bildiğimiz, şemsiye gibi değil de iri patateslere benzeyen bir tür mantarmış bunlar. Etli etli; dilim dilim kesiyorsun, yağda kızartıyorsun; yanına biraz pilav, ve afiyetle yiyorsun. Çağıldayarak akan derede bulaşıkları yıkıyoruz. Harıl harıl yanan kamp ateşimiz sivrisinekleri uzak tutuyor. Çam dallarının arasından yeniay bize bakmakta. Uyku tulumlarımızı çayıra seriyoruz, erkenden yatıyoruz—çok yorgunuz çünkü.

"Evet Ray," diyor Japhy, "yakında denizlere açılmış olucam, sen de okyanus kıyısından kuzeye doğru Seattle'a gidiceksin, ordan da Skagit yöresine. Bakalım neler gelecek başımıza.

Zihnimizde bu düşsel tema, uyuyakalıyoruz. Geceleyin çok canlı bi düş görüyorum, gördüğüm düşlerin en belirgin olanı. Kalabalık, is pas içinde bir Çin çarşısı görüyorum — dilenciler satıcılar, yüklü katırlar gırla, her yer çamur içinde, küçük buhur kazanları var, yerlerde çöp yığınları, geniş kil tepsilerde satılan zerzevat yığınları var; birden, dağlardan inmiş gelen hırpani bir serseri, ufak etek kırışık yağız suratlı bir Çin ipsizi beliriyor, öyle duruyor pazaryerinin bir ucunda, ifadesiz bir yüzle bakıyor ortalığa—ama içi kıpır kıpır, gülmekte... Kısa boyu, sırım gibi bir adam bu, suratı çöllerin dağların güneşinden kıpkızıl olmuş, sertleşmiş. Giysileri, ordan burdan devşirme paçavralar; deriden bir torbası var sırtında; yalınayak. Bunun gibilerini, pek seyrek de olsa, daha önceleri görmüştüm, o da Meksika'da; ağaçsız, kurak dağlardan inip Monterrey'e gelirlerdi, belki de mağaralarda yaşayan dilencilerdi onlar. Ama düşümdeki Çinli onlardan çok daha tırıldı, ve çok daha gençti, ve üstelik de olağandışı gizemli bir hali vardı; Japhy'ydi mutlaka bu. Aynı geniş ağız, neşeyle pırıldayan gözler, iri renkli kemikli bir surat (Dostoyevski'nin ölü maskesi gibi—çıkık kaş kemikleri ve dört köşe bir kafa); Japhy gibi tıknaz ve güçlü, "Uff, Japhy bu hale mi gelicek? Ola ki o manastırdan ayrılır da, bi daha hiç göre-

meyiz onu. Bakarsın doğu dağlarında hortlamış bi Han Shan olur çıkar da, Çinliler bile onun bu halinden korkarlar."

Bunları Japhy'ye anlattım. Benden önce kalkmış ateşi karıştırıyor, ıslık çalıyordu. "Orda yatıp kuşunu karıştıracağına, kalk da biraz su getir. Yodelayihuu! Ray, Kyomizu'daki Soğuksu tapınağından tütsü çubukları getiricem sana, onları teker teker büyük bir pirinç buhurdanlığa yerleştirirsin, önünde saygıyla eğilirsin ve yakarsın tütsülerini, oldu mu. Esaslı düş görmüşsün. Eğer o adam bensem, benimdir. Hep ağlamaklı, hep genç, hoo!" Sırt çantasından küçük baltasını çıkarıp dalları kese kese ateşi besledi. Ağaçlar ve yerler hâlâ puslu ve sisliydi. "Haydi toparlanıp Laurel Dell kampına gidelim. Sonra patikaları izleye izleye denize ineriz, yüzeriz."

"Güzel," Bu gezimizde Japhy enerji kaynaklarını unutmamış; Ry-Krisp krakerleri, tam yağlı Cheddar peynirinden koca bir parça, ve koca bir kangal salam. Sıcak taze çayla birlikte yiyoruz bunları. Şahane! İki yetişkin adam o özlü buğday ekmeğiyle, o (sırf etten) salam ve peynirle iki gün besleyebilir kendisini—oysa tartsan hepsi bir kilo bile gelmez. Japhy'nin çok yaman fikirleri var böyle. Umutla, enerjiyle, gerçek Amerikan iyimserliğiyle dolu bu küçücük adamcık. Rap rap yürür giderken önümde, bağırıyor arkaya doğru: "Patikada yürürken meditasyonu dene, sırf yürüyüp ayağının altındaki yola bakacaksın, etrafına bakınma, altından kaçtıkça nasıl kendinden geçeceksin bak."

Saat ona doğru Laurel Dell kamp yerine varıyoruz, burda da var ızgaralı ocaklar, piknik masaları; ama çevre kıyaslanmayacak denli çok daha güzel burda Potrero Meadows'dan. Çayır dediğin buradaki gibi olmalı: Her yanı kaplayan hülyalı, salınan yumuşacık uzun uzun otlar... Saçak saçak çevirmişler kopkoyu yemyeşil dev çam ağaçlarını. Ne yana baksan dalga dalga otlar ve çayırlar—görünürde başka hiçbir şey yok.

"Ulu Tanrım, ben gene gelicem buraya, yiyecek getirirm primus ocağımı getiririm, duman çıkarmadan falan pişiririm

yemeklerimi, Orman İdaresi farkına bile varmaz,"

"Öyle ama, burdaki ocaklardan başka yerde pişirdiğini görürlerse, atarlar seni burdan, Smith,"

"Hafta sonlarında şen şatır piknikçilerin arasına mı katılayım yani? Olmaz. Ben gene gider şu güzel çayırlıkta saklanırım. Yıllarca orda yaşarım."

"Bakkal dükkânı da yakın, ha! İki mil indikten sonra Stimson Plajı var, işte orda." Öğleyin plaja inişe geçtik. Zor bir yürüyüştü bu. Çayırlık tepelere çıkıyor, uzaklarda San Francisco'yu görüyor, sonra dik yamaçlardaki patikalardan neredeyse deniz seviyesine kadar iniyorduk; kimileyin aşağı doğru koşmak ya da sırtımızı arkaya kaykıltmak zorunda kalıyorduk. Patika, hızla akan bir derenin yanından geçiyordu. Japhy'nin önüne geçerek patikadan aşağıya şarkılar söyleyerek oynaya zıplaya hızla inmeye başladım; Japhy yarım mil arkamda kalmıştı. Oturup onu bekledim. Oysa o eğreltiotlarına, çiçeklere baka baka ağırdan alıyordu. Sırt çantalarımızı çalılıklara saklayıp üzerlerini yapraklarla örttük ve denize uzanan çayırlıkta sırtımızda yük olmadan özgürce ilerledik. Birkaç çiftlik evini, otlayan sığırları geçtik, plaj evlerinin ordaki bakkaldan şarap alıp dalgaların taradığı kumsala girdik. Hava bulutluydu, güneş ara sıra şöyle bir görünüveriyordu. Ama girdik denize gene de. Külotlarımızla denize dalıp dalıp hızlı hızlı yüzüyorduk. Sonra kumlara serdiğimiz bir kâğıdın üstüne Ry-Krisp'leri, peynirimizi, salamımızı sıraladık, şarap içerek yedik, konuştuk. Bir ara kestirdim bile. Japhy tam formundaydı. "Ulan be Ray, bu iki günlük geziye çıktığımıza öyle seviniyom ki!.. Öyle mutluyum ki, gene! Bu işin sonunda muhakkak bi hayır var."

"Hangi işin?"

"Ne bileyim—yani yaşamı böylesine sevmemizin falan. Senle ben, başkalarını ezmek, milleti sömürmek istemiyoruz; kendimizi, tüm ölümlü varlıkların hayrına dua etmeye adamışız; bak gör yeterince bi güçlenelim, o zaman nasıl gerçek olucak dualarımız—eski ermişler gibi... Kim bilir,

bakarsın uyanıverir dünya da, her yerde Dharma'nın güzel çiçekleri açıverir."

Japhy biraz uyukladıktan sonra başını kaldırdı ve, "Bak şu engin sulara, ta Japonya'ya dek uzanıyor," Ayrılacağı için üzüntüsü artmakta Japhy'nin her geçen dakika.

30

Dönüşe geçmiştik. Sırt çantalarımızı bulup gene o patikadan yukarıya doğru çıkmaya başladık; kayalıkların küçük küçük ağaçların arasından önümüze ne çıkarsa artık tutuna tutuna sürünür gibi tırmanıyoruz zorla. Sonunda güzel bir çayırlığa vardık, gene gördük tüm San Francisco'yu ta uzaklarda. "Jack London bu yoldan geçermiş," dedi Japhy. Güzel bir dağın güney yamacını izleyerek ilerledik; Golden Gate'i hatta Oakland'ı bile görebiliyorduk millerce yürüye yürüye. Dingin yükselen meşelerle kaplı çok güzel doğal parklardan geçtik; akşam güneşi yeşilimsi bir altın rengine bürüyordu ağaçları. Çeşit çeşit dağ çiçekleri... Bir kezinde bir çimenlikte durmuş hayretle bize bakan bir yavru geyik gördük. O çayırlıktan çıkarak sık bir servi ormanının içinden derin bir vadiye indik ve gene yukarıya çıktık; burası da çok dikti—başladık gene sövüp saymaya üstümüz başımız toz toprak içinde. Böyledir işte dağ yolları: Bir bakarsın Şekspir'in yazdığı Arden Cenneti gibi bir çayırda zevkle ilerliyorsun, hani nere-

deyse peri kızlarıyla flüt çalan melekler çıkıverecek sanırsın, sonra birden kızgın güneşin altında ter toz içinde kimileyin de ısırgan otlarının, zehirli sarmaşıkların arasında ha babam didiniyorsun... Tıpkı yaşam gibi. Japhy, "Kötü karma kendiliğinden iyi karma doğurur," diyor, "kes şu küfürleri de yürü biraz, az sonra güzel bir çimenlik tepeye varıcaz, orda dinleniriz."

Çıkışın son iki mili rezaletti, "Japhy," dedim, "şu anda bi tek şey isterdim—bütün hayatımca en çok istediğim şeyden de fazla." Soğuk akşam yelleri esmeye başlamış, sırtımızda yüklerimiz, eğilmiş, bir türlü bitmeyen yokuşu ha bire tırmanıyorduk.

"Ne?"

"Şöyle kallavi bir Hershey çikolotası, küçüğü de olur. Bilmem neden ama, şu anda bi Hershey çikolatası olsa, ruhum arınmış olucak sanki."

"Senin Budacılığın da bu işte, bi parça Hershey çikolotası. Bi de mehtaplı bi gecede portakal bahçesinde vanilyalı dondurma iste bari."

Az sonra haranın çitlerini aşıp kulübemizin üzerindeki otlağa girdik, dikenli teli de aştıktan sonra bahçemize ulaşmıştık. Diz boyu otların içinden son beş altı metreyi de geçip gül ağacının altındaki çimen yatağımdan sevgili kulübeciğimize girdik. Birlikte geçireceğimiz son geceydi bu. Karanlık kulübede, üzgün, oturup inildeye inildeye çizmelerimizi çıkarıyoruz. Ayaklarımı altıma alıp oturuyorum; ancak böyle diniyor sızıları biraz. "Bi daha böyle uzun yürüyüşler mi! Aa, tövbe," diyorum.

Japhy, "Dur daha yemek yapıcaz; bakıyorum bi şeycikler kalmamış rafta bu parti yüzünden. Süpermarkete inip bi şeyler alıcam."

"Nee? Yorgun diil misin lan? Yat uyu, yarın yeriz." Ama Japhy ağır ağır giyiyor yeniden çizmelerini ve çıkıyor. Herkes gitmiş, Japhy'yle benim olmadığımı görünce son vermişler partiye. Sobayı yakıp yere uzandım, biraz uyumuşum,

birden kararıvermişti hava, Japhy gelip gaz lambasını yaktı ve aldığı yiyecekleri masanın üzerine boşalttı. Aralarında üç tane Hershey çikolotası, bana almış. Yediğim en şahane Hershey oldu bunlar. Bir de en sevdiğim şaraptan almış, kırmızı porto, benim için.

Japhy, gevelercesine, "Yarın gidicem, Ray, onun için bi parça kutlayalım dedim..." dedi yorgun, üzgün bir sesle. Japhy yorgun olduğu zamanlar (zaten ya çalışarak ya da uzun gezilere çıkarak kendisini harap eder hep) sesi böyle uzaklardan gelir, zayıf... Ama çok geçmiyor, toparlıyor kendisini, şarkılar söyleyerek sobada yemek pişirmeye başlıyor, çizmeleriyle tahta tabanlı odamızı sarsa sarsa arşınlıyor. Kil çömleklere çiçekler yerleştiriyor, gitarını tıngırtıyor, çay demliyor, ben yerde yatmış üzgün üzgün çuval bezi kaplı tavana bakarken beni neşelendirmeye çalışıyor—sanki dünya onun. Son gecemiz bu bizim, ikimiz de çok iyi biliyoruz.

"Hangimiz daha önce ölücek acaba?" diye yüksek sesle geçiriyorum, "Hangimiz ölürse, hortlayıp dönsün, anlatsın bu işin sırrını ötekine."

"Nee?" Japhy yemeğimi getiriyor önüme, bağdaş kurup oturuyoruz, şapır şupur yumuluyoruz gene yemeklere birçok geceler yaptığımız gibi: Ağaçlar denizi kaynaş kaynaş rüzgârla, ve, şapır şupur, yalın yaslı bhikku yemeklerini çiğneyerek... "Düşün bi, Ray, şu bizim kulübemizin bulunduğu yer otuz bin yıl önceki Neandertal adamının zamanında nasıl bi yerdi acep? Sutralarda yazdığı gibi, o zamanın da bi Buda'sı varmış, Dipankara adlı, düşünebiliyo musun?"

"Hani hiç konuşmazmış, o mu?"

"Bi sürü aydınlanmış maymun adamın koskoca bi ateşin başında Buda'larının çevresini sarmış oturduklarını düşün, bi şeycikler demeden ve her şeycikleri de bilerek..."

"O zamanlar da yıldızlar tıpkı bu geceki gibiydiler,"

Gece geç vakit Sean geldi, bağdaş kurup otururak biraz konuştu bizle. Son, yaklaşmakta. Ardından, kucağında çocuklarıyla, Christine de gelmişti. Ne iyi kadın, ne gayretli

kadın, iki çocukla tırmanmış yokuşu, gelmiş öyle zahmet edip! O gece gül dallarının altına serdiğim uyku tulumuma girdim; kulübenin üzerine inen sopsoğuk karanlık içime ürpertmişti. Buda'nın yaşamındaki ilk aşamaları anımsattı bu bana; Buda'nın sarayı boşlayıp ayrılırken yaslı karısı çocuğu ve yaşlı babasıyla vedalaştığı zamanı, beyaz atına binip sırma saçlarını keseceği ormanlara gidip ağlayan uşağıyla atını geri gönderdiği zamanları, sonsuz gerçekliği bulgulamak amacıyla ormanlarda yaptığı yolculuğun o ilk anlarını... "İkindi vakti ağaçlarda toplanan," diye yazmış Ashvhaghosha tam iki bin yıl önce, "ve gece bastırınca dağılan kuşlar gibidir bu dünyada ayrılışlar..."

Ertesi gün Japhy'ye ufak bir ayrılık hediyesi vereyim dedim, ahım şahım bir şeyler verecek param da yok parlak fikirlerim de... Tutup başparmağımın tırnağı büyüklüğünde ufak bir kâğıt parçasına: HEP SEVECEN OLASIN diye yazıyorum ve rıhtımda vedalaşırken kâğıdı ona veriyorum. Okuyor, cebine sokuveriyor, bir şey demeden.

Japhy'nin San Francisco'da yaptığı son şeyler: Psyche nihayet yumuşamış ve Japhy'ye bir mektup yazarak, "Gemindeki kamaranda buluşuruz, orda ne istersen veririm sana," demiş, işte bu anlamda bir şeyler yazmış, o nedenle hiçbirimiz Japhy'yi uğurlarken kamarasına çıkmamıştık; çünkü Psyche orda son ateşli aşk sahnesi için beklemekteydi. İçimizden bir Sean çıkmıştı şilebe, yukarda olup biteni bizlere anlatmıştı sonraları. İşte öyle el sallayarak filan vedalaştıktan sonra hepimiz ordan ayrılmıştık; Psyche, Japhy'yle sevişmek için kamaraya girmiş. Seviştikten sonra, Psyche ağlamaya ve "Ben de Japonya'ya gidicem," diye sızlanmaya başlamış. Kaptan herkesin gemiyi terk etmesini buyurmuş, ama kız inmem diye diretiyormuş. Ne yapsın Kaptan, geminin rıhtımdan ayrılmaya başladığı sırada Japhy yakaladığı gibi Psyche'yi yaka paça sürüklemiş, var gücüyle üç metre kadar fırlatmış kızı rıhtımda duran Sean'un kucağına. Japhy'ye verdiğim kâğıttaki sevecenlik öğüdüne pek uymu-

yorsa da bu davranışı, ne yapsındı Japhy, yapılacak işi var adamın okyanusun öbür yakasında. Dharma işi yani. Şilep, Golden Gate'i geçip de batıya doğru derin Pasifik'in kabaran griliğinde yiterken, Psyche ağlarmış. Sean ağlarmış, herkes üzgün mü üzgün.

Warren Coughlin, "Tüh be, bakarsın orta Asya steplerinde gide gide ta Kaşgar'a, Lanchow'a varmış, Lhasa'ya gitmiş—peşinde bir yak (Tibet sığırı) kervanı, patlamış mısır, çengelliiğne, her renkten makaralar yumaklar filan satıyo; arada bi Himalaya'ya filan çıkıyo, en sonunda Dalay Lama'yla tüm ordaki milleti aydınlığa eriştiriyor sonra bi kayboluyo bi daha gören filan olmuyo."

"Hadi be," diyorum, "olmaz öyle şey, Japhy bizi çok sever."

Alvah, "Ne acıklı ama!" diyor.

31

Şimdi artık Japhy, önümde kılavuzluk yaparmışçasına, kuzeydeki dağıma gidiyorum.

18 Haziran 1956 sabahı aşağı inip Christine'e her şey için teşekkür ederek vedalaştım. Ve yola inişe geçtim. Christine bahçesindeki yeşillikler arasından el sallıyor: "Burası pek sessiz kalıcak, hepiniz gidiyorsunuz, partiler filan bitti artık desene!" Bütün yaptıklarımıza zevkle katılmıştı Christine. Bahçede, minik Prajna'sıyla, ikisi de yalınayak, durmuş beni izliyorlar.

Kuzeye çıkış zor olmadı, dağıma ulaşmak için Japhy'nin duaları bana güç veriyor diye geçiriyordum. 101'e çıkar çıkmaz aslen Boston'lu bir toplumbilim öğretmeni durup beni arabasına aldı; Cape Cod'da bi koroda şarkı falan söylüyormuş, perhizdeymiş, evvelsi gece bir dostunun düğününde düşüp bayılmış o yüzden. Adamcağız beni Cloverdale'de bıraktı, yol için biraz alışveriş yaptım: Bir kangal salam, bir parça Cheddar peyniri, Ry-Krisp, tatlı olarak biraz hurma,

hepsini sarıp sarmalayıp özenle torbama yerleştirdim. Son gezimizden artma biraz da yerfıstığıyla kuru üzümüm vardı. Japhy, "O şilepte ne yapıcam bunları ben?" diyerek bana vermişti onları. Japhy'nin yiyecek konusunu her zaman ne denli ciddiye almış olduğunu anımsayarak yüreğim burkuldu. Ve tüm dünyanın, saçma sapan roketler, makineler, bombalar yerine, yiyecek konusunu son kerte ciddiye almasını diledim. İnsanların boğazlarından keserek topladıkları paralarla ürettikleri silahlarla aynı insanların tepesine etmiyorlar mıydı?

Bir garajın arkasında öğle yemeğimi yedikten sonra bir mil kadar yürüdüm, Russian Irmağı üzerindeki bir köprüye vardım, tam üç saat bekledim orda suratım asık, meyus. Ama ansızın tikiyle tüm suratını seğiren bir çiftçi, karısı ve oğluyla çıkageldi de beni az ötedeki ufak bir kasaba olan Preston'a bıraktı. Bir kamyon şoförü de, beni ordan alıp Eureka'ya ("Evraka" diye bağırmıştım) kadar götürmeyi önerdi. Şoför yolda benimle konuşurken, "Allahın belası yolda bi başıma sıkıldım ahbap bu Allahın belası aracı süre süre, bütün gece konuşacak birini bulayım dedim, istersen seni Crescent City'e kadar götüreyim ha, ne dersin?" demişti. Orası biraz yolumun dışına düşüyordu ama Euraka'nın kuzeyindeki olduğuna göre hemen kabul ettim. Kamyon şoförünün adı Ray Breton'muş. Herif beni bütün gece yağmur altında iki yüz seksen mil götürmüştü, çenesi hiç durmadan bütün hayatını, kardeşlerini, karılarını, oğullarını, babasını anlatmıştı; Humboldt Redwood Ormanı'na geldiğimizde Arden Ormanı adlı bir restoranda karides tava ile alamet bir dondurmalı çilekli pasta ve fincan fincan kahveden oluşan şahane bir yemek yemiştik, hepsini o ödemişti. Adamı dertlerini yakınmaktan biraz uzaklaştırayım diye biraz ahretten falan söz açayım demiştim de, "Tammamm," diye yapıştırmıştı, "iyiler dosdoğru cennete gidicek, zaten ta başından beri cennetteydiler onlar." Pek beğenmiştim bu lafları.

Yağmurlu gecenin içinde gide gide gün ağırırken Cres-

cent City'ye vardık—kurşuni bir sis ortalık. Deniz kıyısında küçük bir kasaba burası; kamyonu kumsala park edip bir saat kadar uyuyoruz. Sonra şoför arkadaşım bana gözlemeli, yumurtalı bir kahvaltı ısmarlıyor ve çekip gidiyor. Bana boyuna yemek ısmarlamaktan bıkmış olmalı. Ben de Crescent City'den çıkıp doğuya giden 199 Numaralı Karayolu'na ilerliyorum; maksadım kalantor 99'a dönmek. Beni Portland'a, ordan da Seattle'a o yoi götürecek. Manzaralı ama çok daha uzun olan sahip yolundan daha kestirme o yol.

Birden kendimi öpözgür hissediyorum, yolun ters yanından yürüyerek başparmağımı oradan kaldırıyorum; tıpkı Hiçbiryere hiçbir amaçla gitmekte olan Çinli ermiş gibi... Ah zavallı canım dünyacığım benim! Amaan, ne olursa olsun yahu! Bütün yolu yürüsem ne çıkar? Gelin görün, sırf yolun ters tarafından bir şeye aldırmadan seğirterek gittiğimizden mi ne, millet durup bizi arabasına almak için yarışta. Bir altın arayıcısı ufak traktörünü durdurup beni alıveriyor. Oğlu kullanıyor Caterpillar'ı. Yol boyunca uzun uzadıya ormanlardan, Siskiyou Dağıları'ndan (bu dağlardan geçiyorduk; Oregon'daki Grant Geçidi'ne doğru), nasıl balık haşlaması yapıldığından söz ettik. Adam, bir dere sığındaki tertemiz sarı kumun üstünde ateş yaktıktan sonra ateşleri ordan çekerek balığın sıcak kumun içine gömüldüğünü ve orda birkaç saat bırakıldığını, sonra da çıkarılıp kumlarının temizlendiğini anlatıyor. Sırt çantamla ve planlarımla çok ilgileniyor.

Japhy'yle oturup güneşlendiğim Bridgeport'a çok benzeyen bir dağ köyünde indiriyorlar beni. Bir mil kadar yürüyüp ormanda uyuyorum; Siskiyou Sıradağları'nın tam orta göbeğinde. Az kestirdikten sonra uyandığımda orayı saran bilinmedik bir Çin sisini pek yabansı buluyorum. Yola devam... Gene ters yanda... Kerby'de, sarışın bir kullanılmış araba satıcısı beni alıp Grant Geçidi'ne bırakıyor; orda da çakıl kamyonu süren mendebur suratlı şişman bir kovboyla (üstüme üstüme sürmüş, yere koyduğum sırt çantamı ezecek sanmıştım), sonra da hazin bakışlı çelik başlıklı ağaç kesicisi

bir oğlanla otobanda (son hızla sürdüğü arabasıyla vadileri ine çıka) Canyonville'e varıyorum. orda, bir düşteymiş gibi, tam kepaze bir kamyon duruyor önümde—dükkân dükkân dolaşıp eldiven satan bir depo kamyon—sürücüsü Ernest Peterson şeker adam—tüm yol boyunca gırgır. Tutturuyor ille de karşısındaki koltukta ona dönük oturayım diye (yani yoldan aşağı uçarken arka arka gideceğim). Eugene'e (Oregon) gidiyoruz. Adam, ne konu varsa dünyada hepsinden söz ediyor, bana iki bira ısmarlıyor, arada birkaç benzin istasyonunda durup eldiven sergilemeleri falan yapıyor. "Babam büyük adamdı," diyor, "hep, bu dünya eşekten çok eşek götleriyle doludur derdi." Atletizm hastası adam; nerde bir yarışma varsa, koşar, kronometresiyle zaman tutarmış. Hiçbir şeyden çekindiği yok, yerel sendikaların onu üye yapma baskılarına aldırmayıp kendi kamyonuyla tek başına yürütüyor işini.

Akşam hava kararırken, Eugene dışındaki güzel bir gölün kıyısında vedalaşıyoruz onunla. Geceyi orda geçirmek istiyordum. Yolun öbür kıyısındaki şirin yörekent evlerine karşı bir yerindeki bir çam ağacının altına, sık bitki örtüsünün içine seriverdim tulumumu. O evlerden beni göremezlerdi; zaten görebilseler bile, televizyon izlemekten fırsat bulamazlardı buna. Oturup yemeğimi yedim, tam on iki saat uyudum tulumumda—yalnızca geceleyin bir kez uyanmış, sivrisinek konmasın diye ilaç sürmüştüm suratıma.

Sabahleyin Cascade Sıradağları'nın ulu başlangıçlarını görebiliyordum. Kuzey ucu dört yüz küsur mil sonra Kanada sınırına dayanan dağımız buydu işte. Sabahleyin dere biraz dumanlı—karayolunun ötesindeki bir kereste biçme yeri var da... Derede yıkanıyorum, elimde Japhy'nin Matterhorn'daki kamp yerinde verdiği tesbih, kısa bir dua okuyorum: "Kutsal Buda'nın tesbih tanesindeki boşluğa sevgiler, saygılar" deyip yola düzülüyorum.

Yola iner inmez iki kabadayı genç beni alıp Junction City çevresine bırakıyor; orda bir kahve içip iki mil kadar yürüyorum ve yolda biraz daha düzgünce bir restorana girip

gözleme yiyorum, sonra da karayolunu izleyerek, araçlar yanımdan vızır vızır geçedursun, Seattle'ı bırak, Portland'a bile nasıl gideceğimi düşünüp duruyorum; derken ayağında boya lekeleri dolu pabuçlar, yanında teneke teneke aile boyu biralarla kumral saçlı komik bir boyacı alıyor beni arabasına—yolda bir restoranın önünde durup yedek bira alıyor—ve sonu gelmez gibi görünen sayısız köprülerden geçe geçe, vinçleri taşıyan mavnalar geçsin diye açılan köprüleri ardımızda bıraka bıraka çamlık yamaçlarla çevrili bu dumanlı nehir kenti Portland'a varıyoruz. Portland çarşısına inip Vancouver'a (Washington) 25 sentlik bir otobüs bileti aldım, ordayken bir de Coney Island hamburgeri yedim, sonra gene yola çıktım, 99'a. Orda, genç, bıyıklı, tek böbrekli, neşeli bir Bodhisattva olan bir göçmen beni alarak "İyi ki aldım seni arabama, konuşacak biri çıktı," dedi. Ve her durduğumuz yerde gördüğü otomatik oyun makinelerinde büyük bir ciddiyetle oyun oynadı, bir de yolda kimi görse arabasına alıyordu. Sözcükleri uzata uzata konuşan Alabamalı iriyarı bir göçmen, sonra Montanalı çatlak bir denizciyi buyur etmişti arabasına. Denizci kaçıkçasına konuşup durmuştu—ama akıllıca şeylerdi anlattıkları—işte böylece saatte seksen mil giderek Olimpia'ya (Washington) dek oyna-söyleş geçti vaktimiz. Oradan Olympic Yarımadası'ndan kuzeye doğru kıvrıla kıvrıla giden orman yollarında geçerek Bremerton'daki (Washington) Deniz Kuvvetleri Üssü'ne vardık. Elli sent ödeyip araba vapuruna bindin mi, Seattle'da olacaktım!

Orda eyvallah deyip, bizim serseri göçmenle arabalıya bindik, yol boyunca gülen talihimin yüzsuyu hürmetine kalktım onun biletini de ben aldım, hatta herife avuç avuç yerfıstığı, kuru üzüm bile verdim. Bir yiyişi vardı fakirin, görmeyin; çok açmış karnı, tuttum biraz da salamla peynir verdim.

Sonra, bizimki orta salonda otururken, ben üst güverteye çıktım, çiseleyen soğuk yağmurun altında vapurumuzun Puget Sound Boğazı'nı geçmek üzere kalkışını zevkle seyre

daldım. Seattle Limanı'na dek bir saatlik yolumuz vardı; güvertedeki parmaklıklarda bir yere sokuluvermiş bir Time dergisine sarılı yarı dolu bir votka şişesi buldum, alıp içmeye başladım. Sonra sırt çantamı açıp yün süveterimi çıkardım ve yağmurluğumun altına giyerek soğuk, sisli rüzgârın uçurduğu güverteyi bir başıma, çılgın hem de lirik duygular içinde bir aşağı bir yukarı arşınladım durdum. Ansızın, kuzeybatının, Japhy'nin anlattıklarının bende yarattığı hayallerden kat kat daha üstün bir yer olduğunu kavrayıverdim. Millerce ve millerce uzayıp giden o inanılmaz dağlar sarmış tüm çevrenimi, dorukları bulutlara değmekte yer yer; işte Olympus Dağı, işte Baker Dağı!.. Pasifik'e, biliyorum, ta Hokkaido ya da Sibirya ıssızlıklarına uzanan göğün karartısında çepeçevre turuncu bir dev kuşak... Kaptan köprüsüne yaslanıyorum, süvarinin içerdeki çarçıbaşıyla Mark Twaince konuşmasını dinliyorum. Gittikçe koyulaşan sisin ötesinde koca koca neonlar: SEATTLE LİMANI diye yazılı. Birde Japhy'nin Seattle'a değgin anlattığı her şey yağan yağmur gibi işleyiveriyor iliklerime, görüyorum şimdi hepsini, duyumsuyorum. Yalnızca düşünmüyorum bunları. Tıpkı anlattığı gibiydi: Islak, geniş, kereste ormanları, dağlık, soğuk, diriltici, coşturucu, davetkâr, meydan okuyucu. Vapurumuz, Alaskan Way'de iskeleye yanaşmakta... Hemen gözüme yıllanmış dükkânlardaki totem heykelleri çarpıyor. Bir de rıhtımdaki demiryolunda mahmur bakışlı ateşçilerin işlettiği 1880 modeli antika lokomotifler—çocukluk düşlerimdeki o eski Amerikan Casey Jones lokomotifleri tıpkı. Kovboy filmleri dışında bu denli eskisini ama çalışır halde yük vagonlarını falan çekenini, işte bu gizemli kentin dumanlı karartısında görüyorum.

Hemen ucuz bir semtteki temiz, doğru dürüst bir otele gidiyorum. Hotel Stevens. Geceliği bir dolar yetmiş beş sente bir oda tutuyorum ve küvette sıcak bir banyo yapıyorum; ve uzun bir uyku... Sabahleyin tıraş filandan sonra çıkıp First Avenue'de yürüyorum ve bilmeyerek ucuz mallar satan mağazaların yuvasına düştüğümü görüyorum. Şahane süveter-

ler, kırmızı uzun külotlar, uzun kollu fanilalar... Ucuz mu ucuz! Kalabalık caddede bir kahve beş sente şahane bir kahvaltı yapıyorum. Tepemizde masmavi gök, bulutlar kaçışıyor, Puget Sound Boğazı'nın pırıl pırıl suları köhne iskelelerin altında kıpır kıpır oynaşıyor. Gerçek kuzeybatı buydu işte! Öğleyin otelden ayrılıyorum; yeni aldığım yün çoraplarımı giymiş, öbür ıvır zıvırı mutlulukla çantama tıkmış, kentin birkaç mil dışındaki 99'a yürüyorum. Birkaç arabayla kısa kısa otostoplar yapa yapa.

Artık kuzeybatı çevreninde Cascade Dağları görünüyor. Ne sivri doruklar, kıvrım kıvrım kayalıklar, karla kaplı uçsuz bucaksızlıklar ya Rabbim! Bak bak, yutkun! Yolumuz hülyalı, bitek Stilaqudmish vadilerinden ve Skagit'ten geçiyor. Varsıl, verimli çiftliklerle dolu vadiler... Pırıl pırıl karlarla kaplı görkemli tepelerin altlarında inekler otlamakta. Ben kuzeye çıktıkça dağlar büyüyor; ve bir an geliyor, bir korku kaplıyor içimi. Titiz, dörtgözlü bir avukata benzeyen bir adam, resmi görünüşlü ama iyi ve eskimiş arabasına alıyor beni. Meğer, ünlü araba yarışçısı şampiyon Bat Lindstrom değil miymiş bu adam! O köhne görünüşlü arabasına güçlü mü güçlü bir motor taktırmış, saatte yüz yetmiş mil yapabiliyor. Ama tek gösterisi bir kezinde tam kırmızı ışık yanacakken arabaya hız vermek olmuştu, ok gibi fırlamıştık. Sırf o güçlü motorun gürültüsünü işitmemi istemiş de!.. Sonra da bir ağaç kesicisinin arabasına binmiştim. Gideceğim yerde orman korucularını iyi tanıdığını söylemiş ve "Skagit Vadisi, Nil'den sonra dünyanın en bitek yeridir," demişti. 17-A'ya çıkan kısa bir yoldan sonra beni 1-G Karayolu'nda bırakmıştı. 17-A ise kıvrıla kıvrıla dağların içlerine uzanan ve Diablo Dam'de (Şeytan Barajı) çamurlaşarak biten bir yoldu. Artık dağlarda sayılırdım. Beni arabalarına alan kimseler, hep ağaç kesicileri, uranyum arayıcıları, çiftçiler falandı artık. Beni, Skagit Vadisi'nin son büyük kasabası olan çiftçiler pazarı durumundaki Sedro Wooley'e dek götürmüşlerdi. ordan sonra yol gittikçe darlaşıyor ve, Skagit Nehri'yle yarların arasın-

dan, gittikçe daha dönemeçli bir halde ilerliyordu. 99 üzerinde giderken geçtiğimiz, iki yanında yemyeşil çayırlar uzanan o dingin geniş Skagit Nehri, buralarda, çıkıntılı sarp kayalıklar arasından erimiş kar sularının sel gibi aktığı azgın bir nehre dönüşüyordu. İki yanımdan sarp kayalıklar yükselmeye başlamıştı. Karla kaplı doruklar görünmez olmuşlardı artık. Artık göremiyordum ama, çok daha fazla duyumsuyordum onların varlıklarını.

32

Eski bir meyhaneye girdim. Yaşlı, eli ayağı tutmaz bir barmen vardı içerdi. Bira bardağını zorlukla uzatıyordu bana. "Böyle pis bi yerde sonu gelmeyen bi yarım gün oturmaktansa, bi buzul mağarasında ölmeyi yeğlerim," diye geçirmiştim. Bir madenciyle karısı beni Sauk'taki bir bakkal dükkânında bıraktılar. ordan da son bindiğim arabayla (arabayı süren herif manyak, sarhoş, dönemeçleri hızla alırken yoldan banketlere çıkan esker favorileri çenesine ulaşan gitarlı mitarlı bir Skagit Vadisi sığırtmacıydı) Marblemount Korucu Karakolu'na ulaştım. Artık yuvamdaydım.

Başkorucu yardımcısı durmuş, bakıyordu: "Smith misin sen?"

"Evet,"

"Arkadaşın mı o seni getiren?"

"Aa! Otostop yapmıştım onun arabasıyla."

"Burası devletin arazisi, kim oluyor da sürat sınırını aşı-

yor burda?"

Yutkundum. Artık özgür bir bhikku değildim. Ertesi hafta dağdaki gerçek yuvamda saklanana dek, hiç olmazsa! Koca bir haftayı bir sürü genç çocukla birlikte İtfaiye Kursu'nda geçirdik. Hepimizin başında çelik başlıklar (kimimiz dosdoğru kimimiz hafif yampiri giyiyoruz fiyakalı miyakalı), ıslak ormanlarda yangın hendekleri kazıyoruz ya da ağaçları kesip deviriyoruz ya da talim yapmak için çıkarılan küçük yangınları söndürüyoruz. Ve eski korucular, bir zamanların ünlü ağaç kesicilerinden Japhy'nin hep o tok ve komik sesini taklit edip durduğu "Büyük Hızarcı" Burnie Byers'la tanışıyorum.

Burnie'nin sürdüğü kamyonla ormanlardan geçiyoruz. Japhy'den söz ediyoruz. "Bu yıl Japhy'nin gelmemesi ne kötü! Onun gibi gözcü kırk yılda bi çıkar; yaman bi dağcıdır da... İşi gücü keçi gibi o tepe senin bu tepe benim; tırmanmak—neşeli oğlandır. Özledim keratayı. Kimseden de korktuğu yoktur, haa! Söyleyiverir içinden geçenleri. En çok da bu yanını tutardım zaten; öyle ya, insan içindekini dışa vuramadığı an, vallahi, işte o zaman çekerim burdan, gidip memlekete kulübemde oturur ölümümü beklerim. Yamandır Japhy, nereye giderse gitsin, kaç yaşına gelirse gelsin, yaşamasını bilir o. Aslanım!" Burnie altmış beşinde filan, oğluymuş gibi söz ediyor Japhy'den. Oradaki gençlerden kimileri de anımsıyorlar Japhy'yi, ve neden gelmediğini soruyorlar. O gece, Burnie'nin Orman Koruma'daki kırkıncı hizmet yılı dolduğundan, öbür korucular bir armağan almışlar ona: Yepyeni bir deri kayış. Emektar Burnie'nin kemerlerle başı hep dertteymiş de o yüzden bir iple bağlarmış belini. Yeni kemerini takıp, artık perhize girmeli diye bir komik konuşması var; bütün millet alkışladı, bir neşe, sormayın... Bu yörelerde çalışmış en büyük iki insan kim deseler, yanıtım hazır: Burnie'yle Japhy!

İtfaiye Kursu bitince öğleden sonraları ya da mehtaplı gecelerde Korucu Karakolu'nun ardındaki dağlarda gezine-

rek ya da pipom ağzımda, şarap şişem altıma çektiğim bacaklarımın arasında, coşkun akan Skagit kıyısında oturarak geçiriyorum vaktimi. Arkadaşlar çevre köylerdeki danslara, bira içmeye falan gidiyorlar. Skagit Nehri, Marblemount'ın orda erimiş karlarla besleniyor gürül gürül akıyor—yemyeşil. Üst yanlarında Pasifik kuzeybatısı çamları bulutlara bürünmüş; çok daha ötelerdeki dorukların üst uçları bulutlardan görünmüyor. Ve güneş bir çıkıyor, bir kaçıyor bulutların arasında. Sessiz dağların işi bu nehrin saf coşkusu. Güneş, köpüren suları, yüzerken yer yer kayalara takılan dal parçalarını ışıtıyor. Kuşlar suların üzerinde uçuşup, gizliden gülümseyen ve pek seyrek olarak sudan dışarıya sırtlarını kabarta kabarta zıplayıveren ve gene zıpladıkları anda oluşan su kovuklarını hızla akıp yok eden suların içine düşüveren balıkları gözetliyorlar. Suların sürüklediği kütükler, dal parçaları geçiyor saatte yirmi beş mil hızla. Bu dar nehri yüzerek geçmek istesem, garanti nehrin karşı kıyısına adımımı yarım mil aşağılarda atarım diye geçiriyorum. Harika bir nehir bu, görkemli bir sonsuzluğun boşluğu, yosunların ağaç kabuklarının dalın sürgünün çamurun kokuları, gözlerimin önünde kaynaşan bu gizemli düşselliklerin tümü, güneş ışınlarının dansı... Göğe bakıyorum; bulutlar münzevi evliyaların yüzlerine benzetiyorlar, ben benzetiyorum, kendilerini. Çamların sulara değen alt dalları pek kıvançlı yıkanmaktan—ağaçların tepeleri de sislerle haşır neşir. Güneşin ışıttığı, kuzeybatı yellerinin kıpır kıpır salladığı yapraklar sevinmeye doğmuşlar gibi... Çevreni çeviren dağlardaki karlar izsiz, lekesiz; ılık yataklarında uyuyorlar sanki. Her şey öyle serilmiş, gerçek ve uyumlu ki—sonsuza dek... Gerçekötesi bir yerdeyim, mavi uzayboşunun ötesindeyim... "Dağlar sabırlı, sabırlı... Buda dağlar!" diye haykırıyorum ve fırt şarabımdan. Hava soğudukça, ama güneş göz kırpmaya başlar başlamaz, oturduğum kütük fırın gibi oluveriyor. Mehtapta gene bu kütüğüme döndüğümde, bir düş dünyasında buluyorum kendimi, bir hayalet gibi, bir köpük gibi, bir gölge, buharlaşan bir şebnem, çakan şimşeğin parıltısı gibi...

Nihayet toplanıp dağıma gitme zamanı geliyor. Marblemount'ın küçük bakkal dükkânından veresiye, kırk beş dolar tutarında erzak alıyorum ve katırcı Happy'yle birlikte kamyonete koyuyoruz, nehir boyundan çıkıp Diablo Dam'e varıyoruz. Yukarıya çıktıkça Skagit daralıyor, suları daha da taşkınlaşıyordu; en tepede akan ırmak, kayaları aşarak, ulu ağaçlarla kaplı yamaçlardan akan şelalelerle beslenerek daha azgınlaşıyor, daha sarplaşıyordu. Skagit berilerindeki Newhalem'de, bir de Diablo Dam"de barajlaşıyordu. ordan Pittsburgh tipi bir asansörle Diablo Gölü'nün kıyısına çıkıyoruz. 1890'larda bu yöreye altın arayıcıları akın etmişler, ve Newhalem'le şimdi artık Ross Gölü olan nihai baraj arasındaki vadinin yüksek som kayalıklarından geçebilmek için bir patika yapmışlar. Şimdi bu patikaların çoğu su altında kalmış. 1919'da bir yangın çıkmış, Skagit'in üst yöreleriyle benim dağın (Desolation) oralar iki ay boyunca yanmış kül olmuş; çıkan dumanlar bütün Kuzey Washington'la British Columbia semalarını kaplamış, kimse güneşi göremez olmuş. Hükümet yangını söndürmek için harekete geçmiş, bin asker göndermiş; katır kervanlarıyla da malzeme, erzak ikmali falan, ama o zamanlar Marblemount İtfaiye Karakolu'ndan oraya üç haftada gidiliyormuş. Şükür, güz yağmurları başlamış da, yangını söndürmüş. Kömürleşmiş kütükler, anlattıklarına göre, Desolation Doruğu'nda ve kimi vadilerde hâlâ görülürmüş.

Hâlâ Wyoming'deki günlerinden kalma partal kovboy şapkasını giyen, kendi cıgarasını kendi saran, şaka etmeden duramayan bizim soytarı katırcı Happy, "Ulaa," diyor, "sakın sen de geçen yıl Desolation'a çıkardığımız çocuk gibi olmayasın, e mi! Çocuğu oraya çıkardık, oğlan toy mu toy; ordaki gözcü kulesine yerleştirdiğimlen oğlanı bir de ne görsem, oğlan yumurte yapıcak tavada, bi kırar yumurteyi, hedefini şapşırır, yumurte tavaya gidicene, cumburlop, çizmesinin üstüne şaap! Aklı bokuna karışıvermişti oğlancağızın, pezivenge, "Ulaa, göbeğini şişirip durma öylecene, diyivir-

dim de, 'Peki efendim, peki efendim!' hazırola geçmesin mi!"

"Ben bütün yaz orda yalnız kalmak istiyom, o yeter bana,"

"Şimdi öyle dersin de, çok geçmez başka türlü okursun. Oraya her çıkan maşallah aslan kesilivirir. Çok geçmez, kendi kendine sayıklamaya başlarsın. O bi şey değil de, ulaa, bi de kendi kendine cevaplar filan virip dursun." İhtiyar Happy yük katırlarını vadideki patikadan çıkartırken, ben Diablo Barajı'ndan bir motorla Boss Barajı'na gitmiştim. Orda alabildiğine geniş, göz kamaştırıcı manzaralar uzanıyordu önümde—Mount Baker Ulusal Ormanı'ndaki dağlardan Ross Gölü'ne, ordan da Kanada'ya dek uzanan pırıl pırıl bir panorama... Ross Barajı Orman İdaresi'ne ait dubalarla oturtulmuş yüzen evler suya dik inen ağaçlıklı yamacın kıyısından az öteye bağlanmış. Geceleri bu evlerdeki ranzalarda uyumak çok zor; dubalar sallandıkça, üzerlerindeki kalasların gıcırtısı, çırpınan dalgaların şapırtısı kulaklarımda—gel de uyu.

Orda kaldığım gece dolunay vardı, Ay ışığı sulara vurmuş oynaşıyordu. Gözcülerden biri, "Ay, tam dağın tepesinde; ne zaman bunu görsem çakal karaltısına benzetirim," demişti.

Desolation Doruğu'na çıkma günü gelmiş çatmıştı. Başkorucu yardımcısı da bizimle gelecekti. Üçümüz yağmur altında atlarımıza binip, bütün gün güzel bir yolculuk yapacaktık. "Ulaa, erzakların arasına birkaç şişecik konyak katıvirseydin ya, orda lazım olucek. O soğukta..." diyor Happy koskocaman kırmızı burunlu suratını bana çevirip. Ağılın orda durmuşuz, Happy yem torbalarını hayvanların boynuna bağlıyor, yağmura mağmura bakmadan şapır şupur yiyorlar yemlerini. Ağılın kapısında çıkıp römorköre biniyoruz, Sourdough (Ekşihamur) ve Ruby (Yakut) dağlarını eteklerindeki gür mü gür bitki örtüsünün önünden ilerliyoruz. Dalgalar kıyıyı dövüyor, yağmur yetmezmiş gibi bir de dalgaların ser-

pintileriyle ıslanıyorduk. Az gittikten sonra içeri girip kaptanın odasında sıcak kahve içiyoruz. Gölün berisinde pek rastlanmayan köknarlar, burda dizi dizi hayaletler gibi duruyor sislerin altında.

"Nerde bu Desolation?" diye soruyorum.

Happy, "Bugün göremezsin orayı," diyor, "ta tepesine varana dek bi şeycik göremezsin. Kar tipi götürüyor şimdi orayı. Ulaa, bi şişecik konyak sokuvirmedin bi yerlere haa, yazık!" Happy'nin Marblemount'ta aldığı böğürtlen şarabını çoktan bitirmişiz.

"Happy, eylül'de bu dağdan indiğimde sana koca bi şişe İskoç viskisi alıcam, söz," Hem düşlerimdeki dağı buluyorum, üstelik de tonla para verecekler bana, iyi iş!

"Unutma sözünü haa!" Japhy epey söz etmişti bu katırcı Happy'den. Kervancı Happyı diyordu ona. İyi adamdı Happy. O ve yaşlı Burnie Byers buranın emektar asları... Dağları iyi tanıyorlar, yük hayvanlarını iyi tanıyorlar; orman İdaresi'nde müdür filan olmak için yanıp tutuşmuyorlar.

Happy de özlemle anıyor Japhy'yi. "O oğlan amma çok şarkı filan bilirdi yahu. Bayılırdı dağlara çıkıp hızarcılarla gırgıra. Seattle'da bi de Çinli kız dost bulmuş kendine, oteldeki odasında görmüştüm, çok şanslı bu senin Japhy kadından yana şeytan tüyü var oğlandı," Rüzgâr mavnayı salladıkça, kurşuni dalgalar gözcünün bürosundaki pencereleri yaladıkça Japhy'ni gitarıyla çalıp söylediği neşeli şarkıları işitir gibi oluyorum.

Ve, "burası Japhy'nin gölü, bunlar Japhy'nin dağları," diye geçiriyorum, ve Japhy'nin gelip de yapmamı istediği şeyleri yapmakta olduğumu görmesini istiyorum.

İki saat sonra gölün sekiz mil ötesinde kıyıya yanaşıyor ağaçlıklı dik kıyıya atlayarak römorkörü ordaki ağaç gövdelerine bağlıyoruz. Happy'yle birlikte katırlardan biri ite kaka kıyıya çıkarıyoruz, havyan iner inmez tepe tepe yeri kaygan ve dik yamaçtan yukarıya kaçıveriyor—nerdeyse göle düşüp tüm erzağımı heba edecek—ama şükür, katır gidip az ilerde

duruyor, sahibihi bekliyor. Ardından öbür katırları indiriyoruz—aküleri ve öbür aygıtları taşıyan katırları. Ve Happy, atına binip önümüze düşüyor; ardından, ben, Mabel adlı kısrağa binmişim, ve başkorucu yardımcısı Wally.

Römorkör kaptanına el sallayıp, yoğun sisli yağmurun altında daracık taşlı ağaçlıklı dağ yolundan yukarıya adam boyu bitkiler arasında ıslana ıslana güçlükle Kutup yolculuğumuza başlıyoruz. Perişan kervan!.. Naylon pançomu eyer kayışına bağlıyorum, çok geçmiyor, ordan çıkarıp üzerime geriyorum—at sırtında kefenli keşiş. Happy ile Wally'nin üzerlerinde bir şeycikler yok, başlarını eğmişler ıslana ıslana gidiyorlar. Dağ yolundaki taşlara basan atım kayıyor arada bir. Çıkıyoruz, çıkıyoruz, yukarılara, ta yukarılara ve sonunda patikaya devrilmiş bir ağaç görüyoruz. Happy atından iniyor ve iki yanı keskin baltasını alıp söve terleye yarıyor ağacı ve kervanımızın geçebileceği kadar bir aralık açıyor. Wally'yle bana da hayvanları gözetme görevini veriyor. Gayet rahat bir şekilde ifa ediyorum görevimi: Çöküp yere bir cıgara sarıyorum, kekâ! Birden, dimdik yol. Katırlar ürküyor orayı çıkarken, Happy öfkeyle bağırıyor bana: "Ulaa, Allahın belası, yakala yelesinden çek getir buraya pezivengi," Kısrak da ürkmüş durumda. "Getir o kısrağı buraya! Her şeyi ben mi yapicem burda?"

Zor bela dik yeri aşıyoruz, epey ilerledikten sonra bitkiler azalıyor, yüksek kayalıklar arasındaki bir çayırlığa ulaşıyoruz. Acıbakla çiçekleri mavi mavi, gelincilker al al, gri sisin altında hayal meyal titreşiyorlar—çok güzel! Rüzgâr haşinleşiyor burda; yağmur, sulusepken kara dönüşüyor. Happy, önden, "Bin beş yüz metredeyiz şimdi," diye eyerinin üzerinden bize doğru dönmüş bağırırken rüzgâr eski şapkasını uçuracak nerdeyse. Ama at üstünde geçmiş bir ömrün verdiği rahatlıkla tınmadan oturuyor eyerinde Happy, cıgarasını sarıp tüttürüyor. Süpürgeotları, kır çiçekleri, serpiştiren karlı yağmur... Çayırlık kayalıklar arasından kıvrıla kıvrıla uzanıyor yukarılara yolumuzla birlikte, dönemeçler, döne-

meçler... Rüzgâr yeğinleşmekte.. Happy bir ara bağırarak, "Şu tepedeki kayanın yüzünü görüyon mu?" diyor. Kaldırıp başımı bakıyorum—alamet! "daha üç yüz metre yol tepicez oraya varmak için; ama burdan hemen dokunulacak sanırsın. oraya bir varalım, geldik sayılır artık. Ordan öte yarım saatlık yolumuz kalıcak."

Ve birkaç dikaka sonra gene bağırıyor: "Ulaa, bi şişecik bilem de mi getirmedin yanında konyak?" Sırılsıklam olmuş, hali duman adamın; ne ki, aldırdığı falan yok, bir de türkü tutturmuş yele karşı. Çıka çıka ormanlık arazinin üzerine varmışız, çayırlığın yerini suratsız kayalar almakta, ve birden sağımız solumuz kar... Atlar tökezliyorlar bata çıka çamurlu karın içine; ayak kaldırışlarında, karda bıraktıkları izlerin içindeki suları görüyorum. Çok yükseklerdeyiz artık. Ama ne yana baksam sis, bembeyaz karlar ve rüzgârın pusu. Hava açık olsaydı patikanın hemen kıyısından inen dik yarları görebilecek, atımın ayağı kayıp düşmeyelim diye korkup duracaktım, ama şimdi aşağılarda sırf çimen kümelerini andıran ağaç tepelerini görmekteyim. "Ah Japhy," diye geçiriyorum, "sen sıcacık kamaranda rahat rahat, Psyche'ye Sean'a Christine'e mektuplar yazarak okyanusları aşar giderken, ben burda..."

Kar kalınlaşmakta; dolu ha bire soğukta yanmış suratlarımızı dövüyor; Happy, "Geldik sayılır artık," diye haykırıyor. Sırılsıklam olmuşum, üşüyorum; atımdan inip yedeğimde götürüyorum bir süre. Homurdanıyor hayvan, yükünü atmanın verdiği ferahlıkla bir tür sevinç homurtuları... Ve uysalca izliyor beni. Zaten bir sürü başka yük var sırtında. "İşte bak!" diye bağırıyor Happy. Ve bu dünyalar-tepesi sisler girdabında, sivri tepeli minik çamların ve taşların arasında çevresi ıslak çimenlerle sarılı çıplak bir kayanın üstüne oturtulmuş, eski Çin evleri gibi sivri tepeli minik antika bir kulübe gördüm.

Bir yutkundum. Bu karanlıkta, bu kasvetli havada nasıl beğenebilirdim ki burasını! "Bütün yaz evim, yuvam, istira-

hatgâhım burası mı olacak?" Otuzlarda eski bir gözcünün kurduğu kütük çiti geçip hayvanları bağlıyoruz ve yükleri indiriyoruz. Happy gidip anahtarla, kilitli kapıyı açıyor, içerisi berbat, küf kokuyor; bir izbe. Tabanı çamur içinde, duvarları rutubetli iç karartıcı bir tahta kulübe. Bir yanda ip örme bir karyola (yıldırım çekmesin diye), pencereler tozdan pislikten açılmaz durumda, en kötüsü yerler farelerin didik ettiği dergiler, sebze meyve kabukları ve bir milyar kara kara ufak fare bokuyla dolu.

Wally uzun dişlerini göstererek sırıtıyor ve "Oldu," diyor, "bu çöplüğü temizlemen epey zamanını alıcak, ha!" diyor. "İyisi mi hemen başla; önce şu raflardaki konserve artıklarını filan atarsın, sonra da bi güzel silersin sabunlu suyla." Dediğini yapıyorum, zaten mecburum, herifler maaş veriyorlar bana.

İyi yürekli Happycik şiş-karınlı sobayı yakıyor—gürül gürül yanıyor odunlar. Ve bir tencere su kaynatıyor—yarım kutu kahveyi boca ediyor içine bağıra bağıra, "Okkalı bi kahve gibisi var mı, heey? Ulaa, biz burda ne kahve yaparız bak, saçların dikilir havaya."

Pencereden dışarıya bakıyorum: Sis. "Buranın rakımı ne?"

"1950 metre,"

"Nasıl görücem yangınları? Sisten, bi şey görünmüyo ki!"

"Bir iki gün sonra rüzgâr süpürüp götürsün sisi, o zaman dört bir yanını görürsün, yüzlerce mil öteleri; hiç meraklanma."

Ama inanmıyorum. Han Shan'ın, Soğuk Dağ'ın sisini anlatması geliyor aklıma, nasıl bitmediği falan; Han Shan'ın nelere katlanmış olduğunu daha bir kavrıyorum. Happy ve Wally'yle dışarı çıkıp anenometre (rüzgârın şiddet ve hızını tayin eden araç) direğini yerleştiriyoruz; birkaç iş daha gördükten sonra Happy içeri girip harıl harıl yemek hazırlamaya başlıyor. Tereyağında salamlı yumurta pişiriyor. Simsiyah

kahvemizi içip güzelce karnımızı doyuruyoruz. Wally pilli telsizini çıkarıp Ross Gölü'ndeki merkezi arıyor. Sonra da yere serdikleri uyku tulumlarına kıvrılıp uyumaya başlıyorlar. Ben de kendi uyku tulumuma girip rutubetli kulübemde uykuya dalıyorum.

Sabahleyin hava rüzgârlı, sis hâlâ yoğun. Bizimkiler hayvanları hazır edip gitmezden önce bana, "Nasıl beğendin mi Desolation Doruğu'nu?" diye soruyorlar.

Happy: "Kendi sorduğun sorulara kendin cevap verirsin demiştim burda. Sakın unutma! Bi ayı gelir pencerenden bakarsa, kapatıvir gözlerini."

Rüzgâr, kulübeyi uçururcasına eserken onlar sisin içinde yamru yumru kayaların arasından gözden yittiler. Desolation Doruğu'nda bir başıma kalacakmışım gibi geliyordu hep. Oradan sağ salim inebileceğime bir türlü inanamıyordum. Çevremdeki dağları görmeye çalışıyorduın ama rüzgârın uçurduğu sislerin arasından, o da nadiren hayal meyal görebildiğim kimi çok uzak karaltılardan başka görebildiğim bir şey olmuyordu. Bu işten vazgeçip içeriye girdim, bütün günümü kulübemi temizleyerek geçirdim.

Geceleyin yünlü giysiler giyip, pançomu yağmurluğumun üzerine atıp dışarıya çıktım. Burası gerçekten Ulu Gerçeklik Bulutu, Dharmamega, "menzil-i maksud"tu. İlk yıldızımı saat onda görüyorum, birden, beyaz pus aralanıyor, içinden, dağ olduklarını sandığım dev karaltılar görüyorum. Tepeleri beyaz karlı örtülü simsiyah yabansı şekiller... Ve öyle yakında ki! İrkiliyorum. Saat on birde Kanada üzerinde akşam yıldızını görüyorum, kuzeye doğru; sislerin ötesinde bir tutam turunculuk—batan güneşin mi? Bütün bunlara takılıp kalmış aklım; neden sonra bir sürü kocaman farenin bodrum kapısını kemirip tırmalamakta olduklarını işitiyorum. Tavan arasındaysa fındıkfareleri cirit atmakta... Desolation'da kalmış bir dizi garipler kuşağından arta kalan yulaf ezmelerinin, pirinçlerin, kırıntıların ve daha bilmem neyin içinde pis ayaklarıyla bir ileri bir geri koşuşup duruyorlar.

"Üüf, ööö, nasıl kalıcam burda?" diye bir düşüncedir alıyor beni. "Kalmak istemesem de, nasıl dönerim geri?" Yatıp, başımı tulumuma gömmekten başka yapacak bir şey yok.

Gece yarısı, yarım yamalak uyurken, gözüm hafif aralanıyor, birden zıplıyorum yerimden saçlarım diken diken. Pencereden koskoca bir canavar görüyorum. Bir daha bakıyorum, tepesinde bir de yıldız var; millerce ötedeki Kanada'nın Hozomeen Dağı ta avluma kadar eğilmiş de penceremden bakıyor. Sis falan kalmamış ortalıkta; yıldızlı, pırıl pırıl bir gece. Ne güzel bir dağ! Şekli tıpkı Japhy'nin fırçayla yapıp Corte Madera'daki çiçekli kulübesinin çuval beziyle kaplı duvarına astığı resimdeki gibi. Tabanından tepesine kadar dağı dolana dolana çıkan kayalık bir yolun tepesinde, tam cadı kulesi gibi bir şato var bu dağda, sipsivri tepesiyle sonsuzluğa uzanırcasına. Hozomeen, Hozomeen, hayatımda gördüğüm en yaslı dağsın; ve kuzey ışıklarının, dünyanın öbür ucundaki Kuzey Kutbu'nun buzlarından yansıyıp sırtına vurduğunu görür görmez de, hayatımda gördüğm en güzel dağ oldun sen.

33

Aman Tanrım! Sabahleyin uyanıyorum, güzel masmavi güneşli gök, dağ başı bahçeme çıkıyorum, Japhy ne dediyse bir bir çıkmakta, yüzlerce mil aparı karlarla kaplı kayalıklar, bozulmamış göller, upuzun ağaçlar; ve aşağılarda dünya yok, yerine, pamuk pamuk bir bulutlar denizi görüyorum—tavan gibi dümdüz ve her doğrultuda millerce ve millerce uzanan, vadileri kaymaklayan, alçak bulut dedikleri bulutlardan—2000 metrelik bu en uç noktamdan bakınca aşağılardaymış gibi görünen bulutlar... Sobada kahve kaynatıyorum, dışarı çıkıp sıcak güneşin yaktığı minik tahta eşiğime oturup ilikle-rime kadar ıslanmış bedenimi ısıtıyorum. Kocaman, uzun tüylü bir tavşanı, "Geh geh," diye çağırıyorum; bir iki dakika kalıp, benimle birlikte sakin sakin bulut denizini izliyor hayvan. Sahanda domuz pastırmasıyla yumurta pişiriyorum, otuz metre ötede dağ yolunun bir yanına bir çöp çukuru kazıyorum, odun taşıyorum, panoramik ve yangın-dedektör aygıtlarımla kimi nirengi noktalarını belirliyorum ve Japhy'nin

bana hep anlatıp durduğu gizemli kayaların, yarların adlarını söyleyebiliyorum: Jack Dağı, Terror (Dehşet) Dağı, Fury (Hiddet) Dağı, Challanger (Meydan Okuyan) Dağı, Despair (Umutsuzluk) Dağı, Golden Horn (Altın Boynuz), Ruby (Yakut), Baker (Ekmekçi) Dağı, batıda yükselen ve dünyadan da büyükmüş gibi duran Jackass (Eşek) Dağı, Crooked Thumb (Eğri Başparmak) Doruğu, ve ırmakların efsanevi adlarını: Three Fools (Üç Deliler), Cinnamon (Tarçın), Trouble (Müşkülat), Lightning (Şimşek) ve Freezout (Don Kal). Ve hepsi de benim şimdi; bu dünyada benden başka hiçbir kimsenin gözleri bu ulu, bu görkemli özdeksel âlemi görmüyor. Bu manzaranın düşselliğinin bende yarattığı çarpıcı, büyük etkiyi bütün o yaz ta yüreğimde duyumsamıştım; ve her geçen gün daha da artan gelişen bir biçimde; hele dağın tam tepe noktasında kan dolaşımıma iyi gelir diye başımın altına bir çuvalı minder yapıp koyarak amuda kalkıp da boşluğa doğru sarkan tüm çevre dağları ufak ufak kabarcıklar gibi gördüğüm zamanlar!.. Bir de şu var, ben onların aslında tepetakla durduklarını kavramıştım; asıl tepetakla duran, bendim! Uzayın uçsuz bucaksız boşluğunda, yerçekiminin hepimizi yer yüzeyi üstünde sağ salim tepetakla tutmakta olduğu gerçeğini saklamaya ne gerek var yani şimdi! Ve ansızın, hakikaten yapayalnız olduğumu, tüm eleştirici gözlerden uzakta kendimi beslemekten başka, eğlendirmekten başka yapacak bir şeyin bulunmadığını çakıveriyorum. Her yanında kayaların çevreleri minik minik çiçeklerle dolu, kimse büyü, aç dememiş ki onlara, kimse büyü, aç demiyor ki bana da!

Öğleden sonra pamuk pamuk bulut tavanı yer yer aralanıyor ve Ross Gölü çıkıveriyor ortaya, ta aşağılarda güzel, gök mavisi bir havuz gibi; tatil yapanların mini mini tekneleri yüzüyor, aslında tekneler görülemeyecek denli ufak—gölün ayna gibi yüzeyinde giden teknelerin bıraktığı incecik izler görünüyor sırf. Çamların göle vuran ters yansılarını görebiliyorsunuz; sonsuzluğu gösteriyorlar sanki... İkindi vakti, bütün o görkem önümde, çimenlere uzanıyorum, kanıksamı-

şım biraz da, düşünüyorum: "İlgilenmeyince, bi şey yok ki orada," Sonra yerimden fırlayıp başlıyorum şarkılara, danslara, dişlerimin arasından çaldığım ıslıklara; ta Lightning Gorge'dan (Şimşek Koyağı) yansıyor sesler—inanılmaz! Kulübenin ardında karla kaplı geniş bir alan var, eylüle kadar suyumu ordan alıyorum. Her gün bir kova kar götürüp içeri, erimeye bırakıyorum; teneke maşrapamı daldırıp daldırıp kullanıyorum buz gibi soğuk suyumu. Yıllar, uzun yıllar var böylesine mutlu olmamıştım—ta çocukluğumdan beri... Bir uyanıklık bende, bir sevinç; kafam bir dinç! Bastırıyorum şarkıyı, "Badi-yo, yidi-yam, didi-yam di", yürüyor, taşları tekmeliyorum. Ve ilk günbatımını görüyorum—ve gözlerime inanamıyorum. Dağlarda pembe kar örtüsü; dantel dantel bulutlar uzak mı uzak, görkemli Budaülkesi'nin eski zaman kentlerini andırıyorlar, rüzgâr kesintisiz esmekte, vuu, vuu, arada bir kamçılarcasına—gemimi çatırdatıyor. Yeni Ay sipsivri çenesiyle, Ross Gölü'nden yükselen sisin soluk mavi omuzlarına yaslanmış gizliden gülümsemekte. Dağların dorukları yamaçların ardından sivri sivri yükselmekte—tıpkı çocukluğumda çizdiğim büyülü dağ resimleri gibi. Bir yerlerde, sanmıştım, neşeli mi neşeli bir şenlik var! Defterime yazıyorum: "Oh, mutluyum!" Biten günün doruklarında umudu görüyorum. Japhy haklıymış.

Dağlarımı karanlık bürüyünce, gece bastırıveriyor ve yıldızlar ve Hozomeen'de ağır adımlarla yürüyen Korkunç Kar Adamı belirirken sobamdaki odunları tutuşturuyorum, mis gibi çavdar ekmekçikleri, bir de güzel bir dana etiyle yahni pişiriyorum. Batıdan esen yeğin bir rüzgâr kulübemi sarsıyor, betona gömülü çelik direklerle kurulan kulübem sağlam, rüzgâr uçuramaz. İşimiz iş. Pencerelerden dışarıya her bakışımda dağ çamlarını, köknarları ve arkalarında uzanan karlı tepeleri, köreltici sisleri, ya da ayın aydınlattığı küvetten yapma bir oyuncak gibi duran gölün akıntısını görüyorum. Acıbakla ve daha birkaç dağ çiçeğinden küçük bir demet yapıp kahve fincanıma, su koyup yerleştiriyorum.

Jack Dağı'nın tepesinde gümüş gümüş bulutlar var. Kimileyin uzaklarda çakan şimşekler görüyorum, nasıl aydınlanıveriyor o koskoca çevren! Kimi sabahlar da, sis olunca, bizim burdaki sırt, Starvation Ridge, baştan başa tam bir kaymak tarlasına dönüşüyor.

Ertesi sabah, yani pazar sabahı güneş tam doğarken üç yüz metre kadar altımda gene ilk sabahki gibi dümdüz bir bulut denizi çıkıverdi ortaya. Canım sıkıldıkça Prince Albert tütününden bir cıgara sarıp tellendiriyorum; acelesiz tarafından şöyle kendin-sarıp-kendin-tüttür cinsinden bir cıgara içmenin tadı başka nede var ki? Parlak gümüş sessizliğinde, batımda pembe çevren, tüm sinekler yeni ayın şerefine susmuş vaziyette bahçeyi arşınlıyorum. Bunaltıcı sıcak günler de olmuyor değil, çekirgeler, sinekler, kanatlı karıncalar, boğucu hava, havasızlık, bulutsuzluk sökün ediyor o zaman—ve anlamıyorum bu kuzeydeki dağın tepesinde nasıl sıcak olur böyle! Öğlenleri bu dünyanın tek sesi bizim milyonlarca dost sineğin senfonik vızıltısı ama gece bastıranda ve dağ mehtabı çıkanda ve göl yol yol aylalananda dışarı çıkar çimelere oturur yüzüm batıya dönük meditasyon yaparım tüm bu kişiselliksiz özdekte bir kişisel Tanrı niye yok diye hayıflanırım. Gider karlı tarlama, kara gömdüğüm mor Jello (pelte) kavanozumu çıkarırım, saydam mor peltemin ardından apak aya bakarım. Dünyanın aya doğru akarak gittiğini duyumsar olurum. Geceleyin tulumumda yatarken, alt korudan geyikler gelir konuk, avluya bıraktığım tabaklardaki yemek artıklarını kemirir çöplenirler; dal dal boynuzlu antiloplar, karacalar, güzelim cici geyik yavruları—ay ışıtmış kayalığın dibinde bir başka gezegenin düşsel uzay yaratıklarıymışçasına...

Gün gelir, güney rüzgârları insafsız şiirsel boşanan yağmurlar getirir, o zaman "Tat yağmuru, eğme başını," derim ve "Haydin beyler sıcak bi kahveyle bi cıgara vaktidir," derim düşsel bhikkularıma. Ay gittikçe tepsileşiyor, irileşiyor ve Hozomeen Dağı'nda kuzey yarıküreye özgü renkler cüm-

büşü başlıyor ("Boşluğa bak, daha da dinginleş," demiş Han Shan Japhy'nin çevirisinde); doğru bu, öyle dingileşiverdim ki dağ başının çimeni üstünde, geyiklerin bir yerlerdeki tepişmesini işiterek ayak ayak üstüne atmış otururken, ayak değiştirmekten başka yapılacak bir şey yok. Yatmadan önce ay ışıklı bu kayadan çatının üzerinde baş üstü amuda dikilerek yerkürenin gerçekten tepetakla durduğunu ve bir adamın, kafası yabansı düşüncelerle dolu acayip bir böcekçağızın ortalıkta kurum sata sata dolaşmasını izlediğimi görüyorum; ve o adamın, bu düşsel gezegenler bitkiler hayvanlar curcunasının ilk temel özden yaratıldığını anımsadığını anlamış oluyorum. Kimileyin de işler yolunda gitmiyor diye öfkeleniveriyorum, böreğimin altını yakmışım ya da su taşırken kar üstünde kaymışım, ne bileyim bir keresinde olduğu gibi kürek elimden kayıverip yardan aşağı uçuvermiş; böyle zamanlarda öfkeden çılgına dönüyorum, dağların tepelerini ısırmak geliyor içimden, çekip kulübeme giriyor dolapları tekmeliyorum, bu kez de ayağım acıdı diye bir öfke.. Ama yanlış anlamayın, yaşam burda zorsa da, görkemli bir yaşam gene de!

Görevim yalnızca tüm çevreni izleyip duman var mı yok mu diye bakmak, telsizi çalıştırmak ve yerleri süpürmek. Telsizin pek tedirgin ettiği yok beni; başkalarından önce haber verebileceğim yakınlıkta bir yangın filan çıkmadı; gözcülerin aralarında sürdürdükleri telsiz sohbetine de katılmıyordum. Paraşütle birkaç telsiz aküsü bıraktılar; oysa ilk getirdikleri gıcır gıcırdı hâlâ,

Bir gece meditasyon yaparken Dualar Duyucusu Ve Gerçekleştiricisi Avalokitesvara şöyle demişti bana: "Artık insanlara, son kerte özgür olduklarını söyleme yetkisi verilmiştir sana," Ben de ellerimi kendi üzerime koyup; bu muştuyu önce kendime verdim; bir neşelendim—sormayın, "Ta ta taa" diye bağırdım, gözlerimi açtım, o anda bir yıldız kaymasın mı! Samanyolu'nun sayısız âlemleri, sözcükler. Tasalı, tas tas çorbamı içiyorum—kral sofrasındaki altın kâsedekilerden

çok daha güzel... Domuz pastırmalı bezelye, Japhy çorbanı. Her gün öğleden sonra iki saat kestirmeler, ve uyanıp dağ başıma bakarak "Bunların hiçbirisi olmadı ki!" demeler... Dünya tepetakla olmuş uçsuz bucaksız uzay okyanusuna sarkmakta, ve işte bu dünyada millet sinemalarda oturmuş film seyretmekteler, ve işte benim de döneceğim dünya o. Ve güneş batarken bahçemi arşınlarım, "Wee Small Hours" şarkısını söylerim; şarkının "bütün dünya mışıl mışıl uykuda" mısraına gelince gözlerim dolu dolu olur. "Canım dünya," diye haykırırım, "seni hep sevicem." Geceleyin kulübemdeki ip örgü karyolamda sıcacık tulumumun içinde, mutlu yatarken ay ışığında masamı ve giysilerimi görür, "Zavallı Raymondcuk," diye söylenirim, "ne sıkıntılı günler geçirdin yok yere nedenlerden, ne acınası, ne tekinsiz bir şey bu yaşamak zorunda olmak!" der demez de uyuyakalırım. Hiçbir şeyin hiçbir şey olmadığına inanmak istemeyen ve o yüzden önce teker teker sevdiklerimizi, aziz dostlarımızı ve sonunda da kendi yaşamımızı yitirelim diye yeniden doğan düşmüş melekler miyiz biz? Ancak böyle mi kanıtlar gerçek kendisini bizlere?" Sonra, Lightning Gorge'dan dev duvarlar gibi dalga dalga kabaran bulutlarla birlikte sabah soğuğu başlar; aşağıdaki göl hâlâ gök mavisi doğallığında, kıpırtısız, ve gökyüzünde boşluklar hep aynı. Ah dişlerini gıcırdatan dünya ah, bütün bunların sonu ulu bir sonsuzluktan, hepimizin yanılgısını kanıtlamaktan, kanıtlamanın bile hiçliğini kanıtlamaktan başka ne ola ki?"

34

Nihayet evimi başıma yıkarcasına bir patlamayla ve yücelişimi muştularcasına Ağustos ayı geliyor. Batan güneşte ışıyan yakutlar renginde ahududu jellosu yapmışım. Güneş, düşümsü sarplıklardaki bulutlara delice bir inişte, az sonra batacak —tüm öteleri bin bir renk güle boyaya boyaya, ışıklı ve solgun, nasıl anlatılır bilemem... Alan alan buzlarla kaplı yerler, kar yüklü bitkiler; bir kayaya demirlemiş bir tek otçuk sonsuzluk rüzgârında tiril tiril... Doğum kurşunileşmiş; kuzeyim berbat; batım delice demiştim, sivri demir külahlı çılgın doruklar al takke ver külahta... Güneyim, babacağımızın sisi... Jack Dağı, üç dört yüz metrelik kayadan şapkasıyla yüz tane karlı futbol alanına bakmakta... Cinnamon Creek, İskoçya sislerinde bir kartal yuvası mı?.. Fırtanalı Golden Horn'da kaybolan Shull mudur? Gaz lambam sonsuza dek yanarmış gibi... "Zavallı insan bedeni," diye çakıveriyorum, "yoktur bi yanıt ki!" Artık hiçbir şeyi bilemez oldum, ve ne fark eder ki, ve ne gereği var ki, ve birden özgürüm gerçekten. Ve hın-

zır dondurucu sabahlar geliverdi ardından, sobam gürül gürül, (kulaklıklı başlığım başımda) yar odunları, yar; gir içeri, ooh ne rahat, ense! Kulübemin üzerinde buz keserken, dağlarda yağmur, gök gürültüleri, ben sobamın başında kovboy çizgi romanları okuyorum. Her yerde hava karlı, dumanlı. Sonunda kar başlıyor, Kanada'daki Hozomeen'den acele bir kefen gibi, ve bağrında melekler, güller sezdiğim, akın akın muştular getiren alçak kara bulutlarla birlikte tınmazca iniveren. Tüm Kanada anlamsız bir sis denizi; savurarak gelen kar fırtınasını sobamın borusu tıngırdayarak haber veriyor, kamçılanmışçasına... Ve o benim masmavi göklerim, düşünceli altın renkli bulutlarım hani? Uzaklarda Kanada bum güm bramm gök gürültüleri altında. Güneyde daha da dev, daha da karanlık bir fırtına kıskaçlamaya hazırlanıyor bizi. Ama Hozomeen Dağı orda dikilmiş bu amansızca saldırıyı sessizce göğüslemekte. Ve taa ötelerdeki neşeli altın renkli kuzeydoğu çevreni, ne etseniz yerini değiştirmez Desolation'la. Biren yeşilimsi pembemsi bir gökkuşağı Starvation Ridge'in tam göbeğinden bir yıldırım sütunu gibi yükseliveriyor, kapımdan en çok yüz metre ötede; turuncu güneşin kaynaşısına, kaynayan bulutlara karışıveriyor.

Nedir bu gökkuşağı, Tanrım?
Fakir fukara için
Oyuncak bir çember mi?

Ve çemberin öbür ucu Lightning Creek'e dayanıyor; yağmurla kar bir arada, bir mil aşağımızda göl süt gibi beyazlaşmış, ulan delilik bu be. Dışarı çıkıyorum ve birden gökkuşağı gölgemi çerçeveliyor renk renk halka halka ben yürüyedurayım tepeye doğru. Güzel, haleli bir giz, dua etmek isteğini uyandırıyor bende. "Ah Ray, yaşam denilen uğraş, sonsuz uyanmışlığın sınırsız okyanusundaki bir damlacık gibidir. Ne diye üzersin canını ki? Japhy'ye yaz anlat bunu." Geldiği gibi alelacele gidivermişti fırtına, ve ikindi vakti göle bakınca

parıltısından gözlerim kamaşmıştı. İkindiyin, tahta bezimi serdim kayaya kurusun diye. İkindiyin, durmuş tepesinde dünyanın, karlığımdan kovama kar doldurmak için eğilmişim, belim açılıyor, üşüyorum. İkindiyin, değişen ağustosun sarı yarımayında meditasyondayım. Dağlardan gelen gümbürtüleri işittikçe anamın sevgisi bağrıma saplanıyor ok ok. "Gürlemeler, bu kar, nereye gidelim biz!" Tutturmuşum şarkıyı. Birden bardaktan boşanırcasına güz yağmuru, bütün gece yağıyor, milyonlarca dönüm kutsal Buda Boğaçları yıkanıyor yıkanıyor ve tavan arasındaki bin yılların fareleri bilge bilge uyuyor.

Sabahleyin güzün geldiği besbelli, duyuyorum. Burda işimiz bitti demektir. Artık delişmen rüzgârlar, çılgın bulutlar dolu günler. Ve ancak öğle vakti az bir sararma gökte... Geceleyin sıcacık kakaomu yudumlayıp sobamın başında şarkılar söylüyorum... Siste, sabahleyin, Han Shan'a sesleniyorum: Sessizlik diyor. Sesleniyorum: Dipankara, hiçbir şey söylemeden öğretisini bana verdi diyor. Sisler uçuşuyor yanıbaşımda, kapıyorum gözlerimi, bırakıyorum anlatsın soba. "Oooyy!" diye haykırıyorum, çamın tepesindeki yetkin dengesini tutturmuş kuş, kuyruğunu oynatıveriyor, bir. Ve uçup gidiyor sonra da, öteler akın akın oluyor: Karanlık, vahşi geceler, ayılar mı sardı kulübemi ne! Çöp çukuruna attığım boş süttozu tenekeleri sanki demir pençelerce paramparça edilmiş: Avalokitesvara Ayısı. Soğuk, sisli, uçurucu havalar... Takvimimde elli beşinci günün de çiziyorum etrafını.

Aynaya bakıyorum da saçım uzamış, gözlerim berrak mavi, derim yanmış, mutlu. Bütün gece boyunca gene bir yağmur fırtınası, güz yağmurları, ama uyku tulumumda ılık yatıyorum, dağlarda yapmış olduğumuz o eski piyade manevralarını anımsıyorum; sabahları yeğin rüzgârlar esmekte, sislerde bir yarış, bulutlarda efsanevi ışıklar, sobama atmışım üç koca kütük gürül gürül yanmakta, ve Burnie Byers'ı telsizden gelen sesini işiterek coşmaktayım: Çünkü o gün bütün gözcülerin hemen aşağıya gelmelerini buyurmak-

ta... Mevsim bitmiş. Kahve fincanım parmağıma takılı rüzgârlı avluda yürüyorum bir aşağı bir yukarı, ve söyleye söyleye bir şarkı "Dabaram dam dabaram dam dap, çimenlikte bir sincap," Evet, karşımda bizim sincap çıkmış kayaya, tertemiz güneşli rüzgâra karşı, durmakta. Ellerini kavuşturup dikiliyor, bir ot mu ne tutmakta; ha bire kemiriyor, ve bakın kaçmakta. Oraların kaçık sultanı olur kendicağızı. Akşam çökerken kuzeyden gelen duvar duvar bulutlar... "Brrr," diyorum. Ve bir şarkı: "Sen benimsin ey yârim!", yani tüm yaz benim olan kulübe yârim, nasıl da uçuramadı rüzgârlar onu! Ve ekliyorum: "Geç geç geç, her şeyin içinden geçen şey, geç!" Bu dikin diki tepede altmış gurup görmüşüm. Sonsuzluğun özgürlüğü sezgisi artık hep bende kalacak. Sincap kayalığa koşuyor, bir kelebek çıkıyor. Böylesine yalın bir şey işte. Kuşlar kulübemin üzerinde sevinçle uçuşmakta; altımızdaki ormana dek uzanan bir millik tatlı yabanmersini cenneti var paylaştıkları. Lightning Gorge koyağının kıyısına son kez gidip dik inen bir derenin başlangıcındaki kaya üzerine yerleştirilmiş ayakyoluna giriyorum. Altmış gün, her gün burda oturmuş, siste ya da ay ışığında ya da güneşin alnında ya da zifiri karanlıkta, ve havada duran bir kayadan bitivermişe benzeyen şu yamru yumru ağaçları hep görmüşüm.

Ve ansızın o düşlemler ötesi ufak tefek Çinli ipsizi orda, sisin içinde görür gibi oluyorum—buhar buhar suratında gene anlamsızmış gibi bir cince bakış... Sırt çantalarının, Budacılık incelemelerinin, günler süren çılgın Corte Madera partilerinin gerçek-yaşam Japhy'si değildi bu, düşlerimin gerçek-yaşamdan da gerçek Japhy'siydi ve bir şeycikler demeden dikilmiş duruyordu oracıkta. "Defolun, zihin hırsızları!" diye bağırmaktaydı o inanılmaz Cascades'lerden aşağılara uzanan vadilere. Benim buraya gelmemi önermiş olan Japhy'ydi bu ve şu anda yedi bin mil ötede, ola ki, meditasyon çıngırağını dinleyen Japhy (küçük bir çıngıraktır bu, daha sonraları Japhy postayla bu çıngıraklardan bir tanesini anneme göndermişti; evet sırf annemdir diye, onu sevindirmek için bir

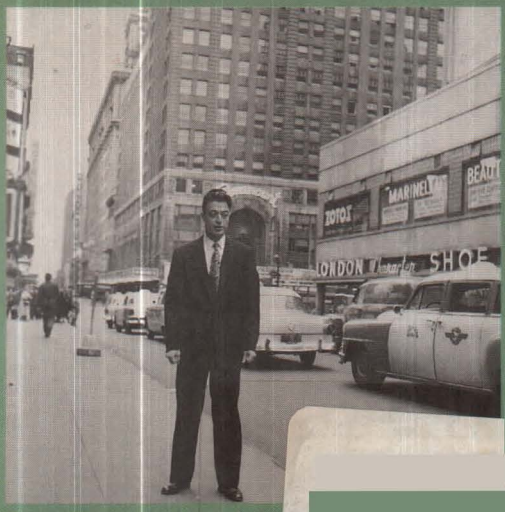
hediye), Desolation Peak'te, orda bulunan her şeyin tanıkları boğum boğum iri budaklı ağaçların yanında dikilmiş duruyor sanki. "Japhy," diye sesleniyorum yüksek sesle, "Ne vakit bi araya gelicez ve gelecekte neler olucak bilmem ama, Desolation, Desolation, çok şey borçluyum Desolation'a ben; sağ olasın, beni, her şeyi öğrendiğim bu yere getirttiğin için. Artık kentlere dönme zamanı geldi ne yazık! Yaşıma iki ay daha eklendi burda ve öte yanda meyhanelerin tüm o insancıllığı, striptizli güldürüler ve buruk sevgiler var Tanrı'nın boşluğunda tepe takla duran ve var olsunlar! Ama ey sonsuza dek genç, ey sonsuza dek ağlayan Japhy, senle ben hep bilmiştik, bileceğiz." Aşağıdaki gölde Tanrısal buharların pembe yansıları var. "Tanrım," diyorum, "seni seviyorum." Ve göğe akıyorum ve çok doğru bu dediklerim, "Aşığım sana, Tanrım. Bi yolunu bul da hep koru bizi."

Çocuklarla masumlar için ne fark eder ki!

Ve Japhy'nin âdeti olduğu üzre, bir kamp yerinden ayrılırken döz çöküp—hani Sierra'daki kampa, Marin'deki öbür kamplarına, ve denize açıldığı gün Sean'un kulübesine olan gönül borcunu beirten küçük dualarını okuması gibi—ben de sırtımda çantam dağdan inerken geriye dönüp dağ yolunda diz çöktüm ve "Sağ ol, kulübe," dedim. Ve hafifçe sırıtarak ekledim "Hadi be!" Çünkü o kulübenin de, o dağın da içimden geçenleri anladıklarına emindim, dönüp dağ yolundan bu dünyaya geri inişe geçtim.

Ulysses'i bana veren ilk karım İrlandalı Eileen Riley ile New York'ta 1960

New York City caddelerinde bir

Dharma Gerçek Demektir.

Kendine özgü pırıltılarla dolu bu romanda, Jack Kerouac, Zen Yolu'nu izleyerek temel Gerçeklerini arayan iki genç adamı anlatıyor bize.

Bu arayış, onları "San Francisco'nun Allahsız batakhaneleri"nden, yüksek Sierra Dağları'nın çok az kimsece bilinen ve yalnız başınalığın derslerini öğrenmeyi umdukları doruklarına ulaştırıyor.

Yer yer kalabalıklar, yer yer de ozansılıklarla dolu "Zen Kaçıkları"nın her satırından, Kerouac'ın bütün yapıtlarında bulduğumuz o dürüstlük, o mizah ve o yaşam coşkusu fışkırıyor.

975-7190-06-03
9 789757 190066